

ANALIZA SPEŁNIANIA ZASADY „NIE CZYŃ POWAŻNEJ SZKODY”
[ANG. „DO NO SIGNIFICANT HARM” (DNSH)], W ROZUMIENIU
ART. 17 ROZPORZĄDZENIA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I
RADY (UE) NR 2020/852 Z DNIA 18 CZERWCA 2020 R. W
SPRAWIE USTANOWIENIA RAM UŁATWIAJĄCYCH
ZRÓWNOWAŻONE INWESTYCJE (ROZPORZĄDZENIE W SPRAWIE
TAKSONOMII), DLA PROGRAMU REGIONALNEGO FUNDUSZE
EUROPEJSKIE DLA LUBUSKIEGO 2021-2027
RAPORT Z BADANIA

Opracowanie: Główny Instytut Górnictwa; Katowice, lipiec 2022

Aktualizacja opracowania: Departament Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym, Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego; Zielona Góra, październik 2022 (uwzględniająca uwagi Komisji Europejskiej do projektu programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027)

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	2
2. CHARAKTERYSTYKA BADANIA.....	2
3. OCENA DNSH.....	3
3.1. Ocena wpływu na cele środowiskowe i ocena merytoryczna	3
3.2. Środki zaradcze	282
4. PODSUMOWANIE.....	298
Spis tabel	301
Spis rysunków.....	301

1. WPROWADZENIE

Przeprowadzenie analizy spełniania zasady „nie czyn poważnej szkody” [ang. „Do No Significant Harm” (DNSH)] związane jest bezpośrednio z wdrażaniem programów perspektywy finansowej 2021-2027 i nawiązuje do art. 17 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje, zmieniającego rozporządzenie (UE) 2019/2088 (rozporządzenie w sprawie taksonomii) oraz wytycznych technicznych dotyczących stosowania zasady „nie czyn poważnych szkód” na podstawie rozporządzenia ustanawiającego Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (Zawiadomienie Komisji 2021/C 58/01). Badanie zostało przeprowadzone zgodnie z opracowaną na jego potrzeby metodologią uwzględniającą wytyczne Komisji Europejskiej i rekomendacje Rady Ministrów.

2. CHARAKTERYSTYKA BADANIA

Celem analizy jest ocena zgodności typów działań w ramach poszczególnych celów szczegółowych, zawartych w projekcie programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027, z wytycznymi Unii Europejskiej w zakresie ochrony środowiska. Analizą objęte zostaną wszystkie typy projektów przewidzianych do realizacji w ramach wszystkich priorytetów i celów szczegółowych określonych w programie („Główne działania planowane do realizacji” przypisane poszczególnym celom szczegółowym w programie), Analiza powinna dotyczyć interwencji planowanej zarówno w ramach środków EFRR, jak i EFS+ oraz priorytetów pomocy technicznej.

Ocena przeprowadzona została w kontekście zgodności zidentyfikowanych przedsięwzięć w ramach celów szczegółowych, pod kątem niewyrządzenia znaczącej szkody, przeprowadzono ją przy uwzględnieniu sześciu celów środowiskowych, wynikających z art. 9 rozporządzenia (UE) nr 2020/852 (rozporządzenie w sprawie taksonomii) tj.:

- Łagodzenie zmian klimatu;
- Adaptacja do zmian klimatu;
- Odpowiednie użytkowanie i ochrona zasobów wodnych i morskich;
- Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling;
- Zapobieganie i kontrola zanieczyszczeń powietrza, wody lub ziemi;
- Ochrona i odtwarzanie bioróżnorodności i ekosystemów;

W sporządzanej ocenie uwzględniono wyniki procedury Strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027.

Ocena przeprowadzona została w oparciu o dostępne dokumenty źródłowe międzynarodowe, unijne, krajowe i regionalne oraz analizę wtórnych danych ilościowych.

3. OCENA DNSH

3.1. Ocena wpływu na cele środowiskowe i ocena merytoryczna

Prowadzenie oceny DNSH rozpoczęto od identyfikacji na podstawie projektu programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 typów działań w ramach poszczególnych celów szczegółowych i oceny ich wpływu na cele środowiskowe (Etap 1). Dla tych typów działań, gdzie stwierdzone zostanie, że konieczne jest poddanie go ocenie merytorycznej zgodności z zasadą DNSH ocena taka zostanie przeprowadzona (Etap 2). W tabelach 1 – 12 zebrano szczegółowe wyniki ocen.

Tabela 1. Analiza DNSH dla priorytetu Nowoczesna Gospodarka

Cel szczegółowy: (i) Rozwijanie i wzmocnienie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii				
Etap 1. Analiza sześciu celów środowiskowych, celem określenia tych które wymagają merytorycznej oceny				
Część 1 Lista kontrolna				
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”		tak	nie	Uzasadnienie, w przypadku gdy zaznaczone pole "Nie"
Cele środowiskowe	Typ działania			
Łagodzenie zmian klimatu	Usługi naukowo – badawcze na rzecz przedsiębiorstw <i>Rozwój proinnowacyjnych usług dla przedsiębiorstw (odpowiadających na potrzeby przedsiębiorstw) realizowanych przez akredytowane podmioty, m. in. ośrodki badawcze, ośrodki innowacji, IOB, w tym komercyjne, świadczone w formie bonów. Podmioty świadczące usługi muszą posiadać akredytację, która będzie udzielana na poziomie krajowym.</i>		x	Planowane działanie ma nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Działanie ma charakter rozwiązań systemowych, w zakresie m.in. rozwoju proinnowacyjnych usług dla przedsiębiorstw. W perspektywie krótko- i długoterminowej nie przewiduje się negatywnego wpływu na cel środowiskowy „Łagodzenie zmian klimatu”, ponieważ skala, zakres i charakter planowanych przedsięwzięć nie wskazuje, aby ogólny stan klimatu mógłby się pogorszyć.
	Budowanie własnego potencjału B+R w przedsiębiorstwach <i>Wsparcie działalności badawczo-rozwojowej przedsiębiorstw oraz konsorcjów przedsiębiorstw z organizacjami badawczymi (projekty kompleksowe, w tym infrastruktura B+R, prace B+R, uzyskanie i ochrona własności intelektualnej, komponent wdrożeniowy); kompetencje jako możliwy element projektu</i>		x	Działania są monitorowane jako wspierające cel związany ze zmianą klimatu lub cel środowiskowy o współczynniku 100 % i jako takie uznaje się je za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do analizowanego celu, ponieważ dotyczą one procesów badawczych i innowacyjnych, transferu technologii i współpracy między przedsiębiorstwami koncentrując się na gospodarce niskoemisyjnej, odporności i przystosowaniu się do zmiany klimatu

	Budowanie własnego potencjału B+R w przedsiębiorstwach <i>Inwestycje w infrastrukturę B+R przedsiębiorstw w ramach kompleksowego projektu lub jako oddzielny projekt, kompetencje jako możliwy element projektu</i>	x	(zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiającym Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności - obszar interwencji 022).
	Wsparcie działalności B+R podmiotów publicznych, głównie uczelni <i>Rozwój publicznej infrastruktury organizacji badawczych (kompetencje i cyfryzacja wyłącznie jako element projektu)</i>	x	Działanie jest monitorowane jako wspierające cel związany ze zmianą klimatu lub cel środowiskowy o współczynniku 100 % i jako taki uznaje się je za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do analizowanego celu, ponieważ dotyczy ono procesów badawczych i innowacyjnych, transferu technologii i współpracy między przedsiębiorstwami koncentrując się na gospodarce niskoemisyjnej, odporności i przystosowaniu się do zmiany klimatu (zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiającym Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności - obszar interwencji 022).
Adaptacja do zmian klimatu	Usługi naukowo – badawcze na rzecz przedsiębiorstw <i>Rozwój proinnowacyjnych usług dla przedsiębiorstw (odpowiadających na potrzeby przedsiębiorstw) realizowanych przez akredytowane podmioty, m. in. ośrodki badawcze, ośrodki innowacji, IOB, w tym komercyjne, świadczone w formie bonów. Podmioty świadczące usługi muszą posiadać</i>	x	Planowane działania mają nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Działania mają charakter rozwiązań systemowych, w zakresie m.in. wsparcia działalności B+R. W perspektywie krótko- i długoterminowej nie przewiduje się negatywnego wpływu na cel środowiskowy „Adaptacja do zmian klimatu”, ponieważ skala, zakres i charakter planowanych

	akredytację, która będzie udzielana na poziomie krajowym.			przedsięwzięć nie wskazuje, aby ogólny stan klimatu mógłby się pogorszyć.
	Budowanie własnego potencjału B+R w przedsiębiorstwach <i>Wsparcie działalności badawczo-rozwojowej przedsiębiorstw oraz konsorcjów przedsiębiorstw z organizacjami badawczymi (projekty kompleksowe, w tym infrastruktura B+R, prace B+R, uzyskanie i ochrona własności intelektualnej, komponent wdrożeniowy); kompetencje jako możliwy element projektu</i>		x	Opis jak dla celu <i>łagodzenia zmian klimatu</i>
	Budowanie własnego potencjału B+R w przedsiębiorstwach <i>Inwestycje w infrastrukturę B+R przedsiębiorstw w ramach kompleksowego projektu lub jako oddzielny projekt, kompetencje jako możliwy element projektu</i>		x	
	Wsparcie działalności B+R podmiotów publicznych, głównie uczelni <i>Rozwój publicznej infrastruktury organizacji badawczych (kompetencje i cyfryzacja wyłącznie jako element projektu)</i>		x	Opis jak dla celu <i>łagodzenia zmian klimatu</i>

Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	Usługi naukowo – badawcze na rzecz przedsiębiorstw <i>Rozwój proinnowacyjnych usług dla przedsiębiorstw (odpowiadających na potrzeby przedsiębiorstw) realizowanych przez akredytowane podmioty, m. in. ośrodki badawcze, ośrodki innowacji, IOB, w tym komercyjne, świadczone w formie bonów. Podmioty świadczące usługi muszą posiadać akredytację, która będzie udzielana na poziomie krajowym.</i>		x Planowane działanie ma nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Działanie ma charakter rozwiązań systemowych, w zakresie m.in. budowania potencjału regionu w zakresie wsparcia działalności B+R. W perspektywie krótko- i długoterminowej nie przewiduje się negatywnego wpływu na analizowany cel środowiskowy, ponieważ skala, zakres i charakter planowanych przedsięwzięć nie wskazuje, aby ogólna jakość wód i ich stan mogłyby się pogorszyć. Omawiane działania nie będą miały wpływu na wody morskie, ponieważ swym zasięgiem nie obejmują tego obszaru. Nie przewiduje się, aby działania zagrażały dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych.
	Budowanie własnego potencjału B+R w przedsiębiorstwach <i>Wsparcie działalności badawczo-rozwojowej przedsiębiorstw oraz konsorcjów przedsiębiorstw z organizacjami badawczymi (projekty kompleksowe, w tym infrastruktura B+R, prace B+R, uzyskanie i ochrona własności intelektualnej, komponent wdrożeniowy); kompetencje jako możliwy element projektu</i>		x Inwestycje w infrastrukturę B+R powinny pośrednio powodować pozytywny wpływ na jakość i zasoby wodne, np.: poprzez zwiększenie stopnia zaawansowania technologicznego, stymulowanie powstawania nowych rozwiązań technologicznych i organizacyjnych. Rezultatem działania może być opracowanie ekoinnowacyjnych rozwiązań, które w perspektywie długoterminowej mogą zostać wdrożone w postaci nowoczesnej i innowacyjnej aparatury, urządzeń, maszyn, co bezpośrednio przyczyni się do obniżenia emisji zanieczyszczeń przedostających się do wód. Nie przewiduje się, aby działania zagrażały dobremu stanowi lub dobremu
	Budowanie własnego potencjału B+R w przedsiębiorstwach		x

	<i>Inwestycje w infrastrukturę B+R przedsiębiorstw w ramach kompleksowego projektu lub jako oddzielny projekt, kompetencje jako możliwy element projektu</i>			potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych. Omawiane działania nie będą miały wpływu na wody morskie, ponieważ swym zasięgiem nie obejmują tego obszaru.
	Wsparcie działalności B+R podmiotów publicznych, głównie uczelni <i>Rozwój publicznej infrastruktury organizacji badawczych (kompetencje i cyfryzacja wyłącznie jako element projektu)</i>		x	Inwestycje w publiczną infrastrukturę organizacji badawczych powinny pośrednio powodować pozytywny wpływ na jakość i zasoby wodne, np. poprzez zwiększenie stopnia zaawansowania technologicznego, stymulowanie powstawania nowych rozwiązań technologicznych i organizacyjnych. Rezultatem działania może być opracowanie ekoinnowacyjnych rozwiązań, które w perspektywie długoterminowej mogą zostać wdrożone w postaci nowoczesnej i innowacyjnej aparatury, urządzeń i maszyn, co bezpośrednio przyczyni się do obniżenia emisji zanieczyszczeń, które mogą przedostawać się do wód. Nie przewiduje się, aby działanie zagrażało dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych. Działanie nie będzie miało wpływu na wody morskie, ponieważ swym zasięgiem nie obejmują tego obszaru.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu	Usługi naukowo – badawcze na rzecz przedsiębiorstw <i>Rozwój proinnowacyjnych usług dla przedsiębiorstw (odpowiadających na potrzeby przedsiębiorstw) realizowanych przez akredytowane podmioty, m. in. ośrodki</i>		x	Planowane działania mają nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Działania mają charakter rozwiązań systemowych, w zakresie m.in. budowania potencjału regionu w zakresie wsparcia działalności B+R. W perspektywie krótko- i

odpadów i recykling	<i>badawcze, ośrodki innowacji, IOB, w tym komercyjne, świadczone w formie bonów. Podmioty świadczące usługi muszą posiadać akredytację, która będzie udzielana na poziomie krajowym.</i>			długoterminowej nie przewiduje się negatywnego wpływu na analizowany cel środowiskowy. Nie oczekuje się, że działania doprowadzą do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów. Nie przewiduje się również, że planowane działania prowadzić będą do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia. Powyższy brak oddziaływań wynika ze skali, zakresu i charakteru planowanych przedsięwzięć. Działania te nie będą prowadzić do nadmiernego powstawania odpadów i zakłócenia gospodarki o obiegu zamkniętym.
	<i>Budowanie własnego potencjału B+R w przedsiębiorstwach Wsparcie działalności badawczo-rozwojowej przedsiębiorstw oraz konsorcjów przedsiębiorstw z organizacjami badawczymi (projekty kompleksowe, w tym infrastruktura B+R, prace B+R, uzyskanie i ochrona własności intelektualnej, komponent wdrożeniowy); kompetencje jako możliwy element projektu</i>		x	Działania są monitorowane jako wspierające cel związany ze zmianą klimatu lub cel środowiskowy o współczynniku 100 % i jako taki uznaje się je za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do analizowanego celu, ponieważ dotyczą one procesów badawczych i innowacyjnych, transferu technologii i współpracy między przedsiębiorstwami koncentrujące się na gospodarce o obiegu zamkniętym (zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiającym Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności - obszar interwencji 023).
	<i>Budowanie własnego potencjału B+R w przedsiębiorstwach Inwestycje w infrastrukturę B+R przedsiębiorstw w ramach kompleksowego projektu lub jako oddzielny projekt, kompetencje jako możliwy element projektu</i>			x

	Wsparcie działalności B+R podmiotów publicznych, głównie uczelni <i>Rozwój publicznej infrastruktury organizacji badawczych (kompetencje i cyfryzacja wyłącznie jako element projektu)</i>		x	Planowane działania mają nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Działania mają charakter rozwiązań systemowych, w zakresie m.in. wsparcia rozwoju klastrów poprzez usługi klastrów. W perspektywie krótko- i długoterminowej nie przewiduje się negatywnego wpływu na analizowany cel środowiskowy. Działanie nie doprowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów. Nie przewiduje się również, że planowane działania prowadzić będą do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia. Powyższy brak oddziaływań wynika ze skali, zakresu i charakteru planowanych przedsięwzięć. Nie wskazują one na to, by mogły prowadzić do nadmiernego powstawania odpadów i zakłócenia gospodarki o obiegu zamkniętym.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	Usługi naukowo – badawcze na rzecz przedsiębiorstw <i>Rozwój proinnowacyjnych usług dla przedsiębiorstw (odpowiadających na potrzeby przedsiębiorstw) realizowanych przez akredytowane podmioty, m. in. ośrodki badawcze, ośrodki innowacji, IOB, w tym komercyjne, świadczone w formie bonów. Podmioty świadczące usługi muszą posiadać akredytację, która będzie udzielana na poziomie krajowym.</i>		x	Planowane działania mają nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. W perspektywie krótko- i długoterminowej nie przewiduje się negatywnego wpływu na stan powietrza, wody lub gleby. Nie oczekuje się, że działania doprowadzą do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby, ponieważ mają charakter rozwiązań systemowych.

	Budowanie własnego potencjału B+R w przedsiębiorstwach <i>Wsparcie działalności badawczo-rozwojowej przedsiębiorstw oraz konsorcjów przedsiębiorstw z organizacjami badawczymi (projekty kompleksowe, w tym infrastruktura B+R, prace B+R, uzyskanie i ochrona własności intelektualnej, komponent wdrożeniowy); kompetencje jako możliwy element projektu</i>		x	Wsparcie działalności B+R przedsiębiorstw powinno dążyć do rozwoju nowych, ekoinnowacyjnych i proekologicznych rozwiązań, maszyn i urządzeń. Działanie nie ma istotnego wpływu na analizowany cel środowiskowy. Wsparcie działalności B+R, w tym zakup infrastruktury B+R dotyczy zwykle niewielkiej skali (skala laboratoryjna i ćwierć techniczna). Z kolei w perspektywie długoterminowej, wdrożenie innowacyjnych rozwiązań powinno ograniczyć potencjalne emisje zanieczyszczeń (np. pyłów, gazów) oraz innych odpadów poprodukcyjnych czy gazów cieplarnianych, które pośrednio lub bezpośrednio mogą przedostać się do powietrza, wody lub gleby.
	Budowanie własnego potencjału B+R w przedsiębiorstwach <i>Inwestycje w infrastrukturę B+R przedsiębiorstw w ramach kompleksowego projektu lub jako oddzielny projekt, kompetencje jako możliwy element projektu</i>		x	Inwestycje w infrastrukturę B+R przedsiębiorstw powinny dążyć do rozwoju nowych, ekoinnowacyjnych i proekologicznych rozwiązań, maszyn i urządzeń. Działanie nie ma istotnego wpływu na analizowany cel środowiskowy. Inwestycje w infrastrukturę B+R, w tym zakup infrastruktury B+R dotyczy zwykle niewielkiej skali (skala laboratoryjna i ćwierć techniczna), dlatego ryzyko generowania znacznych ilości odpadów jest znikome. Z kolei w perspektywie długoterminowej, wdrożenie innowacyjnych rozwiązań powinno ograniczyć potencjalne emisje zanieczyszczeń (np. pyłów, gazów) oraz innych odpadów poprodukcyjnych czy gazów cieplarnianych, które pośrednio lub bezpośrednio mogą przedostać się do powietrza, wody lub gleby. Wdrożenie innowacyjnych urządzeń i maszyn może przyczynić się do m.in.: redukcji emisji zanieczyszczeń;

				zmniejszyć zużycie energii; ograniczyć powstawanie odpadów.
	Wsparcie działalności B+R podmiotów publicznych, głównie uczelni <i>Rozwój publicznej infrastruktury organizacji badawczych (kompetencje i cyfryzacja wyłącznie jako element projektu)</i>		x	Rozwój publicznej infrastruktury organizacji badawczych spoza Polskiej Mapy Infrastruktury Badawczej powinno dążyć do rozwoju nowych, ekoinnowacyjnych i proekologicznych rozwiązań, maszyn, urządzeń. Działanie samo w sobie nie ma istotnego wpływu na analizowany cel środowiskowy. Inwestycje w infrastrukturę B+R, w tym zakup infrastruktury B+R dotyczy zwykle niewielkiej skali, dlatego ryzyko generowania znacznych ilości odpadów jest zminimalizowane. Z kolei w perspektywie długoterminowej, wdrożenie innowacyjnych rozwiązań powinno ograniczyć potencjalne emisje zanieczyszczeń (np. pyłów, gazów) oraz innych odpadów poprodukcyjnych czy gazów cieplarnianych, które pośrednio lub bezpośrednio mogą przedostać się do powietrza, wody lub gleby.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	Usługi naukowo – badawcze na rzecz przedsiębiorstw <i>Rozwój proinnowacyjnych usług dla przedsiębiorstw (odpowiadających na potrzeby przedsiębiorstw) realizowanych przez akredytowane podmioty, m. in. ośrodki badawcze, ośrodki innowacji, IOB, w tym komercyjne, świadczone w formie bonów. Podmioty świadczące usługi muszą posiadać</i>		x	Planowane działania mają nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. W perspektywie krótko- i długoterminowej nie przewiduje się negatywnego wpływu na ogólny stan różnorodności biologicznej i ekosystemów wynikający z ich realizacji, ponieważ mają charakter rozwiązań systemowych, w przedmiotowym zakresie.

	<i>akredytację, która będzie udzielana na poziomie krajowym.</i>		
	Budowanie własnego potencjału B+R w przedsiębiorstwach <i>Wsparcie działalności badawczo-rozwojowej przedsiębiorstw oraz konsorcjów przedsiębiorstw z organizacjami badawczymi (projekty kompleksowe, w tym infrastruktura B+R, prace B+R, uzyskanie i ochrona własności intelektualnej, komponent wdrożeniowy); kompetencje jako możliwy element projektu</i>	x	W wyniku realizacji działań dotyczących wsparcia działalności B+R można upatrywać się pozytywnych efektów z zakresu ekoinnowacji i zarządzania efektywnością środowiskową, przez zwiększenie stopnia zaawansowania technologicznego, stymulowanie powstawania nowych rozwiązań technologicznych (w tym proekologicznych) i organizacyjnych. Realizacja działań przyczyni się do zwiększenia ekoinnowacyjności MŚP, a przez to zmniejszenia niekorzystnego wpływu działalności przedsiębiorstw na środowisko naturalne, w tym zasoby przyrody. Nie przewiduje się, że działania będą w znacznym stopniu szkodliwe dla dobrego stanu i odporności ekosystemów. Nie oczekuje się również, że działanie będą szkodliwe dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii. Wynika to ze skali, zakresu i charakteru planowanych przedsięwzięć, w związku z tym ogólny stan różnorodności biologicznej nie powinien ulec pogorszeniu. Przeważnie projekty infrastrukturalne
	Budowanie własnego potencjału B+R w przedsiębiorstwach <i>Inwestycje w infrastrukturę B+R przedsiębiorstw w ramach kompleksowego projektu lub jako oddzielny projekt, kompetencje jako możliwy element projektu</i>	x	

			lokowane są w ośrodkach miejskich i wywierają pewne uciążliwości względem zasobów przyrody. Można jednak przypuszczać, że realizacja planowanych działań nie przyczyni się dodatkowo do zwiększenia tych uciążliwości, a w perspektywie długoterminowej pozwoli opracować rozwiązania minimalizujące ewentualne negatywne oddziaływania technologii stosowanych w pełnej skali.

	Wsparcie działalności B+R podmiotów publicznych, głównie uczelni <i>Rozwój publicznej infrastruktury organizacji badawczych (kompetencje i cyfryzacja wyłącznie jako element projektu)</i>		x W wyniku realizacji działania dotyczącego rozwoju publicznej infrastruktury można upatrywać się pozytywnych efektów z zakresu ekoinnowacji i zarządzania efektywnością środowiskową, poprzez zwiększenie stopnia zaawansowania technologicznego, stymulowanie powstawania nowych rozwiązań technologicznych (w tym proekologicznych) i organizacyjnych. W wyniku jego realizacji można oczekiwać zwiększenia ekoinnowacyjności MŚP, a przez to zmniejszenia niekorzystnego wpływu działalności przedsiębiorstw na środowisko naturalne, w tym zasoby przyrody. Nie przewiduje się, że działanie będzie w znacznym stopniu szkodliwe dla dobrego stanu i odporności ekosystemów. Nie oczekuje się również, że działanie będzie szkodliwe dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii. Wynika to ze skali, zakresu i charakteru planowanych przedsięwzięć. Ogólny stan różnorodności biologicznej nie powinien ulec pogorszeniu. Przypuszcza się, że realizacja planowanego działania nie przyczyni się dodatkowo do zwiększenia tych uciążliwości powstałych już inwestycji w ośrodkach miejskich, a w perspektywie długoterminowej pozwoli opracować rozwiązania minimalizujące ewentualne negatywne oddziaływania technologii stosowanych w pełnej skali.

Cel szczegółowy: (ii) Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych

Etap 1. Analiza sześciu celów środowiskowych, celem określenia tych które wymagają merytorycznej oceny				
Część 1 Lista kontrolna				
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”		tak	nie	Uzasadnienie, w przypadku gdy zaznaczone pole "Nie"
Cele środowiskowe	Typ działania			
Łagodzenie zmian klimatu	Dla obywatela, aktywizacja osób wykluczonych cyfrowo; rozwój elektronicznej administracji w samorządach; tworzenie, standaryzacja i aktualizacja cyfrowych e-usług i referencyjnych zasobów cyfrowych, a także infrastruktury do ich realizacji; aplikacje w oparciu o dostępne cyfrowo ISP (informacje sektora publicznego) w administracji samorządowej i jednostkach jej podległych; udostępnienie zasobów naukowych, kulturowych i administracji podlegających JST; wsparcie rozwoju kompetencji cyfrowych pracowników instytucji sektora publicznego istotnych dla sprawnego funkcjonowania współczesnej administracji samorządowej		x	Przewidywane działania mają nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu, ponieważ mają one charakter rozwiązań systemowych i dotyczą głównie wdrażania rozwiązań teleinformatycznych.
	Usługi w zakresie e-zdrowia, rozwój systemu usług w zakresie e-zdrowia; wdrażanie TIK w podmiotach leczniczych innych niż na poziomie krajowym; cyfryzacja procesów back-office; zwiększenie poziomu wykorzystania nowoczesnych technologii w systemie ochrony zdrowia; wdrażanie systemowych rozwiązań z zakresu telemedycyny; zastosowanie sztucznej			

	inteligencji; poprawa dojrzałości cyfrowej placówek medycznych			
	Dla przedsiębiorstw, wdrożenie dostępnych technologii TIK w przedsiębiorstwach, w tym m. in. min. procesy wewnętrznej informatyzacji, modernizacja wspomagająca bieżącą działalność firm (B2E – ang. Business to Employee) oraz w relacjach a klientem (B2C– ang. Business to Consumer), przedsięwzięcia z zakresu cyberbezpieczeństwa, nowe rozwiązania oparte na robotyzacji, automatyzacji, itd.) oraz w zakresie możliwości wprowadzenia optymalizacji w sposobie wytwarzania produktów lub świadczenia usług opartych o przemysł 4.0 oraz wsparcie produktów i usług opartych na technologiach cyfrowych		x	Przewidywane działanie ma nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu, ponieważ ma ono charakter systemowy i dotyczy głównie wdrażania rozwiązań informatycznych, relacji z klientem, technologii cyfrowych.
Adaptacja do zmian klimatu	Dla obywatela, aktywizacja osób wykluczonych cyfrowo; rozwój elektronicznej administracji w samorządach; tworzenie, standaryzacja i aktualizacja cyfrowych e-usług i referencyjnych zasobów cyfrowych, a także infrastruktury do ich realizacji; aplikacje w oparciu o dostępne cyfrowo ISP (informacje sektora publicznego) w administracji samorządowej i jednostkach jej podległych; udostępnienie zasobów naukowych, kulturowych i administracji podlegających JST; wsparcie rozwoju kompetencji cyfrowych pracowników instytucji sektora publicznego istotnych dla sprawnego funkcjonowania współczesnej administracji samorządowej		x	Przewidywane działania mają nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu, ponieważ mają one charakter rozwiązań systemowych i dotyczą głównie wdrażania rozwiązań teleinformatycznych.

	Usługi w zakresie e-zdrowia, rozwój systemu usług w zakresie e-zdrowia; wdrażanie TIK w podmiotach leczniczych innych niż na poziomie krajowym; cyfryzacja procesów back-office; zwiększenie poziomu wykorzystania nowoczesnych technologii w systemie ochrony zdrowia; wdrażanie systemowych rozwiązań z zakresu telemedycyny; zastosowanie sztucznej inteligencji; poprawa dojrzałości cyfrowej placówek medycznych		x	
	Dla przedsiębiorstw, wdrożenie dostępnych technologii TIK w przedsiębiorstwach, w tym m. in. min. procesy wewnętrznej informatyzacji, modernizacja wspomagająca bieżącą działalność firm (B2E – ang. Business to Employee) oraz w relacjach a klientem (B2C– ang. Business to Consumer), przedsięwzięcia z zakresu cyberbezpieczeństwa, nowe rozwiązania oparte na robotyzacji, automatyzacji, itd.) oraz w zakresie możliwości wprowadzenia optymalizacji w sposobie wytwarzania produktów lub świadczenia usług opartych o przemysł 4.0 oraz wsparcie produktów i usług opartych na technologiach cyfrowych		x	Przewidywane działanie ma nieznaczący wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu, ponieważ ma ono charakter systemowy i dotyczy głównie wdrażania rozwiązań informatycznych, relacji z klientem, technologii cyfrowych.
Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	Dla obywatela, aktywizacja osób wykluczonych cyfrowo; rozwój elektronicznej administracji w samorządach; tworzenie, standaryzacja i aktualizacja cyfrowych e-usług i referencyjnych zasobów cyfrowych, a także infrastruktury do ich realizacji; aplikacje w oparciu o dostępne		x	Przewidywane działania mają nieznaczący wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu, ponieważ mają one charakter rozwiązań systemowych i dotyczą głównie wdrażania rozwiązań teleinformatycznych.

	cyfrowo ISP (informacje sektora publicznego) w administracji samorządowej i jednostkach jej podległych; udostępnienie zasobów naukowych, kulturowych i administracji podlegających JST; wsparcie rozwoju kompetencji cyfrowych pracowników instytucji sektora publicznego istotnych dla sprawnego funkcjonowania współczesnej administracji samorządowej			
	Usługi w zakresie e-zdrowia, rozwój systemu usług w zakresie e-zdrowia; wdrażanie TIK w podmiotach leczniczych innych niż na poziomie krajowym; cyfryzacja procesów back-office; zwiększenie poziomu wykorzystania nowoczesnych technologii w systemie ochrony zdrowia; wdrażanie systemowych rozwiązań z zakresu telemedycyny; zastosowanie sztucznej inteligencji; poprawa dojrzałości cyfrowej placówek medycznych		x	
	Dla przedsiębiorstw, wdrożenie dostępnych technologii TIK w przedsiębiorstwach, w tym m. in. min. procesy wewnętrznej informatyzacji, modernizacja wspomagająca bieżącą działalność firm (B2E – ang. Business to Employee) oraz w relacjach a klientem (B2C– ang. Business to Consumer), przedsięwzięcia z zakresu cyberbezpieczeństwa, nowe rozwiązania oparte na robotyzacji, automatyzacji, itd.) oraz w zakresie możliwości wprowadzenia optymalizacji w sposobie wytwarzania produktów lub świadczenia usług opartych o przemysł 4.0 oraz		x	Przewidywane działanie ma nieznacny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu, ponieważ ma ono charakter systemowy i dotyczy głównie wdrażania rozwiązań informatycznych, relacji z klientem, technologii cyfrowych.

	wsparcie produktów i usług opartych na technologiach cyfrowych				
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	Dla obywatela, aktywizacja osób wykluczonych cyfrowo; rozwój elektronicznej administracji w samorządach; tworzenie, standaryzacja i aktualizacja cyfrowych e-usług i referencyjnych zasobów cyfrowych, a także infrastruktury do ich realizacji; aplikacje w oparciu o dostępne cyfrowo ISP (informacje sektora publicznego) w administracji samorządowej i jednostkach jej podległych; udostępnienie zasobów naukowych, kulturowych i administracji podlegających JST; wsparcie rozwoju kompetencji cyfrowych pracowników instytucji sektora publicznego istotnych dla sprawnego funkcjonowania współczesnej administracji samorządowej		x	Przewidywane działania mają nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu, ponieważ mają one charakter rozwiązań systemowych i dotyczą głównie wdrażania rozwiązań teleinformatycznych.	
	Usługi w zakresie e-zdrowia, rozwój systemu usług w zakresie e-zdrowia; wdrażanie TIK w podmiotach leczniczych innych niż na poziomie krajowym; cyfryzacja procesów back-office; zwiększenie poziomu wykorzystania nowoczesnych technologii w systemie ochrony zdrowia; wdrażanie systemowych rozwiązań z zakresu telemedycyny; zastosowanie sztucznej inteligencji; poprawa dojrzałości cyfrowej placówek medycznych			x	
	Dla przedsiębiorstw, wdrożenie dostępnych technologii TIK w przedsiębiorstwach, w tym m. in. min. procesy wewnętrznej informatyzacji, modernizacja wspomagająca bieżącą działalność			x	Przewidywane działanie ma nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu, ponieważ ma ono charakter systemowy i dotyczy głównie wdrażania

	firm (B2E – ang. Business to Employee) oraz w relacjach a klientem (B2C– ang. Business to Consumer), przedsięwzięcia z zakresu cyberbezpieczeństwa, nowe rozwiązania oparte na robotyzacji, automatyzacji, itd.) oraz w zakresie możliwości wprowadzenia optymalizacji w sposobie wytwarzania produktów lub świadczenia usług opartych o przemysł 4.0 oraz wsparcie produktów i usług opartych na technologiach cyfrowych			rozwiązań informatycznych, relacji z klientem, technologii cyfrowych.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	Dla obywatela, aktywizacja osób wykluczonych cyfrowo; rozwój elektronicznej administracji w samorządach; tworzenie, standaryzacja i aktualizacja cyfrowych e-usług i referencyjnych zasobów cyfrowych, a także infrastruktury do ich realizacji; aplikacje w oparciu o dostępne cyfrowo ISP (informacje sektora publicznego) w administracji samorządowej i jednostkach jej podległych; udostępnienie zasobów naukowych, kulturowych i administracji podlegających JST; wsparcie rozwoju kompetencji cyfrowych pracowników instytucji sektora publicznego istotnych dla sprawnego funkcjonowania współczesnej administracji samorządowej		x	Przewidywane działania mają nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu, ponieważ mają one charakter rozwiązań systemowych i dotyczą głównie wdrażania rozwiązań teleinformatycznych.
	Usługi w zakresie e-zdrowia, rozwój systemu usług w zakresie e-zdrowia; wdrażanie TIK w podmiotach leczniczych innych niż na poziomie krajowym; cyfryzacja procesów back-office; zwiększenie poziomu wykorzystania nowoczesnych technologii w systemie ochrony			x

	zdrowia; wdrażanie systemowych rozwiązań z zakresu telemedycyny; zastosowanie sztucznej inteligencji; poprawa dojrzałości cyfrowej placówek medycznych			
	Dla przedsiębiorstw, wdrożenie dostępnych technologii TIK w przedsiębiorstwach, w tym m. in. min. procesy wewnętrznej informatyzacji, modernizacja wspomagająca bieżącą działalność firm (B2E – ang. Business to Employee) oraz w relacjach a klientem (B2C– ang. Business to Consumer), przedsięwzięcia z zakresu cyberbezpieczeństwa, nowe rozwiązania oparte na robotyzacji, automatyzacji, itd.) oraz w zakresie możliwości wprowadzenia optymalizacji w sposobie wytwarzania produktów lub świadczenia usług opartych o przemysł 4.0 oraz wsparcie produktów i usług opartych na technologiach cyfrowych		x	Przewidywane działanie ma nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu, ponieważ ma ono charakter systemowy i dotyczy głównie wdrażania rozwiązań informatycznych, relacji z klientem, technologii cyfrowych.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	Dla obywatela, aktywizacja osób wykluczonych cyfrowo; rozwój elektronicznej administracji w samorządach; tworzenie, standaryzacja i aktualizacja cyfrowych e-usług i referencyjnych zasobów cyfrowych, a także infrastruktury do ich realizacji; aplikacje w oparciu o dostępne cyfrowo ISP (informacje sektora publicznego) w administracji samorządowej i jednostkach jej podległych; udostępnienie zasobów naukowych, kulturowych i administracji podlegających JST; wsparcie rozwoju kompetencji cyfrowych pracowników instytucji sektora publicznego		x	Przewidywane działania mają nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu, ponieważ mają one charakter rozwiązań systemowych i dotyczą głównie wdrażania rozwiązań teleinformatycznych.

	istotnych dla sprawnego funkcjonowania współczesnej administracji samorządowej			
	Usługi w zakresie e-zdrowia, rozwój systemu usług w zakresie e-zdrowia; wdrażanie TIK w podmiotach leczniczych innych niż na poziomie krajowym; cyfryzacja procesów back-office; zwiększenie poziomu wykorzystania nowoczesnych technologii w systemie ochrony zdrowia; wdrażanie systemowych rozwiązań z zakresu telemedycyny; zastosowanie sztucznej inteligencji; poprawa dojrzałości cyfrowej placówek medycznych		x	
	Dla przedsiębiorstw, wdrożenie dostępnych technologii TIK w przedsiębiorstwach, w tym m. in. min. procesy wewnętrznej informatyzacji, modernizacja wspomagająca bieżącą działalność firm (B2E – ang. Business to Employee) oraz w relacjach a klientem (B2C– ang. Business to Consumer), przedsięwzięcia z zakresu cyberbezpieczeństwa, nowe rozwiązania oparte na robotyzacji, automatyzacji, itd.) oraz w zakresie możliwości wprowadzenia optymalizacji w sposobie wytwarzania produktów lub świadczenia usług opartych o przemysł 4.0 oraz wsparcie produktów i usług opartych na technologiach cyfrowych		x	Przewidywane działanie ma nieznaczný wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu, ponieważ ma ono charakter systemowy i dotyczy głównie wdrażania rozwiązań informatycznych, relacji z klientem, technologii cyfrowych.

Cel szczegółowy: (iii) Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne

Etap 1. Analiza sześciu celów środowiskowych, celem określenia tych które wymagają merytorycznej oceny				
Część 1 Lista kontrolna				
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”		tak	nie	Uzasadnienie, w przypadku gdy zaznaczone pole "Nie"
Cele środowiskowe	Typ działania			
Łagodzenie zmian klimatu	Bezpośrednie wsparcie konkurencyjności sektora MMŚP <i>Wsparcie konkurencyjności MŚP</i>		x	W ramach planowanego działania możliwy będzie zakup nowych technologii, linii technologicznych do produkcji, rozbudowa infrastruktury MŚP, budowa nowej oferty usługowej MŚP, jak i nowych produktów. Wsparcie poprzez zakup nowych technologii, linii technologicznych do produkcji, powinno pośrednio powodować pozytywny wpływ na omawiany cel środowiskowy (m.in.: zwiększenie stopnia zaawansowania technologicznego, stymulowanie powstawania nowych rozwiązań technologicznych i organizacyjnych). Ww. inwestycje powinny prowadzić do wdrożenia nowatorskich rozwiązań technologicznych w mniejszym stopniu powodujących potencjalne emisje pyłów oraz innych odpadów poprodukcyjnych czy gazów cieplarnianych. Zakup maszyn i urządzeń w głównej mierze powinien dążyć do optymalizacji zużycia energii w oparciu o zastosowanie technologii energooszczędnych oraz zastosowaniu maszyn o obniżonej energochłonności.
	Bezpośrednie wsparcie konkurencyjności sektora MMŚP		x	W ramach planowanego działania przewiduje się wdrożenie wyników prac B+R tj. komercjalizację badań. Może się to wiązać z budową niezbędnej

	<i>Wdrożenie wyników prac B+R i innowacji przez MŚP</i>		infrastruktury, która pozwoli wdrożyć przedmiotowe wyniki i/lub oferowaniem nowych usług lub produktów, które są efektem wdrożenia prac B+R. Wdrażanie wyników prac B+R i innowacji powinno pośrednio powodować pozytywny wpływ na omawiany cel środowiskowy. Wdrożenie wyników prac B+R powinno prowadzić do zmniejszenia potencjalnej emisji pyłów oraz innych odpadów poprodukcyjnych czy gazów cieplarnianych. Zakup maszyn i urządzeń w głównej mierze powinien dążyć do optymalizacji zużycia energii w oparciu o zastosowanie technologii energooszczędnych oraz zastosowaniu maszyn o obniżonej energochłonności.
	Wsparcie przedsiębiorstw sektora MMŚP poprzez usługi IOB <i>Rozwój usług w tym doradztwo dla przedsiębiorstw realizowanych przez akredytowane podmioty, m. in. ośrodki badawcze, ośrodki innowacji, IOB, w tym komercyjne, świadczone w oparciu o analizę popytu, w tym w formie bonów (bon na rozwój). Podmioty świadczące usługi – akredytacja na poziomie krajowym</i>	x	Planowane działania mają nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Działania mają charakter rozwiązań systemowych (wsparcie działalności okołobiznesowej).
	Wsparcie przedsiębiorstw sektora MMŚP poprzez usługi IOB <i>Zwiększenie potencjału regionalnych IOB do realizacji proinnowacyjnych usług</i>	x	

	Wsparcie przedsiębiorstw sektora MMŚP poprzez usługi IOB <i>Wsparcie dla nowo powstałych przedsiębiorstw, w tym: platformy startowe, usługi inkubacyjne, usługi dotyczące prowadzenia działalności na wczesnym etapie rozwoju, wsparcie inkubatorów przedsiębiorczości, usługi w zakresie akceleracji świadczone przez inkubatory</i>		x	
	Wsparcie przedsiębiorstw sektora MMŚP poprzez usługi IOB <i>Wsparcie rozwoju klastrów poprzez finansowanie usług klastrów dla przedsiębiorstw (odpowiadających na potrzeby przedsiębiorstw), w uproszczonej formie wsparcia, np. bonów dla przedsiębiorstw</i>		x	
	Koordynowane wsparcie na rzecz internacjonalizacji przedsiębiorstw sektora MMŚP <i>Promocja gospodarki regionalnej, w tym wsparcie internacjonalizacji MŚP oraz promocji eksportu (wydarzenia gospodarcze inne niż realizowane na poziomie krajowym oraz inne niż Polskie Mosty Technologiczne)</i>		x	
	Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorstw		x	Planowane działania mają nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Działania mają

				charakter rozwiązań systemowych (wsparcie samorządów w działalności na rzecz rozwoju przedsiębiorczości). Ewentualne negatywne oddziaływanie może wystąpić tylko w przypadku podejmowania działań technicznych, ingerujących np. w powierzchnię ziemi oraz wykorzystujących ciężki sprzęt (tj. emisja zanieczyszczeń pyłowych, gazowych, czasowe zajęcie terenów). Charakter tych oddziaływań będzie lokalny, chwilowy i ustąpi po zrealizowaniu inwestycji. Nie oczekuje się, że działanie doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych.
Adaptacja do zmian klimatu	Bezpośrednie wsparcie konkurencyjności sektora MMŚP <i>Wsparcie konkurencyjności MŚP</i>		x	Opis jak dla celu <i>łagodzenia zmian klimatu</i>
	Bezpośrednie wsparcie konkurencyjności sektora MMŚP <i>Wdrożenie wyników prac B+R i innowacji przez MŚP</i>		x	Opis jak dla celu <i>łagodzenia zmian klimatu</i>
	Wsparcie przedsiębiorstw sektora MMŚP poprzez usługi IOB <i>Rozwój usług w tym doradztwo dla przedsiębiorstw realizowanych przez akredytowane podmioty, m. in. ośrodki badawcze, ośrodki innowacji, IOB, w tym komercyjne, świadczone w oparciu o analizę popytu, w tym w formie bonów (bon na rozwój).</i>		x	Opis jak dla celu <i>łagodzenia zmian klimatu</i>

<i>Podmioty świadczące usługi – akredytacja na poziomie krajowym</i>			
Wsparcie przedsiębiorstw sektora MMŚP poprzez usługi IOB <i>Zwiększenie potencjału regionalnych IOB do realizacji proinnowacyjnych usług</i>		x	
Wsparcie przedsiębiorstw sektora MMŚP poprzez usługi IOB <i>Wsparcie dla nowo powstałych przedsiębiorstw, w tym: platformy startowe, usługi inkubacyjne, usługi dotyczące prowadzenia działalności na wczesnym etapie rozwoju, wsparcie inkubatorów przedsiębiorczości, usługi w zakresie akceleracji świadczone przez inkubatory</i>		x	
Wsparcie przedsiębiorstw sektora MMŚP poprzez usługi IOB <i>Wsparcie rozwoju klastrów poprzez finansowanie usług klastrów dla przedsiębiorstw (odpowiadających na potrzeby przedsiębiorstw), w uproszczonej formie wsparcia, np. bonów dla przedsiębiorstw</i>		x	

	Koordynowane wsparcie na rzecz internacjonalizacji przedsiębiorstw sektora MMŚP <i>Promocja gospodarki regionalnej, w tym wsparcie internacjonalizacji MŚP oraz promocji eksportu (wydarzenia gospodarcze inne niż realizowane na poziomie krajowym oraz inne niż Polskie Mosty Technologiczne)</i>		x	
	Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorstw		x	Opis jak dla celu <i>łagodzenia zmian klimatu</i>
Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	Bezpośrednie wsparcie konkurencyjności sektora MMŚP <i>Wsparcie i konkurencyjności MŚP</i>		x	W ramach planowanego działania możliwy będzie zakup nowych technologii, linii technologicznych do produkcji, rozbudowa infrastruktury MŚP, budowa nowej oferty usługowej MŚP, jak i nowych produktów. Inwestycje w nowe technologie i linie technologiczne powinny pośrednio powodować pozytywny wpływ na jakość i zasoby wodne, np. poprzez zwiększenie stopnia zaawansowania technologicznego, stymulowanie powstawania nowych rozwiązań technologicznych i organizacyjnych. Rezultatem działania mogą być zatem wdrożenia w postaci nowoczesnej i innowacyjnej aparatury, urządzeń, maszyn, co bezpośrednio przyczyni się do obniżenia emisji zanieczyszczeń, które mogą przedostawać się do wód. Nie przewiduje się, aby działanie zagrażało dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu

			jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych. Omawiane działanie nie będzie miało wpływu na wody morskie, ponieważ swym zasięgiem nie obejmują tego obszaru.
Bezpośrednie wsparcie konkurencyjności sektora MMŚP <i>Wdrożenie wyników prac B+R i innowacji przez MŚP</i>	x		W ramach planowanego działania przewiduje się wdrożenie wyników prac B+R tj. komercjalizację badań. Może się to wiązać z budową niezbędnej infrastruktury, która pozwoli przedmiotowe wyniki wdrożyć i/lub oferowaniem nowych usług lub produktów, które są efektem wdrożenia prac B+R. Wdrożenie wyników prac B+R i innowacji powinno pośrednio powodować pozytywny wpływ na zasoby wodne i ich jakość, np. poprzez zwiększenie stopnia zaawansowania technologicznego, stymulowanie powstawania nowych rozwiązań technologicznych i organizacyjnych. Realizacja działań powinna bezpośrednio przyczynić się do obniżenia emisji zanieczyszczeń, które mogą przedostawać się do wód. Działanie nie powinno zagrażać dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych. Omawiane działanie nie będzie miało wpływu na wody morskie, ponieważ swym zasięgiem nie obejmują tego obszaru.
Wsparcie przedsiębiorstw sektora MMŚP poprzez usługi IOB <i>Rozwój usług w tym doradztwo dla przedsiębiorstw realizowanych przez akredytowane podmioty, m. in. ośrodki badawcze, ośrodki innowacji, IOB, w tym</i>	x		Planowane działania mają nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Działania mają charakter rozwiązań systemowych (wsparcie działalności okołobiznesowej).

	<i>komercyjne, świadczone w oparciu o analizę popytu, w tym w formie bonów (bon na rozwój). Podmioty świadczące usługi – akredytacja na poziomie krajowym</i>			
	Wsparcie przedsiębiorstw sektora MMŚP poprzez usługi IOB <i>Zwiększenie potencjału regionalnych IOB do realizacji proinnowacyjnych usług</i>		x	
	Wsparcie przedsiębiorstw sektora MMŚP poprzez usługi IOB <i>Wsparcie dla nowo powstałych przedsiębiorstw, w tym: platformy startowe, usługi inkubacyjne, usługi dotyczące prowadzenia działalności na wczesnym etapie rozwoju, wsparcie inkubatorów przedsiębiorczości, usługi w zakresie akceleracji świadczone przez inkubatory</i>		x	
	Wsparcie przedsiębiorstw sektora MMŚP poprzez usługi IOB <i>Wsparcie rozwoju klastrów poprzez finansowanie usług klastrów dla przedsiębiorstw (odpowiadających na potrzeby przedsiębiorstw), w uproszczonej formie wsparcia, np. bonów dla przedsiębiorstw</i>		x	
	Koordynowane wsparcie na rzecz internacjonalizacji przedsiębiorstw sektora MMŚP		x	

	<i>Promocja gospodarki regionalnej, w tym wsparcie internacjonalizacji MŚP oraz promocji eksportu (wydarzenia gospodarcze inne niż realizowane na poziomie krajowym oraz inne niż Polskie Mosty Technologiczne)</i>		
	Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorstw	x	Planowane działania mają nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Działania mają charakter rozwiązań systemowych (wsparcie samorządów w działalności na rzecz rozwoju przedsiębiorczości). Ewentualne negatywne oddziaływanie może wystąpić tylko w przypadku podejmowania działań technicznych. Przewiduje się, że działanie nie będzie zagrażać dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych. W znacznej części przypadków inwestycje prawdopodobnie będą lokowane na terenach już antropogenicznie przekształconych. Przyczyni się to do lepszego wykorzystywania przestrzeni i ograniczy presję na obszary nieprzekształcone. Oddziaływania negatywne będą ograniczone głównie do etapu budowy (zanieczyszczenia wód gruntowych przez ewentualne wycieki paliwa i innych płynów eksploatacyjnych, które mogą być szczególnie dotkliwe w przypadku prowadzenia prac budowlanych w kolizji z rzekami/ciekami, i/lub w bliskim sąsiedztwie zbiorników wodnych). Na etapie eksploatacji również nie można wykluczyć występowania negatywnego

				wpływu (wzrost emisji zanieczyszczeń z tytułu intensyfikacji ruchu pojazdów - rozwój funkcji gospodarczych miast). Działanie nie będzie zagrazać dobremu stanowi środowiska wód morskich, ponieważ nie obejmuje on swym zasięgiem tego obszaru.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	Bezpośrednie wsparcie konkurencyjności sektora MŚP <i>Wsparcie konkurencyjności MŚP</i>		x	W ramach planowanego działania możliwy będzie zakup nowych technologii, linii technologicznych do produkcji, rozbudowa infrastruktury MŚP, budowa nowej oferty usługowej MŚP, jak i nowych produktów. Działanie jest monitorowane jako wspierające cel związany ze zmianą klimatu lub cel środowiskowy o współczynniku 100 % i jako taki uznaje się je za zgodne z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do analizowanego celu, ponieważ dotyczy on procesów badawczych i innowacyjnych, transferu technologii i współpracy między przedsiębiorstwami koncentrujące się na gospodarce o obiegu zamkniętym (zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiającym Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności - obszar interwencji 023). Inwestycje w nowe technologie i linie technologiczne powinny stymulować rozwój nowych, ekoinnowacyjnych i proekologicznych rozwiązań, maszyn, urządzeń. Zatem działanie bezpośrednio nie ma istotnego wpływu na analizowany cel środowiskowy. Ryzyko generowania znacznych ilości odpadów jest zminimalizowane, ponieważ zakłada się

			stosowanie nowoczesnych, zgodnych z obecnie obowiązującymi przepisami, technologii. W perspektywie długoterminowej, pośrednio realizacja działania powinna pozytywnie wpływać na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling, ponieważ wypracowane na tym etapie rozwiązania powinny w mniejszym stopniu powodować potencjalne emisje odpadów poprodukcyjnych. Nie oczekuje się, że działanie doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia. Nie przewiduje się również, że działanie spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym.
	Bezpośrednie wsparcie konkurencyjności sektora MŚP <i>Wdrożenie wyników prac B+R i innowacji przez MŚP</i>	x	W ramach planowanego działania przewiduje się wdrożenie wyników prac B+R – tj. komercjalizację badań. Może się to wiązać z budową niezbędnej infrastruktury, która pozwoli przedmiotowe wyniki wdrożyć, oferowaniem nowych usług lub produktów, które są efektem wdrożenia prac B+R. Działanie jest monitorowane jako wspierające cel związany ze zmianą klimatu lub cel środowiskowy o współczynniku 100 % i jako taki uznaje się je za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do analizowanego celu, ponieważ dotyczy on procesów badawczych i innowacyjnych, transferu technologii i współpracy między przedsiębiorstwami koncentrujące się na gospodarce o obiegu

			zamkniętym (zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiającym Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności - obszar interwencji 023). Wsparcie działalności wdrażających wyniki prac B+R i innowacji powinno stymulować rozwój nowych, ekoinnowacyjnych i proekologicznych rozwiązań, maszyn, urządzeń. Zatem działanie bezpośrednio nie ma istotnego wpływu na analizowany cel środowiskowy. W perspektywie długoterminowej, pośrednio realizacja działania powinna pozytywnie wpływać na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling, ponieważ wypracowane na tym etapie rozwiązania powinny w mniejszym stopniu powodować potencjalne emisje odpadów poprodukcyjnych. Nie oczekuje się, że działanie doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia. Nie przewiduje się również, że działanie spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym.
	Wsparcie przedsiębiorstw sektora MMŚP poprzez usługi IOB <i>Rozwój usług w tym doradztwo dla przedsiębiorstw realizowanych przez akredytowane podmioty, m. in. ośrodki badawcze, ośrodki innowacji, IOB, w tym</i>	x	Planowane działania mają nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Działania mają charakter rozwiązań systemowych (wsparcie działalności okołobiznesowej).

	<i>komercyjne, świadczone w oparciu o analizę popytu, w tym w formie bonów (bon na rozwój). Podmioty świadczące usługi – akredytacja na poziomie krajowym</i>			
	Wsparcie przedsiębiorstw sektora MMŚP poprzez usługi IOB <i>Zwiększenie potencjału regionalnych IOB do realizacji proinnowacyjnych usług</i>		x	
	Wsparcie przedsiębiorstw sektora MMŚP poprzez usługi IOB <i>Wsparcie dla nowo powstałych przedsiębiorstw, w tym: platformy startowe, usługi inkubacyjne, usługi dotyczące prowadzenia działalności na wczesnym etapie rozwoju, wsparcie inkubatorów przedsiębiorczości, usługi w zakresie akceleracji świadczone przez inkubatory</i>		x	
	Wsparcie przedsiębiorstw sektora MMŚP poprzez usługi IOB <i>Wsparcie rozwoju klastrów poprzez finansowanie usług klastrów dla przedsiębiorstw (odpowiadających na potrzeby przedsiębiorstw), w uproszczonej formie wsparcia, np. bonów dla przedsiębiorstw</i>		x	
	Koordynowane wsparcie na rzecz internacjonalizacji przedsiębiorstw sektora MMŚP <i>Promocja gospodarki regionalnej, w tym wsparcie internacjonalizacji MŚP oraz promocji</i>		x	

	<i>eksportu (wydarzenia gospodarcze inne niż realizowane na poziomie krajowym oraz inne niż Polskie Mosty Technologiczne)</i>			
	Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorstw		x	Planowane działania mają nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Działania mają charakter rozwiązań systemowych (wsparcie samorządów w działalności na rzecz rozwoju przedsiębiorczości). Ewentualne negatywne oddziaływanie może wystąpić tylko w przypadku podejmowania działań technicznych. Skala, zakres i charakter przewidywanego działania nie wskazuje, aby planowane inwestycje mogły doprowadzić do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów. Na etapie realizacji przedsięwzięć, w związku z ewentualnymi pracami przygotowawczymi, uporządkowaniem terenu lub pracami budowlanymi można spodziewać się generowania odpadów budowlanych (np. gruz, ziemia). Ewentualne odpady powinny zostać zutylicowane przez firmy posiadające odpowiednie uprawnienia i pozwolenia. W miarę możliwości, działania powinny dążyć do maksymalizacji ponownego użycia materiałów. Oddziaływania negatywne będą ograniczone głównie do etapu budowy, a na etapie eksploatacji nie oczekuje się generowania zwiększonych ilości odpadów. Oczekuje się, że działanie nie doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie

				bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	Bezpośrednie wsparcie konkurencyjności sektora MMŚP <i>Wsparcie konkurencyjności MŚP</i>		x	W ramach planowanego działania możliwy będzie zakup nowych technologii, linii technologicznych do produkcji, rozbudowa infrastruktury MŚP, budowa nowej oferty usługowej MŚP, jak i nowych produktów. Działanie powinno prowadzić do rozwoju nowych, ekoinnowacyjnych i proekologicznych rozwiązań, maszyn, urządzeń. Działanie nie ma istotnego wpływu na analizowany cel środowiskowy. Ryzyko generowania znacznych ilości odpadów jest zminimalizowane, ponieważ zakłada się stosowanie nowoczesnych, zgodnych z obecnie obowiązującymi przepisami, technologii. W perspektywie długoterminowej, wdrożenie innowacyjnych rozwiązań powinno ograniczyć potencjalne emisje zanieczyszczeń (np. pyłów, gazów) oraz innych odpadów poprodukcyjnych czy gazów cieplarnianych, które pośrednio lub bezpośrednio mogą przedostać się do powietrza, wody lub gleby.
	Bezpośrednie wsparcie konkurencyjności sektora MMŚP <i>Wdrożenie wyników prac B+R i innowacji przez MŚP</i>		x	W ramach planowanego działania przewiduje się wdrożenie wyników prac B+R – tj. komercjalizację badań. Może się to wiązać z budową niezbędnej infrastruktury, która pozwoli przedmiotowe wyniki wdrożyć, oferowaniem nowych usług lub produktów, które są efektem wdrożenia prac B+R. Wdrożenie wyników prac B+R i innowacji w przedsiębiorstwach powinno dążyć do rozwoju nowych, ekoinnowacyjnych i proekologicznych

				rozwiązań, maszyn, urządzeń. Działanie samo w sobie nie ma istotnego wpływu na analizowany cel środowiskowy. Ryzyko generowania znacznych ilości odpadów jest zminimalizowane, ponieważ zakłada się stosowanie nowoczesnych, zgodnych z obecnie obowiązującymi przepisami, technologii. W perspektywie długoterminowej, wdrożenie innowacyjnych rozwiązań powinno ograniczyć potencjalne emisje zanieczyszczeń (np. pyłów, gazów) oraz innych odpadów poprodukcyjnych czy gazów cieplarnianych, które pośrednio lub bezpośrednio mogą przedostać się do powietrza, wody lub gleby.
	Wsparcie przedsiębiorstw sektora MMŚP poprzez usługi IOB <i>Rozwój usług w tym doradztwo dla przedsiębiorstw realizowanych przez akredytowane podmioty, m. in. ośrodki badawcze, ośrodki innowacji, IOB, w tym komercyjne, świadczone w oparciu o analizę popytu, w tym w formie bonów (bon na rozwój). Podmioty świadczące usługi – akredytacja na poziomie krajowym</i>		x	Planowane działania mają nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Działania mają charakter rozwiązań systemowych (wsparcie działalności okołobiznesowej).
	Wsparcie przedsiębiorstw sektora MMŚP poprzez usługi IOB <i>Zwiększenie potencjału regionalnych IOB do realizacji proinnowacyjnych usług</i>		x	

Wsparcie przedsiębiorstw sektora MMŚP poprzez usługi IOB <i>Wsparcie dla nowo powstałych przedsiębiorstw, w tym: platformy startowe, usługi inkubacyjne, usługi dotyczące prowadzenia działalności na wczesnym etapie rozwoju, wsparcie inkubatorów przedsiębiorczości, usługi w zakresie akceleracji świadczone przez inkubatory</i>		x	
Wsparcie przedsiębiorstw sektora MMŚP poprzez usługi IOB <i>Wsparcie rozwoju klastrów poprzez finansowanie usług klastrów dla przedsiębiorstw (odpowiadających na potrzeby przedsiębiorstw), w uproszczonej formie wsparcia, np. bonów dla przedsiębiorstw</i>		x	
Koordynowane wsparcie na rzecz internacjonalizacji przedsiębiorstw sektora MMŚP <i>Promocja gospodarki regionalnej, w tym wsparcie internacjonalizacji MŚP oraz promocji eksportu (wydarzenia gospodarcze inne niż realizowane na poziomie krajowym oraz inne niż Polskie Mosty Technologiczne)</i>		x	
Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorstw		x	Planowane działania mają nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Działania mają charakter rozwiązań systemowych (wsparcie

			samorządów w działalności na rzecz rozwoju przedsiębiorczości). Ewentualne negatywne oddziaływanie może wystąpić tylko w przypadku podejmowania działań technicznych. Nie oczekuje się, jednak że działanie doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby. Na etapie ewentualnych prac związanych z pracą maszyn budowlanych (np. spalanie paliw) lub wykonywaniem wykopów, może lokalnie i tylko w niewielkiej skali oraz krótkoterminowo występować potencjalna emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych. Do ewentualnych prac budowlanych powinny być stosowane maszyny sprawne technicznie oraz powinny być podejmowane działania zapobiegawcze i zabezpieczające przed ewentualnymi awariami i wypadkami (np. wyłączony silnik na czas postoju, mycie pojazdów w miejscach wyznaczonych, zraszanie terenu w celu ograniczenia nadmiernego pylenia). Charakter tych oddziaływań będzie lokalny, chwilowy i ustąpi po zrealizowaniu inwestycji. Na etapie projektowania należy przewidzieć ewentualne działania minimalizujące (w zależności od charakterystyki przedsięwzięcia, np. stosowanie urządzeń podczyszczających, uzyskanie stosownych zezwoleń i pozwoleń). Z tego względu ilość zanieczyszczeń odprowadzanych do środowiska powinna być zminimalizowana. Do pozytywnych aspektów realizacji planowanego działania można zaliczyć, np. przygotowanie terenów

				zdegradowanych, które bez odpowiednich zabiegów remediacyjnych mogłyby stanowić poważne zagrożenie dla środowiska. Wówczas inwestycje w takie tereny i ich zagospodarowanie powinny ograniczyć ryzyko przedostawania się zanieczyszczeń do wód, gleby czy powietrza.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	Bezpośrednie wsparcie konkurencyjności sektora MŚP <i>Wsparcie konkurencyjności MŚP</i>		x	W ramach planowanego działania możliwy będzie zakup nowych technologii, linii technologicznych do produkcji, rozbudowa infrastruktury MŚP, budowa nowej oferty usługowej MŚP, jak i nowych produktów. W wyniku realizacji planowanego działania można upatrywać pozytywnych efektów z zakresu ekoinnowacji i zarządzania efektywnością środowiskową, poprzez zwiększenie stopnia zaawansowania technologicznego, stymulowanie powstawania nowych rozwiązań technologicznych (w tym proekologicznych) i organizacyjnych. W wyniku realizacji planowanego działania można oczekiwać zwiększenia ekoinnowacyjności MŚP, a przez to zmniejszenie niekorzystnego wpływu działalności przedsiębiorstw na środowisko naturalne, w tym zasoby przyrody. Nie przewiduje się, że działanie będzie w znacznym stopniu szkodliwe dla dobrego stanu i odporności ekosystemów. Nie oczekuje się również, że działanie będzie szkodliwe dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii. Wynika to ze skali, zakresu i charakteru planowanych przedsięwzięć. W związku z tym ogólny stan różnorodności biologicznej nie powinien ulec

			pogorszeniu. Planowane inwestycje przeważnie powinny być lokowane w ośrodkach miejskich, które już wywierają pewne uciążliwości względem zasobów przyrody. Można przypuszczać, że realizacja planowanego działania nie przyczyni się dodatkowo do zwiększenia tych uciążliwości, a w perspektywie długoterminowej pozwoli opracować rozwiązania minimalizujące ewentualne negatywne oddziaływania technologii stosowanych w pełnej skali.
	Bezpośrednie wsparcie konkurencyjności sektora MMŚP <i>Wdrożenie wyników prac B+R i innowacji przez MŚP</i>	x	W ramach planowanego działania przewiduje się wdrożenie wyników prac B+R – tj. komercjalizację badań. Może się to wiązać z budową niezbędnej infrastruktury, która pozwoli przedmiotowe wyniki wdrożyć, oferowaniem nowych usług lub produktów, które są efektem wdrożenia prac B+R. W wyniku realizacji zaplanowanego działania można oczekiwać pozytywnych efektów z zakresu ekoinnowacji i zarządzania efektywnością środowiskową, poprzez zwiększenie stopnia zaawansowania technologicznego, stymulowanie powstawania nowych rozwiązań technologicznych (w tym proekologicznych) i organizacyjnych. W wyniku realizacji działania można oczekiwać zwiększenia ekoinnowacyjności w MŚP, a przez to zmniejszenie niekorzystnego wpływu działalności przedsiębiorstw na środowisko naturalne, w tym zasoby przyrody. Nie przewiduje się, że działanie będzie w znacznym stopniu szkodliwe dla dobrego stanu i odporności ekosystemów. Nie oczekuje się również, że działanie będzie szkodliwe dla stanu zachowania siedlisk i

			gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii. Wynika to ze skali, zakresu i charakteru planowanych przedsięwzięć. W związku z tym ogólny stan różnorodności biologicznej nie powinien ulec pogorszeniu. Przeważnie projekty infrastrukturalne lokowane są w ośrodkach miejskich, które już wywierają pewne uciążliwości względem zasobów przyrody. Można przypuszczać, że realizacja planowanego działania nie przyczyni się dodatkowo do zwiększenia tych uciążliwości, a w perspektywie długoterminowej pozwoli opracować rozwiązania minimalizujące ewentualne negatywne oddziaływania technologii stosowanych w pełnej skali.
Wsparcie przedsiębiorstw sektora MMŚP poprzez usługi IOB <i>Rozwój usług w tym doradztwo dla przedsiębiorstw realizowanych przez akredytowane podmioty, m. in. ośrodki badawcze, ośrodki innowacji, IOB, w tym komercyjne, świadczone w oparciu o analizę popytu, w tym w formie bonów (bon na rozwój). Podmioty świadczące usługi – akredytacja na poziomie krajowym</i>		x	Planowane działania mają nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Działania mają charakter rozwiązań systemowych (wsparcie działalności okołobiznesowej).
Wsparcie przedsiębiorstw sektora MMŚP poprzez usługi IOB <i>Zwiększenie potencjału regionalnych IOB do realizacji proinnowacyjnych usług</i>		x	

	Wsparcie przedsiębiorstw sektora MMŚP poprzez usługi IOB <i>Wsparcie dla nowo powstałych przedsiębiorstw, w tym: platformy startowe, usługi inkubacyjne, usługi dotyczące prowadzenia działalności na wczesnym etapie rozwoju, wsparcie inkubatorów przedsiębiorczości, usługi w zakresie akceleracji świadczone przez inkubatory</i>		x	
	Wsparcie przedsiębiorstw sektora MMŚP poprzez usługi IOB <i>Wsparcie rozwoju klastrów poprzez finansowanie usług klastrów dla przedsiębiorstw (odpowiadających na potrzeby przedsiębiorstw), w uproszczonej formie wsparcia, np. bonów dla przedsiębiorstw</i>		x	
	Koordynowane wsparcie na rzecz internacjonalizacji przedsiębiorstw sektora MMŚP <i>Promocja gospodarki regionalnej, w tym wsparcie internacjonalizacji MŚP oraz promocji eksportu (wydarzenia gospodarcze inne niż realizowane na poziomie krajowym oraz inne niż Polskie Mosty Technologiczne)</i>		x	
	Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorstw		x	Przewidywane działanie ma nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Zakres i charakter

			przewidzianych działań wskazuje, że działanie nie powinno być szkodliwe dla dobrego stanu i odporności ekosystemów i nie będzie szkodliwe dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii, ponieważ ma charakter głównie rozwiązań systemowych. Ewentualne negatywne oddziaływanie może wystąpić tylko w przypadku podejmowania działań technicznych. Zakładając jednak, że inwestycje dotyczyć będą obszarów miejskich, już miejsc przekształconych antropogenicznie, ewentualne oddziaływania na bioróżnorodność (np. zwierzęta, rośliny) nie powinny być wyższe niż te wywierane przez środowiska miejskie. Potencjalnie można spodziewać się chwilowego i krótkotrwałego oddziaływania na różnorodność biologiczną wynikającego z budowy lub przebudowy (np. hałas, drgania mogące wywołać płoszenie zwierząt, których siedliska mogą znajdować się w pobliżu projektowanej inwestycji). Przewidywane działanie musi być przeprowadzone zgodnie z zasadami poszanowania środowiska naturalnego oraz dążenia do co najmniej neutralności względem analizowanego elementu środowiska.

Cel szczegółowy: (iv) Rozwijanie umiejętności w zakresie inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości

Etap 1. Analiza sześciu celów środowiskowych, celem określenia tych które wymagają merytorycznej oceny

Część 1 Lista kontrolna

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”		tak	nie	Uzasadnienie, w przypadku gdy zaznaczone pole "Nie"
Cele środowiskowe	Typ działania			
Łagodzenie zmian klimatu	Zwiększenia zdolności regionalnych ekosystemów innowacji do sieciowania przedsiębiorstw z sektorem nauki oraz partnerami społecznymi i gospodarczymi poprzez identyfikację bieżących potrzeb przedsiębiorców w obszarze technologii i umiejętności w zakresie inteligentnych specjalizacji regionu oraz wspólne kreowanie i planowanie rozwiązań w celu wypełnienia tych potrzeb z zaangażowaniem szkół wyższych, instytucji badawczych, organizacji pozarządowych i jednostek samorządu terytorialnego		x	Planowane działania mają nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Działania mają charakter rozwiązań systemowych. Charakter i typ działań nie wskazuje na istotne oddziaływanie na analizowany cel środowiskowy.
	Rozwój umiejętności i kompetencji na rzecz inteligentnych specjalizacji, głównie w MŚP		x	

Adaptacja do zmian klimatu	Zwiększenia zdolności regionalnych ekosystemów innowacji do sieciowania przedsiębiorstw z sektorem nauki oraz partnerami społecznymi i gospodarczymi poprzez identyfikację bieżących potrzeb przedsiębiorców w obszarze technologii i umiejętności w zakresie inteligentnych specjalizacji regionu oraz wspólne kreowanie i planowanie rozwiązań w celu wypełnienia tych potrzeb z zaangażowaniem szkół wyższych, instytucji badawczych, organizacji pozarządowych i jednostek samorządu terytorialnego		x	Planowane działania mają nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Działania mają charakter rozwiązań systemowych. Charakter i typ działań nie wskazuje na istotne oddziaływanie na analizowany cel środowiskowy.
	Rozwój umiejętności i kompetencji na rzecz inteligentnych specjalizacji, głównie w MŚP		x	

Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	Zwiększenia zdolności regionalnych ekosystemów innowacji do sieciowania przedsiębiorstw z sektorem nauki oraz partnerami społecznymi i gospodarczymi poprzez identyfikację bieżących potrzeb przedsiębiorców w obszarze technologii i umiejętności w zakresie inteligentnych specjalizacji regionu oraz wspólne kreowanie i planowanie rozwiązań w celu wypełnienia tych potrzeb z zaangażowaniem szkół wyższych, instytucji badawczych, organizacji pozarządowych i jednostek samorządu terytorialnego		x	Planowane działania mają nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Działania mają charakter rozwiązań systemowych. Przewiduje się, że planowane działania nie będą zasadniczo wpływały na zrównoważone wykorzystanie i ochronę zasobów wodnych lądowych, w tym nie powinny wpływać na stan i potencjał JCW (Jednolite Części Wód). Lokalizacja inwestycji nie jest również usytuowana w zasięgu wód morskich, w związku z tym działania nie będą wpływały na zasoby wodne morskie.
	Rozwój umiejętności i kompetencji na rzecz inteligentnych specjalizacji, głównie w MŚP		x	
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	Zwiększenia zdolności regionalnych ekosystemów innowacji do sieciowania przedsiębiorstw z sektorem nauki oraz partnerami społecznymi i gospodarczymi poprzez identyfikację bieżących potrzeb przedsiębiorców w obszarze technologii i umiejętności w zakresie inteligentnych specjalizacji regionu oraz wspólne kreowanie i planowanie rozwiązań w celu wypełnienia tych potrzeb z zaangażowaniem szkół wyższych, instytucji badawczych, organizacji pozarządowych i jednostek samorządu terytorialnego		x	Planowane działania mają nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Działania mają charakter rozwiązań systemowych. Przewidziane działania, ze względu na swój charakter i zakres, jako takie nie powinny zasadniczo wpływać na gospodarkę odpadami zatem nie będą negatywnie wpływać na środowisko. Nie oczekuje się, że planowane działania doprowadzą do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów. Nie przewiduje się, że planowane działania mogłyby doprowadzić do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia. W kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym realizacja planowanych działań
	Rozwój umiejętności i kompetencji na rzecz inteligentnych specjalizacji, głównie w MŚP		x	

				nie powinna spowodować poważnych i długoterminowych szkód dla środowiska.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	Zwiększenia zdolności regionalnych ekosystemów innowacji do sieciowania przedsiębiorstw z sektorem nauki oraz partnerami społecznymi i gospodarczymi poprzez identyfikację bieżących potrzeb przedsiębiorców w obszarze technologii i umiejętności w zakresie inteligentnych specjalizacji regionu oraz wspólne kreowanie i planowanie rozwiązań w celu wypełnienia tych potrzeb z zaangażowaniem szkół wyższych, instytucji badawczych, organizacji pozarządowych i jednostek samorządu terytorialnego		x	Planowane działania mają nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Działania mają charakter rozwiązań systemowych. Z tego względu, nie powinny zasadniczo wpływać na zwiększenie zanieczyszczenia powietrza, wody i gleby.
	Rozwój umiejętności i kompetencji na rzecz inteligentnych specjalizacji, głównie w MŚP		x	
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	Zwiększenia zdolności regionalnych ekosystemów innowacji do sieciowania przedsiębiorstw z sektorem nauki oraz partnerami społecznymi i gospodarczymi poprzez identyfikację bieżących potrzeb przedsiębiorców w obszarze technologii i umiejętności w zakresie inteligentnych specjalizacji regionu oraz wspólne kreowanie i planowanie rozwiązań w celu wypełnienia tych potrzeb z zaangażowaniem szkół wyższych, instytucji badawczych, organizacji pozarządowych i jednostek samorządu terytorialnego		x	Planowane działania mają nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Działania mają charakter rozwiązań systemowych i nie powinny wywierać bezpośredniego lub pośredniego, negatywnego oddziaływania na bioróżnorodność. Nie oczekuje się, że działania będą w znacznym stopniu szkodliwe dla dobrego stanu i odporności ekosystemów i nie powinny być szkodliwe dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii.

	Rozwój umiejętności i kompetencji na rzecz inteligentnych specjalizacji, głównie w MŚP		x	

Przeprowadzona analiza działań ujętych w ramach poszczególnych celów szczegółowych dla priorytetu NOWOCZESNA GOSPODARKA w projekcie programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 wskazuje, że spełniają one zasadę DNSH („nie czyn poważnych szkód”) w odniesieniu do wyznaczonych celów środowiskowych, a podjęte działania ze względu na ich charakter nie będą miały znaczącego negatywnego wpływu na środowisko. W odniesieniu do zidentyfikowanych typów projektów nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych. Zatem nie sporządzono części 2 listy kontrolnej wraz z dowodami potwierdzającymi merytoryczną ocenę pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”.

Tabela 2. Analiza DNSH dla priorytetu Zielone Lubuskie

Cel szczegółowy: (i) Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych				
Etap 1. Analiza sześciu celów środowiskowych, celem określenia tych które wymagają merytorycznej oceny				
Część 1 Lista kontrolna				
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”		tak	nie	Uzasadnienie, w przypadku gdy zaznaczone pole "Nie"
Cele środowiskowe	Typ działania			
Łagodzenie zmian klimatu	Poprawa efektywności energetycznej mikro i małych przedsiębiorstw (wraz z audytem), w tym instalacja urządzeń OZE		x	Działania wnoszą „istotny wkład” w realizację celu środowiskowego zgodnie z rozporządzeniem w sprawie systematyki i jako taki uznaje się je za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do analizowanego celu. W przypadku działań związanych z budową mogą zostać wygenerowane potencjalne emisje gazów cieplarnianych (np. CO2, związki azotu), w wyniku pracy maszyn budowlanych. Potencjalne oddziaływania mają charakter krótkoterminowy, a potencjalna emisja powinna zakończyć się w chwili ukończenia realizacji inwestycji (zakończenie prac budowlanych). Przy założeniu, że planowane przedsięwzięcia zostaną zrealizowane zgodnie ze sztuką i najlepszymi dostępnymi technikami, na etapie eksploatacji nie powinno dojść do istotnych znaczących emisji gazów cieplarnianych. W ramach przedsięwzięć w zakresie efektywności energetycznej w MŚP ważnym aspektem jest wyraźny pozytywny wpływ na środowisko poprzez racjonalizację zużycia, oszczędność energii i/lub wzrost wykorzystania OZE.
	Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej wraz z instalacją urządzeń OZE oraz wymianą/modernizacją źródeł ciepła albo podłączeniem do sieci ciepłowniczej/chłodniczej w budynkach publicznych, których właścicielem jest samorząd terytorialny oraz podległe mu organy i jednostki organizacyjne oraz jednostki zarządzane, budynków użyteczności publicznej niezwiązanych z administracją rządową – w tym realizacja inwestycji polegających na budowie budynków pasywnych		x	

	Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych wraz z instalacją urządzeń OZE oraz wymianą/modernizacją źródeł ciepła albo podłączeniem do sieci ciepłowniczej/chłodniczej w wielorodzinnych budynkach mieszkalnych innych niż budynki spółdzielni mieszkaniowych oraz innych niż budynki mieszkalne stanowiące własność Skarbu Państwa (np. wspólnoty mieszkaniowe, TBS, budynki komunalne)	x	Jeżeli chodzi o budynki pasywne, dyrektywa w sprawie charakterystyki energetycznej budynków (Dyrektywa 2010/31/UE z dnia 19 maja 2010 r.) wymaga, aby wszystkie nowe budynki były budynkami o niemal zerowym zużyciu energii do końca 2020 r. (w przypadku budynków publicznych w 2018 r.), tj. każdy nowy budynek współfinansowany w ramach dowolnej organizacji producentów do dowolnego celu musi być budynkiem o niemal zerowym zużyciu energii.
	Modernizacja oświetlenia ulicznego w kierunku rozwiązań energooszczędnych	x	
Adaptacja do zmian klimatu	Poprawa efektywności energetycznej mikro i małych przedsiębiorstw (wraz z audytem), w tym instalacja urządzeń OZE	x	Nie oczekuje się, że działania doprowadzą do niekorzystnego wpływu na klimat (aktualnie i w przyszłości) lub na ludność, przyrodę lub inne aktywa. Zakres działań powinien doprowadzić do ograniczenia zużycia energii. W ramach działań zmniejszających zapotrzebowanie na energię przewiduje się wsparcie projektów polegających na zwiększeniu efektywności energetycznej w sektorze MŚP. Wsparciu będą podlegać nie tylko inwestycje, które mają największy wpływ na poprawę efektywności energetycznej, ale również wpływające na poprawę stanu powietrza czy zmniejszenie zjawiska ubóstwa energetycznego. Dlatego też ważnym elementem poprawy efektywności energetycznej oraz wykorzystania OZE jest prowadzenie działań promocyjnych, doradczych oraz edukacyjnych. W związku z tym, w kontekście bezpośredniej lub pośredniej realizacji działań w całym jego cyklu życia, nie
	Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej wraz z instalacją urządzeń OZE oraz wymianą/modernizacją źródeł ciepła albo podłączeniem do sieci ciepłowniczej/chłodniczej w budynkach publicznych, których właścicielem jest samorząd terytorialny oraz podległe mu organy i jednostki organizacyjne oraz jednostki zarządzane, budynków użyteczności publicznej niezwiązanych z administracją rządową – w tym realizacja inwestycji polegających na budowie budynków pasywnych	x	

	Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych wraz z instalacją urządzeń OZE oraz wymianą/modernizacją źródeł ciepła albo podłączeniem do sieci ciepłowniczej/chłodniczej w wielorodzinnych budynkach mieszkalnych innych niż budynki spółdzielni mieszkaniowych oraz innych niż budynki mieszkalne stanowiące własność Skarbu Państwa (np. wspólnoty mieszkaniowe, TBS, budynki komunalne)		x	ma żadnego albo nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na analizowany cel środowiskowy i jako taki uznaje się je za zgodne z zasadą „nie czyni poważnych szkód”.
	Modernizacja oświetlenia ulicznego w kierunku rozwiązań energooszczędnych		x	
Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	Poprawa efektywności energetycznej mikro i małych przedsiębiorstw (wraz z audytem), w tym instalacja urządzeń OZE		x	Przewiduje się, że realizacja działań w zakresie poprawy efektywności energetycznej nie będzie miała negatywnego wpływu na ochronę zasobów wodnych oraz nie powinna powodować znaczącego negatywnego wpływu na stan lub potencjał jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych (zgodnie z zapisami Ramowej Dyrektywy Wodnej). Przewiduje się, że realizacja planowanych działań powinna przyczynić się do redukcji emisji gazów cieplarnianych oraz pyłów, które pośrednio lub bezpośrednio mogą przedostawać się do ekosystemów wodnych. Zaplanowane działania nie będą zagrażać dobremu stanowi środowiska wód morskich, ponieważ inwestycje zlokalizowane będą poza zasięgiem występowania wód morskich. W związku z powyższym, działania nie mają znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy związanego z bezpośrednimi i
	Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej wraz z instalacją urządzeń OZE oraz wymianą/modernizacją źródeł ciepła albo podłączeniem do sieci ciepłowniczej/chłodniczej w budynkach publicznych, których właścicielem jest samorząd terytorialny oraz podległe mu organy i jednostki organizacyjne oraz jednostki zarządzane, budynków użyteczności publicznej niezwiązanych z administracją rządową – w tym realizacja inwestycji polegających na budowie budynków pasywnych		x	

	Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych wraz z instalacją urządzeń OZE oraz wymianą/modernizacją źródeł ciepła albo podłączeniem do sieci ciepłowniczej/chłodniczej w wielorodzinnych budynkach mieszkalnych innych niż budynki spółdzielni mieszkaniowych oraz innych niż budynki mieszkalne stanowiące własność Skarbu Państwa (np. wspólnoty mieszkaniowe, TBS, budynki komunalne)		X	pierwotnymi pośrednimi ich skutkami, i jako taki uznaje się je za zgodne z zasadą „nie czyń poważnych szkód”.
	Modernizacja oświetlenia ulicznego w kierunku rozwiązań energooszczędnych		x	Zgodnie z wytycznymi technicznymi dotyczącymi stosowania zasady „nie czyń poważnych szkód” na podstawie rozporządzenia ustanawiającego Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, w odniesieniu do niektórych działań (np. w przypadku niektórych prostych środków w zakresie efektywności energetycznej), przyjęto, że zakres, skala i charakter planowanych działań z zakresu modernizacji oświetlenia ulicznego w kierunku rozwiązań energooszczędnych nie powinny w perspektywie krótko- i długoterminowej powodować negatywnego wpływu na cel środowiskowy „Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich”, ponieważ nie są w ogólnie związane z emisją zanieczyszczeń lub nie doprowadzą do zwiększenia emisji w stosunku do aktualnego stanu.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w	Poprawa efektywności energetycznej mikro i małych przedsiębiorstw (wraz z audytem), w tym instalacja urządzeń OZE		x	Planowane działania nie powinny wiązać się z pracami ziemnymi lub z generowaniem odpadów budowlanych. Generalnie nie przewiduje się, aby działania dotyczące

tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej wraz z instalacją urządzeń OZE oraz wymianą/modernizacją źródeł ciepła albo podłączeniem do sieci ciepłowniczej/chłodniczej w budynkach publicznych, których właścicielem jest samorząd terytorialny oraz podległe mu organy i jednostki organizacyjne oraz jednostki zarządzane, budynków użyteczności publicznej niezwiązanych z administracją rządową – w tym realizacja inwestycji polegających na budowie budynków pasywnych	x	poprawy efektywności energetycznej, w tym instalacja urządzeń OZE, prowadziła do zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, ponieważ charakter przedsięwzięcia tego nie dotyczy. W związku z tym nie oczekuje się również nieefektywnego korzystania z zasobów naturalnych. Planowane działania nie powinny niekorzystnie oddziaływać na środowisko, ani nie powinny pogarszać jego stanu (w kontekście GOZ i powstawania odpadów). Ewentualne odpady winny być gromadzone w zabezpieczonych pojemnikach i wywożone przez uprawnioną firmę w czasie i warunkach bezpiecznych dla środowiska. Podsumowując, przewidywane działania nie powinny wpływać negatywnie na analizowany komponent (cel środowiskowy „Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling”) ani przyczynić się do powstawania zwiększonych ilości odpadów. W związku z tym, w kontekście bezpośredniej lub pośredniej realizacji działania w całym jego cyklu życia, nie ma żadnego albo nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy „Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling „ i jako taki uznaje się je za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód”.
	Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych wraz z instalacją urządzeń OZE oraz wymianą/modernizacją źródeł ciepła albo podłączeniem do sieci ciepłowniczej/chłodniczej w wielorodzinnych budynkach mieszkalnych innych niż budynki spółdzielni mieszkaniowych oraz innych niż budynki mieszkalne stanowiące własność Skarbu Państwa (np. wspólnoty mieszkaniowe, TBS, budynki komunalne)	x	
	Modernizacja oświetlenia ulicznego w kierunku rozwiązań energooszczędnych	x	

Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	Poprawa efektywności energetycznej mikro i małych przedsiębiorstw (wraz z audytem), w tym instalacja urządzeń OZE		x	Działanie jest monitorowane jako wspierające cel związany ze zmianą klimatu lub cel środowiskowy o współczynniku 40 % lub 100 %, ponieważ dotyczy ono projektów w zakresie efektywności energetycznej i demonstracyjnych w MŚP lub w dużych przedsiębiorstwach oraz działań wspierających (zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiającym Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności - obszar interwencji 024, 024a, 024b).
	Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej wraz z instalacją urządzeń OZE oraz wymianą/modernizacją źródeł ciepła albo podłączeniem do sieci ciepłowniczej/chłodniczej w budynkach publicznych, których właścicielem jest samorząd terytorialny oraz podległe mu organy i jednostki organizacyjne oraz jednostki zarządzane, budynków użyteczności publicznej niezwiązanych z administracją rządową – w tym realizacja inwestycji polegających na budowie budynków pasywnych		x	Działania są monitorowane jako wspierające cel związany ze zmianą klimatu lub cel środowiskowy o współczynniku 40 % lub 100 %, ponieważ dotyczą one projektów w zakresie efektywności energetycznej, a także renowacji istniejących budynków mieszkalnych do celów efektywności energetycznej, projektów demonstracyjnych i działań wspierających (zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiającym Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności - obszar interwencji 025, 025a).
	Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych wraz z instalacją urządzeń OZE oraz wymianą/modernizacją źródeł ciepła albo podłączeniem do sieci ciepłowniczej/chłodniczej w wielorodzinnych budynkach mieszkalnych innych niż budynki			x

	spółdzielni mieszkaniowych oraz innych niż budynki mieszkalne stanowiące własność Skarbu Państwa (np. wspólnoty mieszkaniowe, TBS, budynki komunalne)			
	Modernizacja oświetlenia ulicznego w kierunku rozwiązań energooszczędnych		x	Zgodnie z wytycznymi technicznymi dotyczącymi stosowania zasady „nie czyn poważnych szkód” na podstawie rozporządzenia ustanawiającego Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, w odniesieniu do niektórych działań (np. w przypadku niektórych prostych środków w zakresie efektywności energetycznej – modernizacja oświetlenia ulicznego), w przypadku których nie przewiduje się żadnego wpływu na wszystkie lub niektóre z sześciu celów środowiskowych lub przewiduje się, że wpływ ten będzie niewielki, przyjęto podejście uproszczone. Przyjęto, że zakres, skala i charakter planowanych działań z zakresu modernizacji oświetlenia ulicznego w kierunku rozwiązań energooszczędnych nie powinny w perspektywie krótko- i długoterminowej powodować negatywnego wpływu na cel środowiskowy, ponieważ nie są w ogólnie związane z emisją zanieczyszczeń (np. pyłowych, gazowych) czy też odpadów lub emisja ta lub ilość odpadów przynajmniej nie zwiększy się w odniesieniu do aktualnego stanu.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	Poprawa efektywności energetycznej mikro i małych przedsiębiorstw (wraz z audytem), w tym instalacja urządzeń OZE		x	Działanie jest monitorowane jako wspierające cel związany ze zmianą klimatu lub cel środowiskowy o współczynniku 40 % lub 100 %, ponieważ dotyczy ono projektów w zakresie efektywności energetycznej i projektów demonstracyjnych w MŚP lub w dużych przedsiębiorstwach oraz działań wspierających zgodnych z kryteriami efektywności energetycznej (zgodnie z

			Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiającym Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności - obszar interwencji 024, 024a, 024b).
	Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej wraz z instalacją urządzeń OZE oraz wymianą/modernizacją źródeł ciepła albo podłączeniem do sieci ciepłowniczej/chłodniczej w budynkach publicznych, których właścicielem jest samorząd terytorialny oraz podległe mu organy i jednostki organizacyjne oraz jednostki zarządzane, budynków użyteczności publicznej niezwiązanych z administracją rządową – w tym realizacja inwestycji polegających na budowie budynków pasywnych	x	Działania są monitorowane jako wspierające cel związany ze zmianą klimatu lub cel środowiskowy o współczynniku 40 % lub 100 %, ponieważ dotyczą one projektów w zakresie renowacji istniejących budynków mieszkalnych do celów efektywności energetycznej, projektów demonstracyjnych i działań wspierających (zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiającym Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności - obszar interwencji 025, 025a).
	Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych wraz z instalacją urządzeń OZE oraz wymianą/modernizacją źródeł ciepła albo podłączeniem do sieci ciepłowniczej/chłodniczej w wielorodzinnych budynkach mieszkalnych innych niż budynki spółdzielni mieszkaniowych oraz innych niż budynki mieszkalne stanowiące własność Skarbu Państwa (np. wspólnoty mieszkaniowe, TBS, budynki komunalne)	x	

	Modernizacja oświetlenia ulicznego w kierunku rozwiązań energooszczędnych		x	Zgodnie z wytycznymi technicznymi dotyczącymi stosowania zasady „nie czyn poważnych szkód” na podstawie rozporządzenia ustanawiającego Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, w odniesieniu do niektórych działań (np. w przypadku niektórych prostych środków w zakresie efektywności energetycznej), w przypadku których nie przewiduje się żadnego wpływu na wszystkie lub niektóre z sześciu celów środowiskowych lub przewiduje się, że wpływ ten będzie niewielki, przyjęto podejście uproszczone. Przyjęto, że zakres, skala i charakter planowanego działania z zakresu modernizacji oświetlenia ulicznego w kierunku rozwiązań energooszczędnych nie powinny w pespektywie krótko- i długoterminowej powodować negatywnego wpływu na cel środowiskowy „Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów”, ponieważ nie są związane z ingerowaniem w bioróżnorodność.

Tabela 3. Analiza DNSH dla priorytetu Zielone Lubuskie

Cel szczegółowy: (ii) Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju					
Etap 1. Analiza sześciu celów środowiskowych, celem określenia tych które wymagają merytorycznej oceny					
Część 1 Lista kontrolna					
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”			tak	nie	Uzasadnienie, w przypadku gdy zaznaczone pole "Nie"
Cele środowiskowe	Typ działania				

Łagodzenie zmian klimatu	Budowa i rozbudowa odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania energii elektrycznej wraz z magazynami energii działającymi na potrzeby danego źródła OZE oraz przyłączeniem do sieci. Moce przewidziane do dofinansowania w ramach programu regionalnego: energia elektryczna: – wiatr: nie więcej niż 5 MWe, – biomasa: nie więcej niż 5 MWe, – biogaz: nie więcej niż 0,5 MWe, – woda: nie więcej niż 5 MWe, – promieniowanie słoneczne: nie więcej niż 0,5 MWe	x	Działanie polegające na budowie i rozbudowie OZE wpisuje się w następujące obszary interwencji "Energia ze źródeł odnawialnych: wiatrowa"; "Energia ze źródeł odnawialnych: słoneczna" oraz "Energia ze źródeł odnawialnych: biomasa o wysokim poziomie redukcji emisji gazów cieplarnianych" ze współczynnikiem do obliczania wsparcia na cele związane ze zmianą klimatu na poziomie 100 % (obszar interwencji 028, 029, 030a), zatem zgodnie z Rozporządzeniem ustanawiającym Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, działanie to uznaje się za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do tego celu. W przypadku energii pochodzącej z biomasy, jeżeli cel działania odnosi się do wytwarzania energii elektrycznej lub ciepła z biomasy, zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, oraz jeżeli celem działania jest osiągnięcie co najmniej 80 % ograniczenia emisji gazów cieplarnianych w obiekcie dzięki wykorzystaniu biomasy w stosunku do metodyki redukcji emisji gazów cieplarnianych i odnośnego odpowiednika kopalnego określonego w załączniku VI do dyrektywy (UE) 2018/2001, można uznać, że współczynnik do obliczania wsparcia na cele związane ze zmianą klimatu wynosi 100 %. Ponadto, działanie dotyczące magazynowania energii wnosi „istotny wkład” w realizację celu środowiskowego zgodnie z rozporządzeniem w sprawie systematyki i jako taki uznaje się je za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do analizowanego celu. W związku z powyższym, działanie jest monitorowane jako wspierające cel związany ze zmianą klimatu lub cel środowiskowy o współczynniku 100

			% i wnosi "istotny wkład" w realizację celu środowiskowego i jako taki uznaje się je za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do analizowanego celu.
	Budowa i rozbudowa odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania ciepła wraz z magazynami ciepła działającymi na potrzeby danego źródła OZE. Moce przewidziane do dofinansowania w ramach programu regionalnego: energia cieplna: – biomasa: nie więcej niż 5 MWth, – promieniowanie słoneczne: nie więcej niż 1 MWth, – geotermia: nie więcej niż 2 MWth, – biogaz: nie więcej niż 0,5 MWth	x	Działanie polegające na budowie i rozbudowie OZE wpisuje się w następujące obszary interwencji "Energia ze źródeł odnawialnych: słoneczna"; "Inne rodzaje energii ze źródeł odnawialnych (w tym energia geotermalna)" oraz "Energia ze źródeł odnawialnych: biomasa o wysokim poziomie redukcji emisji gazów cieplarnianych" ze współczynnikiem do obliczania wsparcia na cele związane ze zmianą klimatu na poziomie 100 % (obszar interwencji 029, 030a, 032), zatem zgodnie z Rozporządzeniem ustanawiającym Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, działanie to uznaje się za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celu „Łagodzenie zmian klimatu”. W przypadku energii pochodzącej z biomasy, jeżeli cel działania odnosi się do wytwarzania energii elektrycznej lub ciepła z biomasy, zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, oraz jeżeli celem działania jest osiągnięcie co najmniej 80 % ograniczenia emisji gazów cieplarnianych w obiekcie dzięki wykorzystaniu biomasy w stosunku do metodyki redukcji emisji gazów cieplarnianych i odpowiedniego odpowiednika kopalnego określonego w załączniku VI do dyrektywy (UE) 2018/2001, można uznać, że współczynnik do obliczania wsparcia na cele związane ze zmianą klimatu wynosi 100 %. Ponadto, działanie dotyczące magazynowania energii wnoszą „istotny wkład” w realizację celu środowiskowego zgodnie z rozporządzeniem w sprawie systematyki i jako

				taki uznaje się je za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do analizowanego celu. Do przedsięwzięć, na podstawie których można uznać "istotny wkład" w realizację celu środowiskowego "Łagodzenie zmian klimatu", można zaliczyć np. rozwój infrastruktury magazynowania (przechowywania) energii ze źródeł odnawialnych. W związku z powyższym, działanie jest monitorowane jako wspierające cel związany ze zmianą klimatu lub cel środowiskowy o współczynniku 100 % i wnosi "istotny wkład" w realizację celu środowiskowego „Łagodzenie zmian klimatu” i jako taki uznaje się je za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do analizowanego celu.
Adaptacja do zmian klimatu	Budowa i rozbudowa odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania energii elektrycznej wraz z magazynami energii działającymi na potrzeby danego źródła OZE oraz przyłączeniem do sieci. Moce przewidziane do dofinansowania w ramach programu regionalnego: energia elektryczna: – wiatr: nie więcej niż 5 MWe, – biomasa: nie więcej niż 5 MWe, – biogaz: nie więcej niż 0,5 MWe, – woda: nie więcej niż 5 MWe, – promieniowanie słoneczne: nie więcej niż 0,5 MWe		x	Opis jak dla celu <i>Łagodzenia zmian klimatu</i>

	Budowa i rozbudowa odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania ciepła wraz z magazynami ciepła działającymi na potrzeby danego źródła OZE. Moce przewidziane do dofinansowania w ramach programu regionalnego: energia cieplna: – biomasa: nie więcej niż 5 MWth, – promieniowanie słoneczne: nie więcej niż 1 MWth, – geotermia: nie więcej niż 2 MWth, – biogaz: nie więcej niż 0,5 MWth		x	Opis jak dla celu <i>Łagodzenia zmian klimatu</i>
Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	Budowa i rozbudowa odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania energii elektrycznej wraz z magazynami energii działającymi na potrzeby danego źródła OZE oraz przyłączeniem do sieci. Moce przewidziane do dofinansowania w ramach programu regionalnego: energia elektryczna: – wiatr: nie więcej niż 5 MWe, – biomasa: nie więcej niż 5 MWe, – biogaz: nie więcej niż 0,5 MWe, – woda: nie więcej niż 5 MWe, – promieniowanie słoneczne: nie więcej niż 0,5 MWe		x	

	Budowa i rozbudowa odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania ciepła wraz z magazynami ciepła działającymi na potrzeby danego źródła OZE. Moce przewidziane do dofinansowania w ramach programu regionalnego: energia cieplna: – biomasa: nie więcej niż 5 MWth, – promieniowanie słoneczne: nie więcej niż 1 MWth, – geotermia: nie więcej niż 2 MWth, – biogaz: nie więcej niż 0,5 MWth	x		
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	Budowa i rozbudowa odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania energii elektrycznej wraz z magazynami energii działającymi na potrzeby danego źródła OZE oraz przyłączeniem do sieci. Moce przewidziane do dofinansowania w ramach programu regionalnego: energia elektryczna: – wiatr: nie więcej niż 5 MWe, – biomasa: nie więcej niż 5 MWe, – biogaz: nie więcej niż 0,5 MWe, – woda: nie więcej niż 5 MWe, – promieniowanie słoneczne: nie więcej niż 0,5 MWe	x		Na etapie realizacji (budowy, rozbudowy) OZE mogą wystąpić prace budowlane, które wiążą się z pracami ziemnymi i w związku z tym z generowaniem nieznacznej ilości odpadów budowlanych. Podczas prowadzenia prac inwestycyjnych może dojść do tymczasowego składowania odpadów powstających w trakcie prac budowlanych. Aby planowane inwestycje nie oddziaływały niekorzystnie na środowisko, ani nie pogarszały jego stanu (w kontekście GOZ i powstawania odpadów), ewentualne odpady winny być gromadzone w zabezpieczonych pojemnikach, w miejscu zaznaczonym na projekcie koncepcyjnym zagospodarowania terenu. Odpady powinny być wywożone przez uprawnioną firmę w czasie i warunkach bezpiecznych dla środowiska. Zasięg przestrzenny

	Budowa i rozbudowa odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania ciepła wraz z magazynami ciepła działającymi na potrzeby danego źródła OZE. Moce przewidziane do dofinansowania w ramach programu regionalnego: energia cieplna: – biomasa: nie więcej niż 5 MWth, – promieniowanie słoneczne: nie więcej niż 1 MWth, – geotermia: nie więcej niż 2 MWth, – biogaz: nie więcej niż 0,5 MWth	x	inwestycji powinien ograniczyć się do miejsca jego realizacji, nie wystąpią także oddziaływania o znacznej wielkości i złożoności. Podsumowując, przewidywane działania nie powinny wpływać negatywnie na analizowany komponent ani przyczynić się do powstawania zwiększonych ilości odpadów. Generalnie nie przewiduje się, aby eksploatacja OZE prowadziła do zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów. Nie oczekuje się również nieefektywnego korzystania z zasobów naturalnych. W przypadku OZE z energii słonecznej możliwe jest generowanie odpadów w postaci paneli z krzemu (o ile ten materiał zostanie wykorzystany). Większość producentów paneli zapewnia, że żywotność takich instalacji wynosi około 20-25 lat. Nie mniej, zużyte już elementy instalacji powinny być odpowiednio recyklingowane. W wyniku recyklingu ze zużytych lub uszkodzonych instalacji można jeszcze odzyskać cenne surowce – poza krzemem są to także aluminium czy szkło, a nawet metale szlachetne, np. srebro. Zakłada się, że materiały pozyskiwane w procesach demontażu konstrukcji i urządzeń wycofywanych z eksploatacji w kolejnych fazach cyklu życia obiektów będą w bardzo wysokim procencie poddawane recyklingowi (min. 70%). Warto również zwrócić uwagę na pozyskiwanie energii z biomasy – ten rodzaj OZE dotyczy przetwarzania specyficznej frakcji produktów - odpadów i pozostałości z produkcji rolnej, leśnej i powiązanych gałęzi przemysłu, która ulega biodegradacji i ulegające biodegradacji odpady przemysłowe i komunalne.

Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	Budowa i rozbudowa odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania energii elektrycznej wraz z magazynami energii działającymi na potrzeby danego źródła OZE oraz przyłączeniem do sieci. Moce przewidziane do dofinansowania w ramach programu regionalnego: energia elektryczna: – wiatr: nie więcej niż 5 MWe, – biomasa: nie więcej niż 5 MWe, – biogaz: nie więcej niż 0,5 MWe, – woda: nie więcej niż 5 MWe, – promieniowanie słoneczne: nie więcej niż 0,5 MWe	x		
	Budowa i rozbudowa odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania ciepła wraz z magazynami ciepła działającymi na potrzeby danego źródła OZE. Moce przewidziane do dofinansowania w ramach programu regionalnego: energia cieplna: – biomasa: nie więcej niż 5 MWth, – promieniowanie słoneczne: nie więcej niż 1 MWth, – geotermia: nie więcej niż 2 MWth, – biogaz: nie więcej niż 0,5 MWth	x		

Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	Budowa i rozbudowa odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania energii elektrycznej wraz z magazynami energii działającymi na potrzeby danego źródła OZE oraz przyłączeniem do sieci. Moce przewidziane do dofinansowania w ramach programu regionalnego: energia elektryczna: – wiatr: nie więcej niż 5 MWe, – biomasa: nie więcej niż 5 MWe, – biogaz: nie więcej niż 0,5 MWe, – woda: nie więcej niż 5 MWe, – promieniowanie słoneczne: nie więcej niż 0,5 MWe	x		
	Budowa i rozbudowa odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania ciepła wraz z magazynami ciepła działającymi na potrzeby danego źródła OZE. Moce przewidziane do dofinansowania w ramach programu regionalnego: energia cieplna: – biomasa: nie więcej niż 5 MWth, – promieniowanie słoneczne: nie więcej niż 1 MWth, – geotermia: nie więcej niż 2 MWth, – biogaz: nie więcej niż 0,5 MWth	x		
Etap 2. W odniesieniu do celów środowiskowych, w przypadku których w Etapie 1 udzielono odpowiedzi "tak", przeprowadza się ocenę merytoryczną oceny zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”				
Część 2 Ocena merytoryczna				
Pytania		nie	Uzasadnienie merytoryczne	

Cel środowiskowy	Typ działania		
Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich	Budowa i rozbudowa odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania energii elektrycznej wraz z magazynami energii działającymi na potrzeby danego źródła OZE oraz przyłączeniem do sieci. Moce przewidziane do dofinansowania w ramach programu regionalnego: energia elektryczna: – wiatr: nie więcej niż 5 MWe, – biomasa: nie więcej niż 5 MWe, – biogaz: nie więcej niż 0,5 MWe, – woda: nie więcej niż 5 MWe, – promieniowanie słoneczne: nie więcej niż 0,5 MWe	x	Działanie nie powinno negatywnie wpływać na ochronę zasobów wodnych i morskich. Przy zachowaniu odpowiedniego reżimu technologicznego i wysokiego poziomu zarządzania środowiskowego prowadzonych procesów możliwe jest zminimalizowanie ewentualnego ryzyka do poziomu bezpiecznego dla stanu i jakości wód. Odnośnie możliwego zanieczyszczenia wód, w czasie budowy należy wskazać, aby podjęto odpowiednie środki zabezpieczające (opisane w odrębnym punkcie). Przewiduje się, że realizacja planowanych działań nie będzie miała negatywnego wpływu na ochronę zasobów wodnych oraz nie powinna powodować znaczącego negatywnego wpływu na stan lub potencjał jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych (zgodnie z zapisami Ramowej Dyrektywy Wodnej). Na etapie ewentualnych prac budowlanych, w związku np. z odwodnieniem wykopów lub ryzykiem potencjalnej awarii maszyn lub urządzeń (np. przecieki paliw, olejów, smarów), mogą występować tymczasowe, jednostkowe negatywne oddziaływania na wody. W przypadku awarii maszyn lub urządzeń potencjalne negatywne oddziaływania powinny ustąpić w chwili naprawy maszyn lub urządzeń. Ustąpią one jednak w chwili zakończenia inwestycji. Przewiduje się także stosowanie działań minimalizujących potencjalne negatywne oddziaływania, np. wariantowanie lokalizacji inwestycji na etapie uzyskania niezbędnych pozwoleń, stosowanie technicznie sprawnego sprzętu, odpowiednie oddalenie maszyn i urządzeń od ewentualnych wód powierzchniowych, natychmiastowa utylizacja substancji w przypadku ich wylania. Przewiduje się, że realizacja zaplanowanych działań nie będzie
	Budowa i rozbudowa odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania ciepła wraz z magazynami ciepła działającymi na potrzeby danego źródła OZE. Moce przewidziane do dofinansowania w ramach programu regionalnego: energia cieplna: – biomasa: nie więcej niż 5 MWth, – promieniowanie słoneczne: nie więcej niż 1 MWth, – geotermia: nie więcej niż 2 MWth, – biogaz: nie więcej niż 0,5 MWth	x	

zagrozić dobremu stanowi środowiska wód morskich, ponieważ inwestycje zlokalizowane będą poza zasięgiem występowania wód morskich. Przewiduje się pośredni pozytywny wpływ na stan wód, poprzez ograniczenie ilości zanieczyszczeń emitowanych do środowiska, dzięki zastąpieniu konwencjonalnych źródeł energii – energią odnawialną. Ograniczone będzie zjawisko wprowadzania do wód zanieczyszczeń pyłowych (opad suchy) oraz zanieczyszczeń wprowadzanych wraz z wodami opadowymi (tzw. kwaśne opady), które powstają wskutek spalania konwencjonalnych paliw. Panele fotowoltaiczne w ciągu 25 lat pozwalają na wytworzenie ok. 22500 kWh energii elektrycznej, co w porównaniu do konwencjonalnych źródeł energii pozwala na zaoszczędzenie 21,375 ton dwutlenku węgla oddanego do atmosfery. Prognozuje się zatem, że działania polegające na rozwoju energetyki odnawialnej w sposób pośredni przyczynią się do poprawy stanu środowiska i nie będą miały negatywnego wpływu na cel środowiskowy „Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich”.

DOWODY POTWIERDZAJĄCE MERYTORYCZNĄ OCENĘ POD KĄTEM ZGODNOŚCI Z ZASADĄ "NIE CZYŃ POWAŻNYCH SZKÓD"

1. Jeżeli działanie będzie dotyczyć inwestycji publicznych i znajdą zastosowanie kryteria zielonych zamówień publicznych, należy uwzględnić te kryteria, np. udzielanie zamówień z uwzględnieniem kryteriów zielonych zamówień publicznych (np. przeprowadzenie procedury o udzielenie zamówienia zgodnie z kolejnością: wybór zespołu projektowego i wykonawców, opracowanie projektu technicznego, budowa, użytkowanie,

			eksploatacja, wycofanie z użytku; w trakcie realizacji zamówienia publicznego stosowanie środków lub systemów zarządzania środowiskowego (np. ISO 14001 lub EMAS); określenie na etapie procedury udzielenia zamówienia wymogów stosowania przyjaznego składu produktu, dzięki czemu ani w trakcie użytkowania ani po jego zakończeniu produkt nie będzie stanowił nadmiernego zagrożenia dla wód; kryterium niskiego poziomu odpadów - ponowne wykorzystanie produktu lub materiałów, z których jest wykonany). 2. Działanie nie powinno wpływać w znaczący sposób na stan lub potencjał ekologiczny jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych, zgodnie z wymogami ramowej dyrektywy wodnej przez konkretną część wód, z którą jest on związany, lub przez inne części wód w tym samym dorzeczu) lub (ii) chronione siedliska i gatunki bezpośrednio uzależnione od wody.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby	Budowa i rozbudowa odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania energii elektrycznej wraz z magazynami energii działającymi na potrzeby danego źródła OZE oraz przyłączeniem do sieci. Moce przewidziane do dofinansowania w ramach programu regionalnego: energia elektryczna: – wiatr: nie więcej niż 5 MWe, – biomasa: nie więcej niż 5 MWe, – biogaz: nie więcej niż 0,5 MWe, – woda: nie więcej niż 5 MWe, – promieniowanie słoneczne: nie więcej niż 0,5 MWe	x	Nie przewiduje się istotnego zwiększenia emisji zanieczyszczeń w związku z realizacją planowanych działań. Na etapie budowy i rozbudowy OZE wraz z magazynami energii działającymi na potrzeby danego źródła OZE generalnie nie doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby. Na etapie budowy poszczególnych obiektów mogą wystąpić emisje zanieczyszczeń do powietrza z maszyn roboczych i środków transportu. W przypadku wykonywania wykopów mogą wystąpić również niezamierzone emisje zanieczyszczeń spłukiwanych z powierzchni do wody w związku z pracami konstrukcyjnymi i bieżącym utrzymaniem obiektów. Oddziaływania te będą miały charakter krótkoterminowy, a potencjalna zwiększona emisja ustąpi w chwili zakończenia realizacji danej fazy inwestycji. Zakładanym

	Budowa i rozbudowa odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania ciepła wraz z magazynami ciepła działającymi na potrzeby danego źródła OZE. Moce przewidziane do dofinansowania w ramach programu regionalnego: energia ciepła: – biomasa: nie więcej niż 5 MWth, – promieniowanie słoneczne: nie więcej niż 1 MWth, – geotermia: nie więcej niż 2 MWth, – biogaz: nie więcej niż 0,5 MWth	x	efektem planowanych działań będzie istotna zmiana jakościowa dokonana w zakresie zmniejszenia emisji dwutlenku węgla i innych zanieczyszczeń uciążliwych dla środowiska i mieszkańców. Nie przewiduje się, aby w/w potencjalne emisje istotnie obciążały środowisko. Zakłada się, że we wszystkich inwestycjach przewidzianych do realizacji w ramach reformy będą stosowane zasady i przepisy dotyczące kontroli emisji i zarządzania środowiskowego i podjęte zostaną odpowiednie środki zabezpieczające (opisane w odrębnym punkcie). DOWODY POTWIERDZAJĄCE MERYTORYCZNĄ OCENĘ POD KĄTEM ZGODNOŚCI Z ZASADĄ "NIE CZYŃ POWAŻNYCH SZKÓD" 1. Jeżeli działanie będzie dotyczyło inwestycji publicznych i znajdą zastosowanie kryteria zielonych zamówień publicznych, należy uwzględnić te kryteria, np. w trakcie realizacji zamówienia publicznego stosowanie środków lub systemów zarządzania środowiskowego (np. ISO 14001 lub EMAS); kryterium niskiej emisji (dobór niskoemisyjnych maszyn); kryterium niskiego poziomu odpadów - ponowne wykorzystanie produktu lub materiałów, z których jest wykonany; kryterium wykorzystania nietoksycznych materiałów budowlanych). 2. Działanie powinno być zgodne z istniejącymi światowymi, krajowymi, regionalnymi lub lokalnymi planami ograniczenia zanieczyszczeń, w tym na przykład Krajowym Planem Odbudowy i Zwiększania Odporności, obowiązującą Ustawą Prawo Ochrony Środowiska, Ustawą o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie. 3. Działanie powinno być zgodne z właściwymi konkluzjami dotyczącymi najlepszych dostępnych technik (BAT) lub z

			dokumentami referencyjnymi dotyczącymi najlepszych dostępnych technik (BREF) lub obowiązującymi normami ISO w danym sektorze (np. PN-EN IEC 61215-2; PN-EN IEC 61215-1-2; PN-EN IEC 61730-1; IEC 61400)
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek: (i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub (ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii	Budowa i rozbudowa odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania energii elektrycznej wraz z magazynami energii działającymi na potrzeby danego źródła OZE oraz przyłączeniem do sieci. Moce przewidziane do dofinansowania w ramach programu regionalnego: energia elektryczna: – wiatr: nie więcej niż 5 MWe, – biomasa: nie więcej niż 5 MWe, – biogaz: nie więcej niż 0,5 MWe, – woda: nie więcej niż 5 MWe, – promieniowanie słoneczne: nie więcej niż 0,5 MWe	x	Inwestycje OZE oraz towarzysząca infrastruktura w fazie budowy i demontażu (a częściowo również w fazie eksploatacji) mogą wpływać na stan ekosystemów ze względu na potencjalne generowanie emisji i odpadów. W pozwoleniach środowiskowych odnoszących się do tych inwestycji należy wprowadzić wymagania minimalizujące tego rodzaju wpływy. Minimalizacja stopnia szkodliwości w tym obszarze jest technicznie wykonalna (opisano w odrębnym punkcie). Farmy wiatrowe mogą stanowić zagrożenie dla ptaków i nietoperzy. W przykładowym dokumencie „Prognoza oddziaływania na środowisko miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Farma Wiatrowa – Domaniów 2” wskazano, że kolizje ptaków i nietoperzy mogą mieć dwójaki charakter – mogą powodować giniecie lub uszkodzenie ciała ptaków i nietoperzy w wyniku kolizji z turbinami; lub powodują zmiany rozmieszczenia i zachowania ptaków i nietoperzy spowodowane istnieniem siłowni. Należy zaznaczyć, że rozmiar ewentualnych szkód jest uzależniony od specyfiki danej lokalizacji – większy jest w przypadku lokalizacji na obszarach atrakcyjnych dla ptaków jako żerowiska, stanowiących trasy regularnych przelotów wędrownych. Podobnie jak w przypadku kolizji z napowietrznymi liniami przesyłowymi czy samolotami, liczba kolizji ptaków z turbinami była przede wszystkim funkcją liczebności ptaków użytkujących dany teren. Do kolizji ptaków z pracującymi turbinami dochodzi przede wszystkim w warunkach złej widoczności - nocą lub w

		specyficznych warunkach pogodowych. Przy dobrej widoczności pracujące turbiny odstraszą ptaki. Z kolei w dokumencie „Farma wiatrowa Rzepin 58 MW” z 2019 roku, na podstawie wyników monitorowania w 2007 i 2009 r. oraz w 2013 i 2014 r. stwierdzono, że poziom śmiertelności spowodowany przez Projekt farmy wiatrowej nie przekroczył poziomu 1% populacji ptaków korzystającej z tego obszaru (zidentyfikowano ogółem 29 888 osobników należących do 88 gatunków). Na podstawie wyników monitorowania przeprowadzonego w latach 2015–2016 stwierdzono, że Projekt nie wykazuje negatywnego wpływu na gatunki ptaków chronione w ramach obszaru Natura 2000 PLC080001 Ujście Warty. W ramach działań minimalizujących poziom śmiertelności nietoperzy (np. wyłączenie określonych turbin wiatrowych w okresach przemieszczania się nietoperzy) zmniejszono liczbę śmierci nietoperzy (w lb. osobników na farmę wiatrową na rok) z 46 szt. do 15 szt. Z kolei budowa wielkopowierzchniowych instalacji fotowoltaicznych może spowodować zakłócenia w funkcjonowaniu siedlisk. Zakłada się, że procedura ocen oddziaływania na środowisko zastosowana do każdego indywidualnego projektu realizowanego w ramach działań pozwoli na zaprojektowanie odpowiedniej lokalizacji inwestycji i zastosowanie takich rozwiązań technicznych, które zminimalizują ryzyko szkodliwości dla stanu zachowania siedlisk i gatunków. Zasięg uciążliwości dla środowiska prowadzonej działalności gospodarczej winien być ograniczony do granic obszaru, do którego inwestor posiada tytuł prawny (granice objęte inwestycją). Przed realizacją inwestycji, na etapie uzyskiwania stosownych zgód i decyzji, należy uwzględnić obowiązujące prawo dotyczące ochrony dziko występujących

		roślin, grzybów i zwierząt objętych ochroną gatunkową na podstawie przepisów odrębnych. Realizacja przedsięwzięć powinna być zorganizowana tak, aby przeciwdziałać fragmentacji systemów przyrodniczych. Należy jednak podkreślić, że oddziaływania te mogą być zminimalizowane poprzez respektowanie ogólnie obowiązujących przepisów prawa i zaleceń wynikających z dobrych praktyk w zakresie realizacji tego typu inwestycji, w szczególności realizowane inwestycje powinny być zgodne z Dyrektywą ws. ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory oraz Dyrektywą ws. ochrony dzikiego ptactwa i w decyzjach o środowiskowych uwarunkowaniach powinny oceniać wpływ na obszary Natura 2000 na podstawie aktualnych planów zadań ochronnych i planów ochrony. DOWODY POTWIERDZAJĄCE MERYTORYCZNĄ OCENĘ POD KĄTEM ZGODNOŚCI Z ZASADĄ "NIE CZYŃ POWAŻNYCH SZKÓD" 1. W przypadku inwestycji mogących zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, należy przeprowadzić ocenę oddziaływania na środowisko i wdrożyć stosowne wnioski z tej oceny (np. działania minimalizujące, rozwiązania alternatywne).
	Budowa i rozbudowa odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania ciepła wraz z magazynami ciepła działającymi na potrzeby danego źródła OZE. Moce przewidziane do dofinansowania w ramach programu regionalnego: energia cieplna: – biomasa: nie więcej niż 5 MWth,	x Inwestycje OZE oraz towarzysząca infrastruktura w fazie budowy i demontażu (a częściowo również w fazie eksploatacji) mogą wpływać na stan ekosystemów ze względu na potencjalne generowanie emisji i odpadów. W pozwoleniach środowiskowych odnoszących się do tych inwestycji należy wprowadzić wymagania minimalizujące tego rodzaju wpływy. Minimalizacja stopnia szkodliwości w tym obszarze jest

- promieniowanie słoneczne: nie więcej niż 1 MWth,
- geotermia: nie więcej niż 2 MWth,
- biogaz: nie więcej niż 0,5 MWth

technicznie wykonalna (opisano w odrębnym punkcie). Budowa wielkopowierzchniowych instalacji fotowoltaicznych może spowodować zakłócenia w funkcjonowaniu siedlisk. Zakłada się, że procedura ocen oddziaływania na środowisko zastosowana do każdego indywidualnego projektu realizowanego w ramach działań pozwoli na zaprojektowanie odpowiedniej lokalizacji inwestycji i zastosowanie takich rozwiązań technicznych, które zminimalizują ryzyko szkodliwości dla stanu zachowania siedlisk i gatunków. Zasięg uciążliwości dla środowiska prowadzonej działalności gospodarczej winien być ograniczony do granic obszaru, do którego inwestor posiada tytuł prawny (granice objęte inwestycją). Przed realizacją inwestycji, na etapie uzyskiwania stosownych zgód i decyzji, należy uwzględnić obowiązujące prawo dotyczące ochrony dziko występujących roślin, grzybów i zwierząt objętych ochroną gatunkową na podstawie przepisów odrębnych. Realizacja przedsięwzięć powinna być zorganizowana tak, aby przeciwdziałać fragmentacji systemów przyrodniczych. Należy jednak podkreślić, że oddziaływania te mogą być zminimalizowane poprzez respektowanie ogólnie obowiązujących przepisów prawa i zaleceń wynikających z dobrych praktyk w zakresie realizacji tego typu inwestycji, w szczególności realizowane inwestycje powinny być zgodne z Dyrektywą ws. ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory oraz Dyrektywy ws. ochrony dzikiego ptactwa i w decyzjach o środowiskowych uwarunkowaniach powinny oceniać wpływ na obszary Natura 2000 na podstawie aktualnych planów zadań ochronnych i planów ochrony.

DOWODY POTWIERDZAJĄCE MERYTORYCZNĄ OCENĘ POD

			KĄTEM ZGODNOŚCI Z ZASADĄ "NIE CZYŃ POWAŻNYCH SZKÓD" 1. W przypadku inwestycji mogących zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, należy przeprowadzić ocenę oddziaływania na środowisko i wdrożyć stosowne wnioski z tej oceny (np. działania minimalizujące, rozwiązania alternatywne).

Cel szczegółowy: (iv) Wspieranie przystosowania się do zmiany klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego

Etap 1. Analiza sześciu celów środowiskowych, celem określenia tych które wymagają merytorycznej oceny

Część 1 Lista kontrolna

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”		tak	nie	Uzasadnienie, w przypadku gdy zaznaczone pole "Nie"
Cele środowiskowe	Typ działania			
Łagodzenie zmian klimatu	Adaptacja terenów zurbanizowanych do zmian klimatu. Projekty polegające m. in. na gospodarowaniu wodami opadowymi, rozwoju zielonej i błękitnej infrastruktury obszarów zurbanizowanych		x	Działanie jest monitorowane jako wspierające cel związany ze zmianą klimatu o współczynniku 100 % i jako takie uznaje się je za zgodne z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do analizowanego celu środowiskowego, ponieważ dotyczy działań w zakresie dostosowania do zmiany klimatu oraz ochrony przed zagrożeniami związanymi z klimatem i zarządzania takimi zagrożeniami jak powódzie, burze, susze (w tym podnoszenie świadomości, ochrona ludności i systemy zarządzania klęskami żywiołowymi, infrastruktura i podejścia ekosystemowe), zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiającym Instrument

			na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (obszar interwencji 035, 037).
	Opracowanie planów adaptacji do zmian klimatu	x	Planowane działania mają nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Działania mają charakter rozwiązań systemowych, w zakresie m.in. opracowania dokumentacji (plany adaptacji do zmian klimatu).
	Budowa, przebudowa lub remont urządzeń wodnych i infrastruktury towarzyszącej służących zmniejszeniu skutków powodzi lub suszy	x	Działania są monitorowane jako wspierające cel związany ze zmianą klimatu o współczynniku 100 % i jako taki uznaje się je za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do omawianego celu, ponieważ dotyczy działań w zakresie dostosowania do zmiany klimatu oraz ochrony przed zagrożeniami związanymi z klimatem i zarządzania takimi zagrożeniami jak powódzie, burze, susze (w tym podnoszenie świadomości, ochrona ludności i systemy zarządzania kłuskami żywiłowymi, infrastruktura i podejścia ekosystemowe), zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiającym Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (obszar interwencji 035, 037).
	Wspieranie małej retencji (w tym zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych oraz rozwój błękitno-zielonej infrastruktury)	x	
	Rozwijanie systemów prognozowania i ostrzegania środowiskowego	x	Planowane działania mają nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Działania mają charakter rozwiązań systemowych, w zakresie rozwoju systemów prognozowania i ostrzegania środowiskowego.
	Rozwijanie systemów ratownictwa (zakup sprzętu do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków zjawisk katastrofalnych lub poważnych awarii chemiczno-ekologicznych)	x	
	Edukacja w obszarze zmian klimatycznych oraz ochrony zasobów wodnych, również jako element powyższych projektów	x	

Adaptacja do zmian klimatu	Adaptacja terenów zurbanizowanych do zmian klimatu. Projekty polegające m. in. na gospodarowaniu wodami opadowymi, rozwoju zielonej i błękitnej infrastruktury obszarów zurbanizowanych		x	Opis jak dla celu <i>łagodzenia zmian klimatu</i>
	Opracowanie planów adaptacji do zmian klimatu		x	Opis jak dla celu <i>łagodzenia zmian klimatu</i>
	Budowa, przebudowa lub remont urządzeń wodnych i infrastruktury towarzyszącej służących zmniejszeniu skutków powodzi lub suszy		x	Opis jak dla celu <i>łagodzenia zmian klimatu</i>
	Wspieranie małej retencji (w tym zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych oraz rozwój błękitno-zielonej infrastruktury)		x	Opis jak dla celu <i>łagodzenia zmian klimatu</i>
	Rozwijanie systemów prognozowania i ostrzegania środowiskowego		x	Opis jak dla celu <i>łagodzenia zmian klimatu</i>
	Rozwijanie systemów ratownictwa (zakup sprzętu do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków zjawisk katastrofalnych lub poważnych awarii chemiczno-ekologicznych)		x	Opis jak dla celu <i>łagodzenia zmian klimatu</i>
	Edukacja w obszarze zmian klimatycznych oraz ochrony zasobów wodnych, również jako element powyższych projektów		x	Opis jak dla celu <i>łagodzenia zmian klimatu</i>
Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów	Adaptacja terenów zurbanizowanych do zmian klimatu. Projekty polegające m. in. na gospodarowaniu wodami opadowymi,		x	Opis jak dla celu <i>łagodzenia zmian klimatu</i>

wodnych i morskich	rozwoju zielonej i błękitnej infrastruktury obszarów zurbanizowanych			
	Opracowanie planów adaptacji do zmian klimatu		x	Opis jak dla celu <i>łagodzenia zmian klimatu</i>
	Budowa, przebudowa lub remont urządzeń wodnych i infrastruktury towarzyszącej służących zmniejszeniu skutków powodzi lub suszy		x	Opis jak dla celu <i>łagodzenia zmian klimatu</i>
	Wspieranie małej retencji (w tym zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych oraz rozwój błękitno-zielonej infrastruktury)		x	Opis jak dla celu <i>łagodzenia zmian klimatu</i>
	Rozwijanie systemów prognozowania i ostrzegania środowiskowego		x	Planowane działania mają nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego
	Rozwijanie systemów ratownictwa (zakup sprzętu do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków zjawisk katastrofalnych lub poważnych awarii chemiczno-ekologicznych)		x	negatywnego wpływu. Działania mają charakter rozwiązań systemowych, w zakresie rozwoju systemów prognozowania i ostrzegania środowiskowego oraz rozwoju systemów ratownictwa. Zaplanowano również działania edukacyjne. W perspektywie krótko- i długoterminowej nie przewiduje się
	Edukacja w obszarze zmian klimatycznych oraz ochrony zasobów wodnych, również jako element powyższych projektów		x	negatywnego wpływu na cel środowiskowy „Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich”, ponieważ skala, zakres i charakter planowanych przedsięwzięć nie wskazuje, aby ogólny stan lub potencjał ekologiczny jednolitych części wód mogłyby ulec pogorszeniu. Omawiane działania nie będą miały wpływu na wody morskie, ponieważ swym zasięgiem nie obejmują tego obszaru.

Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	Adaptacja terenów zurbanizowanych do zmian klimatu. Projekty polegające m. in. na gospodarowaniu wodami opadowymi, rozwoju zielonej i błękitnej infrastruktury obszarów zurbanizowanych		x	Opis jak dla celu <i>łagodzenia zmian klimatu</i>
	Opracowanie planów adaptacji do zmian klimatu		x	Opis jak dla celu <i>łagodzenia zmian klimatu</i>
	Budowa, przebudowa lub remont urządzeń wodnych i infrastruktury towarzyszącej służących zmniejszeniu skutków powodzi lub suszy		x	Opis jak dla celu <i>łagodzenia zmian klimatu</i>
	Wspieranie małej retencji (w tym zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych oraz rozwój błękitno-zielonej infrastruktury)		x	Opis jak dla celu <i>łagodzenia zmian klimatu</i>
	Rozwijanie systemów prognozowania i ostrzegania środowiskowego		x	Planowane działania mają nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Działania mają charakter rozwiązań systemowych, w zakresie rozwoju systemów prognozowania i ostrzegania środowiskowego oraz rozwoju systemów ratownictwa. Zaplanowano również działania edukacyjne. W perspektywie krótko- i długoterminowej nie przewiduje się negatywnego wpływu na analizowany cel środowiskowy,
	Rozwijanie systemów ratownictwa (zakup sprzętu do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków zjawisk katastrofalnych lub poważnych awarii chemiczno-ekologicznych)		x	ponieważ skala, zakres i charakter planowanych przedsięwzięć nie wskazują, aby realizacja działań mogła prowadzić do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów. Nie przewiduje się, że działanie doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek
	Edukacja w obszarze zmian klimatycznych oraz ochrony zasobów wodnych, również jako element powyższych projektów		x	

				zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia. Skala, zakres i charakter planowanych działań nie wskazuje również na poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	Adaptacja terenów zurbanizowanych do zmian klimatu. Projekty polegające m. in. na gospodarowaniu wodami opadowymi, rozwoju zielonej i błękitnej infrastruktury obszarów zurbanizowanych		x	Opis jak dla celu <i>łagodzenia zmian klimatu</i>
	Opracowanie planów adaptacji do zmian klimatu		x	Opis jak dla celu <i>łagodzenia zmian klimatu</i>
	Budowa, przebudowa lub remont urządzeń wodnych i infrastruktury towarzyszącej służących zmniejszeniu skutków powodzi lub suszy		x	Opis jak dla celu <i>łagodzenia zmian klimatu</i>
	Wspieranie małej retencji (w tym zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych oraz rozwój błękitno-zielonej infrastruktury)		x	Opis jak dla celu <i>łagodzenia zmian klimatu</i>
	Rozwijanie systemów prognozowania i ostrzegania środowiskowego		x	Planowane działania mają nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Działania mają charakter rozwiązań systemowych, w zakresie rozwoju systemów prognozowania i ostrzegania środowiskowego oraz rozwoju systemów ratownictwa. Zaplanowano również działania edukacyjne. W perspektywie krótko- i długoterminowej nie przewiduje się
	Rozwijanie systemów ratownictwa (zakup sprzętu do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków zjawisk katastrofalnych lub poważnych awarii chemiczno-ekologicznych)		X	

	Edukacja w obszarze zmian klimatycznych oraz ochrony zasobów wodnych, również jako element powyższych projektów		x	negatywnego wpływu na cel środowiskowy, ponieważ skala, zakres i charakter planowanych przedsięwzięć nie wskazują, aby realizacja działań mogła prowadzić do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	Adaptacja terenów zurbanizowanych do zmian klimatu. Projekty polegające m. in. na gospodarowaniu wodami opadowymi, rozwoju zielonej i błękitnej infrastruktury obszarów zurbanizowanych		x	Opis jak dla celu <i>łagodzenia zmian klimatu</i>
	Opracowanie planów adaptacji do zmian klimatu		x	Planowane działanie ma nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Działanie mają charakter rozwiązań systemowych, w zakresie opracowania planów adaptacji do zmian klimatu. W perspektywie krótko- i długoterminowej nie przewiduje się negatywnego wpływu na cel środowiskowy, ponieważ skala, zakres i charakter planowanych przedsięwzięć nie wskazują, aby realizacja działania mogła być w znacznym stopniu szkodliwa dla dobrego stanu i odporności ekosystemów. Nie należy spodziewać się także, że planowane działanie będzie szkodliwe dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii.
	Budowa, przebudowa lub remont urządzeń wodnych i infrastruktury towarzyszącej służących zmniejszeniu skutków powodzi lub suszy		x	Opis jak dla celu <i>łagodzenia zmian klimatu</i>
	Wspieranie małej retencji (w tym zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych oraz rozwój błękitno-zielonej infrastruktury)		x	Opis jak dla celu <i>łagodzenia zmian klimatu</i>

	Rozwijanie systemów prognozowania i ostrzegania środowiskowego		x	Planowane działania mają nieznaczny wpływ na cel środowiskowy „Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów „ lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Działania mają charakter rozwiązań systemowych, w zakresie rozwoju systemów prognozowania i ostrzegania środowiskowego oraz rozwoju systemów ratownictwa. Zaplanowano również działania edukacyjne. W perspektywie krótko- i długoterminowej nie przewiduje się negatywnego wpływu na analizowany cel środowiskowy, ponieważ skala, zakres i charakter planowanych przedsięwzięć nie wskazuje, aby realizacja działań mogła być w znacznym stopniu szkodliwa dla dobrego stanu i odporności ekosystemów. Nie należy spodziewać się także, że planowane działania będą szkodliwe dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii.
	Rozwijanie systemów ratownictwa (zakup sprzętu do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków zjawisk katastrofalnych lub poważnych awarii chemiczno-ekologicznych)		X	
	Edukacja w obszarze zmian klimatycznych oraz ochrony zasobów wodnych, również jako element powyższych projektów		X	

Cel szczegółowy: (v) Wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej

Etap 1. Analiza sześciu celów środowiskowych, celem określenia tych które wymagają merytorycznej oceny

Część 1 Lista kontrolna

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”		tak	nie	Uzasadnienie, w przypadku gdy zaznaczone pole "Nie"
Cele środowiskowe	Typ działania			
Łagodzenie zmian klimatu	Projekty z zakresu gospodarki wodno-ściekowej (oczyszczalnie, sieci kanalizacyjne i wodociągowe, osady ściekowe) w ramach KPOŚK - przedsięwzięcia w ramach aglomeracji 2-15		x	Zgodnie z Projektem Prognozy oddziaływania na środowisko dla projektu szóstej aktualizacji Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych (Ministerstwo Infrastruktury, 2021), działania dotyczące budowy (lub modernizacji) sieci kanalizacyjnych uznano

	tys. RLM oraz miejscowości lub obszarów poniżej 2 tys. RLM			jako niewpływające na klimat. Budowa sieci kanalizacyjnych może powodować krótkotrwały pośredni negatywny wpływ na klimat. Wiązać się to może z emisją zanieczyszczeń do powietrza, których źródłem mogą być prowadzone roboty budowlane przy użyciu maszyn i urządzeń emitujących spaliny. Zasięg oddziaływania tych emisji ograniczy się prawdopodobnie tylko do najbliższego otoczenia prowadzonych prac. Zatem wpływ tych działań będzie lokalny i krótkotrwały tj. do czasu zakończenia robót budowlanych. Nie oczekuje się, że działanie doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych. W przypadku budowy nowych oczyszczalni ścieków możliwe jest występowanie negatywnych oddziaływań na etapie wykonywania prac budowlanych w czasie realizacji konkretnych inwestycji. W tym przypadku wpływ negatywny będzie lokalny. Na jakość powietrza negatywnie będzie wpływać emisja spalin z maszyn budowlanych oraz unos z powierzchni pylących. Ponadto w przypadku, kiedy inwestycje będą znacząco oddziaływać na środowisko, niezbędne będzie uzyskanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Wówczas zostanie wykonana dokumentacja środowiskowa obejmująca analizy wpływu na poszczególne elementy środowiska. Będzie to etap, na którym znane będą rozwiązania techniczne i parametry inwestycji oraz wskazane zostaną rozwiązania ograniczające wpływ, ewentualne rozwiązania alternatywne. Ewentualny wpływ będzie miała oczyszczalnia ścieków, która będzie źródłem ewentualnych (w zależności od przyjętych technologii) zanieczyszczeń na etapie eksploatacji – ruch zakładu, zaopatrzenie w ciepło i energię elektryczną. Jednak
	Systemy oczyszczania ścieków poza KPOŚK	x		

			skala tego wpływu będzie zależała od rodzaju przyjętych i wdrożonych rozwiązań. W przypadku modernizacji oczyszczalni ścieków, podobnie jak w przypadku budowy nowych oczyszczalni, możliwe jest występowanie negatywnych oddziaływań na etapie wykonywania prac budowlanych / modernizacyjnych w czasie realizacji konkretnych inwestycji. W tym przypadku wpływ negatywny będzie lokalny i krótkotrwały. W związku z powyższym, działanie nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na analizowany cel środowiskowy związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami działania, i jako taki uznaje się je za zgodne z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do analizowanego celu środowiskowego.
	Budowa i modernizacja infrastruktury niezbędnej do ujęcia, uzdatniania, magazynowania i dystrybucji wody do spożycia - projekty gmin o liczbie ludności nie większej niż 15 tys. mieszkańców	x	Nie oczekuje się, że działanie doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych. Niekorzystna może być tylko emisja gazów cieplarnianych w trakcie robót budowlanych, ale wpływ jej na zmiany klimatu będzie znikomy. Dla jej ograniczenia można zalecić wykorzystanie sprzętu wysokosprawnego i niskoemisyjnego. Oddziaływanie na etapie budowy będzie miało generalnie charakter krótkoterminowy i chwilowy (uzależniony od czasu trwania robót budowlanych). Prawdopodobnie w związku z powstawaniem odpadów budowlanych, ich wywóz będzie wymagać transportu samochodami ciężarowymi, co może pogorszyć okresowo warunki aerosanitarne (spaliny i pył). Uciążliwości związane z oddziaływaniem transportu samochodowego, tj. zanieczyszczenie atmosfery (spaliny i pylenie z dróg), hałas oraz zagrożenie wypadkowe będą ograniczone przestrzennie (otoczenie terenu inwestycji) i

				czasowo (okres budowy). W przypadku działań dotyczących modernizacji, ewentualne oddziaływania powinny być istotnie niższe w porównaniu, np. do budowy lub przebudowy infrastruktury. Zasadniczo eksploatacja systemów uzdatniania, dystrybucji lub magazynowania wody do spożycia nie jest związana z emisją zanieczyszczeń do atmosfery.
Adaptacja do zmian klimatu	Projekty z zakresu gospodarki wodno-ściekowej (oczyszczalnie, sieci kanalizacyjne i wodociągowe, osady ściekowe) w ramach KPOŚK - przedsięwzięcia w ramach aglomeracji 2-15 tys. RLM oraz miejscowości lub obszarów poniżej 2 tys. RLM		x	Opis jak dla celu <i>Łagodzenia zmian klimatu</i>
	Systemy oczyszczania ścieków poza KPOŚK		x	Opis jak dla celu <i>Łagodzenia zmian klimatu</i>
	Budowa i modernizacja infrastruktury niezbędnej do ujęcia, uzdatniania, magazynowania i dystrybucji wody do spożycia - projekty gmin o liczbie ludności nie większej niż 15 tys. mieszkańców		x	Opis jak dla celu <i>Łagodzenia zmian klimatu</i>
Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	Projekty z zakresu gospodarki wodno-ściekowej (oczyszczalnie, sieci kanalizacyjne i wodociągowe, osady ściekowe) w ramach KPOŚK - przedsięwzięcia w ramach aglomeracji 2-15 tys. RLM oraz miejscowości lub obszarów poniżej 2 tys. RLM		x	Działania są monitorowane jako wspierające cel środowiskowy o współczynniku 100 % i jako taki uznaje się je za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do analizowanego celu środowiskowego., ponieważ dotyczy działań w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków, zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiającym Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (obszar interwencji 041)
	Systemy oczyszczania ścieków poza KPOŚK		x	

	Budowa i modernizacja infrastruktury niezbędnej do ujęcia, uzdatniania, magazynowania i dystrybucji wody do spożycia - projekty gmin o liczbie ludności nie większej niż 15 tys. mieszkańców		x	Działanie jest monitorowane jako wspierające cel środowiskowy o współczynniku 100 % i jako taki uznaje się je za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do analizowanego celu środowiskowego., ponieważ dotyczy działań w zakresie dostarczania wody do spożycia przez ludzi (infrastruktura do celów ujęcia, uzdatniania, magazynowania i dystrybucji, działania na rzecz efektywności, zaopatrzenie w wodę pitną), zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiającym Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (obszar interwencji 039).
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	Projekty z zakresu gospodarki wodno-ściekowej (oczyszczalnie, sieci kanalizacyjne i wodociągowe, osady ściekowe) w ramach KPOŚK - przedsięwzięcia w ramach aglomeracji 2-15 tys. RLM oraz miejscowości lub obszarów poniżej 2 tys. RLM		x	Opis jak dla celu <i>Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich</i>
	Systemy oczyszczania ścieków poza KPOŚK		x	Opis jak dla celu <i>Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich</i>
	Budowa i modernizacja infrastruktury niezbędnej do ujęcia, uzdatniania, magazynowania i dystrybucji wody do spożycia - projekty gmin o liczbie ludności nie większej niż 15 tys. mieszkańców		x	Opis jak dla celu <i>Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich</i>

Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	Projekty z zakresu gospodarki wodno-ściekowej (oczyszczalnie, sieci kanalizacyjne i wodociągowe, osady ściekowe) w ramach KPOŚK - przedsięwzięcia w ramach aglomeracji 2-15 tys. RLM oraz miejscowości lub obszarów poniżej 2 tys. RLM		x	Opis jak dla celu <i>Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich</i>
	Systemy oczyszczania ścieków poza KPOŚK		x	Opis jak dla celu <i>Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich</i>
	Budowa i modernizacja infrastruktury niezbędnej do ujęcia, uzdatniania, magazynowania i dystrybucji wody do spożycia w uzasadnionych adaptacją do zmian klimatu przypadkach - projekty gmin o liczbie ludności nie większej niż 15 tys. mieszkańców		x	Opis jak dla celu <i>Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich</i>
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	Projekty z zakresu gospodarki wodno-ściekowej (oczyszczalnie, sieci kanalizacyjne i wodociągowe, osady ściekowe) w ramach KPOŚK - przedsięwzięcia w ramach aglomeracji 2-15 tys. RLM oraz miejscowości lub obszarów poniżej 2 tys. RLM		x	Opis jak dla celu <i>Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich</i>
	Systemy oczyszczania ścieków poza KPOŚK		x	Opis jak dla celu <i>Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich</i>
	Budowa i modernizacja infrastruktury niezbędnej do ujęcia, uzdatniania, magazynowania i dystrybucji wody do		x	Opis jak dla celu <i>Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich</i>

spożycia - projekty gmin o liczbie ludności nie większej niż 15 tys. mieszkańców			

Cel szczegółowy: (vi) Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej				
Etap 1. Analiza sześciu celów środowiskowych, celem określenia tych które wymagają merytorycznej oceny				
Część 1 Lista kontrolna				
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”		tak	nie	Uzasadnienie, w przypadku gdy zaznaczone pole "Nie"
Cele środowiskowe	Typ działania			
Łagodzenie zmian klimatu	Kompleksowe projekty z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi, zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami		x	Planowane do realizacji działania „Kompleksowe projekty z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi, zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami” oraz „Systemy selektywnego zbierania odpadów komunalnych uwzględniające rozwiązania dotyczące zapobiegania powstawaniu odpadów lub ponowne użycie (PSZOK)” muszą wykazywać zgodność z Planem Gospodarki Odpadami dla województwa lubuskiego na lata 2020 – 2026 wraz z planem inwestycyjnym oraz Krajowym Planem Gospodarki Odpadami 2022 (KPGO 2022). Zgodnie z Prognozą oddziaływania na środowisko KPGO 2022, w przypadku proponowanych działań z zakresu gospodarki odpadami można spodziewać się, że istnieje prawdopodobieństwo oddziaływania na środowisko planowanych działań w odniesieniu do ustalonego otoczenia i rozpoznanego środowiska narażonego na potencjalne oddziaływanie. Mogą to być emisje zorganizowane (emisje z procesów przetwarzania odpadów) lub niezorganizowane (tymczasowe magazynowanie
	Systemy selektywnego zbierania odpadów komunalnych uwzględniające rozwiązania dotyczące zapobiegania powstawaniu odpadów lub ponowne użycie (PSZOK)		X	
	Projekty w kierunku gospodarki zasobooszczędnej		X	
	Projekty z zakresu GOZ realizowane przez przedsiębiorstwa		X	

			odpadów oraz transport). W przypadku tych oddziaływań należy zadbać o minimalizację oddziaływań przez zabezpieczenie odpadów (minimalizację unosu), zraszenie (zmniejszenie pylenia) i odpowiednie zabezpieczenie rozprzestrzeniania się odpadów, w odpowiednio dobrany sposób i technikę transportu oraz przeładunku odpadów. Emisje są uzależnione od rodzaju przetwarzanych odpadów, zastosowanej technologii oraz procesów, a także cech lokalizacyjnych danego obiektu. Zgodnie z Prognozą oddziaływania na środowisko KPGO 2022, ocena tych emisji powinna być przeprowadzona każdorazowo dla każdego obiektu. Emisje te należy ograniczać i w maksymalnym stopniu doprowadzać do ich minimalizacji, a nawet uniknięcia. Należy także podążać w stronę hermetyzacji procesów, tak by unikać niezorganizowanej emisji do powietrza. Obiekty te muszą być zaplanowane w taki sposób, by spełniać wymogi obowiązujących regulacji prawnych i nie powodować znaczących oddziaływań w zakresie jakości powietrza. W przypadku gdy zostanie stwierdzona taka potrzeba, należy prowadzić ciągły lub okresowy monitoring emisji do powietrza oraz kontrolę jakości i składu kierowanych odpadów. W ujęciu całościowym realizacja planowanych działań powinna pozytywnie wpływać na jakość powietrza w skali całego kraju. Minimalizacja ilości powstających odpadów zmniejszy skalę oddziaływania związaną z procesem ich transportu, zagospodarowania i składowania. Recykling i odzysk energii pozwoli na oszczędność surowców i zasobów oraz zmniejszenie użycia energii pierwotnej, a więc uniknięcie związanych z tym emisji do powietrza.

	Edukacja w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym		x	Planowane działanie ma nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Działanie ma charakter rozwiązań systemowych (działania edukacyjne).
Adaptacja do zmian klimatu	Kompleksowe projekty z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi, zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami		x	Realizacja planowanych działań będzie miała wpływ na zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych (przede wszystkim CO2 i metanu). Zostanie to osiągnięte przez: ograniczanie ilości odpadów (zastosowanie technologii materiałoszczędnych, ponowne użycie, recykling), co wpłynie na ograniczenie pozyskiwania zasobów naturalnych i ograniczenie wykorzystania energii w procesach wydobycia, oczyszczenia i uzdatnienia surowców pozyskanych ze środowiska (wydobycie, uzdatnienie/oczyszczenie, przygotowanie surowca, transport do zakładów produkcji) i produkcji oraz na ograniczenie pozyskiwania surowców energetycznych przez zastąpienie ich częściowo surowcami z odzysku (ograniczenie użycia kopalnych surowców energetycznych na rzecz wykorzystania produktów ubocznych gospodarki odpadami – gazów składowiskowych i mieszanek odpadów o wysokiej wartości energetycznej pozostałych po wyselekcjonowaniu z nich frakcji do recyklingu). Zapobieganie powstawaniu i redukcja ilości powstających odpadów oraz poprawa efektywności gospodarowania surowcami i materiałami są celami szczegółowymi Narodowego programu rozwoju gospodarki niskoemisyjnej. Oznacza to, że realizacja zaplanowanych działań powinna przybliżyć województwo do osiągnięcia celu KPGO 2022 – redukcji ilości odpadów przez racjonalne gospodarowanie, a zatem powinno skutkować ograniczeniem wielkości emisji gazów cieplarnianych.
	Systemy selektywnego zbierania odpadów komunalnych uwzględniające rozwiązania dotyczące zapobiegania powstawaniu odpadów lub ponowne użycie (PSZOK)		X	
	Projekty w kierunku gospodarki zasobooszczędnej		x	
	Projekty z zakresu GOZ realizowane przez przedsiębiorstwa		x	

				Planowane działania wpisują się w ogólnoswiatowe wysiłki zmierzające do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych.
	Edukacja w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym		x	Planowane działanie ma nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Działanie ma charakter rozwiązań systemowych (działania edukacyjne).
Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	Kompleksowe projekty z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi, zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami		x	Działania polegające na realizacji projektów z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi wpisują się w następujące obszary interwencji "Gospodarowanie odpadami z gospodarstw domowych: działania w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów, minimalizacji, segregacji, ponownego użycia, recyklingu" ze współczynnikiem do obliczania wsparcia na cele środowiskowe na poziomie 100 % (obszar interwencji 042), zatem zgodnie z Rozporządzeniem ustanawiającym Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, działanie to uznaje się za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do tego celu.
	Systemy selektywnego zbierania odpadów komunalnych uwzględniające rozwiązania dotyczące zapobiegania powstawaniu odpadów lub ponowne użycie (PSZOK)		x	
	Projekty w kierunku gospodarki zasobooszczędnej		x	Działanie polegające na realizacji projektów z zakresu gospodarki zasobooszczędnej wpisuje się w następujące obszary interwencji "Gospodarowanie odpadami z gospodarstw domowych: działania w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów, minimalizacji, segregacji, ponownego użycia, recyklingu"; "Gospodarowanie odpadami z gospodarstw domowych: gospodarowanie odpadami resztkowymi"; "Promowanie wykorzystania materiałów pochodzących z recyklingu jako surowców" oraz "Gospodarowanie odpadami przemysłowymi i handlowymi:

			działania w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów, minimalizacji, segregacji, ponownego użycia, recyklingu" ze współczynnikiem do obliczania wsparcia na cele środowiskowe na poziomie 100 % (obszar interwencji 042, 042a, 044, 045, 045a), zatem zgodnie z Rozporządzeniem ustanawiającym Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, działanie to uznaje się za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do tego celu.
	Projekty z zakresu GOZ realizowane przez przedsiębiorstwa	x	Działanie polegające na realizacji projektów z zakresu gospodarki obiegu zamkniętego (GOZ) wpisuje się w następujące obszary interwencji "Gospodarowanie odpadami przemysłowymi i handlowymi: działania w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów, minimalizacji, segregacji, ponownego użycia, recyklingu" ze współczynnikiem do obliczania wsparcia na cele środowiskowe na poziomie 100 % (obszar interwencji 044), zatem zgodnie z Rozporządzeniem ustanawiającym Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, działanie to uznaje się za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do tego celu.
	Edukacja w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym	x	Opis jak dla celu <i>Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich</i>
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu	Kompleksowe projekty z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi, zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami	x	Opis jak dla celu <i>Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich</i>
	Systemy selektywnego zbierania odpadów komunalnych uwzględniające rozwiązania	x	Opis jak dla celu <i>Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich</i>

odpadów i recykling	dotyczące zapobiegania powstawaniu odpadów lub ponowne użycie (PSZOK)			
	Projekty w kierunku gospodarki zasobooszczędnej		x	Opis jak dla celu <i>Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich</i>
	Projekty z zakresu GOZ realizowane przez przedsiębiorstwa		x	Opis jak dla celu <i>Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich</i>
	Edukacja w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym		x	Opis jak dla celu <i>Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich</i>
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	Kompleksowe projekty z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi, zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami		x	Opis jak dla celu <i>Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling</i>
	Systemy selektywnego zbierania odpadów komunalnych uwzględniające rozwiązania dotyczące zapobiegania powstawaniu odpadów lub ponowne użycie (PSZOK)		x	Opis jak dla celu <i>Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling</i>
	Projekty w kierunku gospodarki zasobooszczędnej		x	Opis jak dla celu <i>Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling</i>
	Projekty z zakresu GOZ realizowane przez przedsiębiorstwa		x	Opis jak dla celu <i>Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling</i>
	Edukacja w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym		x	Opis jak dla celu <i>Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling</i>
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	Kompleksowe projekty z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi, zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami		x	Opis jak dla celu <i>Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola</i>
	Systemy selektywnego zbierania odpadów komunalnych uwzględniające rozwiązania dotyczące zapobiegania powstawaniu odpadów lub ponowne użycie (PSZOK)		x	Opis jak dla celu <i>Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola</i>

	Projekty w kierunku gospodarki zasobooszczędnej		x	Opis jak dla celu <i>Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola</i>
	Projekty z zakresu GOZ realizowane przez przedsiębiorstwa		x	Opis jak dla celu <i>Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola</i>
	Edukacja w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym		x	Opis jak dla celu <i>Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola</i>

Cel szczegółowy: (vii) Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia

Etap 1. Analiza sześciu celów środowiskowych, celem określenia tych które wymagają merytorycznej oceny

Część 1 Lista kontrolna

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”		tak	nie	Uzasadnienie, w przypadku gdy zaznaczone pole "Nie"
Cele środowiskowe	Typ działania			
Łagodzenie zmian klimatu	Wdrażanie zapisów zatwierdzonych dokumentów strategicznych i planistycznych z zakresu ochrony przyrody - wsparcie parków krajobrazowych, rezerwatów i obszarów Natura 2000, komplementarnie do wsparcia na poziomie krajowym		x	Celem działania jest zachowanie i poprawa stanu gatunków i siedlisk oraz ochrona ekosystemów, a także ochrona i przywracanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych w szczególności na obszarach objętych różnymi formami ochrony przyrody oraz terenach zurbanizowanych. Działanie kwalifikuje się do objęcia go obszarem interwencji 050 (Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej, dziedzictwo naturalne i zasoby, zielona i niebieska infrastruktura), zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiającym Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, ze współczynnikiem zmiany klimatu na poziomie 40%. Planowane działanie zmierza do, m.in.

			ograniczania utraty różnorodności biologicznej, czynnej ochronie przyrody czy też odbudowy ekosystemów. Biorąc pod uwagę znaczenie przeciwdziałania dramatycznej utracie różnorodności biologicznej, niniejsze działanie powinno przyczynić się do włączenia działań na rzecz różnorodności biologicznej do głównego nurtu polityk Unii Europejskiej.
	Opracowanie dokumentów planistycznych dla obszarów chronionych - parki krajobrazowe (również te pokrywające się z obszarami Natura 2000) i rezerwaty (nie pokrywające się z obszarami Natura 2000)	x	Planowane działanie ma nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Działanie ma charakter rozwiązań systemowych (opracowania dokumentów planistycznych dla obszarów chronionych).
	Projekty w zakresie tworzenia centrów ochrony różnorodności biologicznej na obszarach chronionego krajobrazu oraz obszarach miejskich i pozamiejskich w oparciu o gatunki rodzime np. banki genowe, parki miejskie, ogrody botaniczne, ekoparki	x	Celem działania jest zachowanie i poprawa stanu gatunków i siedlisk oraz ochrona ekosystemów, a także ochrona i przywracanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych w szczególności na obszarach objętych różnymi formami ochrony przyrody oraz terenach zurbanizowanych. Działanie kwalifikuje się do objęcia go obszarem interwencji 050 (Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej, dziedzictwo naturalne i zasoby, zielona i niebieska infrastruktura), zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiającym Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, ze współczynnikiem zmiany klimatu na poziomie 40%. Planowane działania zmierzają do, m.in. ograniczania utraty różnorodności biologicznej, czynnej ochronie przyrody czy też odbudowie ekosystemów. Biorąc pod uwagę znaczenie przeciwdziałania dramatycznej utracie różnorodności biologicznej, niniejsze działanie powinno przyczynić się do włączenia działań na rzecz różnorodności biologicznej do głównego nurtu polityk Unii Europejskiej.

	Rekultywacja, w tym remediacja, terenów zdegradowanych działalnością gospodarczą – projekty jednostek samorządu terytorialnego i ich związków na terenach nie należących do Skarbu Państwa	x	W przypadku zaplanowanych działania remediacyjnego, w perspektywie długoterminowej, nie przewiduje się negatywnych oddziaływań na klimat. Analizowane działanie będzie miało neutralny, względnie pozytywny wpływ na cel środowiskowy „Łagodzenie zmian klimatu”. Ewentualne negatywne oddziaływanie może wystąpić tylko w przypadku podejmowania prac technicznych, ingerujących np. w powierzchnię ziemi oraz wykorzystujących ciężki sprzęt (emisja zanieczyszczeń pyłowych, gazowych, czasowe zajęcie terenów). Charakter tych oddziaływań będzie lokalny, chwilowy i ustąpi po zrealizowaniu inwestycji. Głównie jednak przewiduje się pozytywny wpływ na klimat, gdyż eliminacja potencjalnych zanieczyszczeń z takich terenów może pośrednio przyczynić się do eliminacji potencjalnych źródeł zanieczyszczeń do atmosfery.
	Projekty z zakresu usuwania azbestu z budynków publicznych i prywatnych	x	W związku z zaplanowanym działaniem związanym z usuwaniem odpadów azbestowych, przy założeniu, że prace będą wykonywane w odpowiednim schemacie technologicznym i z poszanowaniem obowiązującego prawa, nie powinny wystąpić negatywnie oddziaływania na klimat. Usunięcie wyrobów azbestowych zlikwiduje potencjalne ognisko zanieczyszczenia włóknami azbestowymi. Dla oszacowania zmian klimatycznych należy wziąć pod uwagę jedynie emisję CO₂ powstałą w wyniku pracy środków transportu, ewentualnie maszyn budowlanych pracujących przy usuwaniu azbestu. W związku ze śladową emisją w stosunku do tła zanieczyszczeń, wartość tę można uznać za pomijalną.

	Projekty służące edukacji i informacji w zakresie ochrony przyrody i różnorodności biologicznej, również jako element powyższych projektów – wsparcie dla projektów wpisujących się w cele strategii regionalnych	x	Planowane działania ma nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Działanie ma charakter rozwiązań systemowych, np. edukacji i informacji w zakresie ochrony przyrody i różnorodności biologicznej.
Adaptacja do zmian klimatu	Wdrażanie zapisów zatwierdzonych dokumentów strategicznych i planistycznych z zakresu ochrony przyrody - wsparcie parków krajobrazowych, rezerwatów i obszarów Natura 2000, komplementarnie do wsparcia na poziomie krajowym	x	Opis jak dla celu <i>Łagodzenie zmian klimatu</i>
	Opracowanie dokumentów planistycznych dla obszarów chronionych - parki krajobrazowe (również te pokrywające się z obszarami Natura 2000) i rezerwaty (nie pokrywające się z obszarami Natura 2000)	x	Opis jak dla celu <i>Łagodzenie zmian klimatu</i>
	Projekty w zakresie tworzenia centrów ochrony różnorodności biologicznej na obszarach chronionego krajobrazu oraz obszarach miejskich i pozamiejskich w oparciu o gatunki rodzime np. banki genowe, parki miejskie, ogrody botaniczne, ekoparki	x	Opis jak dla celu <i>Łagodzenie zmian klimatu</i>
	Rekultywacja, w tym remediacja, terenów zdegradowanych działalnością gospodarczą – projekty jednostek samorządu terytorialnego i ich związków na terenach nie należących do Skarbu Państwa	x	W przypadku zaplanowanego działania, w perspektywie długoterminowej, nie przewiduje się negatywnych oddziaływań w kontekście adaptacji do zmian klimatu.

	Projekty z zakresu usuwania azbestu z budynków publicznych i prywatnych			Opis jak dla celu <i>Łagodzenie zmian klimatu</i>
	Projekty służące edukacji i informacji w zakresie ochrony przyrody i różnorodności biologicznej, również jako element powyższych projektów – wsparcie dla projektów wpisujących się w cele strategii regionalnych		x	Opis jak dla celu <i>Łagodzenie zmian klimatu</i>
Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	Wdrażanie zapisów zatwierdzonych dokumentów strategicznych i planistycznych z zakresu ochrony przyrody - wsparcie parków krajobrazowych, rezerwatów i obszarów Natura 2000, komplementarnie do wsparcia na poziomie krajowym		x	Celem działania jest zachowanie i poprawa stanu gatunków i siedlisk oraz ochrona ekosystemów, a także ochrona i przywracanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych w szczególności na obszarach objętych różnymi formami ochrony przyrody oraz terenach zurbanizowanych. Działanie jest monitorowane jako wspierające cel środowiskowy o współczynniku 100 % i jako taki uznaje się je za zgodne z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do analizowanego celu, ponieważ dotyczy działań w zakresie ochrony przyrody i różnorodności biologicznej, dziedzictwa naturalnego i zasobów, zielonej i niebieskiej infrastruktury, zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiającym Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (obszar interwencji 050).

	Opracowanie dokumentów planistycznych dla obszarów chronionych - parki krajobrazowe (również te pokrywające się z obszarami Natura 2000) i rezerwy (nie pokrywające się z obszarami Natura 2000)	x	Planowane działanie ma nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Działanie ma charakter rozwiązań systemowych (opracowania dokumentów planistycznych dla obszarów chronionych).
	Projekty w zakresie tworzenia centrów ochrony różnorodności biologicznej na obszarach chronionego krajobrazu oraz obszarach miejskich i pozamiejskich w oparciu o gatunki rodzime np. banki genowe, parki miejskie, ogrody botaniczne, ekoparki	x	Celem działania jest zachowanie i poprawa stanu gatunków i siedlisk oraz ochrona ekosystemów, a także ochrona i przywracanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych w szczególności na obszarach objętych różnymi formami ochrony przyrody oraz terenach zurbanizowanych. Działanie jest monitorowane jako wspierające cel środowiskowy o współczynniku 100 % i jako taki uznaje się je za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celu „Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich”, ponieważ dotyczy działań w zakresie ochrony przyrody i różnorodności biologicznej, dziedzictwa naturalnego i zasobów, zielonej i niebieskiej infrastruktury, zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiającym Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (obszar interwencji 050).
	Rekultywacja, w tym remediacja, terenów zdegradowanych działalnością gospodarczą – projekty jednostek samorządu terytorialnego i ich związków na terenach nie należących do Skarbu Państwa	x	Działanie jest monitorowane jako wspierające cel środowiskowy o współczynniku 100 % i jako taki uznaje się je za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do analizowanego celu, ponieważ dotyczy działań w zakresie rewaloryzacji obszarów przemysłowych i rekultywacji skażonych gruntów, zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiającym Instrument na rzecz

			Odbudowy i Zwiększania Odporności (obszar interwencji 046).
	Projekty z zakresu usuwania azbestu z budynków publicznych i prywatnych	x	Działanie polegające na realizacji projektów z zakresu usuwania azbestu wpisuje się w następujące obszary interwencji "Gospodarowanie odpadami przemysłowymi i handlowymi: odpady resztkowe i niebezpieczne" ze współczynnikiem do obliczania wsparcia na cele środowiskowe na poziomie 100 % (obszar interwencji 044a), zatem zgodnie z Rozporządzeniem ustanawiającym Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, działanie to uznaje się za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do tego celu.
	Projekty służące edukacji i informacji w zakresie ochrony przyrody i różnorodności biologicznej, również jako element powyższych projektów – wsparcie dla projektów wpisujących się w cele strategii regionalnych	x	Planowane działania mają nieznaczny wpływ na cel środowiskowy „Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich,” lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Działania mają charakter rozwiązań systemowych, np. edukacji i informacji w zakresie ochrony przyrody i różnorodności biologicznej.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	Wdrażanie zapisów zatwierdzonych dokumentów strategicznych i planistycznych z zakresu ochrony przyrody - wsparcie parków krajobrazowych, rezerwatów i obszarów Natura 2000, komplementarnie do wsparcia na poziomie krajowym	x	Opis jak dla celu <i>Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich</i>
	Opracowanie dokumentów planistycznych dla obszarów chronionych - parki	x	Planowane działanie ma nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego

	krajobrazowe (również te pokrywające się z obszarami Natura 2000) i rezerwaty (nie pokrywające się z obszarami Natura 2000)			negatywnego wpływu. Działanie ma charakter rozwiązań systemowych (opracowania dokumentów planistycznych dla obszarów chronionych).
	Projekty w zakresie tworzenia centrów ochrony różnorodności biologicznej na obszarach chronionego krajobrazu oraz obszarach miejskich i pozamiejskich w oparciu o gatunki rodzime np. banki genowe, parki miejskie, ogrody botaniczne, ekoparki	x		Opis jak dla celu <i>Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich</i>
	Rekultywacja, w tym remediacja, terenów zdegradowanych działalnością gospodarczą – projekty jednostek samorządu terytorialnego i ich związków na terenach nie należących do Skarbu Państwa	x		Opis jak dla celu <i>Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich</i>
	Projekty z zakresu usuwania azbestu z budynków publicznych i prywatnych	x		Opis jak dla celu <i>Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich</i>
	Projekty służące edukacji i informacji w zakresie ochrony przyrody i różnorodności biologicznej, również jako element powyższych projektów – wsparcie dla projektów wpisujących się w cele strategii regionalnych	x		Planowane działanie ma nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Działanie ma charakter rozwiązań systemowych, np. edukacji i informacji w zakresie ochrony przyrody i różnorodności biologicznej.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	Wdrażanie zapisów zatwierdzonych dokumentów strategicznych i planistycznych z zakresu ochrony przyrody - wsparcie parków krajobrazowych, rezerwatów i obszarów Natura 2000, komplementarnie do wsparcia na poziomie krajowym	x		Opis jak dla celu <i>Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich</i>

Opracowanie dokumentów planistycznych dla obszarów chronionych - parki krajobrazowe (również te pokrywające się z obszarami Natura 2000) i rezerwy (nie pokrywające się z obszarami Natura 2000)	x	Planowane działanie ma nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Działanie ma charakter rozwiązań systemowych (opracowania dokumentów planistycznych dla obszarów chronionych).
Projekty w zakresie tworzenia centrów ochrony różnorodności biologicznej na obszarach chronionego krajobrazu oraz obszarach miejskich i pozamiejskich w oparciu o gatunki rodzime np. banki genowe, parki miejskie, ogrody botaniczne, ekoparki	x	Opis jak dla celu <i>Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich</i>
Rekultywacja, w tym remediacja, terenów zdegradowanych działalnością gospodarczą – projekty jednostek samorządu terytorialnego i ich związków na terenach nie należących do Skarbu Państwa	x	Opis jak dla celu <i>Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling</i>
Projekty z zakresu usuwania azbestu z budynków publicznych i prywatnych	x	Opis jak dla celu <i>Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling</i>
Projekty służące edukacji i informacji w zakresie ochrony przyrody i różnorodności biologicznej, również jako element powyższych projektów – wsparcie dla projektów wpisujących się w cele strategii regionalnych	x	Planowane działanie ma nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Działanie ma charakter rozwiązań systemowych, np. edukacji i informacji w zakresie ochrony przyrody i różnorodności biologicznej.

Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	Wdrażanie zapisów zatwierdzonych dokumentów strategicznych i planistycznych z zakresu ochrony przyrody - wsparcie parków krajobrazowych, rezerwatów i obszarów Natura 2000, komplementarnie do wsparcia na poziomie krajowym	x	Opis jak dla celu <i>Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich</i>
	Opracowanie dokumentów planistycznych dla obszarów chronionych - parki krajobrazowe (również te pokrywające się z obszarami Natura 2000) i rezerваты (nie pokrywające się z obszarami Natura 2000)	x	Planowane działanie ma nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Działanie ma charakter rozwiązań systemowych (opracowania dokumentów planistycznych dla obszarów chronionych).
	Projekty w zakresie tworzenia centrów ochrony różnorodności biologicznej na obszarach chronionego krajobrazu oraz obszarach miejskich i pozamiejskich w oparciu o gatunki rodzime np. banki genowe, parki miejskie, ogrody botaniczne, ekoparki	x	Opis jak dla celu <i>Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich</i>
	Rekultywacja, w tym remediacja, terenów zdegradowanych działalnością gospodarczą – projekty jednostek samorządu terytorialnego i ich związków na terenach nie należących do Skarbu Państwa	x	Opis jak dla celu <i>Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola</i>
	Projekty z zakresu usuwania azbestu z budynków publicznych i prywatnych	x	Opis jak dla celu <i>Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola</i>
	Projekty służące edukacji i informacji w zakresie ochrony przyrody i różnorodności	x	Planowane działanie ma nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego

	biologicznej, również jako element powyższych projektów – wsparcie dla projektów wpisujących się w cele strategii regionalnych		negatywnego wpływu. Działanie ma charakter rozwiązań systemowych, np. edukacji i informacji w zakresie ochrony przyrody i różnorodności biologicznej.

Przeprowadzona analiza działań ujętych w ramach poszczególnych celów szczegółowych dla priorytetu ZIELONE LUBUSKIE w projekcie programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 wskazuje, że spełniają one zasadę DNSH („nie czyń poważnych szkód”) w odniesieniu do wyznaczonych celów środowiskowych, a podjęte działania ze względu na ich charakter nie będą miały znaczącego negatywnego wpływu na środowisko. W odniesieniu do zidentyfikowanych typów projektów wskazano cele środowiskowe, dla których istniała konieczność poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych – dotyczyło to celu szczegółowego (ii) *Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju*, w ramach którego konieczne było sporządzenie części 2 listy kontrolnej oraz wskazania dowodów potwierdzających merytoryczną ocenę pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych: Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich, Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola oraz Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów.

Tabela 4. Analiza DNSH dla priorytetu Mobilność miejska

Cel szczegółowy: (viii) Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej				
Etap 1. Analiza sześciu celów środowiskowych, celem określenia tych które wymagają merytorycznej oceny				
Część 1 Lista kontrolna				
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”		tak	nie	Uzasadnienie, w przypadku gdy zaznaczone pole "Nie"
Cele środowiskowe	Typ działania			
Łagodzenie zmian klimatu	Rozwój infrastruktury transportu publicznego, w tym węzły przesiadkowe		x	Działanie polegające na inwestycjach w infrastrukturę drogową transportu publicznego kwalifikuje się do objęcia ich obszarem interwencji 073 (Infrastruktura na potrzeby czystego transportu miejskiego), zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiającego Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, ze współczynnikiem zmiany klimatu na poziomie 100%. Zatem zgodnie z Rozporządzeniem ustanawiającym Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, działanie to uznaje się za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do tego celu.
	Rozwój infrastruktury dla transportu niezmotoryzowanego obejmujące inwestycje w drogi rowerowe, ciągi piesze i pieszo-rowerowe		x	Działanie jest monitorowane jako wspierające cel środowiskowy o współczynniku 100 % i jako takie uznaje się je za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do analizowanego celu środowiskowego, ponieważ dotyczy działań w zakresie infrastruktury transportu niezmotoryzowanego (drogi rowerowe, ciągi piesze, pieszo-rowerowe), zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12

			lutego 2021 r. ustanawiającym Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (obszar interwencji 070).
Zakup taboru transportu publicznego (nisko i zeroemisyjny tabor kołowy spełniający wymogi dla „ekologicznie czystych pojazdów” w rozumieniu dyrektywy 2009/33/WE)		x	Działanie jest monitorowane jako wspierające cel środowiskowy o współczynniku 100 % i jako takie uznaje się je za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do analizowanego celu środowiskowego, ponieważ dotyczy działań w zakresie taboru na potrzeby czystego transportu miejskiego, zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiającym Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (obszar interwencji 074).
Cyfryzacja transportu miejskiego		x	Charakter i specyfika planowanego działania (cyfryzacja transportu miejskiego) wskazuje, że nie należy spodziewać się potencjalnie negatywnego wpływu na klimat.
Rozwój infrastruktury ładowania i tankowania pojazdów zeroemisyjnych, zapewniającej niedyskryminacyjny dostęp dla wszystkich użytkowników			Działanie polegające na inwestycjach w infrastrukturę ładowania i tankowania pojazdów zeroemisyjnych kwalifikuje się do objęcia ich obszarem interwencji 073 (Infrastruktura na potrzeby czystego transportu miejskiego), zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiającego Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, ze współczynnikiem zmiany klimatu na poziomie 100%. Zatem zgodnie z Rozporządzeniem ustanawiającym Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, działanie to uznaje się za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do tego celu.

	Działania edukacyjne dotyczące korzyści z rozwoju transportu publicznego		x	Planowane działanie ma nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Działanie ma charakter rozwiązań systemowych (działania edukacyjne).
Adaptacja do zmian klimatu	Rozwój infrastruktury transportu publicznego, w tym węzły przesiadkowe		x	Opis jak dla celu <i>Łagodzenie zmian klimatu</i>
	Rozwój infrastruktury dla transportu niezmotoryzowanego obejmujące inwestycje w drogi rowerowe, ciągi piesze i pieszo-rowerowe		x	Opis jak dla celu <i>Łagodzenie zmian klimatu</i>
	Zakup taboru transportu publicznego (nisko i zeroemisyjny tabor kołowy spełniający wymogi dla „ekologicznie czystych pojazdów” w rozumieniu dyrektywy 2009/33/WE)		x	Opis jak dla celu <i>Łagodzenie zmian klimatu</i>
	Cyfryzacja transportu miejskiego		x	Opis jak dla celu <i>Łagodzenie zmian klimatu</i>
	Rozwój infrastruktury ładowania i tankowania pojazdów zeroemisyjnych, zapewniającej niedyskryminacyjny dostęp dla wszystkich użytkowników		x	Opis jak dla celu <i>Łagodzenie zmian klimatu</i>
	Działania edukacyjne dotyczące korzyści z rozwoju transportu publicznego		x	Opis jak dla celu <i>Łagodzenie zmian klimatu</i>
Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	Rozwój infrastruktury transportu publicznego, w tym węzły przesiadkowe		x	Zakres planowanego działania wskazuje, że będzie ono dotyczyć istniejących dróg, skrzyżowań itp., tj. istniejącej infrastruktury. Dodatkowo można przyjąć, że dotyczy to będzie obszarów miejskich, które i tak już wywierają pewien wpływ na wody i ich jakość. W związku z tym, w perspektywie krótkoterminowej i długoterminowej nie oczekuje się, aby planowane działania pogorszyły ogólny stan ekosystemów wodnych, jak również doprowadziły do

			ewentualnych skumulowanych oddziaływań. Inwestycje mają na celu zwiększenie udziału transportu publicznego (buspasy, nadanie priorytetu transportowi publicznemu), stąd korzyści wynikające z realizacji działań (np. ograniczenie emisji spalin, gazów, pyłów) do atmosfery (a następnie pośrednio do wód) przewyższają ewentualne uciążliwości na etapie prac budowlanych. Co więcej, ewentualne oddziaływania na etapie budowy/przebudowy, takie jak nadmierny hałas, emisja spalin w związku z pracą maszyn budowlanych, dotyczy konkretnej lokalizacji, nie są to źródła zanieczyszczeń rozproszone. Ewentualne uciążliwości są krótkoterminowe i powinny ustąpić w chwili zakończenia inwestycji.
	Rozwój infrastruktury dla transportu niezmotoryzowanego obejmujące inwestycje w drogi rowerowe, ciągi piesze i pieszo-rowerowe	x	Działanie jest monitorowane jako wspierające cel środowiskowy o współczynniku 100 % i jako taki uznaje się je za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do analizowanego celu środowiskowego, ponieważ dotyczy działań w zakresie infrastruktury transportu niezmotoryzowanego (drogi rowerowe, ciągi piesze, pieszo-rowerowe), zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiającym Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (obszar interwencji 070).
	Zakup taboru transportu publicznego (nisko i zeroemisyjny tabor kołowy spełniający wymogi dla „ekologicznie czystych pojazdów” w rozumieniu dyrektywy 2009/33/WE)	x	Działanie polega na zakupie niskoemisyjnego i zeroemisyjnego taboru kołowego kwalifikuje się do objęcia obszarem interwencji 073 (Infrastruktura na potrzeby czystego transportu miejskiego), zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiającym Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, ze współczynnikiem

			zmiany klimatu na poziomie 40%. Tabor kołowy powinien spełniać wymogi dla „ekologicznie czystych pojazdów” w rozumieniu Dyrektywy 2019/1161 zmieniającej 2009/33/WE. Działanie nie powinno mieć żadnego albo nie będzie mieć znaczącego negatywnego wpływu na analizowany cel środowiskowy, i jako taki uznaje się je za zgodne z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do analizowanego celu.
	Cyfryzacja transportu miejskiego	x	Charakter i specyfika planowanego działania (cyfryzacja transportu miejskiego) wskazuje, że nie należy spodziewać się potencjalnie negatywnego wpływu na stan i jakość zasobów wodnych.
	Rozwój infrastruktury ładowania i tankowania pojazdów zeroemisyjnych, zapewniającej niedyskryminacyjny dostęp dla wszystkich użytkowników	x	Działanie nie powinno mieć żadnego albo nie będzie mieć znaczącego negatywnego wpływu na analizowany cel środowiskowy, biorąc pod uwagę zarówno jego bezpośrednio, jak i najistotniejsze pośrednie skutki w całym cyklu życia. Nie zidentyfikowano żadnego ryzyka degradacji środowiska związanego z zachowaniem jakości wody i deficytem wody
	Działania edukacyjne dotyczące korzyści z rozwoju transportu publicznego	x	Planowane działanie ma nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Działanie ma charakter rozwiązań systemowych (działania edukacyjne).
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu	Rozwój infrastruktury transportu publicznego, w tym węzły przesiadkowe	x	Ze względu na swój charakter, zakres i skalę projektowanych inwestycji, działanie nie powinno mieć żadnego albo nie mieć znaczącego przewidywalnego wpływu na analizowany cel środowiskowy gospodarka o obiegu zamkniętym. W perspektywie krótko- i długoterminowej nie oczekuje się, że działanie doprowadzi do znacznego zwiększenia

odpadów i recykling			wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów lub spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym. Nie należy również spodziewać się, że planowane działania mogłyby doprowadzić do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia.
	Rozwój infrastruktury dla transportu niezmotoryzowanego obejmujące inwestycje w drogi rowerowe, ciągi piesze i pieszo-rowerowe	x	Opis jak dla celu <i>Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich</i>
	Zakup taboru transportu publicznego (nisko i zeroemisyjny tabor kołowy spełniający wymogi dla „ekologicznie czystych pojazdów” w rozumieniu dyrektywy 2009/33/WE)	x	Opis jak dla celu <i>Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich</i>
	Cyfryzacja transportu miejskiego	x	Charakter i specyfika planowanych działania (cyfryzacja transportu miejskiego) wskazuje, że nie należy spodziewać się potencjalnie negatywnego wpływu na gospodarkę o obiegu zamkniętym.
	Rozwój infrastruktury ładowania i tankowania pojazdów zeroemisyjnych, zapewniającej niedyskryminacyjny dostęp dla wszystkich użytkowników	x	Działanie nie powinno mieć żadnego albo nie będzie mieć znaczącego negatywnego wpływu na analizowany cel środowiskowy, biorąc pod uwagę zarówno jego bezpośrednio, jak i najistotniejsze pośrednie skutki w całym cyklu życia. Nie zidentyfikowano żadnego ryzyka degradacji środowiska, gdyż działanie nie prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania odpadów.

	Działania edukacyjne dotyczące korzyści z rozwoju transportu publicznego		x	Planowane działania mają nieznaczny wpływ na cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Działanie ma charakter rozwiązań systemowych (działania edukacyjne).
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	Rozwój infrastruktury transportu publicznego, w tym węzły przesiadkowe		x	Zakres planowanego działania wskazuje, że będzie ono dotyczyć istniejących dróg, skrzyżowań itp., tj. istniejącej infrastruktury. Dodatkowo można przyjąć, że dotyczyć będzie obszarów miejskich, które i tak już wywierają pewien wpływ na powietrze, wody i ich jakość oraz powierzchnię ziemi (gleby). W związku z tym, w perspektywie krótko- i długoterminowej nie oczekuje się, aby planowane działanie pogorszyło ogólny stan środowiska, jak również doprowadziło do ewentualnych skumulowanych oddziaływań. Inwestycje mają na celu zwiększenie udziału transportu publicznego (buspasy, nadanie priorytetu transportowi publicznemu), stąd korzyści wynikające z realizacji działania (np. ograniczenie emisji spalin, gazów, pyłów do atmosfery a następnie pośrednio do wód) przewyższają ewentualne uciążliwości na etapie prac budowlanych. Co więcej, ewentualne oddziaływania na etapie budowy/przebudowy, takie jak nadmierny hałas, emisja spalin w związku z pracą maszyn budowlanych, generowanie odpadów budowlanych, dotyczy konkretnej lokalizacji, nie są to źródła zanieczyszczeń rozproszone. Ewentualne uciążliwości są krótkoterminowe i powinny ustąpić w chwili zakończenia inwestycji.

Rozwój infrastruktury dla transportu niezmotoryzowanego obejmujące inwestycje w drogi rowerowe, ciągi piesze i pieszo-rowerowe		x	Opis jak dla celu <i>Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich</i>
Zakup taboru transportu publicznego (nisko i zeroemisyjny tabor kołowy spełniający wymogi dla „ekologicznie czystych pojazdów” w rozumieniu dyrektywy 2009/33/WE)		x	Opis jak dla celu <i>Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich</i>
Cyfryzacja transportu miejskiego		x	Charakter i specyfika planowanego działania (cyfryzacja transportu miejskiego) wskazuje, że nie należy spodziewać się potencjalnie negatywnego wpływu na jakość powietrza, wody lub gleby.
Rozwój infrastruktury ładowania i tankowania pojazdów zeroemisyjnych, zapewniającej niedyskryminacyjny dostęp dla wszystkich użytkowników		x	Działanie nie powinno mieć żadnego albo nie będzie mieć znaczącego negatywnego wpływu na analizowany cel środowiskowy. Pośrednio działanie przyczyni się do osiągnięcia korzyści środowiskowych w postaci zmniejszonej emisji zanieczyszczeń do powietrza oraz zmniejszonej emisji hałasu.
Działania edukacyjne dotyczące korzyści z rozwoju transportu publicznego		x	Planowane działanie ma nieznaczny wpływ na cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Działanie ma charakter rozwiązań systemowych (działania edukacyjne).

Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	Rozwój infrastruktury transportu publicznego, w tym węzły przesiadkowe	x	Nie przewiduje się, że realizacja projektowanego działania będzie w znacznym stopniu szkodliwa dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii. Zakładając, że inwestycje dotyczyć będą obszarów miejskich, a więc i tak już miejsc przekształconych antropogenicznie, ewentualne oddziaływania na bioróżnorodność (np. zwierzęta, rośliny) nie powinny być wyższe niż te wywierane przez środowiska miejskie. Potencjalnie można spodziewać się chwilowego i krótkotrwałego oddziaływania na różnorodność biologiczną wynikającego z budowy lub przebudowy infrastruktury (np. hałas, drgania mogące wywołać płoszenie zwierząt, których siedliska mogą znajdować się w pobliżu projektowanej inwestycji). W perspektywie długoterminowej, realizacja niniejszego działania może przyczynić się do poprawy jakości przestrzeni miejskiej, zmniejszając ewentualne oddziaływania, jakie wywołuje transport indywidualny. Można wskazać również niewielki pozytywny wpływ na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów w związku ze zmniejszeniem emisji zanieczyszczeń do powietrza i ograniczeniem emisji hałasu.
	Rozwój infrastruktury dla transportu niezmotoryzowanego obejmujące inwestycje w drogi rowerowe, ciągi pieszce i pieszo-rowerowe	x	Opis jak dla celu <i>Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich</i>

Zakup taboru transportu publicznego (nisko i zeroemisyjny tabor kołowy spełniający wymogi dla „ekologicznie czystych pojazdów” w rozumieniu dyrektywy 2009/33/WE)		x	Opis jak dla celu <i>Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich</i>
Cyfryzacja transportu miejskiego		x	Charakter i specyfika planowanego działania (cyfryzacja transportu miejskiego) wskazuje, że nie należy spodziewać się potencjalnie negatywnego wpływu na różnorodność biologiczną.
Rozwój infrastruktury ładowania i tankowania pojazdów zeroemisyjnych, zapewniającej niedyskryminacyjny dostęp dla wszystkich użytkowników		x	Działanie nie powinno mieć żadnego albo nie będzie mieć znaczącego negatywnego wpływu na analizowany cel środowiskowy. Można jednocześnie wskazać na niewielki pozytywny wpływ na niniejszy cel, bowiem pośrednio działanie wpływa na ze zmniejszanie emisji zanieczyszczeń do powietrza oraz ograniczanie emisji hałasu.
Działania edukacyjne dotyczące korzyści z rozwoju transportu publicznego		x	Planowane działanie ma nieznaczny wpływ na cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Działanie ma charakter rozwiązań systemowych (działania edukacyjne).

Przeprowadzona analiza celu szczegółowego (viii) Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej w priorytecie MOBILNOŚĆ MIEJSKA projektu programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 wskazuje, że spełnia on zasadę DNSH („nie czyn poważnych szkód”) w odniesieniu do wyznaczonych celów środowiskowych, a podjęte działania ze względu na ich charakter nie będą miały znaczącego negatywnego wpływu na środowisko. W odniesieniu do zidentyfikowanych typów projektów nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczność poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych. Zatem nie sporządzono części 2 listy kontrolnej wraz z dowodami potwierdzającymi merytoryczną ocenę pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”.

Tabela 5. Analiza DNSH dla priorytetu Transport

Cel szczegółowy: (ii) Rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawę dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej				
Etap 1. Analiza sześciu celów środowiskowych, celem określenia tych które wymagają merytorycznej oceny				
Część 1 Lista kontrolna				
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”		tak	nie	Uzasadnienie, w przypadku gdy zaznaczone pole "Nie"
Cele środowiskowe	Typ działania			
Łagodzenie zmian klimatu	Budowa, przebudowa i modernizacja dróg nie należących do sieci TEN-T (w tym budowa i przebudowa dróg wojewódzkich, przepraw mostowych, obwodnic i obejść miejscowości w przebiegu dróg wojewódzkich, punktowe inwestycje poprawiające bezpieczeństwo ruchu drogowego [drogi wojewódzkie], a także inwestycje zwiększające bezpieczeństwo niezmotoryzowanych uczestników ruchu)	x		
	Inwestycje w transport kolejowy poza TEN-T – bezemisyjny tabor kolejowy do przewozów regionalnych o charakterze użyteczności publicznej (w sieci TEN-T i poza TEN-T)		x	Zgodnie z Rozporządzeniem ustanawiającym Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, działania polegające na inwestowaniu w transport kolejowy, w zależności od tego czy odnoszą się do sieci TEN-T czy poza nią oraz tego, czy dotyczyć będą linii kolejowych czy też taboru, wpisują się w obszary interwencji ze współczynnikiem do obliczania wsparcia na cele związane

			ze zmianą klimatu na poziomie od 40% do 100% (obszary 064, 065, 066, 066a, 067, 068, 069 oraz 069a - w przypadku linii kolejowych) oraz 100% (obszar 072a - w przypadku bezemisijnego / zasilanego energią elektryczną taboru kolejowego). Zgodnie z "Prognozą oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu „PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. – zamierzenia inwestycyjne na lata 2021-2030 z perspektywą do 2040 roku”, wpływ transportu kolejowego na klimat jest marginalny i związany przede wszystkim ze wzrostem wytwarzania energii elektrycznej w wyniku rozwoju sieci kolejowej, co wiąże się z zanieczyszczeniem powietrza w miejscu produkcji energii. Natomiast trakcja elektryczna i ruch pociągów po sieci są zeroemisyjne. W powyższym dokumencie odniesiono się do pośredniego pozytywnego wpływu związanego ze wzrostem udziału kolei jako gałęzi transportu oraz adaptacji infrastruktury kolejowej do zmian klimatu.
	Działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa w całym sektorze transportu, w tym również działania edukacyjno-promocyjne oraz wdrażanie rozwiązań egzekwujących przestrzeganie dopuszczalnej prędkości oraz z zakresu infrastruktury niechronionych użytkowników drogi – działania o charakterze regionalnym lub lokalnym, realizowane przez samorządy	x	Planowane działanie ma nieznaczny wpływ na przedmiotowy cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Działanie ma charakter rozwiązań systemowych (działania edukacyjne, promocyjne, rozwiązania egzekwujące przestrzeganie dopuszczalnej prędkości).

Adaptacja do zmian klimatu	Budowa, przebudowa i modernizacja dróg nie należących do sieci TEN-T (w tym budowa i przebudowa dróg wojewódzkich, przepraw mostowych, obwodnic i obejść miejscowości w przebiegu dróg wojewódzkich, punktowe inwestycje poprawiające bezpieczeństwo ruchu drogowego [drogi wojewódzkie], a także inwestycje zwiększające bezpieczeństwo niezmotoryzowanych uczestników ruchu)		x	Ze względu na charakter planowanych inwestycji (inwestycje w infrastrukturę drogową), w perspektywie długoterminowej działania te nie powinny mieć znaczącego przewidywalnego wpływu na analizowany cel środowiskowy związany z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami środka w całym jego cyklu życia, ze względu na swój charakter. Nie oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa. Działania polegające na budowie nowych dróg powinny zakładać dostosowanie ich do zmian klimatu i występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych.
	Inwestycje w transport kolejowy poza TEN-T – bezemisyjny tabor kolejowy do przewozów regionalnych o charakterze użyteczności publicznej (w sieci TEN-T i poza TEN-T)		x	Opis jak dla celu <i>Łagodzenie zmian klimatu</i>
	Działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa w całym sektorze transportu, w tym również działania edukacyjno-promocyjne oraz wdrażanie rozwiązań egzekwujących przestrzeganie dopuszczalnej prędkości oraz z zakresu infrastruktury niechronionych użytkowników drogi – działania o charakterze regionalnym lub lokalnym, realizowane przez samorządy		x	Opis jak dla celu <i>Łagodzenie zmian klimatu</i>

Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	Budowa, przebudowa i modernizacja dróg nie należących do sieci TEN-T (w tym budowa i przebudowa dróg wojewódzkich, przepraw mostowych, obwodnic i obejść miejscowości w przebiegu dróg wojewódzkich, punktowe inwestycje poprawiające bezpieczeństwo ruchu drogowego [drogi wojewódzkie], a także inwestycje zwiększające bezpieczeństwo niezmotoryzowanych uczestników ruchu)	x		
	Inwestycje w transport kolejowy poza TEN-T – bezemisyjny tabor kolejowy do przewozów regionalnych o charakterze użyteczności publicznej (w sieci TEN-T i poza TEN-T)	x	Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu „PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. – zamierzenia inwestycyjne na lata 2021-2030 z perspektywą do 2040 roku” wskazuje na trzy potencjalne czynniki mogące negatywnie oddziaływać na stan i jakość wód: oddziaływanie liniowe na cieki w związku z rozbudową/budową infrastruktury, zanieczyszczone wody opadowe lub roztopowe, awarie i wypadki. Wyniki przeglądu inwestycji kolejowych w latach 2014–2020, w którym analizie poddano niemal 200 przedsięwzięć związanych z budową, przebudową i remontem infrastruktury kolejowej realizowanych w obrębie 121 JCWP wykluczyły w zasadzie ryzyko wpływu na osiągnięcie celów środowiskowych poszczególnych JCWP. Drugim czynnikiem mogącym potencjalnie oddziaływać na stan i jakość wód są zanieczyszczone wody opadowe lub roztopowe odprowadzane z terenów kolejowych. W ramach opracowania „Analiza składu jakościowego wód opadowych i roztopowych pochodzących z obszarów	

			kolejowych” analizą objęto próbki w/w wód w zakresie zawiesiny ogólnej i węglowodorów ropopochodnych pochodzących z terenów kolejowych. Wyniki wskazały, że wody opadowe lub roztopowe z infrastruktury kolejowej nie należy uznawać za zagrożenie. Trzecim czynnikiem mogącym potencjalnie wpływać na wody są wypadki i zdarzenia awaryjne. Sprawozdanie ze stanu bezpieczeństwa ruchu kolejowego 2020 wskazuje, że liczba wypadków w latach 2011-2020 systematycznie obniża się. Przykładowo w 2020 roku doszło do 516 wypadków, z czego 6 zakwalifikowano jako poważne, w tym 4 miały miejsca na przejazdach kolejowo-drogowych. W przywołanej wyżej Prognozie wskazuje się jednak, że nie odnotowano w ich wyniku żadnego poważnego zanieczyszczenia wód. Dodatkowym możliwym oddziaływaniem na wody na etapie eksploatacji może być tabor pasażerski z otwartym układem sanitarnym. Zgodnie z w/w Prognozą, po 2023 r. przewoźnicy będą zobowiązani do zestawiania pociągów z taboru pasażerskiego wyposażonego w toalety z zamkniętym układem sanitarnym na całej infrastrukturze kolejowej PKP PLK S.A., co całkowicie wykluczy ten element jako źródło zanieczyszczeń. W związku z powyższym można stwierdzić, że w perspektywie długoterminowej realizacja planowanego działania nie będzie zagrażać dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód.

	Działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa w całym sektorze transportu, w tym również działania edukacyjno-promocyjne oraz wdrażanie rozwiązań egzekwujących przestrzeganie dopuszczalnej prędkości oraz z zakresu infrastruktury niechronionych użytkowników drogi – działania o charakterze regionalnym lub lokalnym, realizowane przez samorządy		x	Planowane działanie ma nieznaczny wpływ na przedmiotowy cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Działanie ma charakter rozwiązań systemowych (działania edukacyjne). W perspektywie krótko- i długoterminowej nie przewiduje się negatywnego wpływu na stan i jakość wód. Planowane działanie nie będzie wpływać na stan i jakość wód morskich, ponieważ lokalizacja inwestycji nie jest usytuowana w zasięgu wód morskich.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	Budowa, przebudowa i modernizacja dróg nie należących do sieci TEN-T (w tym budowa i przebudowa dróg wojewódzkich, przepraw mostowych, obwodnic i obejść miejscowości w przebiegu dróg wojewódzkich, punktowe inwestycje poprawiające bezpieczeństwo ruchu drogowego [drogi wojewódzkie], a także inwestycje zwiększające bezpieczeństwo niezmotoryzowanych uczestników ruchu)		x	
	Inwestycje w transport kolejowy poza TEN-T – bezemisyjny tabor kolejowy do przewozów regionalnych o charakterze użyteczności publicznej (w sieci TEN-T i poza TEN-T)		x	Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu „PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. – zamierzenia inwestycyjne na lata 2021-2030 z perspektywą do 2040 roku w zasadzie wskazuje, że inwestycje związane z transportem kolejowym głównie wpływają na powstawanie odpadów na etapie rozbudowy/budowy infrastruktury. Zasadniczo tabor kolejowy nie wiąże się z generowaniem zwiększonych ilości odpadów oraz nie wpływa na gospodarkę o obiegu zamkniętym. Na etapie eksploatacji

				nie przewiduje się wystąpienia znaczących negatywnych oddziaływań.
	Działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa w całym sektorze transportu, w tym również działania edukacyjno-promocyjne oraz wdrażanie rozwiązań egzekwujących przestrzeganie dopuszczalnej prędkości oraz z zakresu infrastruktury niechronionych użytkowników drogi – działania o charakterze regionalnym lub lokalnym, realizowane przez samorządy		x	Zgodnie z wytycznymi technicznymi dotyczącymi stosowania zasady „nie czyn poważnych szkód” na podstawie rozporządzenia ustanawiającego Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, w odniesieniu do niektórych działań, w przypadku których nie przewiduje się żadnego wpływu na wszystkie lub niektóre z sześciu celów środowiskowych lub przewiduje się, że wpływ ten będzie niewielki i przyjęto, że działania mają charakter nietechniczny, w związku z tym należy spodziewać się, że w perspektywie długoterminowej realizacja działania nie będzie negatywnie oddziaływać na cel środowiskowy.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	Budowa, przebudowa i modernizacja dróg nie należących do sieci TEN-T (w tym budowa i przebudowa dróg wojewódzkich, przepraw mostowych, obwodnic i obejść miejscowości w przebiegu dróg wojewódzkich, punktowe inwestycje poprawiające bezpieczeństwo ruchu drogowego [drogi wojewódzkie], a także inwestycje zwiększające bezpieczeństwo niezmotoryzowanych uczestników ruchu)		x	
	Inwestycje w transport kolejowy poza TEN-T – bezemisyjny tabor kolejowy do przewozów regionalnych o charakterze użyteczności publicznej (w sieci TEN-T i poza TEN-T)		x	Zgodnie z Rozporządzeniem ustanawiającym Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, działanie polegające na inwestowaniu w transport kolejowy i tabor kolejowy wpisuje się w obszary interwencji ze współczynnikiem do obliczania wsparcia na cele związane ze zmianą klimatu na poziomie 40% (obszary 064, 065, 066,

			066a, 067, 068, 069 oraz 069a, 072a). Zgodnie z "Prognozą oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu „PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. – zamierzenia inwestycyjne na lata 2021-2030 z perspektywą do 2040 roku”, wpływ transportu kolejowego (taboru) na zanieczyszczenia powietrza jest związany generalnie z emisjami zanieczyszczeń wprowadzanych przez lokomotywy spalinowe na liniach niezelektryfikowanych oraz pośrednie z produkcji prądu do zasilania sieci trakcyjnych na liniach zelektryfikowanych. Pod uwagę należy wziąć szerszy aspekt związany z transformacją Polskiego systemu energetycznego, w obrębie którego będzie dochodziło do stopniowego zmniejszenia emisji zanieczyszczeń z uwagi na wzrost udziału OZE. Zakładając elektryfikację kolejnych linii kolejowych i ewentualny zakup taboru bezemisyjnego należy spodziewać się zmniejszenia emisji zanieczyszczeń, co należy uznać za efekt zdecydowanie pozytywny. Powyższa Prognoza wskazała jednoznacznie, że należy spodziewać się pośredniego i bezpośredniego pozytywnego oddziaływania na jakość powietrza związanego z wdrażaniem przedsięwzięć z zakresu taboru kolejowego. W Prognozie wskazano także, że nie należy spodziewać się zanieczyszczenia wód wskutek ewentualnych wypadków czy awarii taboru, a potencjalne ryzyko zanieczyszczenia odbiorników wodami opadowymi lub roztopowymi (zawierającymi węglowodory ropopochodne i zawiesiny ogólne) jest niewielkie. Zgodnie z Rozporządzeniem ustanawiającym Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, działanie to uznaje się za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celu

				„Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola”.
	Działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa w całym sektorze transportu, w tym również działania edukacyjno-promocyjne oraz wdrażanie rozwiązań egzekwujących przestrzeganie dopuszczalnej prędkości oraz z zakresu infrastruktury niechronionych użytkowników drogi – działania o charakterze regionalnym lub lokalnym, realizowane przez samorządy	x		Zgodnie z wytycznymi technicznymi dotyczącymi stosowania zasady „nie czyn poważnych szkód” na podstawie rozporządzenia ustanawiającego Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, w odniesieniu do niektórych działań, w przypadku których nie przewiduje się żadnego wpływu na wszystkie lub niektóre z sześciu celów środowiskowych lub przewiduje się, że wpływ ten będzie niewielki, przyjęto podejście uproszczone. Planowane działania mają charakter nietechniczny, w związku z tym należy spodziewać się, że w perspektywie długoterminowej ich realizacja nie będzie negatywnie oddziaływać na cel środowiskowy. Zgodnie z Rozporządzeniem ustanawiającym Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, działania te uznaje się za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do tego celu.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	Budowa, przebudowa i modernizacja dróg nie należących do sieci TEN-T (w tym budowa i przebudowa dróg wojewódzkich, przepraw mostowych, obwodnic i obejść miejscowości w przebiegu dróg wojewódzkich, punktowe inwestycje poprawiające bezpieczeństwo ruchu drogowego [drogi wojewódzkie], a także inwestycje zwiększające bezpieczeństwo niezmotoryzowanych uczestników ruchu)	x		

	Inwestycje w transport kolejowy poza TEN-T – bezemisyjny tabor kolejowy do przewozów regionalnych o charakterze użyteczności publicznej (w sieci TEN-T i poza TEN-T)		x	Zasadniczo inwestycje w tabor kolejowy nie mają wpływu na bioróżnorodność. Ewentualnie na etapie eksploatacji taboru mogą wystąpić głównie kolizje ze zwierzętami. "Prognozą oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu „PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. – zamierzenia inwestycyjne na lata 2021-2030 z perspektywą do 2040 roku" wskazuje ponadto, że zanieczyszczenia podtorza i jego okolic substancjami ropopochodnymi czy metalami ciężkimi pochodzącymi z pociągów są incydentalne. Prawdopodobieństwo takiego zanieczyszczenia jest relatywnie niskie i zależy m.in. od rodzaju oraz stanu technicznego stosowanego taboru kolejowego. Zakłada się, że inwestycje dotyczyć będą nowoczesnego, bezemisyjnego taboru kolejowego, stąd można przypuszczać że ewentualne emisje (i ewentualne oddziaływania na przyrodę) będą marginalne. Wyżej przytoczona prognoza jednoznacznie wskazuje, że realizacja zamierzeń dotyczących infrastruktury kolejowej nie spowoduje wystąpienia istotnego negatywnego oddziaływania na populację gatunków zwierząt narażonych na ryzyko kolizji z taborem kolejowym w skali kraju, ze względu na stosunkowo małą skalę tego zjawiska w kontekście dużej liczebności pospolitych gatunków i niskiego prawdopodobieństwa potrącenia gatunków rzadkich.

	Działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa w całym sektorze transportu, w tym również działania edukacyjno-promocyjne oraz wdrażanie rozwiązań egzekwujących przestrzeganie dopuszczalnej prędkości oraz z zakresu infrastruktury niechronionych użytkowników drogi – działania o charakterze regionalnym lub lokalnym, realizowane przez samorządy		x	Zgodnie z wytycznymi technicznymi dotyczącymi stosowania zasady „nie czyń poważnych szkód” na podstawie rozporządzenia ustanawiającego Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, w odniesieniu do niektórych działań, w przypadku których nie przewiduje się żadnego wpływu na wszystkie lub niektóre z sześciu celów środowiskowych lub przewiduje się, że wpływ ten będzie niewielki, i przyjęto, że działania mają charakter nietechniczny, w związku z tym należy spodziewać się, że w perspektywie długoterminowej realizacja działań nie będzie negatywnie oddziaływać na przedmiotowy cel środowiskowy.
Etap 2. W odniesieniu do celów środowiskowych, w przypadku których w Etapie 1 udzielono odpowiedzi "tak", przeprowadza się ocenę merytoryczną oceny zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”				
Część 2 Ocena merytoryczna				
Pytania			nie	Uzasadnienie merytoryczne
Cel środowiskowy	Typ działania			
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych	Budowa, przebudowa i modernizacja dróg nie należących do sieci TEN-T (w tym budowa i przebudowa dróg wojewódzkich, przepraw mostowych, obwodnic i obejść miejscowości w przebiegu dróg wojewódzkich, punktowe inwestycje poprawiające bezpieczeństwo ruchu drogowego [drogi wojewódzkie], a także inwestycje zwiększające bezpieczeństwo niezmotoryzowanych uczestników ruchu)		x	Nie oczekuje się, że realizacja działań dotyczących budowy i modernizacji dróg wojewódzkich, przepraw mostowych, obwodnic, obejść miejscowości i inwestycji poprawiających bezpieczeństwo doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych w perspektywie długoterminowej. Na etapie projektów budowy infrastruktury drogowej mogą zostać wygenerowane potencjalne emisje gazów cieplarnianych związane z ruchem ciężkich pojazdów. Potencjalne zwiększone emisje będą występować na etapie prac budowlanych i powinny ustąpić po ich zakończeniu. Przewidywanym rezultatem realizacji działania będzie podniesienie efektywności sieci transportowej. Budowa nowych dróg, czy obwodnic i obejść powinna umożliwić wyprowadzenie ruchu tranzytowego z miejscowości, co przyczyni

		się do poprawy jakości życia mieszkańców i wzrostu bezpieczeństwa. W perspektywie długoterminowej (etap eksploatacji) przewiduje się, że realizacja inwestycji drogowych może przyczynić się co najmniej do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych w związku z intensywnym ruchem pojazdów (zwiększenie przepustowości dróg, zwiększenie płynności). Jednocześnie sama budowa nowych dróg nie przynosi istotnych zmian w poziomie emisji spalin. Efekt ograniczenia emisji gazów cieplarnianych osiągnąć jest głównie dzięki upłynnieniu ruchu, co prowadzi do zmniejszenia zużycia paliwa. W dokumencie "Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu Programu Budowy Dróg Krajowych na lata 2014 – 2023" wykazano, że znaczna ilość ciągów komunikacyjnych może powodować ponadnormatywne stężenia zanieczyszczeń powietrza (w analizie wykazano wyłącznie dwutlenek azotu), jednak ograniczają się one prawie zawsze do pasa drogowego, co potwierdzono na podstawie modelowania wykonanego w ramach w/w dokumentu. Zastosowanie odpowiednich środków zaradczych, np. wprowadzanie zieleni przydrożnej; promowanie pojazdów napędzanych alternatywnymi paliwami, szczególnie w odniesieniu do pojazdów ciężarowych i autobusów, czy też wyprowadzanie ruchu pojazdów poprzez obwodnice (w ramach zadań związanych z budową infrastruktury drogowej), przywrócenie poprzedniego stanu siedlisk lub utworzenie nowych siedlisk, poprawa stanu pozostałych siedlisk proporcjonalnie do ewentualnych strat, powinno zminimalizować potencjalne negatywne oddziaływania na etapie eksploatacji. Można zatem stwierdzić, że przy odpowiednio prowadzonych pracach budowlanych i ujętych na etapie prac projektowych rozwiązań minimalizujących, realizacja działania

nie powinna istotnie przyczynić się do znacznych emisji gazów cieplarnianych.

DOWODY POTWIERDZAJĄCE MERYTORYCZNĄ OCENĘ POD KĄTEM ZGODNOŚCI Z ZASADĄ "NIE CZYŃ POWAŻNYCH SZKÓD"

1. Jeżeli działanie będzie dotyczyło inwestycji publicznych i znajdują zastosowanie kryteria zielonych zamówień publicznych, należy uwzględnić te kryteria, np. przeprowadzenie procedury o udzielenie zamówienia zgodnie z kolejnością: wybór zespołu projektowego i wykonawców, opracowanie projektu technicznego i wymagań eksploatacyjnych, przebudowa drogi, użytkowanie drogi, utrzymanie i eksploatacja drogi, wycofanie z użytku; przeprowadzenie oceny cyklu życia głównych elementów drogi, pomiar śladu węglowego głównych elementów drogi, wykorzystanie materiałów spełniających, np. minimalny wymóg dotyczący zawartości materiałów z recyklingu – zgodnie z obowiązującymi normami ISO w zakresie, np. kruszyw, nawierzchni asfaltowej, nawierzchni betonowej, mieszanek związanych spoiwem hydraulicznym, gruntu stabilizowanego, obniżenie emisji z transportu materiałów ciężkich (kruszyw wykorzystywanych na potrzeby głównych elementów drogi); specyfikacja, zamówienie i wykorzystanie materiałów budowlanych o niskim wpływie na środowisko; uwzględnienie w projekcie nominalnego okresu użytkowania zmodernizowanej/przebudowanej drogi, np. trwałość 15 lat w przypadku warstwy wiążącej z możliwością skrócenia tego okresu do co najmniej 10 lat w przypadku szczególnych warunków (takich jak ostry klimat); 20 lat w przypadku warstwy podbudowy zasadniczej dla nawierzchni elastycznych/półsztywnych oraz w przypadku płyt betonowych dla nawierzchni sztywnych; 40 lat w przypadku

		podbudowy pomocniczej). 2. W przypadku inwestycji infrastrukturalnych działanie powinno być uodpornione na zmianę klimatu i zmiany środowiskowe (zgodnie z rekomendacjami Komisji Europejskiej w sprawie wytycznych dot. podniesienia odporności wrażliwych inwestycji infrastrukturalnych na zmiany klimatu inwestycje liniowe, w tym linie drogowe, stanowią przedsięwzięcia znajdujące się w grupie przedsięwzięć szczególnie narażonych na wpływ ekstremalnych czynników atmosferycznych ze względu na czasookres eksploatacyjny wynoszący powyżej 20 lat, kiedy to prawdopodobieństwo wystąpienia i konsekwencje zmian klimatycznych będą najbardziej odczuwalne.). 3. Działanie powinno spełniać wymogi określone w odpowiedniej części przepisów Unii dotyczących środowiska (w szczególności ocen środowiskowych) i udzielone powinny zostać odpowiednie pozwolenia/zezwozenia. 4. W przypadku inwestycji dotyczących budowy dróg, w przypadkach uwzględnionych w obowiązujących przepisach, należy przeprowadzić ocenę oddziaływania na środowisko i wdrożyć wnioski z tej oceny (rozwiązania alternatywne, działania minimalizujące, oddziaływania skumulowane, potencjalne oddziaływania transgraniczne).

Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich	Budowa, przebudowa i modernizacja dróg nie należących do sieci TEN-T (w tym budowa i przebudowa dróg wojewódzkich, przepraw mostowych, obwodnic i obejść miejscowości w przebiegu dróg wojewódzkich, punktowe inwestycje poprawiające bezpieczeństwo ruchu drogowego [drogi wojewódzkie], a także inwestycje zwiększające bezpieczeństwo niezmotoryzowanych uczestników ruchu)	x	Nie oczekuje się, że realizacja działań dotyczących budowy i modernizacji dróg wojewódzkich, przepraw mostowych, obwodnic, obejść miejscowości i inwestycji poprawiających bezpieczeństwo będzie zagrażała dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych. Potencjalnym prawdopodobieństwem wystąpienia negatywnego oddziaływania charakteryzują się przedsięwzięcia związane z budową odcinków infrastruktury drogowej, wymagającą przez to zajęcia dodatkowego terenu oraz prowadzenia głębokich wykopów i konieczności ich odwodnienia. Wiąże się to m.in. ze zwiększeniem ryzyka przedostawania się zanieczyszczeń w trakcie budowy drogi (awaria urządzeń, maszyn), która powinna ustąpić w chwili usunięcia awarii. Potencjalnie na etapie eksploatacji może dojść do awarii drogowej lub wypadku/stłuczki i spowodować wycieki substancji ropopochodnych, a następnie ich migrację do wód powierzchniowych lub przeciek poprzez grunt do wód gruntowych. Mieszanina substancji ropopochodnych i innych związków chemicznych z wodą spływającą z powierzchni drogi stanowi zagrożenie zwłaszcza dla otoczenia tras o dużym obciążeniu ruchem. W celu zapewnienia ochrony zasobów wodnych, na etapie prac projektowych i przygotowania do realizacji zadań dotyczących budowy dróg uwzględnione powinny zostać parametry mające bezpośredni wpływ na jakość i stan zasobów wodnych i zastosowane odpowiednie środki zaradcze, np. stosowanie sprawnego technicznie sprzętu, wyłączanie sprzętu na czas postoju, wprowadzanie zieleni przydrożnej lub pasów zieleni, montaż urządzeń podczyszczających w przypadku ich braku (w uzasadnionych przypadkach). Prowadzone prace i odpowiednio

zabezpieczone tereny robót, powinny ograniczyć ewentualne czynniki do krótkotrwałych i chwilowym oddziaływań, które ustąpią po zrealizowaniu inwestycji. Podsumowując, w perspektywie długoterminowej realizacja działania związanego z budową dróg nie powinno zagrażać dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych. Nie przewiduje się, że realizacja działania polegającego na budowie infrastruktury drogowej będzie zagrażać dobremu stanowi środowiska wód morskich, ponieważ inwestycje zlokalizowane w ramach analizowanego celu są zlokalizowane poza zasięgiem występowania wód morskich.

DOWODY POTWIERDZAJĄCE MERYTORYCZNĄ OCENĘ POD KĄTEM ZGODNOŚCI Z ZASADĄ "NIE CZYŃ POWAŻNYCH SZKÓD"

1. Jeżeli działanie będzie dotyczyć inwestycji publicznych i znajdą zastosowanie kryteria zielonych zamówień publicznych, należy uwzględnić te kryteria, np. przeprowadzenie procedury o udzielenie zamówienia zgodnie z kolejnością: wybór zespołu projektowego i wykonawców, opracowanie projektu technicznego i wymagań eksploatacyjnych, przebudowa drogi, użytkowanie drogi, utrzymanie i eksploatacja drogi, wycofanie z użytku; przeprowadzenie oceny cyklu życia głównych elementów drogi, pomiar śladu węglowego głównych elementów drogi, wykorzystanie materiałów spełniających, np. minimalny wymóg dotyczący zawartości materiałów z recyklingu – zgodnie z obowiązującymi normami ISO w zakresie, np. kruszyw, nawierzchni asfaltowej, nawierzchni betonowej, mieszanek związanych spoiwem hydraulicznym, gruntu stabilizowanego, obniżenie emisji z transportu materiałów ciężkich (kruszyw

			wykorzystywanych na potrzeby głównych elementów drogi); specyfikacja, zamówienie i wykorzystanie materiałów budowlanych o niskim wpływie na środowisko; uwzględnienie w projekcie elementów kontrolujących zanieczyszczenie wód opadowych wraz z podaniem dowodów w postaci informacji i referencji dotyczących odpowiednich zamówień z ostatnich 5 lat, w ramach których zrealizowano powyższe elementy; uwzględnienie w projekcie systemów odwadniania obejmujących inżynierskie rozwiązania ekologiczne, np. opaski zwirowe, porośnięte trawą rowy, zbiorniki retencyjne). 2. W przypadku inwestycji infrastrukturalnych inwestycje powinny zostać uodpornione na zmianę klimatu i zmiany środowiskowe. 3. Nie przewiduje się, aby działanie w znaczący sposób wpływało na jednolite części wód (ani na uniemożliwienie osiągnięcia dobrego stanu lub dobrego potencjału, zgodnie z wymogami ramowej dyrektywy wodnej, przez konkretną część wód, z którą jest on związany, lub przez inne części wód w tym samym dorzeczu) lub (ii) chronione siedliska i gatunki bezpośrednio uzależnione od wody.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling: Czy oczekuje się, że środek: (i) prowadzi do znacznego zwiększenia	Budowa, przebudowa i modernizacja dróg nie należących do sieci TEN-T (w tym budowa i przebudowa dróg wojewódzkich, przepraw mostowych, obwodnic i obejść miejscowości w przebiegu dróg wojewódzkich, punktowe inwestycje poprawiające bezpieczeństwo ruchu drogowego [drogi wojewódzkie], a także inwestycje zwiększające	x	Realizacja działań związanych z inwestycjami drogowymi prawdopodobnie spowoduje powstawaniu wykopów i odkładanie mas ziemnych. W związku z tym można spodziewać się, że część nadmiarów mas ziemnych nie będą nadawały się do ponownego wykorzystania. Będą one wymagały przygotowania odpowiednich terenów do ich czasowego gromadzenia przed ostatecznym zagospodarowaniem, zgodnie z Ustawą o odpadach i towarzyszących jej Rozporządzeniach wykonawczych. W przypadku mas ziemnych wydobywanych z gruntów niespoistych, uzyskany materiał będzie można wykorzystać,

wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub (ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub (iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w	bezpieczeństwo niezmotoryzowanych uczestników ruchu)	minimalizując w ten sposób ilość materiałów mogących stanowić odpad. Działanie tego typu zmniejsza powierzchnie niezbędne do składowania odpadów, wpłyną także na zmniejszenie uciążliwości towarzyszących ruchowi pojazdów transportowych. Nie prognozuje się wystąpienia odpadów niebezpiecznych. Podczas eksploatacji nowych dróg przewiduje się występowanie szlamów powstających podczas czyszczenia urządzeń podczyszczających wody opadowe lub roztopowe. Ich utylizacja powinna odbywać się zgodnie z obowiązującymi przepisami, w tym Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylająca niektóre dyrektywy. Do realizacji inwestycji powinny być wykorzystywane w pierwszej kolejności kruszywa wydobywane ze złóż już istniejących. Eksploatacja nowych złóż powinna odbywać się z jak najmniejszą presją na środowisko, po uprzednim wykonaniu oceny oddziaływania na środowisko dla poszczególnych inwestycji związanych z wydobywaniem i produkcją kruszyw. Na podstawie powyższej analizy można stwierdzić, że realizacja przedsięwzięć dotyczących budowy dróg nie spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym oraz nie doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków. Realizacja inwestycji nie doprowadzi również do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów. Potencjalnie powstające odpady generowane będą wyłącznie na etapie budowy dróg, natomiast na etapie eksploatacji przewiduje się że będą to w większości zawiesiny i szlamy

kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym		usuwane okresowo z urządzeń podczyszczających wody opadowe lub roztopowe, co stanowi typowe działanie eksploatacyjne i utrzymaniowe dróg. DOWODY POTWIERDZAJĄCE MERYTORYCZNĄ OCENĘ POD KĄTEM ZGODNOŚCI Z ZASADĄ "NIE CZYŃ POWAŻNYCH SZKÓD" 1. Jeżeli działanie będzie dotyczyło inwestycji publicznych i znajdują zastosowanie kryteria zielonych zamówień publicznych, należy uwzględnić te kryteria, np. przeprowadzenie procedury o udzielenie zamówienia zgodnie z kolejnością: wybór zespołu projektowego i wykonawców, opracowanie projektu technicznego i wymagań eksploatacyjnych, przebudowa drogi, użytkowanie drogi, utrzymanie i eksploatacja drogi, wycofanie z użytku; przeprowadzenie oceny cyklu życia głównych elementów drogi, pomiar śladu węglowego głównych elementów drogi, wykorzystanie materiałów spełniających, np. minimalny wymóg dotyczący zawartości materiałów z recyklingu – zgodnie z obowiązującymi normami ISO w zakresie, np. kruszyw, nawierzchni asfaltowej, nawierzchni betonowej, mieszanek związanych spoiwem hydraulicznym, gruntu stabilizowanego, obniżenie emisji z transportu materiałów ciężkich (kruszyw wykorzystywanych na potrzeby głównych elementów drogi); specyfikacja, zamówienie i wykorzystanie materiałów budowlanych o niskim wpływie na środowisko; przedstawienie planu utrzymania i renowacji, obejmującego na przykład koszty, odstępy między pracami związanymi z utrzymaniem/modernizacją, plan zagęszczenia ruchu; w przypadku wymogu przeprowadzenia obliczenia śladu węglowego, oferent przygotowuje dokument zawierający zagadnienia, np. odsetka urobku i odpadów z budowy i rozbiórki

		poddanych recyklingowi i ponownie wykorzystanych na placu budowy i poza placem budowy). 2. W przypadku inwestycji infrastrukturalnych inwestycje powinny zostać uodpornione na zmianę klimatu i zmiany środowiskowe. 3. Podejmowane działania powinny być zgodne z istniejącymi światowymi, krajowymi, regionalnymi lub lokalnymi planami ograniczenia zanieczyszczeń. 4. Prowadzenie prac projektowych i przedprojektowych oraz na etapie realizacji, przy zachowaniu przepisów Prawa budowlanego, przepisów o drogach publicznych (Ustawa o drogach) oraz przepisów odrębnych, a także ustaleń Polskich Norm i w szczególności obowiązującym Rozporządzeniem Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie. 5. Realizowane działania powinny być zgodne z zasadami zrównoważonych produktów oraz hierarchią postępowania z odpadami, ze szczególnym uwzględnieniem zapobiegania powstawaniu odpadów; ewentualne ilości przewidywanych powstających substancji i odpadów, w tym sposób ich utylizacji, powinny zostać uwzględnione na etapie uzyskiwania stosowanych zgód i decyzji. 6. Działanie powinno zapewnić skuteczne i efektywne wykorzystanie odpadów w miejscu ich powstania (np. wydobytych mas ziemnych).

Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby	Budowa, przebudowa i modernizacja dróg nie należących do sieci TEN-T (w tym budowa i przebudowa dróg wojewódzkich, przepraw mostowych, obwodnic i obejść miejscowości w przebiegu dróg wojewódzkich, punktowe inwestycje poprawiające bezpieczeństwo ruchu drogowego [drogi wojewódzkie], a także inwestycje zwiększające bezpieczeństwo niezmotoryzowanych uczestników ruchu)	x	W dokumencie "Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu Programu Budowy Dróg Krajowych na lata 2014 – 2023" wykazano, że znaczna ilość ciągów komunikacyjnych może powodować ponadnormatywne stężenia zanieczyszczeń powietrza (w analizę wykazano wyłącznie dwutlenek azotu), jednak ograniczają się one prawie zawsze do pasa drogowego, co potwierdzono na podstawie modelowania wykonanego w ramach w/w dokumentu. W przypadku wód mogą to być potencjalne emisje gazów i pyłów emitowanych zarówno na etapie budowy jak i późniejszej eksploatacji nowej drogi. Do gleb potencjalnie emitowane mogą być metale ciężkie (głównie na etapie eksploatacji). Promowanie transportu zrównoważonego i korzystanie z usług zbiorowego transportu prawdopodobnie powinno obniżyć potencjalne emisje. Budowa nowych dróg (w tym obwodnic i obejść, przepraw mostowych) umożliwi dodatkowo wyprowadzenie ruchu tranzytowego z miejscowości, co przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców, wzrostu bezpieczeństwa (w tym poprzez punktowe inwestycje zwiększające bezpieczeństwo) i redukcji emisji zanieczyszczeń. Zastosowanie odpowiednich środków zaradczych, np. wprowadzanie zieleni przydrożnej; promowanie pojazdów napędzanych alternatywnymi paliwami, szczególnie w odniesieniu do pojazdów ciężarowych i autobusów (co w ramach poszczególnych priorytetów jest planowane do realizacji), czy też wyprowadzanie ruchu pojazdów poprzez obwodnice (w ramach działania związanego z budową infrastruktury drogowej) powinno zminimalizować potencjalne negatywne oddziaływania

na etapie eksploatacji. Można zatem stwierdzić, że przy odpowiednio prowadzonych pracach budowlanych i ujętych na etapie prac projektowych rozwiązań minimalizujących, realizacja działania nie powinna istotnie przyczynić się do znacznych emisji gazów cieplarnianych.

DOWODY POTWIERDZAJĄCE MERYTORYCZNĄ OCENĘ POD KĄTEM ZGODNOŚCI Z ZASADĄ "NIE CZYŃ POWAŻNYCH SZKÓD"

1. W przypadku inwestycji publicznych działanie powinno być zgodne z kryteriami zielonych zamówień publicznych.
2. W przypadku inwestycji infrastrukturalnych inwestycje powinny zostać uodpornione na zmianę klimatu i zmiany środowiskowe.
3. Podejmowane działanie powinno być zgodne z istniejącymi światowymi, krajowymi, regionalnymi lub lokalnymi planami ograniczenia zanieczyszczeń.
4. W trakcie prowadzonych prac projektowych i przedprojektowych oraz na etapie realizacji, działanie powinno być prowadzone w sposób zgodny z najlepszymi dostępnymi technikami (BAT) lub z dokumentami referencyjnymi dotyczącymi najlepszych dostępnych technik.
5. Nie przewiduje się, aby działanie w znaczący sposób wpływało na jednolite części wód (ani na uniemożliwienie osiągnięcia dobrego stanu lub dobrego potencjału, zgodnie z wymogami ramowej dyrektywy wodnej, przez konkretną część wód, z którą jest on związany, lub przez inne części wód w tym samym dorzeczu) lub (ii) chronione siedliska i gatunki bezpośrednio uzależnione od wody.

Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek: (i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub (ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii	Budowa, przebudowa i modernizacja dróg nie należących do sieci TEN-T (w tym budowa i przebudowa dróg wojewódzkich, przepraw mostowych, obwodnic i obejść miejscowości w przebiegu dróg wojewódzkich, punktowe inwestycje poprawiające bezpieczeństwo ruchu drogowego [drogi wojewódzkie], a także inwestycje zwiększające bezpieczeństwo niezmotoryzowanych uczestników ruchu)	x	Potencjalne niekorzystne oddziaływanie na bioróżnorodność jest zróżnicowane w zależności od zakresu i konkretnej lokalizacji inwestycji i może wynikać głównie z budowy infrastruktury drogowej. Potencjalne oddziaływanie na bioróżnorodność roślin i zwierząt oraz ich siedliska może nastąpić przede wszystkim na etapie realizacji inwestycji, poprzez zajęcie arealu siedliska pod pas drogowy (wycinka drzew i krzewów), przemieszczanie dużych ilości mas ziemnych, składowanie materiałów budowlanych, płoszenie zwierząt, zwiększoną emisję zanieczyszczeń i hałasu. Do pogorszenia jakości siedlisk doprowadzić może również wycinanie drzew i krzewów oraz naruszenie reżimu wodnego. Na etapie eksploatacji inwestycji drogowych może wystąpić oddziaływanie o charakterze pośrednim związane z zanieczyszczeniem środowiska wodno-glebowego, zaburzeniem stosunków wodnych, co będzie miało istotny wpływ na siedliska hydrogeniczne, których jakość warunkowana jest poziomem zasilenia w wodę. Przywołując planowane projekty dot. inwestycji drogowych wynikające z Programu Budowy Dróg Krajowych na lata 2014 – 2023, dla którego sporządzono prognozę oddziaływania na środowisko, można przypuszczać, że drogi wojewódzkie realizowane w ramach planowanego działania będą miały co najmniej taki sam

		lub niższy wpływ na analizowany komponent środowiska. W ramach w/w Programu opracowano szczegółowe analizy w zakresie wpływu realizacji Programu na korytarze ekologiczne, jak też gatunki i siedliska chronione stanowiące przedmioty ochrony obszarów Natura 2000, w odniesieniu do Dyrektywy ws. ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory i Dyrektywy ws. ochrony dzikiego ptactwa. Oddziaływania mogące potencjalnie wystąpić na etapie realizacji i eksploatacji powinny zostać zminimalizowane poprzez zastosowanie środków zaradczych, np. wycinka drzew tylko w przypadkach uzasadnionych, stosowanie ekranów izolujących lub porośniętych roślinnością oraz poprzez respektowanie i spełnienie wymagań i warunków określonych w wymienionych Dyrektywach. Projekty współfinansowane ze środków UE, w decyzjach o środowiskowych uwarunkowaniach, powinny oceniać wpływ na obszary Natura 2000 na podstawie aktualnych planów zadań ochronnych i planów ochrony. Nie przewiduje się, że realizacja działania dotyczącego inwestycji drogowych będzie w znacznym stopniu szkodliwa i degradująca ogólny stan i odporność ekosystemów lub będzie szkodliwa dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii. Należy podkreślić wniosek płynący ze sporządzonej Prognozy do w/w Programu Budowy Dróg, tj. korzyści z realizacji Programu. Biorąc pod uwagę fakt braku możliwości wystarczającego zabezpieczenia istniejących ciągów drogowych przed ich znaczącym negatywnym wpływem zarówno na ludzi, jak i na przyrodę ożywioną stwierdzono, że jedyną możliwością zniwelowania negatywnego oddziaływania jest wyprowadzenie ruchu poza tereny zabudowane. Również w odniesieniu do przyrody

ożywionej odciążenie dróg istniejących przyczyni się znacząco do zminimalizowania ich oddziaływania, przede wszystkim na korytarze ekologiczne. Na podstawie przeprowadzonych analiz na poziomie strategicznym, nie stwierdzono żadnego korytarza drogowego, który byłby jako całość nieakceptowany pod względem oddziaływania na środowisko, a w szczególności na obszary sieci Natura 2000. Oceniono, że zastosowanie rozwiązań minimalizujących w odpowiednim zakresie, uszczegółowionym po weryfikacji terenowej, zapewni skuteczne ograniczenie oddziaływania do poziomu nieznaczącego. Realizacja Programu jako całości nie wpłynie znacząco na obszary Natura 2000, choć nie można uniknąć pewnych kolizji konkretnych inwestycji.

DOWODY POTWIERDZAJĄCE MERYTORYCZNĄ OCENĘ POD KĄTEM ZGODNOŚCI Z ZASADĄ "NIE CZYŃ POWAŻNYCH SZKÓD"

1. Jeżeli działanie będzie dotyczyć inwestycji publicznych i znajdują zastosowanie kryteria zielonych zamówień publicznych, należy uwzględnić te kryteria, np. przeprowadzenie procedury o udzielenie zamówienia zgodnie z kolejnością: wybór zespołu projektowego i wykonawców, opracowanie projektu technicznego i wymagań eksploatacyjnych, przebudowa drogi, użytkowanie drogi, utrzymanie i eksploatacja drogi, wycofanie z użytku; przeprowadzenie oceny cyklu życia głównych elementów drogi, pomiar śladu węglowego głównych elementów drogi, wykorzystanie materiałów spełniających, np. minimalny wymóg dotyczący zawartości materiałów z recyklingu – zgodnie z obowiązującymi normami ISO w zakresie, np. kruszyw, nawierzchni asfaltowej, nawierzchni betonowej, mieszanek związanych spoiwem hydraulicznym, gruntu stabilizowanego, obniżenie emisji z transportu materiałów ciężkich (kruszyw

		wykorzystywanych na potrzeby głównych elementów drogi); specyfikacja, zamówienie i wykorzystanie materiałów budowlanych o niskim wpływie na środowisko; opracowanie planu integracji ze środowiskiem, w zakresie np. mapy placu budowy, wskazującej rodzaj, lokalizację oraz ilość/zagęszczenie wszystkich gatunków roślin (uwzględnia się jedynie nieinwazyjne i rodzime gatunki roślin); przedstawienie parametrów dotyczących podłoża wykorzystywanego jako gleba/kompost/podłoża uprawne oraz ich głębokość, wykorzystanie ściółki, wysiew nasion trawy; zaplanowanie środka mające na celu przeciwdziałanie erozji gleby zarówno po założeniu okrywy roślinnej, jak i przed jej założeniem; zakup i wykorzystanie materiałów budowlanych o małym wpływie na środowisko oraz weryfikacja ich wydajności; zarządzanie łańcuchem dostaw w celu zapewnienia zgodności ze wszystkimi właściwymi systemami oceny i certyfikacji dróg, np. CEEQUAL lub Greenroads). 2. W przypadku inwestycji infrastrukturalnych inwestycje powinny zostać uodpornione na zmianę klimatu i zmiany środowiskowe. 3. Podejmowane działanie powinno być zgodne z istniejącymi światowymi, krajowymi, regionalnymi lub lokalnymi planami ograniczenia zanieczyszczeń. 4. Prowadzenie prac projektowych i przedprojektowych oraz na etapie realizacji, przy zachowaniu przepisów Prawa budowlanego, przepisów o drogach publicznych (Ustawa o drogach) oraz przepisów odrębnych, a także ustaleń Polskich Norm i w szczególności obowiązującym Rozporządzeniem Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać

		drogi publiczne i ich usytuowanie. 5. Działanie dotyczące budowy dróg powinno być zgodne z hierarchią minimalizowania (zgodnie z wytycznymi metodycznymi dotyczącymi przepisów art. 6 ust. 3 i 4 dyrektywy siedliskowej 92/43/EWG) i innymi odpowiednimi wymogami przewidzianymi w dyrektywie siedliskowej i dyrektywie ptasiej. 6. Działanie dotyczące budowy dróg, w zależności od parametrów technicznych, powinno zostać objęte oceną oddziaływania na środowisko.

Przeprowadzona analiza działań w ramach celu szczegółowego (ii) Rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawę dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej w priorytecie TRANSPORT w projekcie programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 wskazuje, że spełnia on zasadę DNSH („nie czyń poważnych szkód”) w odniesieniu do wyznaczonych celów środowiskowych, a podjęte działania ze względu na ich charakter nie będą miały znaczącego negatywnego wpływu na środowisko. W odniesieniu do zidentyfikowanych typów projektów wskazano cele środowiskowe, dla których istniała konieczność poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych. Dla typu projektów związanych z Budową, przebudową i modernizacją dróg nie należących do sieci TEN-T konieczne było sporządzenie części 2 listy kontrolnej oraz wskazania dowodów potwierdzających merytoryczną ocenę pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do wszystkich celów środowiskowych z wyłączeniem Adaptacja do zmian klimatu.

Tabela 6. Analiza DNSH dla priorytetu Infrastruktura społeczna

Cel szczegółowy: (ii) Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online				
Etap 1. Analiza sześciu celów środowiskowych, celem określenia tych które wymagają merytorycznej oceny				
Część 1 Lista kontrolna				
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”		tak	nie	Uzasadnienie, w przypadku gdy zaznaczone pole "Nie"
Cele środowiskowe	Typ działania			
Łagodzenie zmian klimatu	Wsparcie infrastruktury szkół lub placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne, jedynie w zakresie dostosowania infrastruktury i wyposażenia do potrzeb osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi		x	Przewiduje się realizację zarówno systemowych (nietechnicznych) jak i technicznych działań polegających na wzmocnieniu infrastruktury edukacyjnej. Biorąc pod uwagę charakter planowanych działań i ich skalę (skala lokalna) przewidywane inwestycje są związane z typowymi działalnościami człowieka i są jednym z symboli nowoczesnych i postępowych społeczności. Zakres działań zasadniczo nie jest pośrednio lub bezpośrednio powiązany z emisją gazów cieplarnianych. Dane literaturowe nie wskazują, aby w/w działania mogły istotnie wpływać na klimat i powodować zwiększone emisje zanieczyszczeń.
	Wsparcie infrastruktury na potrzeby świadczenia usług wychowania przedszkolnego (przedszkoli lub innych form edukacji przedszkolnej), w tym budowa (tylko w uzasadnionych przypadkach), remont, przebudowa infrastruktury dydaktycznej, wyposażenia w sprzęt specjalistyczny i pomoce dydaktyczne.		x	

	Inwestycje w infrastrukturę edukacyjną i szkoleniową szkół zawodowych (branżowych i techników) oraz centrów i placówek prowadzących kształcenie zawodowe i ustawiczne, np.: budowa (tylko w uzasadnionych przypadkach) i wyposażenie w bazę dydaktyczną nowych obiektów, a także przebudowa, remont i wyposażenie w bazę dydaktyczną już istniejących obiektów, ukierunkowane na tworzenie i rozwój warsztatów/pracowni kształcenia praktycznego w branżach zgodnych z potrzebami rynku pracy, w tym z RIS		x	
Adaptacja do zmian klimatu	Wsparcie infrastruktury szkół lub placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne, jedynie w zakresie dostosowania infrastruktury i wyposażenia do potrzeb osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi		x	Przewiduje się realizację zarówno systemowych (nietechnicznych) jak i technicznych działań polegających na wzmocnieniu infrastruktury edukacyjnej. Biorąc pod uwagę charakter planowanych działań i ich skalę (skala lokalna), przewidywane inwestycje są związane z typowymi działalnościami człowieka i są jednym z symboli nowoczesnych i postępowych społeczności.
	Wsparcie infrastruktury na potrzeby świadczenia usług wychowania przedszkolnego (przedszkoli lub innych form edukacji przedszkolnej), w tym budowa (tylko w uzasadnionych przypadkach), remont, przebudowa infrastruktury dydaktycznej, wyposażenia w sprzęt specjalistyczny i pomoce dydaktyczne.		x	Zakres działań zasadniczo nie jest pośrednio lub bezpośrednio powiązany z emisją gazów cieplarnianych. Działania nie powinny przyczynić się do zwiększenia niekorzystnego wpływu na obecny i przewidywany przyszły klimat. Dane literaturowe nie wskazują, aby w/w działania mogły istotnie wpływać na klimat i powodować zwiększone emisje zanieczyszczeń.

	Inwestycje w infrastrukturę edukacyjną i szkoleniową szkół zawodowych (branżowych i techników) oraz centrów i placówek prowadzących kształcenie zawodowe i ustawiczne, np.: budowa (tylko w uzasadnionych przypadkach) i wyposażenie w bazę dydaktyczną nowych obiektów, a także przebudowa, remont i wyposażenie w bazę dydaktyczną już istniejących obiektów, ukierunkowane na tworzenie i rozwój warsztatów/pracowni kształcenia praktycznego w branżach zgodnych z potrzebami rynku pracy, w tym z RIS		x	
Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	Wsparcie infrastruktury szkół lub placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne, jedynie w zakresie dostosowania infrastruktury i wyposażenia do potrzeb osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi		x	Przewiduje się realizację zarówno systemowych (nietechnicznych) jak i technicznych działań polegających na wzmocnieniu infrastruktury edukacyjnej. Przewiduje się, że realizacja działań nie będzie w znacznym stopniu szkodliwa dla analizowanego elementu środowiska. Skala działań ograniczona będzie wyłącznie do niewielkiego obszaru.
	Wsparcie infrastruktury na potrzeby świadczenia usług wychowania przedszkolnego (przedszkoli lub innych form edukacji przedszkolnej), w tym budowa (tylko w uzasadnionych przypadkach), remont, przebudowa infrastruktury dydaktycznej, wyposażenia w sprzęt specjalistyczny i pomoce dydaktyczne.		x	Charakter zaplanowanych działań, zarówno na etapie inwestycji, jak i realizacji nie wskazuje na pośrednie i bezpośrednie negatywne oddziaływanie na zasoby wodne. Ewentualnie, na etapie prac budowlanych, może dojść do pylenia, natomiast oddziaływanie to będzie krótkotrwałe i nie pogorszy ogólnego stanu wód. Są to uciążliwości krótkotrwałe i ustaną po zakończeniu robót. Podsumowując, przewidywane działania nie powinny wpływać na stan i

	Inwestycje w infrastrukturę edukacyjną i szkoleniową szkół zawodowych (branżowych i techników) oraz centrów i placówek prowadzących kształcenie zawodowe i ustawiczne, np.: budowa (tylko w uzasadnionych przypadkach) i wyposażenie w bazę dydaktyczną nowych obiektów, a także przebudowa, remont i wyposażenie w bazę dydaktyczną już istniejących obiektów, ukierunkowane na tworzenie i rozwój warsztatów/pracowni kształcenia praktycznego w branżach zgodnych z potrzebami rynku pracy, w tym z RIS		x	potencjał JCW (Jednolite Części Wód). Lokalizacja inwestycji nie jest również usytuowana w zasięgu wód morskich.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	Wsparcie infrastruktury szkół lub placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne, jedynie w zakresie dostosowania infrastruktury i wyposażenia do potrzeb osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi		x	Przewiduje się realizację zarówno systemowych (nietechnicznych) jak i technicznych działań polegających na wzmocnieniu infrastruktury edukacyjnej. Przewiduje się, że realizacja zaplanowanych działań nie będzie w znacznym stopniu szkodliwa dla analizowanego elementu środowiska.
	Wsparcie infrastruktury na potrzeby świadczenia usług wychowania przedszkolnego (przedszkoli lub innych form edukacji przedszkolnej), w tym budowa (tylko w uzasadnionych przypadkach), remont, przebudowa infrastruktury dydaktycznej, wyposażenia w sprzęt specjalistyczny i pomoce dydaktyczne.		x	W przypadku, gdy realizowane będą działania techniczne, takie jak remont, modernizacja lub budowa, może dojść do powstawania niewielkiej ilości odpadów budowlanych, które będą wywożone przez uprawnioną firmę w czasie i warunkach bezpiecznych dla środowiska. Ewentualne oddziaływania będą o niewielkiej skali i zasięgu i krótkotrwałe. Na etapie eksploatacji nie oczekuje się, że działanie doprowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów.

	Inwestycje w infrastrukturę edukacyjną i szkoleniową szkół zawodowych (branżowych i techników) oraz centrów i placówek prowadzących kształcenie zawodowe i ustawiczne, np.: budowa (tylko w uzasadnionych przypadkach) i wyposażenie w bazę dydaktyczną nowych obiektów, a także przebudowa, remont i wyposażenie w bazę dydaktyczną już istniejących obiektów, ukierunkowane na tworzenie i rozwój warsztatów/pracowni kształcenia praktycznego w branżach zgodnych z potrzebami rynku pracy, w tym z RIS		x	Nie oczekuje się ponadto, że działania doprowadzą do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia. Zakłada się, że planowane działania nie spowodują poważnej i długoterminowej szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym. Podsumowując, przewidywane działania nie powinny wpływać negatywnie na analizowany komponent ani przyczynić się do powstawania zwiększonych ilości odpadów.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	Wsparcie infrastruktury szkół lub placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne, jedynie w zakresie dostosowania infrastruktury i wyposażenia do potrzeb osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi		x	Przewiduje się realizację zarówno nietechnicznych jak i technicznych działań polegających na wzmocnieniu infrastruktury edukacyjnej i unowocześnienie infrastruktury. Biorąc pod uwagę niewielką skalę planowanych działań, na etapie inwestycji nie powinno dojść do znaczących emisji zanieczyszczeń pyłowych lub gazowych. Potencjalne oddziaływanie powinny ustąpić w chwili zakończenia prac budowlanych, a w perspektywie długoterminowej nie przewiduje się ich występowania. Planowane działania zasadniczo nie są pośrednio lub bezpośrednio powiązane z emisją gazów cieplarnianych. Podsumowując, przewidywane działania nie powinny wpływać negatywnie na analizowany komponent ani przyczynić się do powstawania zwiększonych ilości zanieczyszczeń do powietrza, gleby lub wody.
	Wsparcie infrastruktury na potrzeby świadczenia usług wychowania przedszkolnego (przedszkoli lub innych form edukacji przedszkolnej), w tym budowa (tylko w uzasadnionych przypadkach), remont, przebudowa infrastruktury dydaktycznej, wyposażenia w sprzęt specjalistyczny i pomoce dydaktyczne.		x	

	Inwestycje w infrastrukturę edukacyjną i szkoleniową szkół zawodowych (branżowych i techników) oraz centrów i placówek prowadzących kształcenie zawodowe i ustawiczne, np.: budowa (tylko w uzasadnionych przypadkach) i wyposażenie w bazę dydaktyczną nowych obiektów, a także przebudowa, remont i wyposażenie w bazę dydaktyczną już istniejących obiektów, ukierunkowane na tworzenie i rozwój warsztatów/pracowni kształcenia praktycznego w branżach zgodnych z potrzebami rynku pracy, w tym z RIS		x	
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	Wsparcie infrastruktury szkół lub placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne, jedynie w zakresie dostosowania infrastruktury i wyposażenia do potrzeb osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi		x	Przewiduje się realizację zarówno nietechnicznych jak i technicznych działań polegających na wzmocnieniu infrastruktury edukacyjnej i unowocześnienie infrastruktury. Charakter, zakres i skala przewidywanych działań nie wskazuje na znaczący i istotny stopień oddziaływania na bioróżnorodność. Biorąc pod uwagę charakter w/w działań i ich skalę (skala lokalna), przewiduje się, że ich realizacja nie będzie w znacznym stopniu szkodliwa dla odbudowy bioróżnorodności i ekosystemów oraz nie będzie szkodliwa dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii i nie będzie w istotnym stopniu szkodliwa dla dobrego stanu ekosystemów. Ewentualne prace budowlane nie powinny pogorszyć ogólnego stanu bioróżnorodności. Etap inwestycji i związane z tym potencjalne uciążliwości będą miały
	Wsparcie infrastruktury na potrzeby świadczenia usług wychowania przedszkolnego (przedszkoli lub innych form edukacji przedszkolnej), w tym budowa (tylko w uzasadnionych przypadkach), remont, przebudowa infrastruktury dydaktycznej, wyposażenia w sprzęt specjalistyczny i pomoce dydaktyczne.		x	

	Inwestycje w infrastrukturę edukacyjną i szkoleniową szkół zawodowych (branżowych i techników) oraz centrów i placówek prowadzących kształcenie zawodowe i ustawiczne, np.: budowa (tylko w uzasadnionych przypadkach) i wyposażenie w bazę dydaktyczną nowych obiektów, a także przebudowa, remont i wyposażenie w bazę dydaktyczną już istniejących obiektów, ukierunkowane na tworzenie i rozwój warsztatów/pracowni kształcenia praktycznego w branżach zgodnych z potrzebami rynku pracy, w tym z RIS		x	charakter tymczasowy i ustąpią po zrealizowaniu działań. Nie zidentyfikowano ryzyk wpływających istotnie na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów podczas działań polegających np. na budowie podjazdu lub montażu wind.

Cel szczegółowy: (iii) Wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne

[Uwaga: Cel Szczegółowy (iv) Wspieranie integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich, w tym migrantów, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne – CS (iv) będzie realizowany, jako komponent CS (iii)].

Etap 1. Analiza sześciu celów środowiskowych, celem określenia tych które wymagają merytorycznej oceny

Część 1 Lista kontrolna

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”

Cele środowiskowe

Typ działania

tak

nie

Uzasadnienie, w przypadku gdy zaznaczone pole "Nie"

Łagodzenie zmian klimatu	Rozwój infrastruktury społecznej powiązanej z procesem integracji społecznej, aktywizacji społeczno-zawodowej i deinstytucjonalizacji usług m.in.: infrastruktury placówek reintegracyjnych (ZAZ), służącej wsparciu dziennemu, środowiskowemu i w formie rodzinnych domów pobytu lub mieszkań (w tym adaptowalnych, wspomaganych lub innych związanych z usługami), infrastruktury służącej wsparciu rodzin oraz dzieci i młodzieży w społeczności lokalnej (w tym placówek wsparcia dziennego), infrastruktury potrzebnej do rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej (w tym rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka, placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego)		x	Biorąc pod uwagę charakter planowanych działań i ich skalę (skala lokalna) przewidywane działania zasadniczo nie powinny pośrednio lub bezpośrednio powodować znacznych emisji gazów cieplarnianych. W przypadku działań technicznych prawdopodobnie będą to działania głównie dotyczące istniejących obiektów, a więc ewentualne emisje będą istotnie niższe w porównaniu do ewentualnej budowy. Skala działań i charakter działań nie wskazuje na możliwość znacznych emisji gazów cieplarnianych. Uciążliwości wynikające w związku z działaniami z zakresu inwestycji w infrastrukturę powinny być krótkotrwałe i nie powodować ogólnych zmian klimatu. Podsumowując, realizacja w/w działań nie powinna mieć istotnego wpływu na klimat i nie wpłynie na znaczący wzrost emisji gazów cieplarnianych.
	Rozwój infrastruktury służącej opiece paliatywnej i hospicyjnej w formach zdeinstytucjonalizowanych, świadczącej usługi w społeczności lokalnej, a więc z poszanowaniem zasad indywidualizacji wsparcia, zapewnienia osobom kontroli nad swoim życiem i decyzjami, które ich dotyczą, pierwszeństwa indywidualnych potrzeb mieszkańców przed wymaganiami organizacyjnymi		x	

	Rozwój infrastruktury mieszkaniowej, (w tym mieszkania wspomagane, z poszanowaniem wszystkich zasad dotyczących podmiotowości i niezależnego życia) lub w podmioty świadczące usługi wsparcia w środowisku		x	
	Rozwój infrastruktury na potrzeby mieszkań adaptowalnych oraz mieszkań o charakterze chronionym, wspomaganym lub innych mieszkań z usługami, skierowane w szczególności dla osób opuszczających pieczę zastępczą, zakłady poprawcze lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze, osób z niepełnosprawnościami, osób wychodzących z kryzysu bezdomności, migrantów		x	
Adaptacja do zmian klimatu	Rozwój infrastruktury społecznej powiązanej z procesem integracji społecznej, aktywizacji społeczno-zawodowej i deinstytucjonalizacji usług m.in.: infrastruktury placówek reintegracyjnych (ZAZ), służącej wsparciu dziennemu, środowiskowemu i w formie rodzinnych domów pobytu lub mieszkań (w tym adaptowalnych, wspomaganym lub innych związanych z usługami), infrastruktury służącej wsparciu rodzin oraz dzieci i młodzieży w społeczności lokalnej (w tym placówek wsparcia dziennego),		x	Biorąc pod uwagę charakter planowanych działań i ich skalę (skala lokalna) przewidywane działania zasadniczo nie powinny pośrednio lub bezpośrednio powodować niekorzystnego wpływu na klimat. W przypadku działań technicznych prawdopodobnie będą to działania głównie dotyczące istniejących obiektów, a więc ewentualne emisje będą istotnie niższe w porównaniu do ewentualnej budowy. Skala działań i charakter działań nie wskazuje na możliwość znacznych emisji gazów cieplarnianych. Uciążliwości wynikające w związku z działaniami z zakresu inwestycji w infrastrukturę powinny być krótkotrwałe i nie powodować ogólnych zmian klimatu. Nie oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego

	infrastruktury potrzebnej do rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej (w tym rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka, placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego)			niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa. Podsumowując, realizacja planowanych działań nie powinna mieć istotnego wpływu na klimat i nie wpłynie na znaczący wzrost emisji gazów cieplarnianych.
	Rozwój infrastruktury służącej opiece paliatywnej i hospicyjnej w formach zdeinstytucjonalizowanych, świadczącej usługi w społeczności lokalnej, a więc z poszanowaniem zasad indywidualizacji wsparcia, zapewnienia osobom kontroli nad swoim życiem i decyzjami, które ich dotyczą, pierwszeństwa indywidualnych potrzeb mieszkańców przed wymaganiami organizacyjnymi		x	
	Rozwój infrastruktury mieszkaniowej, (w tym mieszkania wspomagane, z poszanowaniem wszystkich zasad dotyczących podmiotowości i niezależnego życia) lub w podmioty świadczące usługi wsparcia w środowisku		x	
	Rozwój infrastruktury na potrzeby mieszkań adaptowalnych oraz mieszkań o charakterze chronionym, wspomaganych lub innych mieszkań z usługami, skierowane w szczególności dla osób opuszczających pieczę zastępczą, zakłady poprawcze lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze, osób z		x	

	niepełnosprawnościami, osób wychodzących z kryzysu bezdomności, migrantów			
Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	Rozwój infrastruktury społecznej powiązanej z procesem integracji społecznej, aktywizacji społeczno-zawodowej i deinstytucjonalizacji usług m.in.: infrastruktury placówek reintegracyjnych (ZAZ), służącej wsparciu dziennemu, środowiskowemu i w formie rodzinnych domów pobytu lub mieszkań (w tym adaptowalnych, wspomaganych lub innych związanych z usługami), infrastruktury służącej wsparciu rodzin oraz dzieci i młodzieży w społeczności lokalnej (w tym placówek wsparcia dziennego), infrastruktury potrzebnej do rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej (w tym rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka, placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego)		x	Przewiduje się, że realizacja działań nie będzie w znacznym stopniu szkodliwa dla analizowanego elementu środowiska. Skala działań ograniczona będzie wyłącznie do niewielkiego obszaru. Charakter działań, zarówno na etapie inwestycji, jak i realizacji nie wskazuje na pośrednie i bezpośrednie negatywne oddziaływanie na zasoby wodne. Ewentualnie, na etapie prac budowlanych, może dojść do pylenia, natomiast oddziaływanie to będzie krótkotrwałe i nie pogorszy ogólnego stanu wód. Są to uciążliwości krótkotrwałe i ustaną po zakończeniu robót. Podsumowując, przewidywane działania nie powinny wpływać na stan i potencjał JCW (Jednolite Części Wód). Lokalizacja inwestycji nie jest również usytuowana w zasięgu wód morskich.
	Rozwój infrastruktury służącej opiece paliatywnej i hospicyjnej w formach zdeinstytucjonalizowanych, świadczącej usługi w społeczności lokalnej, a więc z poszanowaniem zasad indywidualizacji wsparcia, zapewnienia osobom kontroli nad swoim życiem i decyzjami, które ich dotyczą, pierwszeństwa indywidualnych			x

	potrzeb mieszkańców przed wymaganiami organizacyjnymi			
	Rozwój infrastruktury mieszkaniowej, (w tym mieszkania wspomagane, z poszanowaniem wszystkich zasad dotyczących podmiotowości i niezależnego życia) lub w podmioty świadczące usługi wsparcia w środowisku		x	
	Rozwój infrastruktury na potrzeby mieszkań adaptowalnych oraz mieszkań o charakterze chronionym, wspomaganych lub innych mieszkań z usługami, skierowane w szczególności dla osób opuszczających pieczę zastępczą, zakłady poprawcze lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze, osób z niepełnosprawnościami, osób wychodzących z kryzysu bezdomności, migrantów		x	
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	Rozwój infrastruktury społecznej powiązanej z procesem integracji społecznej, aktywizacji społeczno-zawodowej i deinstytucjonalizacji usług m.in.: infrastruktury placówek reintegracyjnych (ZAZ), służącej wsparciu dziennemu, środowiskowemu i w formie rodzinnych domów pobytu lub mieszkań (w tym adaptowalnych, wspomaganych lub		x	Charakter i zakres przewidywanych działań nie wskazuje, aby mogły one prowadzić do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów. Rodzaj działania nie dotyczy również spalania odpadów niebezpiecznych. Zakres działań może dotyczyć ewentualnego generowania nieznacznej ilości odpadów budowlanych na etapie realizacji inwestycji w infrastrukturę, natomiast ilość ta nie powinna wpływać na ogólnie ujętą gospodarkę o obiegu zamkniętym. Ewentualnie powstałe

	innych związanych z usługami), infrastruktury służącej wsparciu rodzin oraz dzieci i młodzieży w społeczności lokalnej (w tym placówek wsparcia dziennego), infrastruktury potrzebnej do rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej (w tym rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka, placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego)			odpady będą wywożone przez uprawnioną firmę w czasie i warunkach bezpiecznych dla środowiska. Nie oczekuje się również, że działania spowodują poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym.
	Rozwój infrastruktury służącej opiece paliatywnej i hospicyjnej w formach zdeinstytucjonalizowanych, świadczącej usługi w społeczności lokalnej, a więc z poszanowaniem zasad indywidualizacji wsparcia, zapewnienia osobom kontroli nad swoim życiem i decyzjami, które ich dotyczą, pierwszeństwa indywidualnych potrzeb mieszkańców przed wymaganiami organizacyjnymi		x	
	Rozwój infrastruktury mieszkaniowej, (w tym mieszkania wspomagane, z poszanowaniem wszystkich zasad dotyczących podmiotowości i niezależnego życia) lub w podmioty świadczące usługi wsparcia w środowisku		x	
	Rozwój infrastruktury na potrzeby mieszkań adaptowalnych oraz mieszkań o charakterze chronionym, wspomaganych lub innych mieszkań z usługami, skierowane w szczególności dla osób		x	

	opuszczających pieczę zastępczą, zakłady poprawcze lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze, osób z niepełnosprawnościami, osób wychodzących z kryzysu bezdomności, migrantów			
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	Rozwój infrastruktury społecznej powiązanej z procesem integracji społecznej, aktywizacji społeczno-zawodowej i deinstytucjonalizacji usług m.in.: infrastruktury placówek reintegracyjnych (ZAZ), służącej wsparciu dziennemu, środowiskowemu i w formie rodzinnych domów pobytu lub mieszkań (w tym adaptowalnych, wspomaganych lub innych związanych z usługami), infrastruktury służącej wsparciu rodzin oraz dzieci i młodzieży w społeczności lokalnej (w tym placówek wsparcia dziennego), infrastruktury potrzebnej do rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej (w tym rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka, placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego)		x	Biorąc pod uwagę charakter planowanych działań i ich skalę (skala lokalna) przewidywane działania zasadniczo nie powinny pośrednio lub bezpośrednio powodować istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby. W przypadku działań technicznych prawdopodobnie będą to działania głównie dotyczące istniejących obiektów, a więc ewentualne emisje będą istotnie niższe w porównaniu do ewentualnej budowy. Skala działań i charakter działań nie wskazuje na możliwość znacznej emisji gazów cieplarnianych. Uciążliwości wynikające w związku z działaniami z zakresu inwestycji w infrastrukturę powinny być krótkotrwałe i nie powodować ogólnych zmian klimatu.
	Rozwój infrastruktury służącej opiece paliatywnej i hospicyjnej w formach zdeinstytucjonalizowanych, świadczącej usługi w społeczności lokalnej, a więc z poszanowaniem zasad indywidualizacji wsparcia, zapewnienia osobom kontroli			x

	nad swoim życiem i decyzjami, które ich dotyczą, pierwszeństwa indywidualnych potrzeb mieszkańców przed wymaganiami organizacyjnymi			działania głównie dotyczące istniejących obiektów, a więc ewentualne emisje będą istotnie niższe w porównaniu do ewentualnej budowy. Skala działań i charakter działań nie wskazuje na możliwość znacznych emisji gazów cieplarnianych. Uciążliwości wynikające w związku z działaniami z zakresu inwestycji w infrastrukturę powinny być krótkotrwałe i nie powodować ogólnych zmian klimatu.
	Rozwój infrastruktury mieszkaniowej, (w tym mieszkania wspomagane, z poszanowaniem wszystkich zasad dotyczących podmiotowości i niezależnego życia) lub w podmioty świadczące usługi wsparcia w środowisku		x	
	Rozwój infrastruktury na potrzeby mieszkań adaptowalnych oraz mieszkań o charakterze chronionym, wspomaganych lub innych mieszkań z usługami, skierowane w szczególności dla osób opuszczających pieczę zastępczą, zakłady poprawcze lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze, osób z niepełnosprawnościami, osób wychodzących z kryzysu bezdomności, migrantów		x	
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	Rozwój infrastruktury społecznej powiązanej z procesem integracji społecznej, aktywizacji społeczno-zawodowej i deinstytucjonalizacji usług m.in.: infrastruktury placówek reintegracyjnych (ZAZ), służącej wsparciu dziennemu, środowiskowemu i w formie rodzinnych domów pobytu lub mieszkań (w tym adaptowalnych, wspomaganych lub		x	Biorąc pod uwagę charakter planowanych działań i ich skalę (skala lokalna) przewidywane działania zasadniczo nie powinny pośrednio lub bezpośrednio powodować istotnego wpływu na bioróżnorodność. Ewentualne działania techniczne (np. praca maszyn budowlanych) prawdopodobnie mogą powodować nieznaczne uciążliwości w postaci hałasu, czy też płoszenia zwierząt. Zakładając jednak, że inwestycje dotyczyć będą terenów miejskich, a zakres działań i ich skala będzie

	innych związanych z usługami), infrastruktury służącej wsparciu rodzin oraz dzieci i młodzieży w społeczności lokalnej (w tym placówek wsparcia dziennego), infrastruktury potrzebnej do rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej (w tym rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka, placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego)			ograniczona do lokalnych obiektów, nie przewiduje się aby realizacja i eksploatacja powodowała znaczny stopień szkodliwości dla dobrego stanu i odporności ekosystemów i nie powinna być szkodliwa dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii.
	Rozwój infrastruktury służącej opiece paliatywnej i hospicyjnej w formach zdeinstytucjonalizowanych, świadczącej usługi w społeczności lokalnej, a więc z poszanowaniem zasad indywidualizacji wsparcia, zapewnienia osobom kontroli nad swoim życiem i decyzjami, które ich dotyczą, pierwszeństwa indywidualnych potrzeb mieszkańców przed wymaganiami organizacyjnymi		x	
	Rozwój infrastruktury mieszkaniowej, (w tym mieszkania wspomagane, z poszanowaniem wszystkich zasad dotyczących podmiotowości i niezależnego życia) lub w podmioty świadczące usługi wsparcia w środowisku		x	
	Rozwój infrastruktury na potrzeby mieszkań adaptowalnych oraz mieszkań o charakterze chronionym, wspomaganych lub innych mieszkań z usługami, skierowane w szczególności dla osób		x	

	opuszczających pieczę zastępczą, zakłady poprawcze lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze, osób z niepełnosprawnościami, osób wychodzących z kryzysu bezdomności, migrantów			

Cel szczegółowy: (v) Zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej

Etap 1. Analiza sześciu celów środowiskowych, celem określenia tych które wymagają merytorycznej oceny

Część 1 Lista kontrolna

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”		tak	nie	Uzasadnienie, w przypadku gdy zaznaczone pole "Nie"
Cele środowiskowe	Typ działania			
Łagodzenie zmian klimatu	Wsparcie infrastruktury i wyposażenia placówek opieki zdrowotnej w celu poprawy dostępności, jakości i wydajności usług świadczonych na wszystkich szczeblach opieki zdrowotnej (inwestycje w nowoczesną infrastrukturę i sprzęt szpitali, w tym wsparcie na rzecz diagnostyki będą możliwe, o ile będą nakierowane na rozwój opieki jednego dnia oraz wzmocnienie ambulatoryjnej opieki specjalistycznej)		x	Biorąc pod uwagę charakter planowanego działania i jego skalę (skala lokalna) zasadniczo nie powinno ono pośrednio lub bezpośrednio powodować znacznych emisji gazów cieplarnianych. Działanie powinno być realizowane na zasadach i w zakresie zgodnym m.in. z dokumentem pn. Zdrowa przyszłość. Ramy strategiczne rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata 2021-2027 z perspektywą do 2030 oraz innymi powiązаныmi dokumentami lub zaleceniami. Realizacja planowanego działania nie powinna mieć istotnego wpływu na klimat i nie wpłynie na znaczący wzrost emisji gazów cieplarnianych.

	Wdrożenie standardu dostępności POZ dla osób ze szczególnymi potrzebami w obszarze architektonicznym, cyfrowym, komunikacyjnym i organizacyjnym		x	Przewidywane działania mają nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu, ponieważ mają one charakter działań nietechnicznych, których celem jest m.in. wyposażenie podmiotów leczniczych.
	Wsparcie Dziennych Domów Opieki Medycznej		x	
	Tworzenie oraz wsparcie Centrów Zdrowia Psychicznego		x	
Adaptacja do zmian klimatu	Wsparcie infrastruktury i wyposażenia placówek opieki zdrowotnej w celu poprawy dostępności, jakości i wydajności usług świadczonych na wszystkich szczeblach opieki zdrowotnej (inwestycje w nowoczesną infrastrukturę i sprzęt szpitali, w tym wsparcie na rzecz diagnostyki będą możliwe, o ile będą nakierowane na rozwój opieki jednego dnia oraz wzmocnienie ambulatoryjnej opieki specjalistycznej)		x	Opis jak dla celu <i>łagodzenie zmian klimatu</i>
	Wdrożenie standardu dostępności POZ dla osób ze szczególnymi potrzebami w obszarze architektonicznym, cyfrowym, komunikacyjnym i organizacyjnym		x	Opis jak dla celu <i>łagodzenie zmian klimatu</i>

	Wsparcie Dziennych Domów Opieki Medycznej		x	
	Tworzenie oraz wsparcie Centrów Zdrowia Psychicznego		x	
Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	Wsparcie infrastruktury i wyposażenia placówek opieki zdrowotnej w celu poprawy dostępności, jakości i wydajności usług świadczonych na wszystkich szczeblach opieki zdrowotnej (inwestycje w nowoczesną infrastrukturę i sprzęt szpitali, w tym wsparcie na rzecz diagnostyki będą możliwe, o ile będą nakierowane na rozwój opieki jednego dnia oraz wzmocnienie ambulatoryjnej opieki specjalistycznej)		x	Przewiduje się, że realizacja działania nie będzie w znacznym stopniu szkodliwa dla analizowanego elementu środowiska. Skala działań ograniczona będzie wyłącznie do niewielkiego obszaru. Charakter planowanego działania, zarówno na etapie inwestycji, jak i realizacji nie wskazuje na pośrednie i bezpośrednie negatywne oddziaływanie na zasoby wodne. Przewidywane działanie nie powinno wpływać na stan i potencjał JCW (Jednolite Części Wód). Lokalizacja inwestycji nie jest również usytuowana w zasięgu wód morskich.
	Wdrożenie standardu dostępności POZ dla osób ze szczególnymi potrzebami w obszarze architektonicznym, cyfrowym, komunikacyjnym i organizacyjnym		x	Przewidywane działanie ma nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu, ponieważ ma ono charakter działań nietechnicznych, których celem jest m.in. doposażenie podmiotów leczniczych. Charakter i zakres przewidywanego działania nie wskazuje, aby mogło ono istotnie wpływać na stan lub potencjał ekologiczny jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych.
	Wsparcie Dziennych Domów Opieki Medycznej		x	
	Tworzenie oraz wsparcie Centrów Zdrowia Psychicznego		x	

Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	Wsparcie infrastruktury i wyposażenia placówek opieki zdrowotnej w celu poprawy dostępności, jakości i wydajności usług świadczonych na wszystkich szczeblach opieki zdrowotnej (inwestycje w nowoczesną infrastrukturę i sprzęt szpitali, w tym wsparcie na rzecz diagnostyki będą możliwe, o ile będą nakierowane na rozwój opieki jednego dnia oraz wzmocnienie ambulatoryjnej opieki specjalistycznej)		x	Charakter i zakres przewidywanego działania nie wskazuje, aby mogło ono prowadzić do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów. Rodzaj działania nie dotyczy również spalania odpadów niebezpiecznych. Ewentualnie powstałe odpady będą wywożone przez uprawnioną firmę w czasie i warunkach bezpiecznych dla środowiska.
	Wdrożenie standardu dostępności POZ dla osób ze szczególnymi potrzebami w obszarze architektonicznym, cyfrowym, komunikacyjnym i organizacyjnym		x	Charakter i zakres przewidywanego działania nie wskazuje, aby mogło ono istotnie wpływać na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling. Działanie ma charakter nietechniczny i w związku z tym nie przewiduje się negatywnego wpływu na analizowany cel środowiskowy.
	Wsparcie Dziennych Domów Opieki Medycznej		x	
	Tworzenie oraz wsparcie Centrów Zdrowia Psychicznego		x	
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	Wsparcie infrastruktury i wyposażenia placówek opieki zdrowotnej w celu poprawy dostępności, jakości i wydajności usług świadczonych na wszystkich szczeblach opieki zdrowotnej (inwestycje w nowoczesną		x	Opis jak dla celu <i>łagodzenie zmian klimatu</i>

	infrastrukturę i sprzęt szpitali, w tym wsparcie na rzecz diagnostyki będą możliwe, o ile będą nakierowane na rozwój opieki jednego dnia oraz wzmocnienie ambulatoryjnej opieki specjalistycznej)			
	Wdrożenie standardu dostępności POZ dla osób ze szczególnymi potrzebami w obszarze architektonicznym, cyfrowym, komunikacyjnym i organizacyjnym		x	Charakter i zakres przewidywanego działania nie wskazuje, aby mogło ono istotnie wpływać na analizowany cel środowiskowy. Działanie mają charakter systemowy i w związku z tym nie przewiduje się, że doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby.
	Wsparcie Dziennych Domów Opieki Medycznej		x	
	Tworzenie oraz wsparcie Centrów Zdrowia Psychicznego		x	
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	Wsparcie infrastruktury i wyposażenia placówek opieki zdrowotnej w celu poprawy dostępności, jakości i wydajności usług świadczonych na wszystkich szczeblach opieki zdrowotnej (inwestycje w nowoczesną infrastrukturę i sprzęt szpitali, w tym wsparcie na rzecz diagnostyki będą możliwe, o ile będą nakierowane na rozwój opieki jednego dnia oraz		x	Biorąc pod uwagę charakter planowanego działania i jego skalę (skala lokalna) nie powinno ono pośrednio lub bezpośrednio powodować istotnego wpływu na bioróżnorodność. Zakładając jednak, że inwestycje dotyczyć będą terenów miejskich, a zakres działań i ich skala będzie ograniczona do lokalnych obiektów, nie przewiduje się aby realizacja i eksploatacja powodowała znaczny stopień szkodliwości dla dobrego stanu i odporności ekosystemów i nie powinna być szkodliwa dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii.

	wzmocnienie ambulatoryjnej opieki specjalistycznej)			
	Wdrożenie standardu dostępności POZ dla osób ze szczególnymi potrzebami w obszarze architektonicznym, cyfrowym, komunikacyjnym i organizacyjnym		x	Charakter i zakres przewidywanego działania nie wskazuje, aby mogło ono istotnie wpływać na bioróżnorodność. Nie zidentyfikowano ryzyk wpływających znacząco na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów podczas działań polegających, np. na poprawie ogólnej wydajności i zwiększenia dostępności świadczeń zdrowotnych. Działanie ma charakter nietechniczny i w związku z tym nie przewiduje się negatywnego wpływu na analizowany cel środowiskowy.
	Wsparcie Dziennych Domów Opieki Medycznej		x	
	Tworzenie oraz wsparcie Centrów Zdrowia Psychicznego		x	

Cel szczegółowy: (vi) Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych

Etap 1. Analiza sześciu celów środowiskowych, celem określenia tych które wymagają merytorycznej oceny

Część 1 Lista kontrolna

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”		tak	nie	Uzasadnienie, w przypadku gdy zaznaczone pole "Nie"
Cele środowiskowe	Typ działania			
Łagodzenie zmian klimatu	Zachowanie i modernizacja obiektów dziedzictwa kulturowego		x	Przewidywane działania mają nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się

	Konserwacja zabytków ruchomych oraz zabytkowych muzealiów, starodruków, księgozbiorów, materiałów bibliotecznych, archiwalnych i zbiorów audiowizualnych (w tym filmowych) oraz ich ochrona i digitalizacja		x	żadnego negatywnego wpływu, ponieważ będą zmierzać głównie do podniesienia atrakcyjności i potencjału działalności i aktywności kulturalnej i turystycznej.
	Rozwój infrastruktury kultury i turystyki		x	Realizacja planowanych działań ma zmierzać do stymulacji rozwoju gospodarczego całego województwa, a także możliwość realizacji działań aktywizujących w obrębie włączenia społecznego i innowacyjnych rozwiązań społecznych.
	Rozwój infrastruktury do prowadzenia działalności kulturalnej ważnej dla edukacji i aktywności kulturalnej (m.in. szkoły artystyczne - jedynie w zakresie ich publicznych funkcji kulturowych, teatry, zespoły artystyczne, galerie, biblioteki, centra kultury, muzea) – wspieranie zaplecza dla utrzymania niematerialnego dziedzictwa kulturowego znajdującego się na Krajowej liście niematerialnego dziedzictwa kulturowego oraz rzemiosła i dawnych zawodów – podmioty prowadzone lub nadzorowane na szczeblu regionalnym		x	Podejmowane działania mają służyć tworzeniu warunków sprzyjających otwartemu, nieograniczonemu, integracyjnemu i świadomemu uczestnictwu w kulturze, kształtującemu postawy ważne dla rozwoju mieszkańców regionu oraz odwiedzających placówki kultury.
	Rozwój turystycznych szlaków tematycznych i produktów turystycznych (odwołujących się do walorów historycznych, kulturowych, przyrodniczych regionu)		x	W większości działania dotyczyć będą istniejących obiektów, dóbr, zabytków, dlatego zakłada się również, że realizacja działań nie będzie miała wpływu na analizowany cel środowiskowy.
	Projekty dotyczące nowych i innowacyjnych produktów w dziedzinie kultury i turystyki, wynikające ze współpracy uczelni i szkół artystycznych i instytucji sektora kultury z przedsiębiorstwami i klastrami przemysłów kreatywnych		x	Nie przewiduje się, że działania doprowadzą do znacznej emisji gazów cieplarnianych.
Adaptacja do zmian klimatu	Zachowanie i modernizacja obiektów dziedzictwa kulturowego		x	Przewidywane działania mają nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się

	Konserwacja zabytków ruchomych oraz zabytkowych muzealiów, starodruków, księgozbiorów, materiałów bibliotecznych, archiwalnych i zbiorów audiowizualnych (w tym filmowych) oraz ich ochrona i digitalizacja		x	żadnego negatywnego wpływu, ponieważ będą zmierzać głównie do podniesienia atrakcyjności i potencjału działalności i aktywności kulturalnej i turystycznej. Realizacja planowanych działań ma zmierzać do stymulacji rozwoju gospodarczego całego
	Rozwój infrastruktury kultury i turystyki		x	województwa, a także możliwość realizacji działań aktywizujących w obrębie włączenia społecznego i innowacyjnych rozwiązań społecznych.
	Rozwój infrastruktury do prowadzenia działalności kulturalnej ważnej dla edukacji i aktywności kulturalnej (m.in. szkoły artystyczne - jedynie w zakresie ich publicznych funkcji kulturowych, teatry, zespoły artystyczne, galerie, biblioteki, centra kultury, muzea) – wspieranie zaplecza dla utrzymania niematerialnego dziedzictwa kulturowego znajdującego się na Krajowej liście niematerialnego dziedzictwa kulturowego oraz rzemiosła i dawnych zawodów – podmioty prowadzone lub nadzorowane na szczeblu regionalnym		x	Podejmowane działania mają służyć tworzeniu warunków sprzyjających otwartemu, nieograniczonemu, integracyjnemu i świadomemu uczestnictwu w kulturze, kształtującemu postawy ważne dla rozwoju mieszkańców regionu oraz odwiedzających placówki kultury. W większości działania dotyczyć będą istniejących obiektów, dóbr, zabytków, a więc skala i zakres ewentualnych prac będzie lokalna, a potencjalne oddziaływania
	Rozwój turystycznych szlaków tematycznych i produktów turystycznych (odwołujących się do walorów historycznych, kulturowych, przyrodniczych regionu)		x	krótkoterminowe, dlatego zakłada się również, że realizacja działań nie będzie miała wpływu na cel środowiskowy. Nie przewiduje się, że działania doprowadzą do znacznych emisji gazów
	Projekty dotyczące nowych i innowacyjnych produktów w dziedzinie kultury i turystyki, wynikające ze współpracy uczelni i szkół artystycznych i instytucji sektora kultury z przedsiębiorstwami i klastrami przemysłów kreatywnych		x	cieplarnianych.
Zrównoważone wykorzystanie i	Zachowanie i modernizacja obiektów dziedzictwa kulturowego		x	Przewidywane działania mają nieznaczny wpływ na cel środowiskowy „Zrównoważone wykorzystanie i

ochrona zasobów wodnych i morskich	Konserwacja zabytków ruchomych oraz zabytkowych muzealiów, starodruków, księgozbiorów, materiałów bibliotecznych, archiwalnych i zbiorów audiowizualnych (w tym filmowych) oraz ich ochrona i digitalizacja	x	ochrona zasobów wodnych i morskich” lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu, ponieważ będą zmierzać głównie do podniesienia atrakcyjności i potencjału działalności i aktywności kulturalnej i turystycznej.
	Rozwój infrastruktury kultury i turystyki	x	Realizacja planowanych działań ma zmierzać do stymulacji rozwoju gospodarczego całego województwa, a także możliwość realizacji działań aktywizujących w obrębie włączenia społecznego i innowacyjnych rozwiązań społecznych.
	Rozwój infrastruktury do prowadzenia działalności kulturalnej ważnej dla edukacji i aktywności kulturalnej (m.in. szkoły artystyczne - jedynie w zakresie ich publicznych funkcji kulturowych, teatry, zespoły artystyczne, galerie, biblioteki, centra kultury, muzea) – wspieranie zaplecza dla utrzymania niematerialnego dziedzictwa kulturowego znajdującego się na Krajowej liście niematerialnego dziedzictwa kulturowego oraz rzemiosła i dawnych zawodów – podmioty prowadzone lub nadzorowane na szczeblu regionalnym	x	Podejmowane działania mają służyć tworzeniu warunków sprzyjających otwartemu, nieograniczonemu, integracyjnemu i świadomemu uczestnictwu w kulturze, kształtującemu postawy ważne dla rozwoju mieszkańców regionu oraz odwiedzających placówki kultury. W większości działania dotyczyć będą istniejących obiektów, dóbr, zabytków, a więc skala i zakres ewentualnych prac będzie lokalna, a potencjalne oddziaływanie krótkoterminowe, dlatego zakłada się również, że realizacja działań nie będzie miała wpływu na cel środowiskowy „Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich”. Nie przewiduje się, że działania będą zagrażać dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych. Działania nie będzie miało wpływu na stan wód morskich, ponieważ nie obejmuje on swym zasięgiem tego obszaru.

	Rozwój turystycznych szlaków tematycznych i produktów turystycznych (odwołujących się do walorów historycznych, kulturowych, przyrodniczych regionu)	x		
	Projekty dotyczące nowych i innowacyjnych produktów w dziedzinie kultury i turystyki		x	<i>Opis jak dla pozostałych działań w analizowanym celu środowiskowym</i>
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	Zachowanie i modernizacja obiektów dziedzictwa kulturowego		x	Przewidywane działania mają nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu, ponieważ będą zmierzać głównie do podniesienia atrakcyjności i potencjału działalności i aktywności kulturalnej i turystycznej. Realizacja planowanych działań ma zmierzać do stymulacji rozwoju gospodarczego całego województwa, a także możliwość realizacji działań aktywizujących w obrębie włączenia społecznego i innowacyjnych rozwiązań społecznych. Podejmowane działania mają służyć tworzeniu warunków sprzyjających otwartemu, nieograniczonemu, integracyjnemu i świadomemu uczestnictwu w kulturze, kształtującemu postawy ważne dla rozwoju mieszkańców regionu oraz odwiedzających placówki kultury. W większości działania dotyczyć będą istniejących obiektów, dóbr, zabytków, dlatego zakłada się również, że realizacja działań nie powinna mieć żadnego albo nie powinna mieć znaczącego przewidywalnego wpływu na gospodarkę o obiegu zamkniętym (w tym na zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling), związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi
	Konserwacja zabytków ruchomych oraz zabytkowych muzealiów, starodruków, księgozbiorów, materiałów bibliotecznych, archiwalnych i zbiorów audiowizualnych (w tym filmowych) oraz ich ochrona i digitalizacja		x	
	Rozwój infrastruktury kultury i turystyki		x	
	Rozwój infrastruktury do prowadzenia działalności kulturalnej ważnej dla edukacji i aktywności kulturalnej (m.in. szkoły artystyczne - jedynie w zakresie ich publicznych funkcji kulturowych, teatry, zespoły artystyczne, galerie, biblioteki, centra kultury, muzea) – wspieranie zaplecza dla utrzymania niematerialnego dziedzictwa kulturowego znajdującego się na Krajowej liście niematerialnego dziedzictwa kulturowego oraz rzemiosła i dawnych zawodów – podmioty prowadzone lub nadzorowane na szczeblu regionalnym		x	

				pośrednimi skutkami działania w całym jego cyklu życia.
	Rozwój turystycznych szlaków tematycznych i produktów turystycznych (odwołujących się do walorów historycznych, kulturowych, przyrodniczych regionu)		x	W ramach planowanego działania przewiduje się realizację przedsięwzięć dotyczących rozwoju turystycznych szlaków tematycznych i produktów turystycznych. Generalnie, planowany typ działania nie powinien prowadzić do generowania znacznych ilości odpadów. Ewentualne działania dotyczące tworzenia nowych miejsc turystycznych mogą powodować, na etapie ich tworzenia, powstawania odpadów charakterystycznych dla ewentualnych prac budowlanych (np. gruz). Potencjalne odpady powinny być wywożone przez uprawnioną firmę w czasie i warunkach bezpiecznych dla środowiska. Przewiduje się, że w perspektywie długoterminowej realizacja działania nie będzie w znacznym stopniu szkodliwa dla analizowanego celu środowiskowego. Ze względu na prawdopodobny zwiększony napływ turystów można spodziewać się generowania odpadów typowych dla aktywności turystycznych. Natomiast ich ilość nie będzie istotnie odbiegać od innych typowych aktywności społeczności ludzkich. Przy założeniu, że miejsca turystyczne zostaną odpowiednio dostosowane i wyposażone, nie należy spodziewać się zagrożeń dla celu środowiskowego „Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling”.

	Projekty dotyczące nowych i innowacyjnych produktów w dziedzinie kultury i turystyki, wynikające ze współpracy uczelni i szkół artystycznych i instytucji sektora kultury z przedsiębiorstwami i klastrami przemysłów kreatywnych	x	Przewidywane działanie ma nieznaczny wpływ na cel środowiskowy „Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling” lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu, ponieważ będą zmierzać głównie do podniesienia atrakcyjności i potencjału działalności i aktywności kulturalnej i turystycznej. Realizacja planowanego działania ma zmierzać do stymulacji rozwoju gospodarczego całego województwa, a także możliwość realizacji projektów aktywizujących w obrębie włączenia społecznego i innowacyjnych rozwiązań społecznych. Podejmowane działanie ma służyć tworzeniu warunków sprzyjających otwartemu, nieograniczonemu, integracyjnemu i świadomemu uczestnictwu w kulturze, kształtującemu postawy ważne dla rozwoju mieszkańców regionu oraz odwiedzających placówki kultury. W większości przypadków działanie dotyczy będzie istniejących obiektów, dóbr, zabytków, dlatego zakłada się również, że jego realizacja nie powinna mieć żadnego albo nie powinna mieć znaczącego przewidywalnego wpływu na gospodarkę o obiegu zamkniętym (w tym na zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling), związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami działania w całym jego cyklu życia. Z uwagi na powyższe, działanie jako takie uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do analizowanego celu.

Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	Zachowanie i modernizacja obiektów dziedzictwa kulturowego		x	Przewidywane działania mają nieznaczny wpływ na cel środowiskowy „Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola” lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu, ponieważ będą zmierzać głównie do podniesienia atrakcyjności i potencjału działalności i aktywności kulturalnej i turystycznej. Realizacja planowanych działań ma zmierzać do stymulacji rozwoju gospodarczego całego województwa, a także możliwość realizacji działań aktywizujących w obrębie włączenia społecznego i innowacyjnych rozwiązań społecznych. Podejmowane działania mają służyć tworzeniu warunków sprzyjających otwartemu, nieograniczonemu, integracyjnemu i świadomemu uczestnictwu w kulturze, kształtującemu postawy ważne dla rozwoju mieszkańców regionu oraz odwiedzających placówki kultury. W większości działania dotyczyć będą istniejących obiektów, dóbr, zabytków, a więc skala i zakres ewentualnych prac będzie lokalna, a potencjalne oddziaływania krótkoterminowe, dlatego zakłada się również, że realizacja działań nie będzie miała wpływu na analizowany cel środowiskowy. Nie przewiduje się, że działania doprowadzą do znacznych emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby.
	Konserwacja zabytków ruchomych oraz zabytkowych muzealiów, starodruków, księgozbiorów, materiałów bibliotecznych, archiwalnych i zbiorów audiowizualnych (w tym filmowych) oraz ich ochrona i digitalizacja		x	
	Rozwój infrastruktury kultury i turystyki		x	
	Rozwój infrastruktury do prowadzenia działalności kulturalnej ważnej dla edukacji i aktywności kulturalnej (m.in. szkoły artystyczne - jedynie w zakresie ich publicznych funkcji kulturowych, teatry, zespoły artystyczne, galerie, biblioteki, centra kultury, muzea) – wspieranie zaplecza dla utrzymania niematerialnego dziedzictwa kulturowego znajdującego się na Krajowej liście niematerialnego dziedzictwa kulturowego oraz rzemiosła i dawnych zawodów – podmioty prowadzone lub nadzorowane na szczeblu regionalnym		x	
	Rozwój turystycznych szlaków tematycznych i produktów turystycznych		x	Skala i charakter przewidywanego działania wskazuje, że nie powinno ono mieć wpływu na analizowany cel środowiskowy. Realizacja działania nie powinna powodować wpływu bezpośredniego

				na stan powietrza, wody lub gleby i ich kontrolę oraz nie powinna doprowadzić do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby. Na etapie ewentualnych prac związanych z pracą maszyn budowlanych (np. spalanie paliw) lub wykonywaniem wykopów może lokalnie i tylko w niewielkiej skali oraz krótkoterminowo występować potencjalna emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych. Działanie nie ma żadnego albo nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na stan powietrza, wody lub gleby i ich kontrolę, związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami działania w całym jego cyklu życia, i jako taki uznaje się je za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do analizowanego celu.
	Projekty dotyczące nowych i innowacyjnych produktów w dziedzinie kultury i turystyki, wynikające ze współpracy uczelni i szkół artystycznych i instytucji sektora kultury z przedsiębiorstwami i klastrami przemysłów kreatywnych		x	Przewidywane działanie ma nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu, ponieważ będzie zmierzać głównie do podniesienia atrakcyjności i potencjału działalności i aktywności kulturalnej i turystycznej.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	Zachowanie i modernizacja obiektów dziedzictwa kulturowego		x	Przewidywane działania mają nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu, ponieważ będą zmierzać głównie do podniesienia atrakcyjności i potencjału działalności i aktywności kulturalnej. Realizacja planowanych działań ma zmierzać do stymulacji rozwoju gospodarczego całego województwa, a także możliwość realizacji działań
	Konserwacja zabytków ruchomych oraz zabytkowych muzealiów, starodruków, księgozbiorów, materiałów bibliotecznych, archiwalnych i zbiorów audiowizualnych (w tym filmowych) oraz ich ochrona i digitalizacja		x	
	Rozwój infrastruktury kultury i turystyki		x	

	Rozwój infrastruktury do prowadzenia działalności kulturalnej ważnej dla edukacji i aktywności kulturalnej (m.in. szkoły artystyczne - jedynie w zakresie ich publicznych funkcji kulturowych, teatry, zespoły artystyczne, galerie, biblioteki, centra kultury, muzea) – wspieranie zaplecza dla utrzymania niematerialnego dziedzictwa kulturowego znajdującego się na Krajowej liście niematerialnego dziedzictwa kulturowego oraz rzemiosła i dawnych zawodów – podmioty prowadzone lub nadzorowane na szczeblu regionalnym		x aktywizujących w obrębie włączenia społecznego i innowacyjnych rozwiązań społecznych. Podejmowane działania mają służyć tworzeniu warunków sprzyjających otwartemu, nieograniczonemu, integracyjnemu i świadomemu uczestnictwu w kulturze, kształtującemu postawy ważne dla rozwoju mieszkańców regionu oraz odwiedzających placówki kultury. Zakres i charakter przewidzianych działań (głównie społeczno–kulturalnych) wskazuje, że działania nie powinny być w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów i nie będą szkodliwe dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii, ponieważ działania te mają charakter głównie rozwiązań systemowych.
	Rozwój turystycznych szlaków tematycznych i produktów turystycznych (odwołujących się do walorów historycznych, kulturowych, przyrodniczych regionu)		x W ramach planowanego działania przewiduje się realizację przedsięwzięć dotyczących rozwoju turystycznych szlaków tematycznych i produktów turystycznych. Generalnie, w perspektywie długoterminowej, planowany typ działania nie powinien prowadzić do znaczących oddziaływań względem bioróżnorodności. Warunkiem dalszego rozwoju turystyki w regionie jest dalsza rozbudowa infrastruktury turystycznej. Odpowiednio zaprojektowana infrastruktura turystyczna może przyczynić się do minimalizowania presji wywieranej na środowisko naturalne (głównie poprzez odpowiednie kanalizowanie potoków turystów). Presja turystyczna może stanowić

			szczególne zagrożenie na terenie obszarów objętych ustawową ochroną przyrody. Tereny te jednak podlegają ciągłej ocenie stanu ochrony przyrody (w tym określania potrzeb i kierunków jej ochrony oraz możliwości udostępniania np. do badań naukowych ale i dla potrzeb turystyki). Zadania te są realizowane zgodnie z kompetencjami podmiotów odpowiedzialnych za zarządzanie tymi terenami. Prognoza oddziaływania na środowisko do projektu Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030 wskazuje, że odpowiednio zarządzany ruch turystyczny nie powinien nieść za sobą oddziaływań o istotnym negatywnym charakterze.
	Projekty dotyczące nowych i innowacyjnych produktów w dziedzinie kultury i turystyki, wynikające ze współpracy uczelni i szkół artystycznych i instytucji sektora kultury z przedsiębiorstwami i klastrami przemysłów kreatywnych	x	Przewidywane działanie ma nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu, ponieważ będą zmierzać głównie do podniesienia atrakcyjności i potencjału działalności i aktywności kulturalnej.
Etap 2. W odniesieniu do celów środowiskowych, w przypadku których w Etapie 1 udzielono odpowiedzi "tak", przeprowadza się ocenę merytoryczną oceny zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”			
Część 2 Ocena merytoryczna			
Pytania		nie	Uzasadnienie merytoryczne
Cel środowiskowy	Typ działania		

Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich	Rozwój turystycznych szlaków tematycznych i produktów turystycznych (odwołujących się do walorów historycznych, kulturowych, przyrodniczych regionu)	x	Przewiduje się realizację inwestycji dotyczących rozwoju turystycznych szlaków tematycznych i produktów turystycznych, odwołujących się do walorów historycznych, kulturowych, przyrodniczych regionu. Realizacja w/w działania może pośrednio, potencjalnie oddziaływać na wody i ich jakość, w związku ze wzmożonym, prawdopodobnym napływem turystów zainteresowanych szlakami lub produktami turystycznymi. Oddziaływanie to może polegać, np. na generowaniu zwiększonej ilości ścieków przez turystów czy też wystąpieniu nadmiernego zaśmiecania wód. Zakłada się, że w związku z realizacją w/w działania zostaną wykonane odpowiednie oznakowania i zabezpieczenia minimalizujące negatywne oddziaływanie wywierane przez turystów. Prawdopodobny wzrost ilości ścieków będzie wiązać się z koniecznością ich oczyszczania zgodnie z wymogami Dyrektywy Rady z dnia 21 maja 1991 r. dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych (tzw. Dyrektywa ściekowa), której zapisy wdraża m.in. obowiązująca ustawa Prawo Wodne oraz obowiązujące Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 12 lipca 2019 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi ścieków, a także przy odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych. Stosowanie sprawnych technicznie i prawidłowo wykonanych urządzeń oczyszczania ścieków oraz prawidłowa ich eksploatacja powinna zapewnić należyłą ochronę wód, w tym ochronę dobrego stanu lub dobrego

potencjału ekologicznego jednolitych części wód powierzchniowych i wód gruntowych. Przy zastosowaniu środków minimalizujących, których przykłady przedstawiono w części 3 oceny, nie przewiduje się, że realizacja w/w działania będzie zagrażać stanowi lub potencjałowi ekologicznemu JCW (Jednolitych Części Wód). Nie przewiduje się, aby omawiane działanie może zagrażać dobremu stanowi środowiska wód morskich, ponieważ inwestycje planowane do realizacji w ramach analizowanego celu są zlokalizowane poza zasięgiem występowania wód morskich.

**DOWODY POTWIERDZAJĄCE MERYTORYCZNĄ OCENĘ
POD KĄTEM ZGODNOŚCI Z ZASADĄ "NIE CZYŃ
POWAŻNYCH SZKÓD"**

1. Przy spełnieniu wymagań określonych w Ramowej Dyrektywie Wodnej oraz Dyrektywie ściekowej (np. spełnienie minimalnego % redukcji substancji zanieczyszczających) działanie nie powinno znacząco wpływać na stan lub potencjał ekologiczny jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub chronione siedliska i gatunki bezpośrednio uzależnione od wody.

Przeprowadzona analiza działań ujętych w ramach poszczególnych celów szczegółowych dla priorytetu INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA w projekcie programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 wskazuje, że spełniają one zasadę DNSH („nie czyn poważnych szkód”) w odniesieniu do wyznaczonych celów środowiskowych, a podjęte działania ze względu na ich charakter nie będą miały znaczącego negatywnego wpływu na środowisko. W odniesieniu do zidentyfikowanych typów projektów wskazano cele środowiskowe, dla których istniała konieczność poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych – dotyczyło to celu szczegółowego (vi) *Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych* w ramach którego konieczne było sporządzenie części 2 listy kontrolnej oraz wskazania dowodów potwierdzających merytoryczną ocenę pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celu środowiskowego: *Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich w odniesieniu do projektów, które wiązałyby się z rozwojem turystycznych szlaków tematycznych i produktów turystycznych.*

Tabela 7. Analiza DNSH dla priorytetu Wsparcie Obywateli - Rynek Pracy

Cel szczegółowy: (a) Poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy, w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży, długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej				
Etap 1. Analiza sześciu celów środowiskowych, celem określenia tych które wymagają merytorycznej oceny				
Część 1 Lista kontrolna				
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”		tak	nie	Uzasadnienie, w przypadku gdy zaznaczone pole "Nie"
Cele środowiskowe	Typ działania			
Łagodzenie zmian klimatu	Kompleksowa aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy, zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy, w tym dotacje na samozatrudnienie		x	Przewidziane działania, ze względu na swój charakter i zakres (działania prospołeczne, nietechniczne), jako takie nie będą zasadniczo wpływały na zwiększenie emisji gazów cieplarnianych.
	Realizacja działań na rzecz osób znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy, w tym zatrudnionych na umowach krótkoterminowych, umowach cywilnoprawnych, ubogich pracujących i osób odchodzących z rolnictwa, celem przeciwdziałania segmentacji rynku pracy		x	
	Wsparcie osób młodych znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy		x	

Adaptacja do zmian klimatu	Kompleksowa aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy, zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy, w tym dotacje na samozatrudnienie	x	Działanie dotyczące wsparcia i wzmocnienie rynku pracy nie powinno przyczynić się do emisji zanieczyszczeń wpływających na adaptację do zmian klimatu i nie powinno przyczynić się do zwiększenia niekorzystnego wpływu na obecny i przewidywany przyszły klimat.
	Realizacja działań na rzecz osób znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy, w tym zatrudnionych na umowach krótkoterminowych, umowach cywilno-prawnych, ubogich pracujących i osób odchodzących z rolnictwa, celem przeciwdziałania segmentacji rynku pracy	x	
	Wsparcie osób młodych znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy	x	
Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	Kompleksowa aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy, zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy, w tym dotacje na samozatrudnienie	x	Przewiduje się realizację działań o charakterze nietechnicznym (np. kompleksowa aktywizacja zawodowa, dotacje na samozatrudnienie oraz wsparcie osób znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy), w związku z tym przewiduje się, że w/w działania nie będą zasadniczo wpływały na zrównoważone wykorzystanie i ochronę zasobów wodnych lądowych, w tym nie powinny wpływać na stan i potencjał JCW (Jednolite Części Wód). Planowane działania nie są również usytuowane w zasięgu wód morskich, w związku z tym nie będą wpływały na zasoby wodne morskie.
	Realizacja działań na rzecz osób znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy, w tym zatrudnionych na umowach krótkoterminowych, umowach cywilno-prawnych, ubogich pracujących i osób odchodzących z rolnictwa, celem przeciwdziałania segmentacji rynku pracy	x	

	Wsparcie osób młodych znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy		x	
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	Kompleksowa aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy, zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy, w tym dotacje na samozatrudnienie		x	Przewidziane działania, ze względu na swój charakter i zakres (działania prospołeczne, nietechniczne), jako takie nie będą zasadniczo wpływać na gospodarkę odpadami zatem nie będą negatywnie wpływać na środowisko.
	Realizacja działań na rzecz osób znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy, w tym zatrudnionych na umowach krótkoterminowych, umowach cywilnoprawnych, ubogich pracujących i osób odchodzących z rolnictwa, celem przeciwdziałania segmentacji rynku pracy		x	
	Wsparcie osób młodych znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy		x	
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody	Kompleksowa aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy, zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy, w tym dotacje na samozatrudnienie		x	Działanie dotyczące wsparcia i wzmocnienie rynku pracy nie powinny zasadniczo wpływać na zwiększenie zanieczyszczenia powietrza, wody i gleby, ponieważ ma charakter systemowy, nietechniczny.

lub gleby i jego kontrola	Realizacja działań na rzecz osób znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy, w tym zatrudnionych na umowach krótkoterminowych, umowach cywilno-prawnych, ubogich pracujących i osób odchodzących z rolnictwa, celem przeciwdziałania segmentacji rynku pracy		x	
	Wsparcie osób młodych znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy		x	
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	Kompleksowa aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy, zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy, w tym dotacje na samozatrudnienie		x	Przewiduje się realizację działań o charakterze nietechnicznym (np. kompleksowa aktywizacja zawodowa, dotacje na samozatrudnienie oraz wsparcie osób znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy). Charakter i zakres w/w działań nie wskazuje, aby mogły one wpływać bezpośredniego na odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów. Nie oczekuje się, że działania będą w znacznym stopniu szkodliwe dla dobrego stanu i odporności ekosystemów i nie powinny być szkodliwe dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii.
	Realizacja działań na rzecz osób znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy, w tym zatrudnionych na umowach krótkoterminowych, umowach cywilno-prawnych, ubogich pracujących i osób odchodzących z rolnictwa, celem przeciwdziałania segmentacji rynku pracy		x	
	Wsparcie osób młodych znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy		x	

Cel szczegółowy: (d) Wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględnia zagrożenia dla zdrowia				
Etap 1. Analiza sześciu celów środowiskowych, celem określenia tych które wymagają merytorycznej oceny				
Część 1 Lista kontrolna				
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”		tak	nie	Uzasadnienie, w przypadku gdy zaznaczone pole "Nie"
Cele środowiskowe	Typ działania			
Łagodzenie zmian klimatu	Podnoszenie wiedzy i dostosowanie kompetencji pracownika		x	Planowane działania mają charakter działań systemowych, nietechnicznych, dlatego nie przewiduje się, aby mogły one istotnie wpływać na klimat i powodować zwiększone emisje zanieczyszczeń. Nie oczekuje się, że realizacja działań będzie wpływała na zwiększenie emisji gazów cieplarnianych.
	Wsparcie pracodawców we wprowadzaniu elastycznych form zatrudnienia, w tym pracy zdalnej		x	
	Zwiększenie udziału kobiet w rynku pracy, zwłaszcza kobiet mieszkających na obszarach wiejskich		x	
	Kompetentna kadra zarządzająca (wsparcie skierowane do przedsiębiorców, którego celem jest optymalizacja procesów zarządzania oraz budowa strategii wspierających rozwój przedsiębiorstw, w tym w obszarze transformacji ekologicznej)		x	
	Zapewnienie bezpiecznego i zdrowego miejsca pracy oraz zapobieganie chorobom zawodowym pracowników, wsparcie powrotu do zdrowia osób aktywnych zawodowo		x	
	Outplacement dla pracowników zagrożonych zwolnieniem, przewidzianych		x	

	do zwolnienia lub zwolnionych z przyczyn niedotyczących pracownika oraz osób odchodzących z rolnictwa			
	Działania wspierające rehabilitację umożliwiającą powrót do pracy		x	
Adaptacja do zmian klimatu	Podnoszenie wiedzy i dostosowanie kompetencji pracownika		x	Planowane działania mają charakter działań systemowych, nietechnicznych i nie powinny prowadzić do zwiększonego, niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa.
	Wsparcie pracodawców we wprowadzaniu elastycznych form zatrudnienia, w tym pracy zdalnej		x	
	Zwiększenie udziału kobiet w rynku pracy, zwłaszcza kobiet mieszkających na obszarach wiejskich		x	
	Kompetentna kadra zarządzająca (wsparcie skierowane do przedsiębiorców, którego celem jest optymalizacja procesów zarządzania oraz budowa strategii wspierających rozwój przedsiębiorstw, w tym w obszarze transformacji ekologicznej)		x	
	Zapewnienie bezpiecznego i zdrowego miejsca pracy oraz zapobieganie chorobom zawodowym pracowników, wsparcie powrotu do zdrowia osób aktywnych zawodowo		x	

	Outplacement dla pracowników zagrożonych zwolnieniem, przewidzianych do zwolnienia lub zwolnionych z przyczyn nie dotyczących pracownika oraz osób odchodzących z rolnictwa		x	
	Działania wspierające rehabilitację umożliwiającą powrót do pracy		x	
Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	Podnoszenie wiedzy i dostosowanie kompetencji pracownika		x	Planowane działania mają charakter działań systemowych, nietechnicznych, dlatego nie powinny wpływać na zrównoważone wykorzystanie i ochronę zasobów wodnych lądowych. Nie oczekuje się, aby planowane działania zagrażały dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych. Działania nie będzie miało wpływu na stan wód morskich, ponieważ nie obejmuje on swym zasięgiem tego obszaru.
	Wsparcie pracodawców we wprowadzaniu elastycznych form zatrudnienia, w tym pracy zdalnej		x	
	Zwiększenie udziału kobiet w rynku pracy, zwłaszcza kobiet mieszkających na obszarach wiejskich		x	
	Kompetentna kadra zarządzająca (wsparcie skierowane do przedsiębiorców, którego celem jest optymalizacja procesów zarządzania oraz budowa strategii wspierających rozwój przedsiębiorstw, w tym w obszarze transformacji ekologicznej)		x	
	Zapewnienie bezpiecznego i zdrowego miejsca pracy oraz zapobieganie chorobom zawodowym pracowników, wsparcie powrotu do zdrowia osób aktywnych zawodowo		x	

	Outplacement dla pracowników zagrożonych zwolnieniem, przewidzianych do zwolnienia lub zwolnionych z przyczyn nie dotyczących pracownika oraz osób odchodzących z rolnictwa		x	
	Działania wspierające rehabilitację umożliwiającą powrót do pracy		x	
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	Podnoszenie wiedzy i dostosowanie kompetencji pracownika		x	Zakres i charakter planowanych działań nie wykazuje istotnego wpływu na gospodarkę odpadami, zatem nie powinny negatywnie wpływać na środowisko. Nie oczekuje się, że planowane działania doprowadzą do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów; nie doprowadzą do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, oraz nie spowodują poważnego i długoterminowej szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym.
	Wsparcie pracodawców we wprowadzaniu elastycznych form zatrudnienia, w tym pracy zdalnej		x	
	Zwiększenie udziału kobiet w rynku pracy, zwłaszcza kobiet mieszkających na obszarach wiejskich		x	
	Kompetentna kadra zarządzająca (wsparcie skierowane do przedsiębiorców, którego celem jest optymalizacja procesów zarządzania oraz budowa strategii wspierających rozwój przedsiębiorstw, w tym w obszarze transformacji ekologicznej)		x	
	Zapewnienie bezpiecznego i zdrowego miejsca pracy oraz zapobieganie chorobom zawodowym pracowników, wsparcie powrotu do zdrowia osób aktywnych zawodowo		x	

	Outplacement dla pracowników zagrożonych zwolnieniem, przewidzianych do zwolnienia lub zwolnionych z przyczyn nie dotyczących pracownika oraz osób odchodzących z rolnictwa		x	
	Działania wspierające rehabilitację umożliwiającą powrót do pracy		x	
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	Podnoszenie wiedzy i dostosowanie kompetencji pracownika		x	Zakres i charakter planowanych działań (działania nietechniczne) nie wskazuje na negatywny wpływ na analizowany cel środowiskowy. Przewidziane działania jako takie nie powinny zasadniczo wpływać na zwiększenie zanieczyszczenia powietrza, wody i gleby, gdyż nie powinny dotyczyć działań technicznych. Nie oczekuje się, że działania doprowadzą do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby.
	Wsparcie pracodawców we wprowadzaniu elastycznych form zatrudnienia, w tym pracy zdalnej		x	
	Zwiększenie udziału kobiet w rynku pracy, zwłaszcza kobiet mieszkających na obszarach wiejskich		x	
	Kompetentna kadra zarządzająca (wsparcie skierowane do przedsiębiorców, którego celem jest optymalizacja procesów zarządzania oraz budowa strategii wspierających rozwój przedsiębiorstw, w tym w obszarze transformacji ekologicznej)		x	
	Zapewnienie bezpiecznego i zdrowego miejsca pracy oraz zapobieganie chorobom zawodowym pracowników, wsparcie powrotu do zdrowia osób aktywnych zawodowo		x	

	Outplacement dla pracowników zagrożonych zwolnieniem, przewidzianych do zwolnienia lub zwolnionych z przyczyn nie dotyczących pracownika oraz osób odchodzących z rolnictwa		x	
	Działania wspierające rehabilitację umożliwiającą powrót do pracy		x	
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	Podnoszenie wiedzy i dostosowanie kompetencji pracownika		x	Przewiduje się, że realizacja planowanych działań nie powinna być w znacznym stopniu szkodliwa dla odbudowy bioróżnorodności i ekosystemów oraz nie będzie szkodliwa dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii i nie będzie w istotnym stopniu szkodliwa dla dobrego stanu ekosystemów, ponieważ działania mają charakter działań systemowych (prospołecznych) i nie dotyczą inwestycji technicznych.
	Wsparcie pracodawców we wprowadzaniu elastycznych form zatrudnienia, w tym pracy zdalnej		x	
	Zwiększenie udziału kobiet w rynku pracy, zwłaszcza kobiet mieszkających na obszarach wiejskich		x	
	Kompetentna kadra zarządzająca (wsparcie skierowane do przedsiębiorców, którego celem jest optymalizacja procesów zarządzania oraz budowa strategii wspierających rozwój przedsiębiorstw, w tym w obszarze transformacji ekologicznej)		x	
	Zapewnienie bezpiecznego i zdrowego miejsca pracy oraz zapobieganie chorobom zawodowym pracowników, wsparcie powrotu do zdrowia osób aktywnych zawodowo		x	
	Outplacement dla pracowników zagrożonych zwolnieniem, przewidzianych do zwolnienia lub zwolnionych z przyczyn		x	

	niedotyczących pracownika oraz osób odchodzących z rolnictwa			
	Działania wspierające rehabilitację umożliwiającą powrót do pracy		x	

Przeprowadzona analiza działań ujętych w ramach poszczególnych celów szczegółowych dla priorytetu WSPARCIE OBYWATELI - RYNEK PRACY w projekcie programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 wskazuje, że spełniają one zasadę DNSH („nie czynić poważnych szkód”) w odniesieniu do wyznaczonych celów środowiskowych, a podjęte działania ze względu na ich charakter nie będą miały znaczącego negatywnego wpływu na środowisko. W odniesieniu do zidentyfikowanych typów projektów nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczność poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych. Zatem nie sporządzono części 2 listy kontrolnej wraz z dowodami potwierdzającymi merytoryczną ocenę pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”.

Tabela 8. Analiza DNSH dla priorytetu Wsparcie Obywateli - Edukacja

Priorytet - WSPARCIE OBYWATELI - EDUKACJA				
Cel szczegółowy: (f) Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami				
Etap 1. Analiza sześciu celów środowiskowych, celem określenia tych które wymagają merytorycznej oceny				
Część 1 Lista kontrolna				
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”		tak	nie	Uzasadnienie, w przypadku gdy zaznaczone pole "Nie"
Cele środowiskowe	Typ działania			
Łagodzenie zmian klimatu	Mądry przedszkolak		x	Przewidywane działania mają nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu, ponieważ mają one charakter działań nietechnicznych. Działania te dotyczą zatem działań prospołecznych, dlatego zakłada się również, że realizacja działań nie będzie miała wpływu na cel środowiskowy. Nie oczekuje się, że działania doprowadzą do znacznych emisji gazów cieplarnianych.
	Kompetentny i odkrywca uczeń		x	
	Specjalista dla rynku pracy		x	
	Profesjonalny nauczyciel		x	
	Skuteczna edukacja włączająca		x	
	Bony dla absolwentów kierunków medycznych		x	
Adaptacja do zmian klimatu	Mądry przedszkolak		x	Przewidywane działania mają nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu, ponieważ mają one charakter działań nietechnicznych. Działania te dotyczą zatem działań prospołecznych, dlatego zakłada się również, że realizacja działań nie będzie miała wpływu na cel środowiskowy. Nie oczekuje się, że środek doprowadzi do
	Kompetentny i odkrywca uczeń		x	

	Specjalista dla rynku pracy		x	zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa. Biorąc pod uwagę charakter planowanych działań i ich skalę (skala lokalna) przewidywane działania zasadniczo nie powinny pośrednio lub bezpośrednio powodować niekorzystnego wpływu na klimat. Podsumowując, realizacja planowanych działań nie powinna mieć istotnego wpływu na klimat i nie wpłynie na znaczący wzrost emisji gazów cieplarnianych.
	Profesjonalny nauczyciel		x	
	Skuteczna edukacja włączająca		x	
	Bony dla absolwentów kierunków medycznych		x	
Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	Mądry przedszkolak		x	Przewidywane działania mają nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu, ponieważ mają one charakter działań nietechnicznych. Nie oczekuje się, aby planowane działania zagrażały dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych. Podsumowując, przewidywane działania nie powinny wpływać na stan i potencjał JCW (Jednolite Części Wód). Planowane działania nie są również usytuowane w zasięgu wód morskich.
	Kompetentny i odkrywca uczeń		x	
	Specjalista dla rynku pracy		x	
	Profesjonalny nauczyciel		x	
	Skuteczna edukacja włączająca		x	
	Bony dla absolwentów kierunków medycznych		x	
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	Mądry przedszkolak		x	Charakter i zakres przewidywanych działań nie wskazuje, aby mogły one istotnie wpływać na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling. Działania mają charakter działań nietechnicznych i w związku z tym nie przewiduje się negatywnego wpływu na analizowany cel środowiskowy.
	Kompetentny i odkrywca uczeń		x	
	Specjalista dla rynku pracy		x	
	Profesjonalny nauczyciel		x	
	Skuteczna edukacja włączająca		x	
	Bony dla absolwentów kierunków medycznych		x	
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody	Mądry przedszkolak		x	Charakter i zakres przewidywanych działań nie wskazuje, aby mogły one istotnie wpływać na analizowany cel środowiskowy. Działania mają charakter działań
	Kompetentny i odkrywca uczeń		x	
	Specjalista dla rynku pracy		x	

lub gleby i jego kontrola	Profesjonalny nauczyciel		x	nietechnicznych i w związku z tym nie oczekuje się, że działanie doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby.
	Skuteczna edukacja włączająca		x	
	Bony dla absolwentów kierunków medycznych		x	
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	Mądry przedszkolak		x	Charakter i zakres przewidywanych działań nie wskazuje, aby planowane działania mogły istotnie wpływać na bioróżnorodność. Nie zidentyfikowano ryzyk wpływających znacząco na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów podczas działań polegających, np. wsparciu kształcenia, nauczania, szkoleń.
	Kompetentny i odkrywczy uczeń		x	
	Specjalista dla rynku pracy		x	
	Profesjonalny nauczyciel		x	
	Skuteczna edukacja włączająca		x	
Bony dla absolwentów kierunków medycznych		x	Działania mają charakter działań systemowych i w związku z tym nie przewiduje się negatywnego wpływu na analizowany cel środowiskowy.	

Cel szczegółowy: (g) Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej

Etap 1. Analiza sześciu celów środowiskowych, celem określenia tych które wymagają merytorycznej oceny

Część 1 Lista kontrolna

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”		tak	nie	Uzasadnienie, w przypadku gdy zaznaczone pole "Nie"
Cele środowiskowe	Typ działania			
Łagodzenie zmian klimatu	Aktywni na rynku pracy – uczenie się dorosłych – odpowiedź na wyzwania cywilizacji (upowszechnienie idei uczenia		x	Planowane działania mają charakter działań nietechnicznych, dlatego nie przewiduje się, aby mogły one istotnie wpływać na klimat i powodować zwiększone emisje zanieczyszczeń.

	się przez całe życie w celu zwiększenia uczestnictwa osób dorosłych w procesie kształcenia, dostosowanie oferty (zakresu i formy) kształcenia do potrzeb i wymogów rynku, w tym wsparcie kompetencji językowych i cyfrowych), jak również kształcenie w zakresie zielonych kompetencji – usługi rozwojowe za pośrednictwem BUR; kształcenia podyplomowe kadr medycznych i niemedyycznych (z wyłączeniem kształcenia specjalizacyjnego, które jest koordynowane i zarządzane przez MZ) oraz ustawiczny rozwój zawodowy osób wykonujących regulowane ustawowo zawody medyczne			Nie oczekuje się, że realizacja działań będzie wpływała na zwiększenie emisji gazów cieplarnianych.
	Podstawowe kompetencje, w tym cyfrowe dla grup wykluczonych cyfrowo (realizowane poza systemem BUR i PSF) umożliwiające wdrażanie <i>upskilling pathways</i>		x	
Adaptacja do zmian klimatu	Aktywni na rynku pracy – uczenie się dorosłych – odpowiedź na wyzwania cywilizacji (upowszechnienie idei uczenia się przez całe życie w celu zwiększenia uczestnictwa osób dorosłych w procesie kształcenia, dostosowanie oferty (zakresu i formy) kształcenia do potrzeb i wymogów rynku, w tym wsparcie kompetencji językowych i cyfrowych), jak		x	Planowane działania mają charakter działań nietechnicznych i nie powinny prowadzić do zwiększonego, niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na same działania lub na ludność, przyrodę lub aktywa.

	również kształcenie w zakresie zielonych kompetencji – usługi rozwojowe za pośrednictwem BUR; kształcenia podyplomowe kadr medycznych i niemedyceńskich (z wyłączeniem kształcenia specjalizacyjnego, które jest koordynowane i zarządzane przez MZ) oraz ustawiczny rozwój zawodowy osób wykonujących regulowane ustawowo zawody medyczne			
	Podstawowe kompetencje, w tym cyfrowe dla grup wykluczonych cyfrowo (realizowane poza systemem BUR i PSF) umożliwiające wdrażanie <i>upskilling pathways</i>		x	
Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	Aktywni na rynku pracy – uczenie się dorosłych – odpowiedź na wyzwania cywilizacji (upowszechnienie idei uczenia się przez całe życie w celu zwiększenia uczestnictwa osób dorosłych w procesie kształcenia, dostosowanie oferty (zakresu i formy) kształcenia do potrzeb i wymogów rynku, w tym wsparcie kompetencji językowych i cyfrowych), jak również kształcenie w zakresie zielonych kompetencji – usługi rozwojowe za pośrednictwem BUR; kształcenia podyplomowe kadr medycznych i niemedyceńskich (z wyłączeniem kształcenia specjalizacyjnego, które jest		x	Planowane działania mają charakter działań nietechnicznych, dlatego nie powinny wpływać na zrównoważone wykorzystanie i ochronę zasobów wodnych lądowych. Nie oczekuje się, aby planowane działania zagrażały dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych. Działania nie będą miały wpływu na stan wód morskich, ponieważ nie obejmują one swym zasięgiem tego obszaru.

	koordynowane i zarządzane przez MZ) oraz ustawiczny rozwój zawodowy osób wykonujących regulowane ustawowo zawody medyczne			
	Podstawowe kompetencje, w tym cyfrowe dla grup wykluczonych cyfrowo (realizowane poza systemem BUR i PSF) umożliwiające wdrażanie <i>upskilling pathways</i>		x	
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	Aktywni na rynku pracy – uczenie się dorosłych – odpowiedź na wyzwania cywilizacji (upowszechnienie idei uczenia się przez całe życie w celu zwiększenia uczestnictwa osób dorosłych w procesie kształcenia, dostosowanie oferty (zakresu i formy) kształcenia do potrzeb i wymogów rynku, w tym wsparcie kompetencji językowych i cyfrowych), jak również kształcenie w zakresie zielonych kompetencji – usługi rozwojowe za pośrednictwem BUR; kształcenia podyplomowe kadr medycznych i niemedycznych (z wyłączeniem kształcenia specjalizacyjnego, które jest koordynowane i zarządzane przez MZ) oraz ustawiczny rozwój zawodowy osób wykonujących regulowane ustawowo zawody medyczne		x	Zakres i charakter planowanych działań nie wykazuje istotnego wpływu na gospodarkę odpadami, zatem nie powinny negatywnie wpływać na środowisko. Nie oczekuje się, że planowane działania doprowadzą do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów; nie doprowadzą do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, oraz nie spowodują poważnego i długoterminowej szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym.

	Podstawowe kompetencje, w tym cyfrowe dla grup wykluczonych cyfrowo (realizowane poza systemem BUR i PSF) umożliwiające wdrażanie <i>upskilling pathways</i>		x	
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	Aktywni na rynku pracy – uczenie się dorosłych – odpowiedź na wyzwania cywilizacji (upowszechnienie idei uczenia się przez całe życie w celu zwiększenia uczestnictwa osób dorosłych w procesie kształcenia, dostosowanie oferty (zakresu i formy) kształcenia do potrzeb i wymogów rynku, w tym wsparcie kompetencji językowych i cyfrowych), jak również kształcenie w zakresie zielonych kompetencji – usługi rozwojowe za pośrednictwem BUR; kształcenia podyplomowe kadr medycznych i niemedycznych (z wyłączeniem kształcenia specjalizacyjnego, które jest koordynowane i zarządzane przez MZ) oraz ustawiczny rozwój zawodowy osób wykonujących regulowane ustawowo zawody medyczne		x	Zakres i charakter planowanych działań (nietechniczne) nie wskazuje na negatywny wpływ na analizowany cel środowiskowy. Przewidziane działania jako takie nie powinny zasadniczo wpływać na zwiększenie zanieczyszczenia powietrza, wody i gleby, gdyż nie powinny dotyczyć działań technicznych. Nie oczekuje się, że działania doprowadzą do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby.
	Podstawowe kompetencje, w tym cyfrowe dla grup wykluczonych cyfrowo (realizowane poza systemem BUR i PSF) umożliwiające wdrażanie <i>upskilling pathways</i>		x	

Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	Aktywni na rynku pracy – uczenie się dorosłych – odpowiedź na wyzwania cywilizacji (upowszechnienie idei uczenia się przez całe życie w celu zwiększenia uczestnictwa osób dorosłych w procesie kształcenia, dostosowanie oferty (zakresu i formy) kształcenia do potrzeb i wymogów rynku, w tym wsparcie kompetencji językowych i cyfrowych), jak również kształcenie w zakresie zielonych kompetencji – usługi rozwojowe za pośrednictwem BUR; kształcenia podyplomowe kadr medycznych i niemedycznych (z wyłączeniem kształcenia specjalizacyjnego, które jest koordynowane i zarządzane przez MZ) oraz ustawiczny rozwój zawodowy osób wykonujących regulowane ustawowo zawody medyczne		x	Przewiduje się, że realizacja planowanych działań nie powinna być w znacznym stopniu szkodliwa dla odbudowy bioróżnorodności i ekosystemów oraz nie będzie szkodliwa dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii i nie będzie w istotnym stopniu szkodliwa dla dobrego stanu ekosystemów, ponieważ działania mają charakter działań nietechnicznych.
	Podstawowe kompetencje, w tym cyfrowe dla grup wykluczonych cyfrowo (realizowane poza systemem BUR i PSF) umożliwiające wdrażanie <i>upskilling pathways</i>		x	

Przeprowadzona analiza działań ujętych w ramach poszczególnych celów szczegółowych dla priorytetu WSPARCIE OBYWATELI - EDUKACJA w projekcie programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 wskazuje, że spełniają one zasadę DNSH („nie czyn poważnych szkód”) w odniesieniu do wyznaczonych celów środowiskowych, a podjęte działania ze względu na ich charakter nie będą miały znaczącego negatywnego wpływu na środowisko. W odniesieniu do zidentyfikowanych typów projektów nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych. Zatem nie sporządzono części 2 listy kontrolnej wraz z dowodami potwierdzającymi merytoryczną ocenę pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”.

Tabela 9. Analiza DNSH dla priorytetu Wsparcie Obywateli - Włączenie Społeczne

Cel szczegółowy: (h) Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji				
Etap 1. Analiza sześciu celów środowiskowych, celem określenia tych które wymagają merytorycznej oceny				
Część 1 Lista kontrolna				
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”		tak	nie	Uzasadnienie, w przypadku gdy zaznaczone pole "Nie"
Cele środowiskowe	Typ działania			
Łagodzenie zmian klimatu	Wsparcie aktywizacyjne osób i rodzin zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz osób biernych zawodowo z zastosowaniem instrumentów aktywnej integracji (m.in. edukacyjnych, społecznych, zawodowych, zdrowotnych, mieszkaniowych i rekreacyjno-kulturalnych) ukierunkowane na aktywizację społeczno-zawodową		x	Planowane działania mają charakter działań nietechnicznych, dlatego nie przewiduje się, aby mogły one istotnie wpływać na klimat i powodować zwiększone emisje zanieczyszczeń. Nie oczekuje się, że realizacja działań będzie wpływała na zwiększenie emisji gazów cieplarnianych.
	Wsparcie aktywizacyjne osób i rodzin zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w tym osób z niepełnosprawnościami oraz osób biernych zawodowo realizowane przez podmioty reintegracyjne oraz tworzenie nowych podmiotów, w ramach których prowadzona będzie m.in. aktywizacja społeczna, zawodowa, edukacyjna, zdrowotna		x	

	Trwałe miejsca pracy w gospodarce społecznej		x	
Adaptacja do zmian klimatu	Wsparcie aktywizacyjne osób i rodzin zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz osób biernych zawodowo z zastosowaniem instrumentów aktywnej integracji (m.in. edukacyjnych, społecznych, zawodowych, zdrowotnych, mieszkaniowych i rekreacyjno-kulturalnych) ukierunkowane na aktywizację społeczno-zawodową		x	Planowane działania mają charakter działań nietechnicznych i nie powinny prowadzić do zwiększonego, niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na same działania lub na ludność, przyrodę lub aktywa.
	Wsparcie aktywizacyjne osób i rodzin zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w tym osób z niepełnosprawnościami oraz osób biernych zawodowo realizowane przez podmioty reintegracyjne oraz tworzenie nowych podmiotów, w ramach których prowadzona będzie m.in. aktywizacja społeczna, zawodowa, edukacyjna, zdrowotna		x	
	Trwałe miejsca pracy w gospodarce społecznej		x	
Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	Wsparcie aktywizacyjne osób i rodzin zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz osób biernych zawodowo z zastosowaniem instrumentów aktywnej integracji (m.in. edukacyjnych, społecznych, zawodowych, zdrowotnych, mieszkaniowych i rekreacyjno-kulturalnych)		x	Planowane działania mają charakter działań nietechnicznych, dlatego nie powinny wpływać na zrównoważone wykorzystanie i ochronę zasobów wodnych lądowych. Nie oczekuje się, aby planowane działania zagrażały dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych. Działania nie będzie

	ukierunkowane na aktywizację społeczno-zawodową			miało wpływu na stan wód morskich, ponieważ nie obejmuje on swym zasięgiem tego obszaru.
	Wsparcie aktywizacyjne osób i rodzin zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w tym osób z niepełnosprawnościami oraz osób biernych zawodowo realizowane przez podmioty reintegracyjne oraz tworzenie nowych podmiotów, w ramach których prowadzona będzie m.in. aktywizacja społeczna, zawodowa, edukacyjna, zdrowotna		x	
	Trwałe miejsca pracy w gospodarce społecznej		x	
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	Wsparcie aktywizacyjne osób i rodzin zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz osób biernych zawodowo z zastosowaniem instrumentów aktywnej integracji (m.in. edukacyjnych, społecznych, zawodowych, zdrowotnych, mieszkaniowych i rekreacyjno-kulturalnych) ukierunkowane na aktywizację społeczno-zawodową		x	Zakres i charakter planowanych działań nie wykazuje istotnego wpływu na gospodarkę odpadami, zatem nie powinny negatywnie wpływać na środowisko. Nie oczekuje się, że działania doprowadzą do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów; nie doprowadzą do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, oraz nie spowodują poważnego i długoterminowej szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym.
	Wsparcie aktywizacyjne osób i rodzin zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w tym osób z niepełnosprawnościami oraz osób biernych zawodowo realizowane przez podmioty reintegracyjne oraz tworzenie nowych podmiotów, w ramach których prowadzona		x	

	będzie m.in. aktywizacja społeczna, zawodowa, edukacyjna, zdrowotna			
	Trwałe miejsca pracy w gospodarce społecznej		x	
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	Wsparcie aktywizacyjne osób i rodzin zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz osób biernych zawodowo z zastosowaniem instrumentów aktywnej integracji (m.in. edukacyjnych, społecznych, zawodowych, zdrowotnych, mieszkaniowych i rekreacyjno-kulturalnych) ukierunkowane na aktywizację społeczno-zawodową		x	Zakres i charakter planowanych działań (nietechniczne) nie wskazuje na negatywny wpływ na analizowany cel środowiskowy. Przewidziane działania jako takie nie powinny zasadniczo wpływać na zwiększenie zanieczyszczenia powietrza, wody i gleby, gdyż mają charakter prospołeczny (systemowy). Nie oczekuje się, że działania doprowadzą do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby.
	Wsparcie aktywizacyjne osób i rodzin zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w tym osób z niepełnosprawnościami oraz osób biernych zawodowo realizowane przez podmioty reintegracyjne oraz tworzenie nowych podmiotów, w ramach których prowadzona będzie m.in. aktywizacja społeczna, zawodowa, edukacyjna, zdrowotna		x	
	Trwałe miejsca pracy w gospodarce społecznej		x	
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	Wsparcie aktywizacyjne osób i rodzin zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz osób biernych zawodowo z zastosowaniem instrumentów aktywnej integracji (m.in. edukacyjnych, społecznych, zawodowych, zdrowotnych,		x	Przewiduje się, że realizacja planowanych działań nie powinna być w znacznym stopniu szkodliwa dla odbudowy bioróżnorodności i ekosystemów oraz nie będzie szkodliwa dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii i nie będzie w istotnym stopniu szkodliwa dla dobrego stanu

	mieszkaniowych i rekreacyjno-kulturalnych) ukierunkowane na aktywizację społeczno-zawodową			ekosystemów, ponieważ działania mają charakter działań prospołecznych (nietechnicznych).
	Wsparcie aktywizacyjne osób i rodzin zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w tym osób z niepełnosprawnościami oraz osób biernych zawodowo realizowane przez podmioty reintegracyjne oraz tworzenie nowych podmiotów, w ramach których prowadzona będzie m.in. aktywizacja społeczna, zawodowa, edukacyjna, zdrowotna		x	
	Trwałe miejsca pracy w gospodarce społecznej		x	

Cel szczegółowy: (i) Wspieranie integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich, w tym migrantów

Etap 1. Analiza sześciu celów środowiskowych, celem określenia tych które wymagają merytorycznej oceny

Część 1 Lista kontrolna

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”		tak	nie	Uzasadnienie, w przypadku gdy zaznaczone pole "Nie"
Cele środowiskowe	Typ działania			
Łagodzenie zmian klimatu	Usługi wsparcia dla obywateli państw trzecich i ich otoczenia w procesie integracji na rynku pracy oraz w lepszym funkcjonowaniu w społeczności lokalnej (m.in. kursy językowe, szkolenia z zakresu wartości i kultury polskiej, szkolenia		x	Planowane działania mają charakter działań prospołecznych, dlatego nie przewiduje się, aby mogły one istotnie wpływać na klimat i powodować zwiększone emisje zanieczyszczeń. Nie oczekuje się, że realizacja działań będzie wpływała na zwiększenie emisji gazów cieplarnianych.

	zawodowe, dostarczenie praktycznych informacji dotyczących różnych aspektów życia w Polsce)			
Adaptacja do zmian klimatu	Usługi wsparcia dla obywateli państw trzecich i ich otoczenia w procesie integracji na rynku pracy oraz w lepszym funkcjonowaniu w społeczności lokalnej (m.in. kursy językowe, szkolenia z zakresu wartości i kultury polskiej, szkolenia zawodowe, dostarczenie praktycznych informacji dotyczących różnych aspektów życia w Polsce)		x	Planowane działania mają charakter działań prospołecznych i nie powinny prowadzić do zwiększonego, niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na same działania lub na ludność, przyrodę lub aktywa.
Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	Usługi wsparcia dla obywateli państw trzecich i ich otoczenia w procesie integracji na rynku pracy oraz w lepszym funkcjonowaniu w społeczności lokalnej (m.in. kursy językowe, szkolenia z zakresu wartości i kultury polskiej, szkolenia zawodowe, dostarczenie praktycznych informacji dotyczących różnych aspektów życia w Polsce)		x	Planowane działanie mają charakter działań prospołecznych, które nie obejmują działań technicznych, dlatego nie powinno wpływać na zrównoważone wykorzystanie i ochronę zasobów wodnych lądowych. Nie oczekuje się, aby planowane działanie zagrażało dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych. Działanie nie będzie miało wpływu na stan wód morskich, ponieważ nie obejmuje ono swym zasięgiem tego obszaru.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	Usługi wsparcia dla obywateli państw trzecich i ich otoczenia w procesie integracji na rynku pracy oraz w lepszym funkcjonowaniu w społeczności lokalnej (m.in. kursy językowe, szkolenia z zakresu wartości i kultury polskiej, szkolenia zawodowe, dostarczenie praktycznych informacji dotyczących różnych aspektów życia w Polsce)		x	Zakres i charakter planowanego działania nie wykazuje istotnego wpływu na gospodarkę odpadami, zatem nie powinno ono negatywnie wpływać na środowisko. Nie oczekuje się, że działanie doprowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów; nie doprowadzi do nieefektywnego wykorzystania zasobów naturalnych na dowolnym etapie jego cyklu życia oraz nie spowodują poważnego i długoterminowej szkody

				dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	Usługi wsparcia dla obywateli państw trzecich i ich otoczenia w procesie integracji na rynku pracy oraz w lepszym funkcjonowaniu w społeczności lokalnej (m.in. kursy językowe, szkolenia z zakresu wartości i kultury polskiej, szkolenia zawodowe, dostarczenie praktycznych informacji dotyczących różnych aspektów życia w Polsce)		x	Zakres i charakter planowanego działania (społeczne) nie wskazuje na negatywny wpływ na analizowany cel środowiskowy. Przewidziane działanie jako takie nie powinno zasadniczo wpływać na zwiększenie zanieczyszczenia powietrza, wody i gleby, gdyż nie dotyczy działań technicznych. Nie oczekuje się, że działanie doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	Usługi wsparcia dla obywateli państw trzecich i ich otoczenia w procesie integracji na rynku pracy oraz w lepszym funkcjonowaniu w społeczności lokalnej (m.in. kursy językowe, szkolenia z zakresu wartości i kultury polskiej, szkolenia zawodowe, dostarczenie praktycznych informacji dotyczących różnych aspektów życia w Polsce)		x	Przewiduje się, że realizacja planowanego działania nie powinna być w znacznym stopniu szkodliwa dla odbudowy bioróżnorodności i ekosystemów oraz nie będzie szkodliwa dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii i nie będzie w istotnym stopniu szkodliwa dla dobrego stanu ekosystemów, ponieważ działanie ma charakter prospołecznych i nie dotyczą inwestycji technicznych.

Cel szczegółowy: (k) Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej

Etap 1. Analiza sześciu celów środowiskowych, celem określenia tych które wymagają merytorycznej oceny

Część 1 Lista kontrolna

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”		tak	nie	Uzasadnienie, w przypadku gdy zaznaczone pole "Nie"	
Cele środowiskowe	Typ działania				
Łagodzenie zmian klimatu	Rozwój usług asystenckich wspierających aktywność społeczną, edukacyjną lub zawodową osób z niepełnosprawnościami		x	Zakres przewidzianych działań, ze względu na ich charakter (działania systemowe, prospołeczne) nie wskazuje, aby mogły one istotnie wpływać na klimat i powodować zwiększone emisje zanieczyszczeń. Nie oczekuje się, że realizacja działań będzie wpływała na zwiększenie emisji gazów cieplarnianych.	
	Rozwój usług mieszkalnictwa o charakterze chronionym lub wspomaganym w połączeniu z usługami wspierającymi lub innych rozwiązań łączących wsparcie społeczne i mieszkaniowe		x		
	Rozwój (z zachowaniem zasady deinstytucjonalizacji) usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych oraz usług zdrowotnych świadczonych w społeczności lokalnej w formach dziennych i całodobowych, w tym świadczonych w miejscu zamieszkania			x	Przewidywane działanie ma nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu, ponieważ ma ono charakter działań systemowych. Działanie dotyczy kwestii prospołecznych i prozdrowotnych, dlatego zakłada się, że jego realizacja nie będzie miała wpływu na emisję gazów cieplarnianych.
	Rozwój usług wspierających osoby starsze i osoby z niepełnosprawnością w szczególnie trudnej sytuacji społeczno – ekonomicznej, które w przeciwnym wypadku nie miałyby w ogóle dostępu do takich usług w miejscu zamieszkania (kompleksowe wsparcie obejmujące usługi opiekuńcze, pielęgnacyjne, rehabilitacyjne, asystenckie, wytchnieniowe, pomocy sąsiedzkiej,			x	Zakres przewidzianego działania, ze względu na ich charakter (działania systemowe, prospołeczne) nie wskazuje, aby mogło ono istotnie wpływać na klimat i powodować zwiększone emisje zanieczyszczeń. Nie oczekuje się, że realizacja działania będzie wpływała na zwiększenie emisji gazów cieplarnianych.

remontowe, gastronomiczne w miejscu zamieszkania, integrację seniorów ze społecznością lokalną jako gwarancja wydłużenie samodzielności i zwiększenie jakości funkcjonowania)			
Wsparcie nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych np. telemedycyny, teleopieki, systemów przywoławczych, wyłącznie jako elementu wsparcia i pod warunkiem zagwarantowania kompleksowości usługi wsparcia, jak również mających na celu wyłącznie poprawę dostępu do usług zdrowotnych, w szczególności dla osób starszych i z niepełnosprawnościami		x	Przewidywane działanie ma nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu, ponieważ ma ono charakter działań systemowych. Działania te dotyczą kwestii prospołecznych i prozdrowotnych, dlatego zakłada się, że ich realizacja nie będzie miała wpływu na emisję gazów cieplarnianych.
Upowszechnianie transportu indywidualnego typu door-to-door dla osób z ograniczoną mobilnością jako wsparcie uzupełniające w ramach projektu dotyczącego usług społecznych		x	Zakres przewidzianych działań, ze względu na ich charakter (działania systemowe, prospołeczne) nie wskazuje, aby mogły one istotnie wpływać na klimat i powodować zwiększone emisje zanieczyszczeń. Nie oczekuje się, że realizacja działań będzie wpływała na zwiększenie emisji gazów cieplarnianych.
Usługi interwencji kryzysowej oraz usługi w zakresie przeciwdziałania przemocy		x	
Szkolenie kadr na potrzeby świadczenia usług w społeczności lokalnej (typ realizowany tylko jako uzupełnienie innych)		x	
Wsparcie opiekunów faktycznych/niefORMALNYCH osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu		x	

	Tworzenie centrów usług społecznych i rozwój dostarczanych przez nie usług		x	
	Wsparcie procesu deinstytucjonalizacji instytucji całodobowych w tym m.in. poprzez oferowanie takich usług jak wsparcie wytchnieniowe, mieszkalnictwo wspomagane, a także przygotowanie, uzyskanie i zmiana kompetencji oraz udział pracowników tych instytucji w działaniach poza placówkami		x	Planowane działania mają charakter działań systemowych i ze względu na swój charakter nie przewiduje się, aby mogły one istotnie wpływać na klimat i powodować zwiększone emisje zanieczyszczeń. Nie oczekuje się, że realizacja działań będzie wpływała na zwiększenie emisji gazów cieplarnianych.
	Wsparcie procesu deinstytucjonalizacji opieki medycznej poprzez rozwój usług świadczonych w społeczności lokalnej		x	
	Programy profilaktyczne chorób będących istotnym problemem zdrowotnym regionu w oparciu o dane z map potrzeb zdrowotnych		x	
Adaptacja do zmian klimatu	Rozwój usług asystenckich wspierających aktywność społeczną, edukacyjną lub zawodową osób z niepełnosprawnościami		x	Przewidziane działania o charakterze prospołecznym nie powinny prowadzić do zwiększonego, niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa. Działania mają charakter systemowy, w związku z tym nie powinny przyczynić się do emisji zanieczyszczeń wpływających na adaptację do zmian klimatu.
	Rozwój usług mieszkalnictwa o charakterze chronionym lub wspomagany w połączeniu z usługami wspierającymi lub innych rozwiązań łączących wsparcie społeczne i mieszkaniowe		x	
	Rozwój (z zachowaniem zasady deinstytucjonalizacji) usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych oraz usług zdrowotnych świadczonych w społeczności lokalnej w formach dziennych		x	

i całodobowych, w tym świadczonych w miejscu zamieszkania			
Rozwój usług wspierających osoby starsze i osoby z niepełnosprawnością w szczególnie trudnej sytuacji społeczno – ekonomicznej, które w przeciwnym wypadku nie miałyby w ogóle dostępu do takich usług w miejscu zamieszkania (kompleksowe wsparcie obejmujące usługi opiekuńcze, pielęgnacyjne, rehabilitacyjne, asystenckie, wytchnieniowe, pomocy sąsiedzkiej, remontowe, gastronomiczne w miejscu zamieszkania, integrację seniorów ze społecznością lokalną jako gwarancja wydłużenie samodzielności i zwiększenie jakości funkcjonowania)		x	
Wsparcie nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych np. telemedycyny, teleopieki, systemów przywoławczych, wyłącznie jako elementu wsparcia i pod warunkiem zagwarantowania kompleksowości usługi wsparcia, jak również mających na celu wyłącznie poprawę dostępu do usług zdrowotnych, w szczególności dla osób starszych i z niepełnosprawnościami		x	Planowane działania mają na celu m.in. podniesienie jakości usług zdrowotnych, opiekuńczych oraz interwencyjnych. Przewidziane działania o charakterze prospołecznym i prozdrowotnym nie powinny prowadzić do zwiększonego, niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa. Działania mają charakter systemowy, w związku z tym nie powinny przyczynić się do emisji zanieczyszczeń wpływających na adaptację do zmian klimatu.
Upowszechnianie transportu indywidualnego typu door-to-door dla osób z ograniczoną mobilnością jako		x	

wsparcie uzupełniające w ramach projektu dotyczącego usług społecznych			
Usługi interwencji kryzysowej oraz usługi w zakresie przeciwdziałania przemocy		x	
Szkolenie kadr na potrzeby świadczenia usług w społeczności lokalnej (typ realizowany tylko jako uzupełnienie innych)		x	Planowane działania mają charakter działań systemowych i nie powinny prowadzić do zwiększonego, niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa.
Wsparcie opiekunów faktycznych/nieformalnych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu		x	
Tworzenie centrów usług społecznych i rozwój dostarczanych przez nie usług		x	Przewidziane działania o charakterze prospołecznym nie powinny prowadzić do zwiększonego, niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa. Działania mają charakter systemowy, w związku z tym nie powinny przyczynić się do emisji zanieczyszczeń wpływających na adaptację do zmian klimatu.
Wsparcie procesu deinstytucjonalizacji instytucji całodobowych w tym m.in. poprzez oferowanie takich usług jak wsparcie wytchnieniowe, mieszkalnictwo wspomagane, a także przygotowanie, uzyskanie i zmiana kompetencji oraz udział pracowników tych instytucji w działaniach poza placówkami		x	Planowane działania mają charakter działań systemowych i nie powinny prowadzić do zwiększonego, niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa.

	Wsparcie procesu deinstytucjonalizacji opieki medycznej poprzez rozwój usług świadczonych w społeczności lokalnej		x	
	Programy profilaktyczne chorób będących istotnym problemem zdrowotnym regionu w oparciu o dane z map potrzeb zdrowotnych		x	
Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	Rozwój usług asystenckich wspierających aktywność społeczną, edukacyjną lub zawodową osób z niepełnosprawnościami		x	Przewidziane działania o charakterze prospołecznym nie będą wpływały na zrównoważone wykorzystanie i ochronę zasobów wodnych lądowych. Nie oczekuje się, aby działania nietechniczne zagrażały dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych. Działania nie będzie miało wpływu na stan wód morskich, ponieważ nie obejmuje on swym zasięgiem tego obszaru.
	Rozwój usług mieszkalnictwa o charakterze chronionym lub wspomaganym w połączeniu z usługami wspierającymi lub innych rozwiązań łączących wsparcie społeczne i mieszkaniowe		x	
	Rozwój (z zachowaniem zasady deinstytucjonalizacji) usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych oraz usług zdrowotnych świadczonych w społeczności lokalnej w formach dziennych i całodobowych, w tym świadczonych w miejscu zamieszkania		x	
	Rozwój usług wspierających osoby starsze i osoby z niepełnosprawnością w szczególnie trudnej sytuacji społeczno – ekonomicznej, które w przeciwnym wypadku nie miałyby w ogóle dostępu do takich usług w miejscu zamieszkania (kompleksowe wsparcie obejmujące usługi opiekuńcze,		x	

pielęgnacyjne, rehabilitacyjne, asystenckie, wytchnieniowe, pomocy sąsiedzkiej, remontowe, gastronomiczne w miejscu zamieszkania, integrację seniorów ze społecznością lokalną jako gwarancja wydłużenie samodzielności i zwiększenie jakości funkcjonowania)			
Wsparcie nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych np. telemedycyny, teleopieki, systemów przywoławczych, wyłącznie jako elementu wsparcia i pod warunkiem zagwarantowania kompleksowości usługi wsparcia, jak również mających na celu wyłącznie poprawę dostępu do usług zdrowotnych, w szczególności dla osób starszych i z niepełnosprawnościami	x		Charakter i zakres przewidywanego działania nie wskazuje, aby mogło ono istotnie wpływać na stan lub potencjał ekologiczny jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych. Lokalizacja planowanego działania znajduje się poza zasięgiem występowania środowiska wód morskich, więc nie oddziałuje na ten element środowiska.
Upowszechnianie transportu indywidualnego typu door-to-door dla osób z ograniczoną mobilnością jako wsparcie uzupełniające w ramach projektu dotyczącego usług społecznych	x		Przewidziane działania o charakterze prospołecznym nie będą wpływały na zrównoważone wykorzystanie i ochronę zasobów wodnych lądowych. Nie oczekuje się, aby działania nietechniczne zagrażały dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych. Działania nie będzie miało wpływu na stan wód morskich, ponieważ nie obejmuje on swym zasięgiem tego obszaru.
Usługi interwencji kryzysowej oraz usługi w zakresie przeciwdziałania przemocy	x		
Szkolenie kadr na potrzeby świadczenia usług w społeczności lokalnej (typ realizowany tylko jako uzupełnienie innych)	x		
Wsparcie opiekunów faktycznych/nieformalnych osób	x		

	potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu			
	Tworzenie centrów usług społecznych i rozwój dostarczanych przez nie usług		x	Planowane działania mają charakter działań wspierających, prospołecznych i prozdrowotnych, nie są powiązane z działaniami technicznymi, dlatego nie powinny wpływać na zrównoważone wykorzystanie i ochronę zasobów wodnych lądowych. Nie oczekuje się, aby działania nietechniczne zagrażały dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych. Działania nie będzie miało wpływu na stan wód morskich, ponieważ nie obejmuje on swym zasięgiem tego obszaru.
	Wsparcie procesu deinstytucjonalizacji instytucji całodobowych w tym m.in. poprzez oferowanie takich usług jak wsparcie wytnieniowe, mieszkalnictwo wspomagane, a także przygotowanie, uzyskanie i zmiana kompetencji oraz udział pracowników tych instytucji w działaniach poza placówkami		x	
	Wsparcie procesu deinstytucjonalizacji opieki medycznej poprzez rozwój usług świadczonych w społeczności lokalnej		x	
	Programy profilaktyczne chorób będących istotnym problemem zdrowotnym regionu w oparciu o dane z map potrzeb zdrowotnych		x	
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	Rozwój usług asystenckich wspierających aktywność społeczną, edukacyjną lub zawodową osób z niepełnosprawnościami		x	Zakres przewidzianych działań (społeczne), ze względu na ich charakter (działania systemowe) nie wskazuje istotnego wpływu na gospodarkę odpadami, zatem nie powinny negatywnie wpływać na środowisko. Nie oczekuje się, że działania doprowadzą do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów; nie doprowadzą do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z
	Rozwój usług mieszkalnictwa o charakterze chronionym lub wspomagany w połączeniu z usługami wspierającymi lub innych rozwiązań łączących wsparcie społeczne i mieszkaniowe		x	

	Rozwój (z zachowaniem zasady deinstytucjonalizacji) usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych oraz usług zdrowotnych świadczonych w społeczności lokalnej w formach dziennych i całodobowych, w tym świadczonych w miejscu zamieszkania		x	jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków; oraz nie spowodują poważnego i długoterminowej szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym.
	Rozwój usług wspierających osoby starsze i osoby z niepełnosprawnością w szczególnie trudnej sytuacji społeczno – ekonomicznej, które w przeciwnym wypadku nie miałyby w ogóle dostępu do takich usług w miejscu zamieszkania (kompleksowe wsparcie obejmujące usługi opiekuńcze, pielęgnacyjne, rehabilitacyjne, asystenckie, wytchnieniowe, pomocy sąsiedzkiej, remontowe, gastronomiczne w miejscu zamieszkania, integrację seniorów ze społecznością lokalną jako gwarancja wydłużenie samodzielności i zwiększenie jakości funkcjonowania)		x	
	Wsparcie nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych np. telemedycyny, teleopieki, systemów przywoławczych, wyłącznie jako elementu wsparcia i pod warunkiem zagwarantowania kompleksowości usługi wsparcia, jak również mających na celu wyłącznie poprawę dostępu do usług		x	Charakter i zakres przewidywanych działań nie wskazuje, aby mogły one istotnie wpływać na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling. Działania mają charakter systemowy i w związku z tym nie przewiduje się negatywnego wpływu na analizowany cel środowiskowy.

zdrowotnych, w szczególności dla osób starszych i z niepełnosprawnościami			
Upowszechnianie transportu indywidualnego typu door-to-door dla osób z ograniczoną mobilnością jako wsparcie uzupełniające w ramach projektu dotyczącego usług społecznych		x	Zakres przewidzianego działania (społeczne), ze względu na jego systemowy charakter nie wskazuje istotnego wpływu na gospodarkę odpadami, zatem nie powinny negatywnie wpływać na środowisko.
Usługi interwencji kryzysowej oraz usługi w zakresie przeciwdziałania przemocy		x	Zakres przewidzianych działań (społeczne), ze względu na ich charakter, nie wykazuje istotnego wpływu na gospodarkę odpadami, zatem nie powinny negatywnie wpływać na środowisko.
Szkolenie kadr na potrzeby świadczenia usług w społeczności lokalnej (typ realizowany tylko jako uzupełnienie innych)		x	
Wsparcie opiekunów faktycznych/niefORMALNYCH osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu		x	Zakres przewidzianych działań (działania prospołeczne), ze względu na ich charakter (systemowe) nie wskazuje istotnego wpływu na gospodarkę odpadami, zatem nie powinny negatywnie wpływać na środowisko.
Tworzenie centrów usług społecznych i rozwój dostarczanych przez nie usług		x	
Wsparcie procesu deinstytucjonalizacji instytucji całodobowych w tym m.in. poprzez oferowanie takich usług jak wsparcie wytchnieniowe, mieszkalnictwo wspomagane, a także przygotowanie, uzyskanie i zmiana kompetencji oraz udział pracowników tych instytucji w działaniach poza placówkami		x	Zakres przewidzianych działań (społeczne, zdrowotne), ze względu na ich charakter, nie wykazuje istotnego wpływu na gospodarkę odpadami, zatem nie powinny negatywnie wpływać na środowisko. Nie oczekuje się, że działania doprowadzą do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów; nie doprowadzą do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków; oraz nie spowodują poważnego i długoterminowej
Wsparcie procesu deinstytucjonalizacji opieki medycznej poprzez rozwój usług świadczonych w społeczności lokalnej		x	

	Programy profilaktyczne chorób będących istotnym problemem zdrowotnym regionu w oparciu o dane z map potrzeb zdrowotnych		x	szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	Rozwój usług asystenckich wspierających aktywność społeczną, edukacyjną lub zawodową osób z niepełnosprawnościami		x	Przewidziane działania będą miały charakter działań systemowych i jako takie nie będą zasadniczo wpływały na zwiększenie zanieczyszczenia powietrza, wody i gleby. Nie oczekuje się, że działanie doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby.
	Rozwój usług mieszkalnictwa o charakterze chronionym lub wspomaganym w połączeniu z usługami wspierającymi lub innych rozwiązań łączących wsparcie społeczne i mieszkaniowe		x	
	Rozwój (z zachowaniem zasady deinstytucjonalizacji) usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych oraz usług zdrowotnych świadczonych w społeczności lokalnej w formach dziennych i całodobowych, w tym świadczonych w miejscu zamieszkania		x	
	Rozwój usług wspierających osoby starsze i osoby z niepełnosprawnością w szczególnej trudnej sytuacji społeczno – ekonomicznej, które w przeciwnym wypadku nie miałyby w ogóle dostępu do takich usług w miejscu zamieszkania (kompleksowe wsparcie obejmujące usługi opiekuńcze, pielęgnacyjne, rehabilitacyjne, asystenckie, wytchnieniowe, pomocy sąsiedzkiej, remontowe, gastronomiczne w miejscu		x	

zamieszkania, integrację seniorów ze społecznością lokalną jako gwarancja wydłużenie samodzielności i zwiększenie jakości funkcjonowania)		
Wsparcie nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych np. telemedycyny, teleopieki, systemów przywoławczych, wyłącznie jako elementu wsparcia i pod warunkiem zagwarantowania kompleksowości usługi wsparcia, jak również mających na celu wyłącznie poprawę dostępu do usług zdrowotnych, w szczególności dla osób starszych i z niepełnosprawnościami		x
Upowszechnianie transportu indywidualnego typu door-to-door dla osób z ograniczoną mobilnością jako wsparcie uzupełniające w ramach projektu dotyczącego usług społecznych		x
Usługi interwencji kryzysowej oraz usługi w zakresie przeciwdziałania przemocy		x
Szkolenie kadr na potrzeby świadczenia usług w społeczności lokalnej (typ realizowany tylko jako uzupełnienie innych)		x
Wsparcie opiekunów faktycznych/ nieformalnych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu		x

	Tworzenie centrów usług społecznych i rozwój dostarczanych przez nie usług		x	
	Wsparcie procesu deinstytucjonalizacji instytucji całodobowych w tym m.in. poprzez oferowanie takich usług jak wsparcie wytchnieniowe, mieszkalnictwo wspomagane, a także przygotowanie, uzyskanie i zmiana kompetencji oraz udział pracowników tych instytucji w działaniach poza placówkami		x	Zakres i charakter planowanych działań (systemowe) nie wskazuje na negatywny wpływ na analizowany cel środowiskowy. Przewidziane działania jako takie nie powinny zasadniczo wpływać na zwiększenie zanieczyszczenia powietrza, wody i gleby, gdyż nie powinny dotyczyć działań technicznych. Nie oczekuje się, że działania doprowadzą do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby.
	Wsparcie procesu deinstytucjonalizacji opieki medycznej poprzez rozwój usług świadczonych w społeczności lokalnej		x	
	Programy profilaktyczne chorób będących istotnym problemem zdrowotnym regionu w oparciu o dane z map potrzeb zdrowotnych		x	
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	Rozwój usług asystenckich wspierających aktywność społeczną, edukacyjną lub zawodową osób z niepełnosprawnościami		x	
	Rozwój usług mieszkalnictwa o charakterze chronionym lub wspomagany w połączeniu z usługami wspierającymi lub innych rozwiązań łączących wsparcie społeczne i mieszkaniowe		x	Przewiduje się, że realizacja planowanych działań nie będzie w znacznym stopniu szkodliwa dla odbudowy bioróżnorodności i ekosystemów oraz nie będzie szkodliwa dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii i nie będzie w istotnym stopniu szkodliwa dla dobrego stanu ekosystemów, ponieważ działania mają charakter systemowy (prospołeczny) i nie dotyczą inwestycji technicznych.
	Rozwój (z zachowaniem zasady deinstytucjonalizacji) usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych oraz usług zdrowotnych świadczonych w społeczności lokalnej w formach dziennych		x	

	i całodobowych, w tym świadczonych w miejscu zamieszkania		
	Rozwój usług wspierających osoby starsze i osoby z niepełnosprawnością w szczególnie trudnej sytuacji społeczno – ekonomicznej, które w przeciwnym wypadku nie miałyby w ogóle dostępu do takich usług w miejscu zamieszkania (kompleksowe wsparcie obejmujące usługi opiekuńcze, pielęgnacyjne, rehabilitacyjne, asystenckie, wytchnieniowe, pomocy sąsiedzkiej, remontowe, gastronomiczne w miejscu zamieszkania, integrację seniorów ze społecznością lokalną jako gwarancja wydłużenie samodzielności i zwiększenie jakości funkcjonowania)	x	
	Wsparcie nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych np. telemedycyny, teleopieki, systemów przywoławczych, wyłącznie jako elementu wsparcia i pod warunkiem zagwarantowania kompleksowości usługi wsparcia, jak również mających na celu wyłącznie poprawę dostępu do usług zdrowotnych, w szczególności dla osób starszych i z niepełnosprawnościami	x	Charakter i zakres przewidywanego działania nie wskazuje na istotny wpływ na bioróżnorodność. Nie zidentyfikowano ryzyk wpływających znacząco na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów podczas działania polegającego na wsparciu nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych np. telemedycyny, teleopieki, systemów przywoławczych, wyłącznie jako elementu wsparcia i pod warunkiem zagwarantowania kompleksowości usługi wsparcia. Działanie ma charakter systemowy.

Upowszechnianie transportu indywidualnego typu door-to-door dla osób z ograniczoną mobilnością jako wsparcie uzupełniające w ramach projektu dotyczącego usług społecznych	x	Przewiduje się, że realizacja planowanych działań nie będzie w znacznym stopniu szkodliwa dla odbudowy bioróżnorodności i ekosystemów oraz nie będzie szkodliwa dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii i nie będzie w istotnym stopniu szkodliwa dla dobrego stanu ekosystemów, ponieważ działania mają charakter systemowy (prospołeczny) i nie dotyczą inwestycji technicznych.
Usługi interwencji kryzysowej oraz usługi w zakresie przeciwdziałania przemocy	x	
Szkolenie kadr na potrzeby świadczenia usług w społeczności lokalnej (typ realizowany tylko jako uzupełnienie innych)	x	
Wsparcie opiekunów faktycznych/nieformalnych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu	x	
Tworzenie centrów usług społecznych i rozwój dostarczanych przez nie usług	x	
Wsparcie procesu deinstytucjonalizacji instytucji całodobowych w tym m.in. poprzez oferowanie takich usług jak wsparcie wytchnieniowe, mieszkalnictwo wspomagane, a także przygotowanie, uzyskanie i zmiana kompetencji oraz udział pracowników tych instytucji w działaniach poza placówkami	x	
Wsparcie procesu deinstytucjonalizacji opieki medycznej poprzez rozwój usług świadczonych w społeczności lokalnej	x	Przewiduje się, że realizacja planowanych działań nie powinna być w znacznym stopniu szkodliwa dla odbudowy bioróżnorodności i ekosystemów oraz nie będzie szkodliwa dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii i
Programy profilaktyczne chorób będących istotnym problemem zdrowotnym regionu	x	

	w oparciu o dane z map potrzeb zdrowotnych		nie będzie w istotnym stopniu szkodliwa dla dobrego stanu ekosystemów, ponieważ działania mają charakter systemowych (prospołecznych) i nie dotyczą inwestycji technicznych.

Cel szczegółowy: (I) Wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci				
Etap 1. Analiza sześciu celów środowiskowych, celem określenia tych które wymagają merytorycznej oceny				
Część 1 Lista kontrolna				
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”		tak	nie	Uzasadnienie, w przypadku gdy zaznaczone pole "Nie"
Cele środowiskowe	Typ działania			
Łagodzenie zmian klimatu	Wsparcie dla rodzin, w szczególności tych wychowujących dzieci i przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze, w tym m.in. asystentura rodzinna, poradnictwo specjalistyczne, terapia, mediacja, zwiększenie partycypacji dzieci w procesie ich wspierania, treningi/turnusy opiekuńczo-wychowawcze oraz działania antydyskryminacyjne wspierające rodziny i ich członków doświadczających różnych form dyskryminacji np.: mowy nienawiści lub przemocy ze względu na orientację seksualną, pochodzenie etniczne, niepełnosprawność		x	Zakres przewidzianych działań (społeczne), ze względu na ich charakter nie wskazuje, aby mogły one istotnie wpływać na klimat i powodować zwiększone emisje zanieczyszczeń. Nie oczekuje się, że realizacja działań będzie wpływała na zwiększenie emisji gazów cieplarnianych.
	Wsparcie dla rodzin adopcyjnych w regionie, poprzez podniesienie kwalifikacji opiekuńczo-wychowawczych oraz poprawę jakości funkcjonowania rodzin adopcyjnych, w tym: wsparcie przedadopcyjne/ preadopcyjne (np. diagnostyczne, szkoleniowe, doradcze) i poadopcyjne			x

	Usługi środowiskowe i aktywizacja społeczna dla osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym oraz wdrażanie idei Najpierw mieszkanie		x	
	Wsparcie procesu deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej i innych instytucji dla dzieci m.in. poprzez tworzenie jej rodzinnych form, usługi wsparcia dla rodzin zastępczych (w tym kandydatów) oraz szkolenia kadr, a także kompleksowe wsparcie osób usamodzielnianych i opuszczających pieczę zastępczą (m.in. programy usamodzielniania – treningi i warsztaty samodzielności, asystent usamodzielniania, wsparcie w edukacji, mieszkalnictwo, poradnictwo prawne i psychologiczne)		x	
	Usługi wsparcia dla dzieci i młodzieży przebywających w rodzinach i różnego rodzaju instytucjach całodobowych		x	
	Wsparcie tworzenia i funkcjonowania mieszkań chronionych i/lub wspomaganych oraz innych rozwiązań łączących wsparcie społeczne i mieszkaniowe (jako element powyższych projektów – typ nie może być realizowany samodzielnie)		x	

	Wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, znajdujących się w sytuacji powodującej ubóstwo oraz uniemożliwiającej lub ograniczającej uczestnictwo w życiu społecznym, rodzinnym i zawodowym (projekty ośrodków pomocy społecznej)		x	
	Budowanie zdolności i potencjału partnerów społeczeństwa obywatelskiego w regionie		x	
	Centra Wsparcia NGO		x	
Adaptacja do zmian klimatu	Wsparcie dla rodzin, w szczególności tych wychowujących dzieci i przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze, w tym m.in. asystentura rodzinna, poradnictwo specjalistyczne, terapia, mediacja, zwiększenie partycypacji dzieci w procesie ich wspierania, treningi/turnusy opiekuńczo-wychowawcze oraz działania antidyskryminacyjne wspierające rodziny i ich członków doświadczających różnych form dyskryminacji np.: mowy nienawiści lub przemocy ze względu na orientację		x	Przewidziane działania o charakterze prospołecznym nie powinny prowadzić do zwiększonego, niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na same działania lub na ludność, przyrodę lub aktywa. Działania mają charakter prospołeczny, w związku z tym nie powinny przyczynić się do emisji zanieczyszczeń wpływających na adaptację do zmian klimatu.

seksualną, pochodzenie etniczne, niepełnosprawność		
Wsparcie dla rodzin adopcyjnych w regionie, poprzez podniesienie kwalifikacji opiekuńczo-wychowawczych oraz poprawę jakości funkcjonowania rodzin adopcyjnych, w tym: wsparcie przedadopcyjne/ preadopcyjne (np. diagnostyczne, szkoleniowe, doradcze) i poadopcyjne		x
Usługi środowiskowe i aktywizacja społeczna dla osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym oraz wdrażanie idei Najpierw mieszkanie		x
Wsparcie procesu deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej i innych instytucji dla dzieci m.in. poprzez tworzenie jej rodzinnych form, usługi wsparcia dla rodzin zastępczych (w tym kandydatów) oraz szkolenia kadr, a także kompleksowe wsparcie osób usamodzielnianych i opuszczających pieczę zastępczą (m.in. programy usamodzielniania – treningi i warsztaty samodzielności, asystent usamodzielniania, wsparcie w edukacji, mieszkalnictwo, poradnictwo prawne i psychologiczne)		x
Usługi wsparcia dla dzieci i młodzieży przebywających w rodzinach i różnego rodzaju instytucjach całodobowych		x

	Wsparcie tworzenia i funkcjonowania mieszkań chronionych i/lub wspomaganych oraz innych rozwiązań łączących wsparcie społeczne i mieszkaniowe (jako element powyższych projektów – typ nie może być realizowany samodzielnie)		x	
	Wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, znajdujących się w sytuacji powodującej ubóstwo oraz uniemożliwiającej lub ograniczającej uczestnictwo w życiu społecznym, rodzinnym i zawodowym (projekty ośrodków pomocy społecznej)		x	
	Budowanie zdolności i potencjału partnerów społeczeństwa obywatelskiego w regionie		x	
	Centra Wsparcia NGO		x	
Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	Wsparcie dla rodzin, w szczególności tych wychowujących dzieci i przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze, w tym m.in. asystentura rodzinna, poradnictwo specjalistyczne, terapia, mediacja, zwiększenie partycypacji dzieci w procesie ich wspierania, treningi/turnusy opiekuńczo-wychowawcze oraz działania antydyskryminacyjne wspierające rodziny i ich członków doświadczających różnych form dyskryminacji np.: mowy nienawiści lub przemocy ze względu na orientację		x	Przewidziane działania o charakterze prospołecznym nie będą wpływały na zrównoważone wykorzystanie i ochronę zasobów wodnych lądowych. Nie oczekuje się, aby działania o charakterze nietechnicznym zagrażały dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych. Działania nie będą miały wpływu na stan wód morskich, ponieważ nie obejmują one swym zasięgiem tego obszaru.

seksualną, pochodzenie etniczne, niepełnosprawność			
Wsparcie dla rodzin adopcyjnych w regionie, poprzez podniesienie kwalifikacji opiekuńczo-wychowawczych oraz poprawę jakości funkcjonowania rodzin adopcyjnych, w tym: wsparcie przedadopcyjne/ preadopcyjne (np. diagnostyczne, szkoleniowe, doradcze) i poadopcyjne		x	
Usługi środowiskowe i aktywizacja społeczna dla osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym oraz wdrażanie idei Najpierw mieszkanie		x	
Wsparcie procesu deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej i innych instytucji dla dzieci m.in. poprzez tworzenie jej rodzinnych form, usługi wsparcia dla rodzin zastępczych (w tym kandydatów) oraz szkolenia kadr, a także kompleksowe wsparcie osób usamodzielnianych i opuszczających pieczę zastępczą (m.in. programy usamodzielniania – treningi i warsztaty samodzielności, asystent usamodzielniania, wsparcie w edukacji, mieszkalnictwo, poradnictwo prawne i psychologiczne)		x	

	Usługi wsparcia dla dzieci i młodzieży przebywających w rodzinach i różnego rodzaju instytucjach całodobowych		x	
	Wsparcie tworzenia i funkcjonowania mieszkań chronionych i/lub wspomaganych oraz innych rozwiązań łączących wsparcie społeczne i mieszkaniowe (jako element powyższych projektów – typ nie może być realizowany samodzielnie)		x	
	Wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, znajdujących się w sytuacji powodującej ubóstwo oraz uniemożliwiającej lub ograniczającej uczestnictwo w życiu społecznym, rodzinnym i zawodowym (projekty ośrodków pomocy społecznej)		x	
	Budowanie zdolności i potencjału partnerów społeczeństwa obywatelskiego w regionie		x	
	Centra Wsparcia NGO		x	

Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	Wsparcie dla rodzin, w szczególności tych wychowujących dzieci i przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze, w tym m.in. asystentura rodzinna, poradnictwo specjalistyczne, terapia, mediacja, zwiększenie partycypacji dzieci w procesie ich wspierania, treningi/turnusy opiekuńczo-wychowawcze oraz działania antydyskryminacyjne wspierające rodziny i ich członków doświadczających różnych form dyskryminacji np.: mowy nienawiści lub przemocy ze względu na orientację seksualną, pochodzenie etniczne, niepełnosprawność		x	Zakres przewidzianych działań (społeczne), ze względu na ich charakter nie wskazuje istotnego wpływu na gospodarkę odpadami, zatem nie powinny one negatywnie wpływać na środowisko. Nie oczekuje się, że działania doprowadzą do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów; nie doprowadzą do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków; oraz nie spowodują poważnego i długoterminowej szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym.
	Wsparcie dla rodzin adopcyjnych w regionie, poprzez podniesienie kwalifikacji opiekuńczo-wychowawczych oraz poprawę jakości funkcjonowania rodzin adopcyjnych, w tym: wsparcie przedadopcyjne/ preadopcyjne (np. diagnostyczne, szkoleniowe, doradcze) i poadopcyjne		x	
	Usługi środowiskowe i aktywizacja społeczna dla osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym oraz wdrażanie idei Najpierw mieszkanie		x	
	Wsparcie procesu deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej i innych instytucji dla dzieci m.in. poprzez tworzenie jej rodzinnych form, usługi wsparcia dla rodzin		x	

zastępczych (w tym kandydatów) oraz szkolenia kadr, a także kompleksowe wsparcie osób usamodzielnianych i opuszczających pieczę zastępczą (m.in. programy usamodzielniania – treningi i warsztaty samodzielności, asystent usamodzielniania, wsparcie w edukacji, mieszkalnictwo, poradnictwo prawne i psychologiczne)		
Usługi wsparcia dla dzieci i młodzieży przebywających w rodzinach i różnego rodzaju instytucjach całodobowych		x
Wsparcie tworzenia i funkcjonowania mieszkań chronionych i/lub wspomaganych oraz innych rozwiązań łączących wsparcie społeczne i mieszkaniowe (jako element powyższych projektów – typ nie może być realizowany samodzielnie)		x
Wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, znajdujących się w sytuacji powodującej ubóstwo oraz uniemożliwiającej lub ograniczającej uczestnictwo w życiu społecznym, rodzinnym i zawodowym (projekty ośrodków pomocy społecznej)		x
Budowanie zdolności i potencjału partnerów społeczeństwa obywatelskiego w regionie		x
Centra Wsparcia NGO		x

Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	Wsparcie dla rodzin, w szczególności tych wychowujących dzieci i przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze, w tym m.in. asystentura rodzinna, poradnictwo specjalistyczne, terapia, mediacja, zwiększenie partycypacji dzieci w procesie ich wspierania, treningi/turnusy opiekuńczo-wychowawcze oraz działania antydyskryminacyjne wspierające rodziny i ich członków doświadczających różnych form dyskryminacji np.: mowy nienawiści lub przemocy ze względu na orientację seksualną, pochodzenie etniczne, niepełnosprawność		x	Przewidziane działania będą miały charakter nietechniczny i jako takie nie będą zasadniczo wpływały na zwiększenie zanieczyszczenia powietrza, wody i gleby. Nie oczekuje się, że działania doprowadzą do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby.
	Wsparcie dla rodzin adopcyjnych w regionie, poprzez podniesienie kwalifikacji opiekuńczo-wychowawczych oraz poprawę jakości funkcjonowania rodzin adopcyjnych, w tym: wsparcie przedadopcyjne/ preadopcyjne (np. diagnostyczne, szkoleniowe, doradcze) i poadopcyjne		x	
	Usługi środowiskowe i aktywizacja społeczna dla osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym oraz wdrażanie idei Najpierw mieszkanie		x	
	Wsparcie procesu deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej i innych instytucji dla dzieci m.in. poprzez tworzenie jej rodzinnych form, usługi wsparcia dla rodzin		x	

zastępczych (w tym kandydatów) oraz szkolenia kadr, a także kompleksowe wsparcie osób usamodzielnianych i opuszczających pieczę zastępczą (m.in. programy usamodzielniania – treningi i warsztaty samodzielności, asystent usamodzielniania, wsparcie w edukacji, mieszkalnictwo, poradnictwo prawne i psychologiczne)		
Usługi wsparcia dla dzieci i młodzieży przebywających w rodzinach i różnego rodzaju instytucjach całodobowych		x
Wsparcie tworzenia i funkcjonowania mieszkań chronionych i/lub wspomaganych oraz innych rozwiązań łączących wsparcie społeczne i mieszkaniowe (jako element powyższych projektów – typ nie może być realizowany samodzielnie)		x
Wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, znajdujących się w sytuacji powodującej ubóstwo oraz uniemożliwiającej lub ograniczającej uczestnictwo w życiu społecznym, rodzinnym i zawodowym (projekty ośrodków pomocy społecznej)		x
Budowanie zdolności i potencjału partnerów społeczeństwa obywatelskiego w regionie		x

	Centra Wsparcia NGO		x	
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	Wsparcie dla rodzin, w szczególności tych wychowujących dzieci i przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze, w tym m.in. asystentura rodzinna, poradnictwo specjalistyczne, terapia, mediacja, zwiększenie partycypacji dzieci w procesie ich wspierania, treningi/turnusy opiekuńczo-wychowawcze oraz działania antydyskryminacyjne wspierające rodziny i ich członków doświadczających różnych form dyskryminacji np.: mowy nienawiści lub przemocy ze względu na orientację seksualną, pochodzenie etniczne, niepełnosprawność		x	Przewiduje się, że realizacja planowanych działań nie będzie w znacznym stopniu szkodliwa dla odbudowy bioróżnorodności i ekosystemów oraz nie będzie szkodliwa dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii i nie będzie w istotnym stopniu szkodliwa dla dobrego stanu ekosystemów, ponieważ działania mają charakter działań nietechnicznych (społecznych) i nie dotyczą inwestycji technicznych.
	Wsparcie dla rodzin adopcyjnych w regionie, poprzez podniesienie kwalifikacji opiekuńczo-wychowawczych oraz poprawę jakości funkcjonowania rodzin adopcyjnych, w tym: wsparcie przedadopcyjne/ preadopcyjne (np. diagnostyczne, szkoleniowe, doradcze) i poadopcyjne		x	
	Usługi środowiskowe i aktywizacja społeczna dla osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem		x	

mieszkaniowym oraz wdrażanie idei Najpierw mieszkanie		
Wsparcie procesu deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej i innych instytucji dla dzieci m.in. poprzez tworzenie jej rodzinnych form, usługi wsparcia dla rodzin zastępczych (w tym kandydatów) oraz szkolenia kadr, a także kompleksowe wsparcie osób usamodzielnianych i opuszczających pieczę zastępczą (m.in. programy usamodzielniania – treningi i warsztaty samodzielności, asystent usamodzielniania, wsparcie w edukacji, mieszkalnictwo, poradnictwo prawne i psychologiczne)		x
Usługi wsparcia dla dzieci i młodzieży przebywających w rodzinach i różnego rodzaju instytucjach całodobowych		x
Wsparcie tworzenia i funkcjonowania mieszkań chronionych i/lub wspomaganych oraz innych rozwiązań łączących wsparcie społeczne i mieszkaniowe (jako element powyższych projektów – typ nie może być realizowany samodzielnie)		x
Wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, znajdujących się w sytuacji powodującej ubóstwo oraz uniemożliwiającej lub ograniczającej uczestnictwo w życiu społecznym,		x

	rodzinnym i zawodowym (projekty ośrodków pomocy społecznej)			
	Budowanie zdolności i potencjału partnerów społeczeństwa obywatelskiego w regionie		x	
	Centra Wsparcia NGO		x	

Przeprowadzona analiza działań ujętych w ramach poszczególnych celów szczegółowych dla priorytetu WSPARCIE OBYWATELI – WŁĄCZENIE SPOŁECZNE w projekcie programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 wskazuje, że spełniają one zasadę DNSH („nie czynić poważnych szkód”) w odniesieniu do wyznaczonych celów środowiskowych, a podjęte działania ze względu na ich charakter nie będą miały znaczącego negatywnego wpływu na środowisko. W odniesieniu do zidentyfikowanych typów projektów nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczność poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych. Zatem nie sporządzono części 2 listy kontrolnej wraz z dowodami potwierdzającymi merytoryczną ocenę pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”.

Tabela 10. Analiza DNSH dla priorytetu Lubuski Rozwój Lokalny Kierowany Przez Społeczność

Cel szczegółowy: (f) Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami				
Etap 1. Analiza sześciu celów środowiskowych, celem określenia tych które wymagają merytorycznej oceny				
Część 1 Lista kontrolna				
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”		tak	nie	Uzasadnienie, w przypadku gdy zaznaczone pole "Nie"
Cele środowiskowe	Typ działania			
Łagodzenie zmian klimatu	Szkoła i przedszkole, jako ośrodek kultury i aktywizacji lokalnej społeczności – realizacja projektów w obszarze integracji społecznej – w szczególności na obszarach wiejskich – dla lokalnej społeczności (na bazie ww. placówek), kierowanych zarówno do dzieci, jak i dorosłych		x	Zakres przewidzianego działania (społeczne), ze względu na jego charakter nie wskazuje, aby mogło ono istotnie wpływać na klimat i powodować zwiększone emisje zanieczyszczeń. Nie oczekuje się, że realizacja działania będzie wpływała na zwiększenie emisji gazów cieplarnianych.
Adaptacja do zmian klimatu	Szkoła i przedszkole, jako ośrodek kultury i aktywizacji lokalnej społeczności – realizacja projektów w obszarze integracji społecznej – w szczególności na obszarach wiejskich – dla lokalnej społeczności (na bazie ww. placówek), kierowanych zarówno do dzieci, jak i dorosłych		x	Przewidziane działanie o charakterze prospołecznym nie powinno prowadzić do zwiększonego, niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa. Działanie ma charakter prospołeczny, w związku z tym nie powinno przyczynić się do emisji zanieczyszczeń wpływających na adaptację do zmian klimatu.

Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	Szkoła i przedszkole, jako ośrodek kultury i aktywizacji lokalnej społeczności – realizacja projektów w obszarze integracji społecznej – w szczególności na obszarach wiejskich – dla lokalnej społeczności (na bazie ww. placówek), kierowanych zarówno do dzieci, jak i dorosłych		x	Przewidziane działanie o charakterze prospołecznym nie będzie wpływać na zrównoważone wykorzystanie i ochronę zasobów wodnych łądowych.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	Szkoła i przedszkole, jako ośrodek kultury i aktywizacji lokalnej społeczności – realizacja projektów w obszarze integracji społecznej – w szczególności na obszarach wiejskich – dla lokalnej społeczności (na bazie ww. placówek), kierowanych zarówno do dzieci, jak i dorosłych		x	Zakres przewidzianego działania (społeczne), ze względu na jego charakter nie wskazuje istotnego wpływu na gospodarkę odpadami, zatem nie powinno negatywnie wpływać na środowisko.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	Szkoła i przedszkole, jako ośrodek kultury i aktywizacji lokalnej społeczności – realizacja projektów w obszarze integracji społecznej – w szczególności na obszarach wiejskich – dla lokalnej społeczności (na bazie ww. placówek), kierowanych zarówno do dzieci, jak i dorosłych		x	Przewidziane działanie będzie miało charakter nietechniczny i jako takie nie będzie zasadniczo wpływało na zwiększenie zanieczyszczenia powietrza, wody i gleby. Nie oczekuje się, że działanie doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	Szkoła i przedszkole, jako ośrodek kultury i aktywizacji lokalnej społeczności – realizacja projektów w obszarze integracji społecznej – w szczególności na obszarach wiejskich – dla lokalnej społeczności (na bazie ww. placówek),		x	Przewiduje się, że realizacja planowanego działania nie będzie w znacznym stopniu szkodliwa dla odbudowy bioróżnorodności i ekosystemów oraz nie będzie szkodliwa dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii oraz nie będzie w istotnym stopniu szkodliwa dla dobrego stanu

	kierowanych zarówno do dzieci, jak i dorosłych			ekosystemów, ponieważ działanie ma charakter działań nietechnicznych (społecznych) i nie dotyczą inwestycji technicznych.

Cel szczegółowy: (g) Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej

Etap 1. Analiza sześciu celów środowiskowych, celem określenia tych które wymagają merytorycznej oceny

Część 1 Lista kontrolna

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”		tak	nie	Uzasadnienie, w przypadku gdy zaznaczone pole "Nie"
Cele środowiskowe	Typ działania			
Łagodzenie zmian klimatu	Lokalne kształcenie – wsparcie lokalnych inicjatyw na rzecz kształcenia osób dorosłych m.in. poprzez tworzenie lokalnych punktów wsparcia kształcenia osób dorosłych, w tym służących aktywizacji osób starszych, o niskich kwalifikacjach czy osób z niepełnosprawnościami		x	Zakres przewidzianego działania (społeczne), ze względu na jego charakter nie wskazuje, aby mogło ono istotnie wpływać na klimat i powodować zwiększone emisje zanieczyszczeń. Nie oczekuje się, że realizacja działania będzie wpływała na zwiększenie emisji gazów cieplarnianych.
Adaptacja do zmian klimatu	Lokalne kształcenie – wsparcie lokalnych inicjatyw na rzecz kształcenia osób dorosłych m.in. poprzez tworzenie lokalnych punktów wsparcia kształcenia osób dorosłych, w tym służących aktywizacji osób starszych, o niskich		x	Przewidziane działanie o charakterze prospołecznym nie powinno prowadzić do zwiększonego, niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa. Działanie ma charakter prospołeczny, w związku z tym nie

	kwalfikacjach czy osób z niepełnosprawnościami			powinno przyczynić się do emisji zanieczyszczeń wpływających na adaptację do zmian klimatu.
Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	Lokalne kształcenie – wsparcie lokalnych inicjatyw na rzecz kształcenia osób dorosłych m.in. poprzez tworzenie lokalnych punktów wsparcia kształcenia osób dorosłych, w tym służących aktywizacji osób starszych, o niskich kwalifikacjach czy osób z niepełnosprawnościami		x	Przewidziane działanie o charakterze prospołecznym nie będzie wpływało na zrównoważone wykorzystanie i ochronę zasobów wodnych lądowych. Nie oczekuje się, aby działanie o charakterze nietechnicznym zagrażało dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych. Działanie nie będzie miało wpływu na stan wód morskich, ponieważ nie obejmuje ono swym zasięgiem tego obszaru.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	Lokalne kształcenie – wsparcie lokalnych inicjatyw na rzecz kształcenia osób dorosłych m.in. poprzez tworzenie lokalnych punktów wsparcia kształcenia osób dorosłych, w tym służących aktywizacji osób starszych, o niskich kwalifikacjach czy osób z niepełnosprawnościami		x	Zakres przewidzianego działania (społeczne), ze względu na jego charakter nie wskazuje istotnego wpływu na gospodarkę odpadami, zatem nie powinno negatywnie wpływać na środowisko.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	Lokalne kształcenie – wsparcie lokalnych inicjatyw na rzecz kształcenia osób dorosłych m.in. poprzez tworzenie lokalnych punktów wsparcia kształcenia osób dorosłych, w tym służących aktywizacji osób starszych, o niskich kwalifikacjach czy osób z niepełnosprawnościami		x	Przewidziane działanie będzie miało charakter nietechniczny i jako takie nie będzie zasadniczo wpływało na zwiększenie zanieczyszczenia powietrza, wody i gleby. Nie oczekuje się, że działanie doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	Lokalne kształcenie – wsparcie lokalnych inicjatyw na rzecz kształcenia osób dorosłych m.in. poprzez tworzenie lokalnych punktów wsparcia kształcenia		x	Przewiduje się, że realizacja planowanego działania nie będzie w znacznym stopniu szkodliwa dla odbudowy bioróżnorodności i ekosystemów oraz nie będzie szkodliwa dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i

	osób dorosłych, w tym służących aktywizacji osób starszych, o niskich kwalifikacjach czy osób z niepełnosprawnościami			gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii i nie będzie w istotnym stopniu szkodliwa dla dobrego stanu ekosystemów, ponieważ działanie ma charakter nietechnicznych (społecznych) i nie dotyczy inwestycji infrastrukturalnych.

Cel szczegółowy: (k) Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej

Etap 1. Analiza sześciu celów środowiskowych, celem określenia tych które wymagają merytorycznej oceny

Część 1 Lista kontrolna

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”		tak	nie	Uzasadnienie, w przypadku gdy zaznaczone pole "Nie"
Cele środowiskowe	Typ działania			
Łagodzenie zmian klimatu	Rozwój usług w gospodarstwach opiekuńczych		x	Zakres przewidzianego działania (społeczne), ze względu na jego charakter nie wskazuje, aby mogło ono istotnie wpływać na klimat i powodować zwiększone emisje zanieczyszczeń. Nie oczekuje się, że realizacja działania będzie wpływała na zwiększenie emisji gazów cieplarnianych.
Adaptacja do zmian klimatu	Rozwój usług w gospodarstwach opiekuńczych		x	Przewidziane działanie o charakterze prospołecznym nie powinno prowadzić do zwiększonego, niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa.

Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	Rozwój usług w gospodarstwach opiekuńczych		x	Przewidziane działanie o charakterze prospołecznym nie będzie wpływało na zrównoważone wykorzystanie i ochronę zasobów wodnych lądowych.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	Rozwój usług w gospodarstwach opiekuńczych		x	Zakres przewidzianego działania (społeczne), ze względu na jego charakter nie wskazuje istotnego wpływu na gospodarkę odpadami, zatem nie powinno negatywnie wpływać na środowisko. Nie oczekuje się, że działanie doprowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów; nie doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków; oraz nie spowodują poważnego i długoterminowej szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	Rozwój usług w gospodarstwach opiekuńczych		x	Przewidziane działanie będzie miało charakter nietechniczny i jako takie nie będą zasadniczo wpływać na zwiększenie zanieczyszczenia powietrza, wody i gleby. Nie oczekuje się, że działanie doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	Rozwój usług w gospodarstwach opiekuńczych		x	Przewiduje się, że realizacja planowanego działania nie będzie w znacznym stopniu szkodliwa dla odbudowy bioróżnorodności i ekosystemów oraz nie będzie szkodliwa dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii oraz nie będzie w istotnym stopniu szkodliwa dla dobrego stanu ekosystemów, ponieważ działanie ma charakter

				nietechnicznych (społecznych) i nie dotyczą inwestycji technicznych.

Cel szczegółowy: (I) Wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci

Etap 1. Analiza sześciu celów środowiskowych, celem określenia tych które wymagają merytorycznej oceny

Część 1 Lista kontrolna

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”		tak	nie	Uzasadnienie, w przypadku gdy zaznaczone pole "Nie"
Cele środowiskowe	Typ działania			
Łagodzenie zmian klimatu	Wsparcie aktywizacji społecznej i rozwój społeczności lokalnych (działania na rzecz aktywizacji społecznej osób wykluczonych, zagrożonych wykluczeniem i ich rodzin w środowisku lokalnym, budowanie potencjału społeczności lokalnych m.in. poprzez programy aktywności lokalnej, pikniki sąsiedzkie, zajęcia podwórkowe dla dzieci, świetlice środowiskowe		x	Zakres przewidzianego działania (społeczne), ze względu na jego charakter nie wskazuje, aby mogło ono istotnie wpływać na klimat i powodować zwiększone emisje zanieczyszczeń. Nie oczekuje się, że realizacja działania będzie wpływała na zwiększenie emisji gazów cieplarnianych.
Adaptacja do zmian klimatu	Wsparcie aktywizacji społecznej i rozwój społeczności lokalnych (działania na rzecz aktywizacji społecznej osób wykluczonych, zagrożonych wykluczeniem i ich rodzin w środowisku lokalnym, budowanie potencjału społeczności lokalnych m.in. poprzez programy aktywności lokalnej,		x	Przewidziane działanie o charakterze prospołecznym nie powinno prowadzić do zwiększonego, niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa. Działanie ma charakter prospołeczny, w związku z tym nie powinno przyczynić się do emisji zanieczyszczeń wpływających na adaptację do zmian klimatu.

	pikniki sąsiedzkie, zajęcia podwórkowe dla dzieci, świetlice środowiskowe			
Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	Wsparcie aktywizacji społecznej i rozwój społeczności lokalnych (działania na rzecz aktywizacji społecznej osób wykluczonych, zagrożonych wykluczeniem i ich rodzin w środowisku lokalnym, budowanie potencjału społeczności lokalnych m.in. poprzez programy aktywności lokalnej, pikniki sąsiedzkie, zajęcia podwórkowe dla dzieci, świetlice środowiskowe		x	Przewidziane działanie o charakterze prospołecznym nie będzie wpływało na zrównoważone wykorzystanie i ochronę zasobów wodnych lądowych. Nie oczekuje się, aby działanie o charakterze nietechnicznym zagrażało dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych. Działanie nie będzie miało wpływu na stan wód morskich, ponieważ nie obejmuje on swym zasięgiem tego obszaru.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	Wsparcie aktywizacji społecznej i rozwój społeczności lokalnych (działania na rzecz aktywizacji społecznej osób wykluczonych, zagrożonych wykluczeniem i ich rodzin w środowisku lokalnym, budowanie potencjału społeczności lokalnych m.in. poprzez programy aktywności lokalnej, pikniki sąsiedzkie, zajęcia podwórkowe dla dzieci, świetlice środowiskowe)		x	Zakres przewidzianego działania (społeczne), ze względu na jego charakter nie wskazuje istotnego wpływu na gospodarkę odpadami, zatem nie powinno negatywnie wpływać na środowisko. Nie oczekuje się, że działanie doprowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów; nie doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków oraz nie spowoduje poważnego i długoterminowej szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	Wsparcie aktywizacji społecznej i rozwój społeczności lokalnych (działania na rzecz aktywizacji społecznej osób wykluczonych, zagrożonych wykluczeniem i ich rodzin w środowisku lokalnym, budowanie potencjału społeczności lokalnych m.in.		x	Przewidziane działanie będzie miało charakter nietechniczny i jako takie nie będzie zasadniczo wpływało na zwiększenie zanieczyszczenia powietrza, wody i gleby. Nie oczekuje się, że działanie doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby.

	poprzez programy aktywności lokalnej, pikniki sąsiedzkie, zajęcia podwórkowe dla dzieci, świetlice środowiskowe			
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	Wsparcie aktywizacji społecznej i rozwój społeczności lokalnych (działania na rzecz aktywizacji społecznej osób wykluczonych, zagrożonych wykluczeniem i ich rodzin w środowisku lokalnym, budowanie potencjału społeczności lokalnych m.in. poprzez programy aktywności lokalnej, pikniki sąsiedzkie, zajęcia podwórkowe dla dzieci, świetlice środowiskowe		x	Przewiduje się, że realizacja planowanego działania nie będzie w znacznym stopniu szkodliwa dla odbudowy bioróżnorodności i ekosystemów oraz nie będzie szkodliwa dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii oraz nie będzie w istotnym stopniu szkodliwa dla dobrego stanu ekosystemów, ponieważ działanie ma charakter nietechnicznych (społecznych) i nie dotyczy inwestycji technicznych.

Przeprowadzona analiza działań ujętych w ramach poszczególnych celów szczegółowych dla priorytetu LUBUSKI ROZWÓJ LOKALNY KIEROWANY PRZEZ SPOŁECZNOŚĆ w projekcie programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 wskazuje, że spełniają one zasadę DNSH („nie czyn poważnych szkód”) w odniesieniu do wyznaczonych celów środowiskowych, a podjęte działania ze względu na ich charakter nie będą miały znaczącego negatywnego wpływu na środowisko. W odniesieniu do zidentyfikowanych typów projektów nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych. Zatem nie sporządzono części 2 listy kontrolnej wraz z dowodami potwierdzającymi merytoryczną ocenę pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”.

Tabela 11. Analiza DNSH dla priorytetu Lokalne Lubuskie

Cel szczegółowy: (i) Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich				
Etap 1. Analiza sześciu celów środowiskowych, celem określenia tych które wymagają merytorycznej oceny				
Część 1 Lista kontrolna				
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”		tak	nie	Uzasadnienie, w przypadku gdy zaznaczone pole "Nie"
Cele środowiskowe	Typ działania			
Łagodzenie zmian klimatu	Wspieranie kultury i dziedzictwa kulturowego oraz ochrona i zachowanie zabytkowych ogrodów i parków		x	Przewidywane działanie ma nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu, ponieważ będzie zmierzać głównie do podniesienia atrakcyjności kulturalnej. Ocena DNSH Krajowego Planu Odbudowy wykazała, że działania z zakresu np. wspierania działalności podmiotów sektora kultury i przemysłów kreatywnych mają pomijalny wpływ na analizowany cel środowiskowy, stąd nie oczekuje się, że działania doprowadzą do znacznych emisji gazów cieplarnianych.
	Rewitalizacja obszarów miejskich		x	Przewidywane działania mają nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu, ponieważ będą zmierzać głównie do podniesienia atrakcyjności i potencjału obszarów miejskich. Planowane działania nakierowane są na zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy w województwie.
	Rozwój terenów inwestycyjnych		x	

	Wspieranie rozwoju turystyki poprzez rozwój różnych form turystyki, zróżnicowanie ofert turystycznych, inwestowanie w mniej znane miejsca o dużym potencjale, które przyczynią się do rozwoju danych obszarów i społeczności lokalnych	x	W ramach działania przewiduje się inwestycje w obiekty/miejsca o charakterze turystycznym. W przypadku działania o charakterze nietechnicznym (brak prowadzenia prac budowlanych), nie oczekuje się, że dojdzie do znacznych emisji gazów cieplarnianych, ponieważ nie są one związane z bezpośrednią, zwiększoną emisją zanieczyszczeń. W przypadku działania technicznego polegającego na budowie (o ile wystąpi), ewentualne negatywne oddziaływanie może wystąpić w związku z ingerencją np. w powierzchnię ziemi oraz w związku z wykorzystaniem ciężkiego sprzętu (emisja zanieczyszczeń pyłowych, gazowych, czasowe zajęcie terenów). Charakter tych oddziaływań będzie lokalny, chwilowy i ustąpi po zrealizowaniu inwestycji. W przypadku działania polegającego na budowie, przebudowie lub modernizacji (o ile wystąpią), zadania dotyczyć będą istniejących obiektów, a więc ewentualne emisje będą istotnie niższe w porównaniu do ewentualnej budowy. Rodzaj emisji i oddziaływań dla tego typu działań powinien być typowy dla tego rodzaju inwestycji, zatem ryzyko wystąpienia rzeczywistego oddziaływania można uznać za minimalne. Skala działania i jego charakter nie wskazują na możliwość znacznych emisji gazów cieplarnianych.
Adaptacja do zmian klimatu	Wspieranie kultury i dziedzictwa kulturowego oraz ochrona i zachowanie zabytkowych ogrodów i parków	x	Przewidywane działanie ma nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu, ponieważ będzie zmierzać głównie do podniesienia atrakcyjności kulturalnej. Ocena DNSH Krajowego Planu Odbudowy wykazała, że działania z zakresu np. wspierania działalności podmiotów sektora kultury i przemysłów kreatywnych mają pomijalny wpływ na

				analizowany cel środowiskowy, stąd nie oczekuje się, że działania doprowadzą do znacznych emisji gazów cieplarnianych.
	Rewitalizacja obszarów miejskich		x	Przewidywane działania mają nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu, ponieważ będą zmierzać głównie do podniesienia atrakcyjności i potencjału obszarów miejskich. Planowane działania nakierowane są na zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy w województwie. Analizowane działania będą miały neutralny, względnie pozytywny wpływ na cel środowiskowy. Ewentualne negatywne oddziaływanie może wystąpić tylko w przypadku podejmowania działań technicznych. Charakter tych oddziaływań będzie lokalny, chwilowy i ustąpi po zrealizowaniu inwestycji. Nie oczekuje się, że działania doprowadzą do znacznych emisji gazów cieplarnianych.
	Rozwój terenów inwestycyjnych		x	
	Wspieranie rozwoju turystyki poprzez rozwój różnych form turystyki, zróżnicowanie ofert turystycznych, inwestowanie w mniej znane miejsca o dużym potencjale, które przyczynią się do rozwoju danych obszarów i społeczności lokalnych		x	
Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	Wspieranie kultury i dziedzictwa kulturowego oraz ochrona i zachowanie zabytkowych ogrodów i parków		x	Zakres i charakter przewidzianego działania (głównie społeczno-kulturalny) wskazuje, że nie powinno ono zasadniczo wpływać na zwiększenie emisji zanieczyszczeń do ekosystemów wodnych.
	Rewitalizacja obszarów miejskich		x	Przewiduje się, że działania nie będą zagrażać dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych. Celem rewitalizacji jest przede wszystkim niwelowanie negatywnych zjawisk społecznych wraz z pobudzeniem zaangażowania społeczności lokalnej. W "Prognozie oddziaływania na środowisko do projektu Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030" wskazuje się przewagę pozytywnych oddziaływań w związku z ewentualną rewitalizacją obszarów miejskich, np. wpływ na
	Rozwój terenów inwestycyjnych		X	

			jakość i system ochrony wód (mniej emitowanych zanieczyszczeń, stosowanie efektywnych wodooszczędnych technologii w przedsiębiorstwach, projekty smart city, współpraca miast, ograniczenie ryzyka poważnego wypadku i awarii, ograniczanie wymywania zanieczyszczeń, wzrost powierzchni zieleni miejskiej, zagospodarowywanie wód opadowych – wzrost retencji). Odpowiednio zaprojektowany układ komunikacyjny / transportowy w regionie powinien przyczyniać się do zmniejszenia kongestii, upłynnienia ruchu oraz ograniczenia tym samym emitowanych zanieczyszczeń (w tym do wód). Działania nie będą zagrażać dobremu stanowi środowiska wód morskich, ponieważ nie obejmuje on swym zasięgiem tego obszaru.
	Wspieranie rozwoju turystyki poprzez rozwój różnych form turystyki, zróżnicowanie ofert turystycznych, inwestowanie w mniej znane miejsca o dużym potencjale, które przyczynią się do rozwoju danych obszarów i społeczności lokalnych	x	
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	Wspieranie kultury i dziedzictwa kulturowego oraz ochrona i zachowanie zabytkowych ogrodów i parków	x	Ze względu na skalę, zakres i charakter przewidywanych inwestycji można uznać, że realizacja działania nie powinna mieć żadnego albo nie powinna mieć znaczącego przewidywalnego wpływu na gospodarkę o obiegu zamkniętym (w tym na zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling), związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami działania w całym jego cyklu życia. Ocena DNSH Krajowego Planu Odbudowy wykazała, że działania z zakresu np. wspierania działalności podmiotów sektora kultury i przemysłów kreatywnych mają pomijalny

			wpływ na analizowany cel środowiskowy, stąd nie oczekuje się, że działania doprowadzą do znacznych emisji gazów cieplarnianych.
Rewitalizacja obszarów miejskich		x	Skala, zakres i charakter przewidywanych działań nie wskazuje, że inwestycje dotyczące rewitalizacji obszarów miejskich mogą doprowadzić do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów. Na etapie realizacji przedsięwzięć, w związku z ewentualnymi pracami przygotowawczymi, uporządkowaniem terenu lub pracami budowlanymi można spodziewać się generowania odpadów budowlanych (np. gruz, ziemia). Ewentualne odpady powinny zostać zutylicowane przez firmy posiadające odpowiednie uprawnienia i pozwolenia. W miarę możliwości działania powinny dążyć do maksymalizacji ponownego użycia materiałów. Racjonalna gospodarka przestrzenią przyczyni się do poprawy ładu przestrzennego w regionie, przeciwdziałaniu niekontrolowanej suburbanizacji, rewitalizacji zdegradowanych terenów, zwiększeniu udziału zieleni miejskiej (zgodnie z "Prognozą oddziaływania na środowisko do projektu Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030").
Rozwój terenów inwestycyjnych		x	
Wspieranie rozwoju turystyki poprzez rozwój różnych form turystyki, zróżnicowanie ofert turystycznych, inwestowanie w mniej znane miejsca o dużym potencjale, które przyczynią się do rozwoju danych obszarów i społeczności lokalnych		x	Przewiduje się, że realizacja działania nie będzie w znacznym stopniu szkodliwa dla analizowanego elementu, przy założeniu że podmioty, o ile to uzasadnione, dotrzymywać będą warunki i wymagania określone w stosownych pozwoleniach środowiskowych (o ile planowane działania będą wymagały uzyskania stosownych decyzji i pozwoleń), w przypadku ewentualnych prac budowlanych (o ile wystąpią).

Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	Wspieranie kultury i dziedzictwa kulturowego oraz ochrona i zachowanie zabytkowych ogrodów i parków	x	Nie oczekuje się, że działanie doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby.
	Rewitalizacja obszarów miejskich	x	Skala, zakres i charakter planowanego działania wskazuje, że nie należy oczekiwać istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby. Racjonalna gospodarka przestrzenną przyczyni się do poprawy ładu przestrzennego w regionie, przeciwdziałaniu niekontrolowanej suburbanizacji, rewitalizacji zdegradowanych terenów, zwiększeniu udziału zieleni miejskiej (zgodnie z "Prognozą oddziaływania na środowisko do projektu Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030").
	Rozwój terenów inwestycyjnych	x	Nie oczekuje się, że działanie doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby.
	Wspieranie rozwoju turystyki poprzez rozwój różnych form turystyki, zróżnicowanie ofert turystycznych, inwestowanie w mniej znane miejsca o dużym potencjale, które przyczynią się do rozwoju danych obszarów i społeczności lokalnych	x	Skala i charakter przewidywanego działania wskazuje, że nie powinno mieć ono wpływu na analizowany cel środowiskowy. Realizacja działania nie powinna powodować wpływu bezpośredniego na stan powietrza, wody lub gleby i ich kontrolę oraz nie powinna doprowadzić do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	Wspieranie kultury i dziedzictwa kulturowego oraz ochrona i zachowanie zabytkowych ogrodów i parków	x	Przewidywane działanie ma nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Ocena DNSH Krajowego Planu Odbudowy wykazała, że działania z zakresu np. wspierania działalności podmiotów sektora kultury i przemysłów kreatywnych mają pomijalny wpływ na cel środowiskowy „Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i

			ekosystemów”, stąd nie oczekuje się, że działanie doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych.
	Rewitalizacja obszarów miejskich	x	Przewidywane działania mają nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Zakres i charakter przewidzianych działań wskazuje, że nie powinny one w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów i nie będą szkodliwe dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii, ponieważ działania te charakter głównie rozwiązań systemowych.
	Rozwój terenów inwestycyjnych	x	ekosystemów i nie będą szkodliwe dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii, ponieważ działania te charakter głównie rozwiązań systemowych.
	Wspieranie rozwoju turystyki poprzez rozwój różnych form turystyki, zróżnicowanie ofert turystycznych, inwestowanie w mniej znane miejsca o dużym potencjale, które przyczynią się do rozwoju danych obszarów i społeczności lokalnych	x	Tylko w przypadku, gdy działania obejmować będzie inwestycje o charakterze technicznym (np. inwestycje w obiekty/miejsca turystyczne), na etapie ewentualnych prac budowlanych lub innych związanych z dostosowaniem terenu do w/w miejsce, lokalnie może dojść do zmiany struktury stref nadbrzeżnych. Ewentualne zakłócenia będą tymczasowe, a ogólny stan bioróżnorodności nie powinien ulec pogorszeniu i w perspektywie długoterminowej nie będzie występować. Uporządkowanie obiektów/miejsc tworzących turystyczne szlaki tematyczne może ograniczyć tzw. "dziką turystykę", a zastosowanie odpowiednich oznaczeń i zabezpieczeń spowodować pośredni pozytywny wpływ na bioróżnorodność poprzez rozrost gatunków, na które dotychczas oddziaływała antropogeniczna działalność człowieka. Niekontrolowana i nadmierna penetracja obszarów szczególnie cennych przyrodniczo przez turystów może powodować płoszenie zwierząt, niszczenie siedlisk czy stwarzanie innych antropogenicznych zagrożeń jak np. pożary. Jednak odpowiednio zaprojektowana infrastruktura

			turystyczna może przyczyniać się do minimalizowania presji wywieranej na środowisko naturalne (głównie poprzez odpowiednie kanalizowanie potoków turystów). Prognoza oddziaływania na środowisko do projektu Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030 wskazuje, że odpowiednio zarządzany ruch turystyczny nie powinien nieść za sobą oddziaływań o istotnym negatywnym charakterze.
Etap 2. W odniesieniu do celów środowiskowych, w przypadku których w Etapie 1 udzielono odpowiedzi "tak", przeprowadza się ocenę merytoryczną oceny zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”			
Część 2 Ocena merytoryczna			
Pytania		nie	Uzasadnienie merytoryczne
Cel środowiskowy	Typ działania		
Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?	Wspieranie rozwoju turystyki poprzez rozwój różnych form turystyki, zróżnicowanie ofert turystycznych, inwestowanie w mniej znane miejsca o dużym potencjale, które przyczynią się do rozwoju danych obszarów i społeczności lokalnych	x	Przewiduje się realizację inwestycji w obiekty/miejsca o charakterze turystycznym. Realizacja w/w działania może pośrednio, potencjalnie oddziaływać na wody i ich jakość, w związku ze wzmożonym, prawdopodobnym napływem turystów zainteresowanych ofertą turystyczną. Oddziaływanie to może polegać, np. na generowaniu zwiększonej ilości ścieków przez turystów czy też wystąpieniu nadmiernego zaśmiecania wód. Zakłada się, że w związku z realizacją w/w działania zostaną wykonane odpowiednie oznakowania i zabezpieczenia minimalizujące negatywne oddziaływanie wywierane przez turystów. Prawdopodobny wzrost ilości ścieków będzie wiązać się z koniecznością ich oczyszczania zgodnie z wymogami Dyrektywy Rady z dnia 21 maja 1991 r. dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych (tzw. Dyrektywa ściekowa), której zapisy wdraża m.in. obowiązująca ustawa Prawo Wodne oraz obowiązujące Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 12 lipca 2019 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz

		warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi ścieków, a także przy odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych. Stosowanie sprawnych technicznie i prawidłowo wykonanych urządzeń oczyszczania ścieków oraz prawidłowa ich eksploatacja powinna zapewnić należyłą ochronę wód, w tym ochronę dobrego stanu lub dobrego potencjału ekologicznego jednolitych części wód powierzchniowych i wód gruntowych. Przy zastosowaniu środków minimalizujących, których przykłady przedstawiono w części 3 oceny, nie przewiduje się, że realizacja w/w działań będzie zagrażać stanowi lub potencjałowi ekologicznemu JCW (Jednolitych Części Wód). Nie przewiduje się, aby omawiane działanie mogło zagrażać dobremu stanowi środowiska wód morskich, ponieważ inwestycje planowane do realizacji w ramach analizowanego celu są zlokalizowane poza zasięgiem występowania wód morskich. <u>DOWODY POTWIERDZAJĄCE MERYTORYCZNĄ OCENĘ POD KĄTEM ZGODNOŚCI Z ZASADĄ "NIE CZYŃ POWAŻNYCH SZKÓD"</u> 1. Przy spełnieniu wymagań określonych w Ramowej Dyrektywy Wodnej oraz Dyrektywie ściekowej (np. spełnienie minimalnego % redukcji substancji zanieczyszczających) działanie nie powinno znacząco wpływać na stan lub potencjał ekologiczny jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub chronione siedliska i gatunki bezpośrednio uzależnione od wody.

Cel szczegółowy: (ii) Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie

Etap 1. Analiza sześciu celów środowiskowych, celem określenia tych które wymagają merytorycznej oceny				
Część 1 Lista kontrolna				
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”		tak	nie	Uzasadnienie, w przypadku gdy zaznaczone pole "Nie"
Cele środowiskowe	Typ działania			
Łagodzenie zmian klimatu	Projekty dotyczące rozwoju, zagospodarowania i zarządzania przestrzenią obszarów miejsko-wiejskich oraz wiejskich dla mieszkańców, w tym wspieranie budowania tożsamości lokalnej		x	Przewidziane działanie, ze względu na swój charakter i zakres (społeczne, nietechniczne), jako takie nie będzie zasadniczo wpływało na zwiększenie emisji gazów cieplarnianych.
	Wspieranie kultury i dziedzictwa kulturowego obszarów miejsko-wiejskich oraz wiejskich (np. projekty dotyczące promowania dostępu do przestrzeni kulturowych i lepszego wykorzystanie potencjału kulturowego do celów społecznych również w celu włączenia społecznego i poprawy jakości życia mieszkańców)		x	Przewidywane działanie ma nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu, ponieważ będzie zmierzać głównie do podniesienia atrakcyjności kulturalnej. Ocena DNSH Krajowego Planu Odbudowy wykazała, że działania z zakresu np. wspierania działalności podmiotów sektora kultury i przemysłów kreatywnych mają pomijalny wpływ na cel środowiskowy „łagodzenie zmian klimatu”, stąd nie oczekuje się, że działania doprowadzą do znacznych emisji gazów cieplarnianych.
	Wspieranie rozwoju turystyki poprzez rozwój różnych form turystyki, zróżnicowanie ofert turystycznych, inwestowanie w mniej znane miejsca o dużym potencjale, które przyczynią się do rozwoju danych obszarów i społeczności lokalnych			x

			wskazuje na możliwość znacznych emisji gazów cieplarnianych.
	Ochrona i zachowanie zabytkowych ogrodów i parków	x	Przewidywane działanie ma nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu, ponieważ będzie zmierzać głównie do ochrony i zachowania zabytkowych ogrodów i parków.
	Rozwój terenów inwestycyjnych	x	Przewidywane działanie ma nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu, ponieważ będzie zmierzać głównie do podniesienia atrakcyjności i potencjału na obszarach innych niż miejskie.
	Rewitalizacja obszarów miejsko-wiejskich oraz wiejskich	x	Przewidywane działanie ma nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu, ponieważ będzie zmierzać głównie do podniesienia atrakcyjności i potencjału na obszarach innych niż miejskie.
Adaptacja do zmian klimatu	Projekty dotyczące rozwoju, zagospodarowania i zarządzania przestrzenią obszarów miejsko-wiejskich oraz wiejskich dla mieszkańców, w tym wspieranie budowania tożsamości lokalnej	x	Przewidziane działanie, ze względu na swój charakter i zakres (społeczne, nietechniczne) nie powinno przyczynić się do emisji zanieczyszczeń wpływających na adaptację do zmian klimatu i nie powinno przyczynić się do zwiększenia niekorzystnego wpływu na obecny i przewidywany przyszły klimat.
	Wspieranie kultury i dziedzictwa kulturowego obszarów miejsko-wiejskich oraz wiejskich (np. projekty dotyczące promowania dostępu do przestrzeni kulturowych i lepszego wykorzystanie potencjału kulturowego do celów społecznych również w celu włączenia społecznego i poprawy jakości życia mieszkańców)	x	Przewidywane działanie ma nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu, ponieważ będzie zmierzać głównie do podniesienia atrakcyjności kulturalnej. Ocena DNSH Krajowego Planu Odbudowy wykazała, że działania z zakresu np. wspierania działalności podmiotów sektora kultury i przemysłów kreatywnych mają pomijalny wpływ na analizowany cel środowiskowy, stąd nie oczekuje się, że działanie doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych.
	Wspieranie rozwoju turystyki poprzez rozwój różnych form turystyki,	x	W ramach działania przewiduje się inwestycje w obiekty/miejsca o charakterze turystycznym. W przypadku

	zróżnicowanie ofert turystycznych, inwestowanie w mniej znane miejsca o dużym potencjale, które przyczynią się do rozwoju danych obszarów i społeczności lokalnych			działania o charakterze nietechnicznym (brak prowadzenia prac budowlanych), nie oczekuje się, że doprowadzi ono do znacznych emisji gazów cieplarnianych, ponieważ nie jest ono związane z bezpośrednią, zwiększoną emisją zanieczyszczeń. Skala i charakter działania nie wskazuje na możliwość znacznych emisji gazów cieplarnianych.
	Ochrona i zachowanie zabytkowych ogrodów i parków		x	Przewidywane działanie ma nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu, ponieważ będzie zmierzać głównie do ochrony i zachowania zabytkowych ogrodów i parków. Analizowane działanie będzie miało neutralny, względnie pozytywny wpływ na cel środowiskowy. Nie oczekuje się, że działanie doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych.
	Rozwój terenów inwestycyjnych		x	Przewidywane działanie ma nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu, ponieważ będzie zmierzać głównie do podniesienia atrakcyjności i potencjału obszarów innych niż miejskie.
	Rewitalizacja obszarów miejsko-wiejskich oraz wiejskich		x	Przewidywane działanie ma nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu, ponieważ będzie zmierzać głównie do podniesienia atrakcyjności i potencjału obszarów innych niż miejskie.
Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	Projekty dotyczące rozwoju, zagospodarowania i zarządzania przestrzenią obszarów miejsko-wiejskich oraz wiejskich dla mieszkańców, w tym wspieranie budowania tożsamości lokalnej		x	Przewiduje się realizację działania o charakterze nietechnicznym, w związku z tym, ze względu na zakres i typ działania, nie przewiduje się zasadniczego wpływu na zrównoważone wykorzystanie i ochronę zasobów wodnych lądowych, w tym nie przewiduje się wpływu na stan i potencjał JCW (Jednolite Części Wód). Lokalizacja inwestycji nie jest również usytuowana w zasięgu wód morskich, w związku z tym działania nie będą wpływały na zasoby wodne morskie.

	Wspieranie kultury i dziedzictwa kulturowego obszarów miejsko-wiejskich oraz wiejskich (np. projekty dotyczące promowania dostępu do przestrzeni kulturowych i lepszego wykorzystanie potencjału kulturowego do celów społecznych również w celu włączenia społecznego i poprawy jakości życia mieszkańców)		x	Zakres i charakter przewidzianego działania (głównie społeczno-kulturalny) wskazuje, że nie powinno ono zasadniczo wpływać na zwiększenie emisji zanieczyszczeń do ekosystemów wodnych. Działanie nie będzie miało wpływu na stan wód morskich, ponieważ nie obejmuje on swym zasięgiem tego obszaru. Przewiduje się, że efektem realizacji działań będzie rozwój aktywności kulturalnej.
	Wspieranie rozwoju turystyki poprzez rozwój różnych form turystyki, zróżnicowanie ofert turystycznych, inwestowanie w mniej znane miejsca o dużym potencjale, które przyczynią się do rozwoju danych obszarów i społeczności lokalnych	x		
	Ochrona i zachowanie zabytkowych ogrodów i parków		x	Zakres i charakter przewidzianego działania (głównie społeczno-kulturalny) wskazuje, że nie powinno ono zasadniczo wpływać na zwiększenie emisji zanieczyszczeń do ekosystemów wodnych. Działanie nie będzie miało wpływu na stan wód morskich, ponieważ nie obejmuje on swym zasięgiem tego obszaru. Przewiduje się, że efektem realizacji działań będzie rozwój aktywności kulturalnej.
	Rozwój terenów inwestycyjnych		x	Przewiduje się, że działanie nie będzie zagrażało dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych. Celem rewitalizacji jest przede wszystkim

	Rewitalizacja obszarów miejsko-wiejskich oraz wiejskich		x	niwelowanie negatywnych zjawisk społecznych wraz z pobudzeniem zaangażowania społeczności lokalnej. W "Prognozie oddziaływania na środowisko do projektu Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030" wskazano przewagę pozytywnych oddziaływań w związku z ewentualnymi pracami rewitalizacyjnymi.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	Projekty dotyczące rozwoju, zagospodarowania i zarządzania przestrzenią obszarów miejsko-wiejskich oraz wiejskich dla mieszkańców, w tym wspieranie budowania tożsamości lokalnej		x	Przewidziane działanie, ze względu na swój charakter i zakres (działania prospołeczne, nietechniczne), jako takie nie będzie zasadniczo wpływać na gospodarkę odpadami zatem nie będzie negatywnie wpływać na środowisko.
	Wspieranie kultury i dziedzictwa kulturowego obszarów miejsko-wiejskich oraz wiejskich (np. projekty dotyczące promowania dostępu do przestrzeni kulturowych i lepszego wykorzystanie potencjału kulturowego do celów społecznych również w celu włączenia społecznego i poprawy jakości życia mieszkańców)		x	Ze względu na skalę, zakres i charakter przewidywanych inwestycji można uznać, że realizacja działania nie powinna mieć żadnego albo nie powinna mieć znaczącego przewidywalnego wpływu na gospodarkę o obiegu zamkniętym (w tym na zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling), związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami działania w całym jego cyklu życia. Ocena DNSH Krajowego Planu Odbudowy wykazała, że działania z zakresu np. wspierania działalności podmiotów sektora kultury i przemysłów kreatywnych mają pomijalny wpływ na analizowany cel środowiskowy, stąd nie oczekuje się, że działanie doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych.
	Wspieranie rozwoju turystyki poprzez rozwój różnych form turystyki, zróżnicowanie ofert turystycznych, inwestowanie w mniej znane miejsca o dużym potencjale, które przyczynią się do		x	Przewidywane działanie ma nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu, ponieważ będzie zmierzać głównie do podniesienia atrakcyjności, potencjału działalności i aktywności turystycznej.

	rozwoju danych obszarów i społeczności lokalnych			
	Ochrona i zachowanie zabytkowych ogrodów i parków		x	Przewidziane działanie, ze względu na swój charakter i zakres (ochrona i zachowanie zabytkowych ogrodów i parków), jako takie nie będzie zasadniczo wpływać na gospodarkę odpadami zatem nie będzie negatywnie wpływać na środowisko.
	Rozwój terenów inwestycyjnych		x	Przewiduje się, że działanie nie będzie prowadzić do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów oraz nie doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia. Celem rewitalizacji jest przede wszystkim niwelowanie negatywnych zjawisk społecznych wraz z pobudzeniem zaangażowania społeczności lokalnej.
	Rewitalizacja obszarów miejsko-wiejskich oraz wiejskich		x	Przewiduje się, że działanie nie będzie prowadzić do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów oraz nie doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia. Celem rewitalizacji jest przede wszystkim niwelowanie negatywnych zjawisk społecznych wraz z pobudzeniem zaangażowania społeczności lokalnej.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	Projekty dotyczące rozwoju, zagospodarowania i zarządzania przestrzenią obszarów miejsko-wiejskich oraz wiejskich dla mieszkańców, w tym wspieranie budowania tożsamości lokalnej		x	Działanie dotyczące budowania tożsamości lokalnej nie powinno zasadniczo wpływać na zwiększenie zanieczyszczenia powietrza, wody i gleby, ponieważ ma charakter systemowy, nietechniczny.
	Wspieranie kultury i dziedzictwa kulturowego obszarów miejsko-wiejskich oraz wiejskich (np. projekty dotyczące promowania dostępu do przestrzeni kulturowych i lepszego wykorzystanie potencjału kulturowego do celów społecznych również w celu włączenia		x	Nie oczekuje się, że działanie doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby. Ocena DNSH Krajowego Planu Odbudowy wykazała, że działania z zakresu np. wspierania działalności podmiotów sektora kultury i przemysłów kreatywnych mają pomijalny wpływ na analizowany cel środowiskowy, stąd nie

społecznego i poprawy jakości życia mieszkańców)			oczekuje się, że działanie doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych.
Wspieranie rozwoju turystyki poprzez rozwój różnych form turystyki, zróżnicowanie ofert turystycznych, inwestowanie w mniej znane miejsca o dużym potencjale, które przyczynią się do rozwoju danych obszarów i społeczności lokalnych		x	Przewidywane działanie ma nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu, ponieważ będzie zmierzać głównie do podniesienia atrakcyjności i potencjału działalności i aktywności turystycznej.
Ochrona i zachowanie zabytkowych ogrodów i parków		x	Nie oczekuje się, że działanie doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby. Ocena DNSH Krajowego Planu Odbudowy wykazała, że działania z zakresu np. wspierania działalności podmiotów sektora kultury i przemysłów kreatywnych mają pomijalny wpływ na analizowany cel środowiskowy, stąd nie oczekuje się, że działanie doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych.
Rozwój terenów inwestycyjnych		x	Nie oczekuje się, że działanie doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby.
Rewitalizacja obszarów miejsko-wiejskich oraz wiejskich		x	Skala, zakres i charakter planowanego działania wskazuje, że nie należy oczekiwać istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby. Racjonalna gospodarka przestrzenną przyczyni się do poprawy ładu przestrzennego w regionie, przeciwdziałaniu niekontrolowanej suburbanizacji, rewitalizacji

				zdegradowanych terenów, zwiększeniu udziału zieleni miejskiej (zgodnie z "Prognozą oddziaływania na środowisko do projektu Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030").
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	Projekty dotyczące rozwoju, zagospodarowania i zarządzania przestrzenią obszarów miejsko-wiejskich oraz wiejskich dla mieszkańców, w tym wspieranie budowania tożsamości lokalnej	x		Przewiduje się realizację działania o charakterze nietechnicznym (budowanie tożsamości lokalnej). Charakter i zakres w/w działania nie wskazuje, aby mogło ono wpływać bezpośrednio na odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów. Nie oczekuje się, że działanie będzie w znacznym stopniu szkodliwe dla dobrego stanu i odporności ekosystemów i nie powinny być szkodliwe dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii.
	Wspieranie kultury i dziedzictwa kulturowego obszarów miejsko-wiejskich oraz wiejskich (np. projekty dotyczące promowania dostępu do przestrzeni kulturowych i lepszego wykorzystanie potencjału kulturowego do celów społecznych również w celu włączenia społecznego i poprawy jakości życia mieszkańców)	x		Przewidywane działanie ma nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Ocena DNSH Krajowego Planu Odbudowy wykazała, że działania z zakresu np. wspierania działalności podmiotów sektora kultury i przemysłów kreatywnych mają pomijalny wpływ na analizowany cel środowiskowy, stąd nie oczekuje się, że działanie doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych.
	Wspieranie rozwoju turystyki poprzez rozwój różnych form turystyki, zróżnicowanie ofert turystycznych, inwestowanie w mniej znane miejsca o dużym potencjale, które przyczynią się do rozwoju danych obszarów i społeczności lokalnych	x		W ramach planowanego działania przewiduje się realizację przedsięwzięć dotyczących rozwoju turystyki, poprzez rozwój różnych form turystyki, zróżnicowanie ofert turystycznych, inwestowanie w mniej znane miejsca o dużym potencjale, które przyczynią się do rozwoju danych obszarów i społeczności lokalnych. Tylko w przypadku, gdy działanie obejmować będzie inwestycje o charakterze technicznym (np. inwestycje w obiekty/miejsca turystyczne),

			na etapie ewentualnych prac budowlanych lub innych związanych z dostosowaniem terenu do w/w miejsce, lokalnie może dojść do zmiany struktury stref nadbrzeżnych. Ewentualne zakłócenia będą tymczasowe, a ogólny stan bioróżnorodności nie powinien ulec pogorszeniu i w perspektywie długoterminowej nie będzie występować. Uporządkowanie obiektów/miejsc tworzących turystyczne szlaki tematyczne może ograniczyć tzw. "dziką turystykę", a zastosowanie odpowiednich oznaczeń i zabezpieczeń spowodować pośredni pozytywny wpływ na bioróżnorodność poprzez rozrost gatunków, na które dotychczas oddziaływała antropogeniczna działalność człowieka. Niekontrolowana i nadmierna penetracja obszarów szczególnie cennych przyrodniczo przez turystów może powodować płoszenie zwierząt, niszczenie siedlisk czy stwarzanie innych antropogenicznych zagrożeń jak np. pożary. Jednak odpowiednio zaprojektowana infrastruktura turystyczna może przyczyniać się do minimalizowania presji wywieranej na środowisko naturalne (głównie poprzez odpowiednie kanalizowanie potoków turystów). Prognoza oddziaływania na środowisko do projektu Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030 wskazuje, że odpowiednio zarządzany ruch turystyczny nie powinien nieść za sobą oddziaływań o istotnym negatywnym charakterze.
	Ochrona i zachowanie zabytkowych ogrodów i parków	x	Przewidywane działanie ma nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Ocena DNSH Krajowego Planu Odbudowy wykazała, że działania z zakresu np. wspierania działalności podmiotów sektora kultury i przemysłów kreatywnych mają pomijalny wpływ na

				analizowany cel środowiskowy, stąd nie oczekuje się, że działanie doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych. W związku z tym, w kontekście bezpośredniej lub pośredniej realizacji działania w całym jego cyklu życia, nie ma żadnego albo nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy „Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów” i jako taki uznaje się je za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód”.
	Rozwój terenów inwestycyjnych		x	Przewidywane działania mają nieznaczny wpływ na analizowany cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Zakres i charakter przewidzianych działań wskazuje, że nie powinny one w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów i nie będą szkodliwe dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii, ponieważ działania te charakter głównie rozwiązań systemowych.
	Rewitalizacja obszarów miejsko-wiejskich oraz wiejskich		x	W ramach planowanego działania przewiduje się realizację przedsięwzięć dotyczących rewitalizacji obszarów miejsko-wiejskich oraz zagospodarowania i zarządzania przestrzenią obszarów miejsko-wiejskich oraz wiejskich dla mieszkańców. W zależności od skali i zakresu przedsięwzięcia, można spodziewać się ewentualnych uciążliwości w związku z hałasem (praca maszyn budowlanych), płoszeniem zwierząt. Generalnie, w perspektywie długoterminowej, planowany typ działania nie powinien prowadzić do znaczących oddziaływań względem bioróżnorodności, tj. ogólny stan bioróżnorodności w wyniku podniesienia atrakcyjności terenów, odpowiedniego zarządzania czy zagospodarowania terenów, nie powinien ulec pogorszeniu. Można spodziewać

				się jednak, że uporządkowanie terenów i przywrócenie im atrakcyjności stworzy dodatkowe możliwości do rozwoju roślin i zwierząt, stąd odpowiednio zaprojektowana infrastruktura może przyczyniać się do minimalizowania ewentualnych presji wywieranej na środowisko naturalne. W "Prognozie oddziaływania na środowisko do projektu Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030" wskazuje się ponadto szereg korzyści w związku z odnową i rewitalizacją wsi i małych miast, takich jak: zwiększenie świadomości mieszkańców wsi odnośnie potrzeby ochrony lokalnego dziedzictwa (w tym przyrodniczego), wzrost świadomości i tożsamości kulturowej mieszkańców wsi i małych miast, w tym także w obszarze lokalnych zasobów przyrodniczych.
Etap 2. W odniesieniu do celów środowiskowych, w przypadku których w Etapie 1 udzielono odpowiedzi "tak", przeprowadza się ocenę merytoryczną oceny zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”				
Część 2 Ocena merytoryczna				
Pytania		nie	Uzasadnienie merytoryczne	
Cel środowiskowy	Typ działania			
Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi	Wspieranie rozwoju turystyki poprzez rozwój różnych form turystyki, zróżnicowanie ofert turystycznych, inwestowanie w mniej znane miejsca o dużym potencjale, które przyczynią się do rozwoju danych obszarów i społeczności lokalnych	x	Przewiduje się realizację inwestycji w obiekty/miejsca o charakterze turystycznym. Realizacja w/w działania może pośrednio, potencjalnie oddziaływać na wody i ich jakość, w związku ze wzmożonym, prawdopodobnym napływem turystów zainteresowanych ofertą turystyczną. Oddziaływanie to może polegać, np. na generowaniu zwiększonej ilości ścieków przez turystów czy też wystąpieniu nadmiernego zaśmiecania wód. Zakłada się, że w związku z realizacją w/w działania zostaną wykonane odpowiednie oznakowania i zabezpieczenia minimalizujące negatywne oddziaływanie wywierane przez	

ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?		turystów. Prawdopodobny wzrost ilości ścieków będzie wiązać się z koniecznością ich oczyszczania zgodnie z wymogami Dyrektywy Rady z dnia 21 maja 1991 r. dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych (tzw. Dyrektywa ściekowa), której zapisy wdraża m.in. obowiązująca ustawa Prawo Wodne oraz obowiązujące Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 12 lipca 2019 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi ścieków, a także przy odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych. Stosowanie sprawnych technicznie i prawidłowo wykonanych urządzeń oczyszczania ścieków oraz prawidłowa ich eksploatacja powinna zapewnić należyłą ochronę wód, w tym ochronę dobrego stanu lub dobrego potencjału ekologicznego jednolitych części wód powierzchniowych i wód gruntowych. Przy zastosowaniu środków minimalizujących, których przykłady przedstawiono w części 3 oceny, nie przewiduje się, że realizacja w/w działania będzie zagrażać stanowi lub potencjałowi ekologicznemu JCW (Jednolitych Części Wód). Nie przewiduje się, aby omawiane działanie mogło zagrażać dobremu stanowi środowiska wód morskich, ponieważ inwestycje planowane do realizacji w ramach analizowanego celu są zlokalizowane poza zasięgiem występowania wód morskich. <u>DOWODY POTWIERDZAJĄCE MERYTORYCZNĄ OCENĘ POD KĄTEM ZGODNOŚCI Z ZASADĄ "NIE CZYŃ POWAŻNYCH SZKÓD"</u> 1. Przy spełnieniu wymagań określonych w Ramowej Dyrektywy Wodnej oraz Dyrektywie ściekowej (np. spełnienie minimalnego % redukcji substancji zanieczyszczających) działanie nie powinno

			znacząco wpływać na stan lub potencjał ekologiczny jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub chronione siedliska i gatunki bezpośrednio uzależnione od wody.

Przeprowadzona analiza działań ujętych w ramach poszczególnych celów szczegółowych dla priorytetu LOKALNE LUBUSKIE w projekcie programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 wskazuje, że spełniają one zasadę DNSH („nie czyn poważnych szkód”) w odniesieniu do wyznaczonych celów środowiskowych, a podjęte działania ze względu na ich charakter nie będą miały znaczącego negatywnego wpływu na środowisko. W odniesieniu do zidentyfikowanych typów projektów wskazano cele środowiskowe, dla których istniała konieczność poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych – dotyczyło to celów szczegółowych:

- *(i) Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich*
- *(ii) Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie*

w ramach których konieczne było sporządzenie części 2 listy kontrolnej oraz wskazania dowodów potwierdzających merytoryczną ocenę pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celu środowiskowego: Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich.

Tabela 12. Analiza DNSH dla priorytetu Pomoc techniczna

Cel szczegółowy: Priorytet pomocy technicznej - EFRR				
Etap 1. Analiza sześciu celów środowiskowych, celem określenia tych które wymagają merytorycznej oceny				
Część 1 Lista kontrolna				
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”		tak	nie	Uzasadnienie, w przypadku gdy zaznaczone pole "Nie"
Cele środowiskowe	Typ działania			
Łagodzenie zmian klimatu	Wsparcie instytucji Programu w zarządzaniu zasobami ludzkimi (ZZL) i wzmocnienie ich potencjału administracyjnego		x	Skala i charakter przewidzianych działań nie wskazuje, aby mogły one istotnie wpływać na klimat i powodować zwiększone emisje zanieczyszczeń. Nie oczekuje się, że realizacja działań będzie wpływała na zwiększenie emisji gazów cieplarnianych.
	Wsparcie skutecznych procedur i procesów we wdrażaniu Programu		x	
	Wsparcie funkcjonowania komitetów, grup roboczych i doradczych, partnerów		x	
	Wsparcie beneficjentów i potencjalnych beneficjentów Programu		x	
	Stworzenie spójnego systemu informacji i komunikacji		x	

Adaptacja do zmian klimatu	Wsparcie instytucji Programu w zarządzaniu zasobami ludzkimi (ZZL) i wzmocnienie ich potencjału administracyjnego		x	Skala i charakter przewidzianych działań nie wskazuje, aby mogły one prowadzić do zwiększonego, niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na same działania lub na ludność, przyrodę lub aktywa.
	Wsparcie skutecznych procedur i procesów we wdrażaniu Programu		x	
	Wsparcie funkcjonowania komitetów, grup roboczych i doradczych, partnerów		x	
	Wsparcie beneficjentów i potencjalnych beneficjentów Programu		x	
	Stworzenie spójnego systemu informacji i komunikacji			
Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	Wsparcie instytucji Programu w zarządzaniu zasobami ludzkimi (ZZL) i wzmocnienie ich potencjału administracyjnego		x	Skala i charakter przewidzianych działań wskazuje, że nie będą one wpływać na zrównoważone wykorzystanie i ochronę zasobów wodnych lądowych.
	Wsparcie skutecznych procedur i procesów we wdrażaniu Programu		x	
	Wsparcie funkcjonowania komitetów, grup roboczych i doradczych, partnerów		x	
	Wsparcie beneficjentów i potencjalnych beneficjentów Programu		x	

	Stworzenie spójnego systemu informacji i komunikacji		x	
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	Wsparcie instytucji Programu w zarządzaniu zasobami ludzkimi (ZZL) i wzmocnienie ich potencjału administracyjnego		x	Skala i charakter przewidzianych działań wskazuje, że nie będą one wywierać istotnego wpływu na gospodarkę odpadami, zatem nie powinny negatywnie wpływać na środowisko.
	Wsparcie skutecznych procedur i procesów we wdrażaniu Programu		x	
	Wsparcie funkcjonowania komitetów, grup roboczych i doradczych, partnerów		x	
	Wsparcie beneficjentów i potencjalnych beneficjentów Programu		x	
	Stworzenie spójnego systemu informacji i komunikacji		x	
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	Wsparcie instytucji Programu w zarządzaniu zasobami ludzkimi (ZZL) i wzmocnienie ich potencjału administracyjnego		x	Skala i charakter przewidzianych działań wskazuje, że nie będą one jako takie wpływać na zwiększenie zanieczyszczenia powietrza, wody i gleby.
	Wsparcie skutecznych procedur i procesów we wdrażaniu Programu		x	
	Wsparcie funkcjonowania komitetów, grup roboczych i doradczych, partnerów		x	

	Wsparcie beneficjentów i potencjalnych beneficjentów Programu		x	
	Stworzenie spójnego systemu informacji i komunikacji		x	
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	Wsparcie instytucji Programu w zarządzaniu zasobami ludzkimi (ZZL) i wzmocnienie ich potencjału administracyjnego		x	Skala i charakter przewidzianych działań wskazuje, że nie będą one w znacznym stopniu szkodliwe dla odbudowy bioróżnorodności i ekosystemów oraz nie będą szkodliwe dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii i nie będą w istotnym stopniu szkodliwe dla dobrego stanu ekosystemów, ponieważ działania, poprzez wykorzystanie dostępnych zasobów ludzkich i potencjału administracyjnego Instytucji Zarządzającej programem regionalnym oraz zwiększenie zdolności aplikacyjnej beneficjentów, powinny prowadzić do optymalnego wydatkowania środków strukturalnych w ramach Programu, a tym samym do osiągnięcia założonych celów.
	Wsparcie skutecznych procedur i procesów we wdrażaniu Programu		x	
	Wsparcie funkcjonowania komitetów, grup roboczych i doradczych, partnerów		x	
	Wsparcie beneficjentów i potencjalnych beneficjentów Programu		x	
	Stworzenie spójnego systemu informacji i komunikacji		x	

Cel szczegółowy: Priorytet pomocy technicznej - EFS+

Etap 1. Analiza sześciu celów środowiskowych, celem określenia tych które wymagają merytorycznej oceny

Część 1 Lista kontrolna

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka	tak	nie	Uzasadnienie, w przypadku gdy zaznaczone pole "Nie"

merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”				
Cele środowiskowe	Typ działania			
Łagodzenie zmian klimatu	Wsparcie instytucji Programu w zarządzaniu zasobami ludzkimi (ZZL) i wzmocnienie ich potencjału administracyjnego		x	Skala i charakter przewidzianych działań nie wskazuje, aby mogły one istotnie wpływać na klimat i powodować zwiększone emisje zanieczyszczeń. Nie oczekuje się, że realizacja działań będzie wpływała na zwiększenie emisji gazów cieplarnianych.
	Wsparcie skutecznych procedur i procesów we wdrażaniu Programu		x	
	Wsparcie funkcjonowania komitetów, grup roboczych i doradczych, partnerów		x	
	Wsparcie beneficjentów i potencjalnych beneficjentów Programu		x	
	Stworzenie spójnego systemu informacji i komunikacji		x	
Adaptacja do zmian klimatu	Wsparcie instytucji Programu w zarządzaniu zasobami ludzkimi (ZZL) i wzmocnienie ich potencjału administracyjnego		x	Skala i charakter przewidzianych działań nie wskazuje, aby mogły one prowadzić do zwiększonego, niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na same działania lub na ludność, przyrodę lub aktywa.
	Wsparcie skutecznych procedur i procesów we wdrażaniu Programu		x	
	Wsparcie funkcjonowania komitetów, grup roboczych i doradczych, partnerów		x	
	Wsparcie beneficjentów i potencjalnych beneficjentów Programu		x	

	Stworzenie spójnego systemu informacji i komunikacji			
Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	Wsparcie instytucji Programu w zarządzaniu zasobami ludzkimi (ZZL) i wzmocnienie ich potencjału administracyjnego		x	Skala i charakter przewidzianych działań wskazuje, że nie będą one wpływać na zrównoważone wykorzystanie i ochronę zasobów wodnych lądowych.
	Wsparcie skutecznych procedur i procesów we wdrażaniu Programu		x	
	Wsparcie funkcjonowania komitetów, grup roboczych i doradczych, partnerów		x	
	Wsparcie beneficjentów i potencjalnych beneficjentów Programu		x	
	Stworzenie spójnego systemu informacji i komunikacji		x	
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	Wsparcie instytucji Programu w zarządzaniu zasobami ludzkimi (ZZL) i wzmocnienie ich potencjału administracyjnego		x	Skala i charakter przewidzianych działań wskazuje, że nie będą one wywierać istotnego wpływu na gospodarkę odpadami, zatem nie powinny negatywnie wpływać na środowisko.
	Wsparcie skutecznych procedur i procesów we wdrażaniu Programu		x	
	Wsparcie funkcjonowania komitetów, grup roboczych i doradczych, partnerów		x	
	Wsparcie beneficjentów i potencjalnych beneficjentów Programu		x	
	Stworzenie spójnego systemu informacji i komunikacji		x	

Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	Wsparcie instytucji Programu w zarządzaniu zasobami ludzkimi (ZZL) i wzmocnienie ich potencjału administracyjnego		x	Skala i charakter przewidzianych działań wskazuje, że nie będą one jako takie wpływać na zwiększenie zanieczyszczenia powietrza, wody i gleby.
	Wsparcie skutecznych procedur i procesów we wdrażaniu Programu		x	
	Wsparcie funkcjonowania komitetów, grup roboczych i doradczych, partnerów		x	
	Wsparcie beneficjentów i potencjalnych beneficjentów Programu		x	
	Stworzenie spójnego systemu informacji i komunikacji		x	
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	Wsparcie instytucji Programu w zarządzaniu zasobami ludzkimi (ZZL) i wzmocnienie ich potencjału administracyjnego		x	Skala i charakter przewidzianych działań wskazuje, że nie będą one w znacznym stopniu szkodliwe dla odbudowy bioróżnorodności i ekosystemów oraz nie będą szkodliwe dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii i nie będą w istotnym stopniu szkodliwe dla dobrego stanu ekosystemów, ponieważ działania, poprzez wykorzystanie dostępnych zasobów ludzkich i potencjału administracyjnego Instytucji Zarządzającej programem regionalnym oraz zwiększenie zdolności aplikacyjnej beneficjentów, powinny prowadzić do optymalnego wydatkowania środków strukturalnych w ramach Programu, a tym samym do osiągnięcia założonych celów.
	Wsparcie skutecznych procedur i procesów we wdrażaniu Programu		x	
	Wsparcie funkcjonowania komitetów, grup roboczych i doradczych, partnerów		x	
	Wsparcie beneficjentów i potencjalnych beneficjentów Programu		x	
	Stworzenie spójnego systemu informacji i komunikacji		x	

Przeprowadzona analiza działań ujętych w ramach poszczególnych celów szczegółowych dla priorytetu POMOC TECHNICZNA w projekcie programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 wskazuje, że spełniają one zasadę DNSH („nie czyn poważnych szkód”) w odniesieniu do wyznaczonych celów środowiskowych, a podjęte działania ze względu na ich charakter nie będą miały znaczącego negatywnego wpływu na środowisko. W odniesieniu do zidentyfikowanych typów projektów nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych. Zatem nie sporządzono części 2 listy kontrolnej wraz z dowodami potwierdzającymi merytoryczną ocenę pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”.

3.2. Środki zaradcze

Przeprowadzone oceny wpływu na cele środowiskowe i pozwoliły na stwierdzenie, że przyjęte w ramach poszczególnych celów szczegółowych w projekcie Programu typy projektów są zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód”. Dla tych działań, które mogą potencjalnie charakteryzować się negatywnym oddziaływaniem na poszczególne cele środowiskowe przygotowano rekomendowane środki zaradcze, które umożliwią minimalizację ewentualnych negatywnych oddziaływań. Zestawienie środków zaradczych przedstawiono w tabeli 13.

Tabela 13. Środki zaradcze

Priorytet	Cel szczegółowy	Działanie	Cel środowiskowy	Przykładowe środki zaradcze
ZIELONE LUBUSKIE	(ii) Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju	Budowa i rozbudowa odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania energii elektrycznej wraz z magazynami energii działającymi na potrzeby danego źródła OZE oraz przyłączeniem do sieci. Moce przewidziane do dofinansowania w ramach programu regionalnego: energia elektryczna: – wiatr: nie więcej niż 5 MWe, – biomasa: nie więcej niż 5 MWe, – biogaz: nie więcej niż 0,5 MWe, – woda: nie więcej niż 5 MWe, – promieniowanie słoneczne: nie więcej niż 0,5 MWe	Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	Wariantowanie lokalizacji inwestycji na etapie uzyskania niezbędnych pozwoleń; Stosowanie technicznie sprawnego sprzętu; Odpowiednie oddalenie maszyn i urządzeń od ewentualnych wód powierzchniowych; Natychmiastowa utylizacja substancji w przypadku ich wylania; Tankowanie pojazdów tylko w miejscach do tego wyznaczonych i odpowiednio zabezpieczonych (stacje paliw).
		Budowa i rozbudowa odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania ciepła	Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów	Wariantowanie lokalizacji inwestycji na etapie uzyskania niezbędnych pozwoleń; Stosowanie technicznie sprawnego sprzętu;

		wraz z magazynami ciepła działającymi na potrzeby danego źródła OZE. Moce przewidziane do dofinansowania w ramach programu regionalnego: energia cieplna: – biomasa: nie więcej niż 5 MWth, – promieniowanie słoneczne: nie więcej niż 1 MWth, – geotermia: nie więcej niż 2 MWth, – biogaz: nie więcej niż 0,5 MWth	wodnych i morskich	Odpowiednie oddalenie maszyn i urządzeń od ewentualnych wód powierzchniowych; Natychmiastowa utylizacja substancji w przypadku ich wylania; Tankowanie pojazdów tylko w miejscach do tego wyznaczonych i odpowiednio zabezpieczonych (stacje paliw).
		Budowa i rozbudowa odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania energii elektrycznej wraz z magazynami energii działającymi na potrzeby danego źródła OZE oraz przyłączeniem do sieci. Moce przewidziane do dofinansowania w ramach programu regionalnego: energia elektryczna: – wiatr: nie więcej niż 5 MWe,	Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	Wariantowanie lokalizacji inwestycji na etapie uzyskania niezbędnych pozwoleń; Stosowanie technicznie sprawnego sprzętu; Odpowiednie oddalenie maszyn i urządzeń od ewentualnych wód powierzchniowych; Natychmiastowa utylizacja substancji w przypadku ich wylania; Wyłączenie maszyn i urządzeń podczas postoju; Ograniczenie emisji pyłu związanej ze zdejmowaniem wierzchniej warstwy gleby i gruntu poprzez zwiększenie wilgotności ziemi (zraszanie).

	– biomasa: nie więcej niż 5 MWe, – biogaz: nie więcej niż 0,5 MWe, – woda: nie więcej niż 5 MWe, – promieniowanie słoneczne: nie więcej niż 0,5 MWe		
	Budowa i rozbudowa odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania ciepła wraz z magazynami ciepła działającymi na potrzeby danego źródła OZE. Moce przewidziane do dofinansowania w ramach programu regionalnego: energia cieplna: – biomasa: nie więcej niż 5 MWth, – promieniowanie słoneczne: nie więcej niż 1 MWth, – geotermia: nie więcej niż 2 MWth, – biogaz: nie więcej niż 0,5 MWth	Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	Wariantowanie lokalizacji inwestycji na etapie uzyskania niezbędnych pozwoleń; Stosowanie technicznie sprawnego sprzętu; Odpowiednie oddalenie maszyn i urządzeń od ewentualnych wód powierzchniowych; Natychmiastowa utylizacja substancji w przypadku ich wylania; Wyłączenie maszyn i urządzeń podczas postojów; Ograniczenie emisji pyłu związanej ze zdejmowaniem wierzchniej warstwy gleby i gruntu poprzez zwiększenie wilgotności ziemi (zraszanie).
	Budowa i rozbudowa odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania energii elektrycznej wraz z	Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	Odpowiednie przygotowanie i oznakowanie placu budowy; Minimalizacja okresu wykonywania prac budowlanych;

		magazynami energii działającymi na potrzeby danego źródła OZE oraz przyłączeniem do sieci. Moce przewidziane do dofinansowania w ramach programu regionalnego: energia elektryczna: – wiatr: nie więcej niż 5 MWe, – biomasa: nie więcej niż 5 MWe, – biogaz: nie więcej niż 0,5 MWe, – woda: nie więcej niż 5 MWe, – promieniowanie słoneczne: nie więcej niż 0,5 MWe		Ograniczenie wycinki drzew i krzewów lub odpowiednie ich zabezpieczenie; Unikanie sytuacji, w której wiele urządzeń pracuje równocześnie szczególnie na małym obszarze; Stosowanie, w miarę możliwości, urządzeń podlegających ograniczeniu emisji hałasu.
		Budowa i rozbudowa odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania ciepła wraz z magazynami ciepła działającymi na potrzeby danego źródła OZE. Moce przewidziane do dofinansowania w ramach programu regionalnego: energia cieplna: – biomasa: nie więcej niż 5 MWth,	Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	Odpowiednie przygotowanie i oznakowanie placu budowy; Minimalizacja okresu wykonywania prac budowlanych; Ograniczenie wycinki drzew i krzewów lub odpowiednie ich zabezpieczenie; Unikanie sytuacji, w której wiele urządzeń pracuje równocześnie szczególnie na małym obszarze; Stosowanie, w miarę możliwości, urządzeń podlegających ograniczeniu emisji hałasu.

		– promieniowanie słoneczne: nie więcej niż 1 MWth, – geotermia: nie więcej niż 2 MWth, – biogaz: dnie więcej niż 0,5 MWth		
TRANSPORT	(ii) Rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej	Budowa, przebudowa i modernizacja dróg należących do sieci TEN-T (w tym budowa i przebudowa dróg wojewódzkich, przepraw mostowych, obwodnic i obejść miejscowości w przebiegu dróg wojewódzkich, punktowe inwestycje poprawiające bezpieczeństwo ruchu drogowego [drogi wojewódzkie], a także inwestycje zwiększające bezpieczeństwo niezmotoryzowanych uczestników ruchu)	Łagodzenie zmian klimatu	Stosowanie sprawnego technicznie sprzętu; Natychmiastowa eliminacja substancji zanieczyszczających w przypadku awarii; Wyposażenie zaplecza budowy w system odbioru i odprowadzania ścieków bytowych; Zapewnienie odpowiedniego standardu nawierzchni dróg; Wprowadzanie zieleni przydrożnej lub pasów izolacyjnych; Budowa bezkolizyjnych węzłów drogowych; Promowanie pojazdów napędzanych alternatywnymi paliwami; Promowanie transportu zbiorowego (optymalnie niskoemisyjnego lub bezemisyjnego); Wariantowanie przebiegu planowanych tras; Ograniczenie emisji zanieczyszczeń związanych z załadunkiem/rozładunkiem pojazdów poprzez zwilżanie materiałów (zraszanie); Udzielanie zamówień z uwzględnieniem kryteriów zielonych zamówień publicznych (np. przeprowadzenie procedury o udzielenie zamówienia zgodnie z kolejnością: wybór zespołu projektowego i wykonawców,

mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawę dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej			opracowanie projektu technicznego i wymagań eksploatacyjnych, budowa drogi, użytkowanie drogi, utrzymanie i eksploatacja drogi, wycofanie z użytku; przeprowadzenie oceny cyklu życia głównych elementów drogi, pomiar śladu węglowego głównych elementów drogi, wykorzystanie materiałów spełniających, np. minimalny wymóg dotyczący zawartości materiałów z recyklingu – zgodnie z obowiązującymi normami ISO w zakresie, np. kruszyw, nawierzchni asfaltowej, nawierzchni betonowej, mieszanek związanych spoiwem hydraulicznym, gruntu stabilizowanego, obniżenie emisji z transportu materiałów ciężkich (kruszyw wykorzystywanych na potrzeby głównych elementów drogi).
	Budowa, przebudowa i modernizacja dróg nie należących do sieci TEN-T (w tym budowa i przebudowa dróg wojewódzkich, przepraw mostowych, obwodnic i obejść miejscowości w przebiegu dróg wojewódzkich, punktowe inwestycje poprawiające bezpieczeństwo ruchu drogowego [drogi wojewódzkie], a także inwestycje zwiększające bezpieczeństwo	Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	Uwzględnienie potrzeby zbierania i odprowadzania wód opadowych z terenu nawierzchni projektowanych dróg; Miejsca postojowe maszyn i środków transportu powinny być zorganizowane w odpowiedniej odległości od koryt cieków wodnych, tak aby w razie ewentualnych wycieków istniała możliwość ich usunięcia, nim przedostaną się one do wód; Unikanie inwestycji, które powodują utratę lub degradację siedlisk wodnych i podmokłych na obszarach chronionych i w ich pobliżu; Odpowiednie zabezpieczanie terenu przed wtórnym przedostawaniem się zanieczyszczeń

		niezmotoryzowanych uczestników ruchu)		do wód gruntowych; Udzielanie zamówień z uwzględnieniem kryteriów zielonych zamówień publicznych (np. przeprowadzenie procedury o udzielenie zamówienia zgodnie z kolejnością: wybór zespołu projektowego i wykonawców, opracowanie projektu technicznego i wymagań eksploatacyjnych, budowa drogi, użytkowanie drogi, utrzymanie i eksploatacja drogi, wycofanie z użytku; przeprowadzenie oceny cyklu życia głównych elementów drogi, pomiar śladu węglowego głównych elementów drogi, wykorzystanie materiałów spełniających, np. minimalny wymóg dotyczący zawartości materiałów z recyklingu – zgodnie z obowiązującymi normami ISO w zakresie, np. kruszyw, nawierzchni asfaltowej, nawierzchni betonowej, mieszanek związanych spoiwem hydraulicznym, gruntu stabilizowanego, obniżenie emisji z transportu materiałów ciężkich (kruszyw wykorzystywanych na potrzeby głównych elementów drogi).
		Budowa, przebudowa i modernizacja dróg nie należących do sieci TEN-T (w tym budowa i przebudowa dróg wojewódzkich, przepraw mostowych, obwodnic i obejść miejscowości w przebiegu dróg wojewódzkich, punktowe	Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	Prowadzenie prac projektowych i przedprojektowych oraz na etapie realizacji zgodnie z obowiązującymi ustaleniami Polskich Norm, przepisów Prawa Budowlanego, Ustawy o drogach oraz obowiązującym Rozporządzeniem Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny

		inwestycje poprawiające bezpieczeństwo ruchu drogowego [drogi wojewódzkie], a także inwestycje zwiększające bezpieczeństwo niezmotoryzowanych uczestników ruchu)	odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie; Realizowanie działań zgodnie z zasadami zrównoważonych produktów oraz hierarchią postępowania z odpadami, ze szczególnym uwzględnieniem zapobiegania powstawaniu odpadów; Zapewnić skuteczne i efektywne wykorzystanie odpadów w miejscu ich powstania (np. wydobytych mas ziemnych); Ponowne wykorzystanie mas ziemnych (kiedy tylko to możliwe); Powstające podczas czyszczenia urządzeń podczyszczających zawiesiny i szlamy utylizować zgodnie z obowiązującymi przepisami, w tym Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylająca niektóre dyrektywy; Odpady, które byłyby składowane lub unieszkodliwiane w inny sposób, powinny być ograniczone poprzez połączenie środków zapobiegania powstawaniu odpadów oraz, w miarę możliwości, zastosowanie technik odzyskiwania, odzysku materiałów i ponownego użycia, w tym wypełniania wyrobisk z wykorzystaniem odpadów w celu zastąpienia innych materiałów, zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami i protokołem UE dotyczącym gospodarowania odpadami z budowy i rozbiórki.

		Budowa, przebudowa i modernizacja dróg należących do sieci TEN-T (w tym budowa i przebudowa dróg wojewódzkich, przepraw mostowych, obwodnic i obejść miejscowości w przebiegu dróg wojewódzkich, punktowe inwestycje poprawiające bezpieczeństwo ruchu drogowego [drogi wojewódzkie], a także inwestycje zwiększające bezpieczeństwo niezmotoryzowanych uczestników ruchu)	Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	Stosowanie sprawnego technicznie sprzętu; Natychmiastowa eliminacja substancji zanieczyszczających w przypadku awarii; Wyposażenie zaplecza budowy w system odbioru i odprowadzania ścieków bytowych; Uwzględnienie potrzeby zbierania i odprowadzania wód opadowych z terenu nawierzchni projektowanych dróg; Miejsca postojowe maszyn i środków transportu powinny być zorganizowane w odpowiedniej odległości od koryt cieków wodnych, tak aby w razie ewentualnych wycieków istniała możliwość ich usunięcia, nim przedostaną się one do wód; Wprowadzanie zieleni przydrożnej lub pasów izolacyjnych; Promowanie pojazdów napędzanych alternatywnymi paliwami; Promowanie transportu zbiorowego (optymalnie niskoemisyjnego lub bezemisyjnego); Ograniczenie emisji zanieczyszczeń związanych z załadunkiem/rozładunkiem pojazdów poprzez zwilżanie materiałów (zraszanie); Odpowiednie zabezpieczanie terenu przed wtórnym przedostawaniem się zanieczyszczeń do wód gruntowych; Udzielanie zamówień z uwzględnieniem kryteriów zielonych zamówień publicznych (np. przeprowadzenie procedury o udzielenie

				zamówienia zgodnie z kolejnością: wybór zespołu projektowego i wykonawców, opracowanie projektu technicznego i wymagań eksploatacyjnych, budowa drogi, użytkowanie drogi, utrzymanie i eksploatacja drogi, wycofanie z użytku; przeprowadzenie oceny cyklu życia głównych elementów drogi, pomiar śladu węglowego głównych elementów drogi, wykorzystanie materiałów spełniających, np. minimalny wymóg dotyczący zawartości materiałów z recyklingu – zgodnie z obowiązującymi normami ISO w zakresie, np. kruszyw, nawierzchni asfaltowej, nawierzchni betonowej, mieszanek związanych spoiwem hydraulicznym, gruntu stabilizowanego, obniżenie emisji z transportu materiałów ciężkich (kruszyw wykorzystywanych na potrzeby głównych elementów drogi).

		Budowa, przebudowa i modernizacja dróg nie należących do sieci TEN-T (w tym budowa i przebudowa dróg wojewódzkich, przepraw mostowych, obwodnic i obejść miejscowości w przebiegu dróg wojewódzkich, punktowe inwestycje poprawiające bezpieczeństwo ruchu drogowego [drogi wojewódzkie], a także inwestycje zwiększające bezpieczeństwo niezmotoryzowanych uczestników ruchu)	Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	Wyposażenie zaplecza budowy w system odbioru i odprowadzania ścieków bytowych; Stosowanie sprawnego technicznie sprzętu; Natychmiastowa eliminacja substancji zanieczyszczających w przypadku awarii; Stosowanie urządzeń podczyszczających (w uzasadnionych przypadkach); Stosowanie pasów izolacyjnych lub pasów zieleni; Umożliwienie migracji i zwiększenia arealu występowania tych zwierząt; Odpowiednie zabezpieczanie przeciwpłyłowe (np. izolacje); Budowa ekranów porośniętych roślinnością; Stosowanie odpowiedniego zagęszczenia przejść dla zwierząt skutecznie zminimalizuje oddziaływanie ciągu drogowego na drożność i funkcjonalność korytarza ekologicznego; Wykonywanie prac budowlanych w odpowiednich terminach np. poza okresem lęgowym; Minimalizacja okresu wykonywania prac budowlanych; Minimalizacja hałasu i zanieczyszczenia światłem; W miarę możliwości stosowanie urządzeń podlegających ograniczeniu emisji hałasu; Unikanie zagęszczenia urządzeń pracujących równocześnie na małym obszarze; W przypadku występowania cennych gatunków drzew na obszarze inwestycji (np. pomników

				przyrody) – prowadzenie nadzoru dendrologicznego (kontrola stanu korzeni drzew, etc.); W przypadku zamierzenia usunięcia drzew zasiedlonych przez gatunki chronione owadów - prowadzenie nadzoru entomologa; W przypadku występowania cennych zbiorowisk roślinnych i gatunków chronionych w pobliżu inwestycji – prowadzenie nadzoru fitosocjologa; w przypadku występowania chronionych gatunków ssaków (w tym głównie nietoperzy) - prowadzenie nadzoru chiropterologa; Bieżące nadzorowanie oddziaływania wykonywanych prac na przedmioty ochrony w ramach obszarów Natura 2000 oraz innych form ochrony, zlokalizowanych w pobliżu inwestycji; Procedura przyznawania środków powinna wymagać wyjaśnienia, czy nowe działania budowlane będą prowadzone na obszarach wrażliwych na różnorodność biologiczną lub w ich pobliżu (w tym sieć obszarów chronionych Natura 2000, obiekty światowego dziedzictwa UNESCO i kluczowe obszary różnorodności biologicznej, a także inne obszary chronione). Jeżeli tak, wymagana będzie zgodność z art. 6 ust. 3 i art. 12 dyrektywy siedliskowej oraz art. 5 dyrektywy ptasiej; Utrzymanie i rozwój zielonej infrastruktury, w szczególności drzew, powinny być brane pod uwagę w całym cyklu projektu, w tym poprzez

				stosowanie norm ochrony środowiska, w tym inwentaryzacji i właściwej organizacji robót budowlanych; Prace koncepcyjne i projektowe powinny być poprzedzone odpowiednią inwentaryzacją drzew i innych elementów przyrody, przedsięwzięcia muszą obejmować rozwiązania zapewniające zachowanie drzew w dobrym stanie, a technologie i organizacja prac budowlanych i porządkowych nie powinny powodować szkód.
INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA	(vi) Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych	Rozwój turystycznych szlaków tematycznych i produktów turystycznych (odwołujących się do walorów historycznych, kulturowych, przyrodniczych regionu)	Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	Zabezpieczanie terenu ewentualnych prac budowlanych; Stosowanie ochrony przed pyleniem na etapie ewentualnych prac budowlanych (np. zraszanie); Stosowanie sprawnego technicznie sprzętu; Odpowiednie oznakowanie i zabezpieczenie szlaków (np. stosowanie barierek, siatek zabezpieczających); Okresowe sprzątanie szlaków; Odpowiednia edukacja; Kontrola natężenia ruchu turystycznego; Stosowanie sprawnych technicznie i prawidłowo wykonanych urządzeń oczyszczania ścieków; Prawidłowa eksploatacja urządzeń oczyszczania ścieków; Procedura przyznawania środków powinna wymagać wyjaśnienia, czy nowe działania budowlane będą prowadzone na obszarach

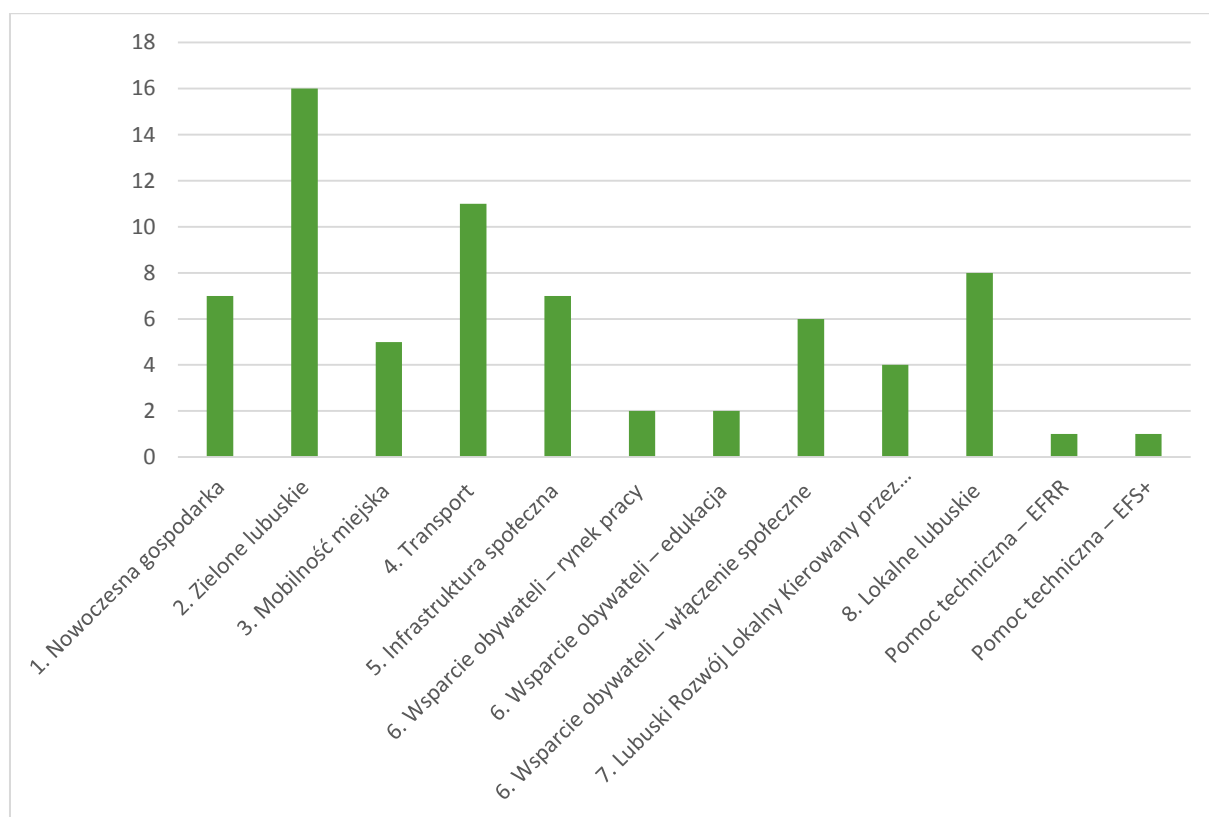
				wrażliwych na różnorodność biologiczną lub w ich pobliżu (w tym sieć obszarów chronionych Natura 2000, obiekty światowego dziedzictwa UNESCO i kluczowe obszary różnorodności biologicznej, a także inne obszary chronione). Jeżeli tak, wymagana będzie zgodność z art. 6 ust. 3 i art. 12 dyrektywy siedliskowej oraz art. 5 dyrektywy ptasiej; Utrzymanie i rozwój zielonej infrastruktury, w szczególności drzew, powinny być brane pod uwagę w całym cyklu projektu, w tym poprzez stosowanie norm ochrony środowiska, w tym inwentaryzacji i właściwej organizacji robót budowlanych; Prace koncepcyjne i projektowe powinny być poprzedzone odpowiednią inwentaryzacją drzew i innych elementów przyrody, przedsięwzięcia muszą obejmować rozwiązania zapewniające zachowanie drzew w dobrym stanie, a technologie i organizacja prac budowlanych i porządkowych nie powinny powodować szkód.
LOKALNE LUBUSKIE	(i) Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i	Wspieranie rozwoju turystyki poprzez rozwój różnych form turystyki, zróżnicowanie ofert turystycznych, inwestowanie w mniej znane miejsca o dużym potencjale, które przyczynią się do rozwoju danych obszarów i	Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	Odpowiednie oznakowanie i zabezpieczenie szlaków; Stosowanie sprawnych technicznie i prawidłowo wykonanych urządzeń oczyszczania ścieków; Prawidłowa eksploatacja urządzeń oczyszczania ścieków; Stosowanie sprawnego technicznie sprzętu; Zabezpieczanie terenu prac budowlanych;

środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich	społeczności lokalnych - obszary miejskie		Wsparcie infrastruktury turystycznej na obszarach chronionych będzie ograniczone do inwestycji, których wyłącznym celem będzie ochrona przyrody poprzez kierowanie ruchu turystycznego i łagodzenie degradacji przyrody w miejscach przemieszczania się i odpoczynku turystów.
(ii) Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie	Wspieranie rozwoju turystyki poprzez rozwój różnych form turystyki, zróżnicowanie ofert turystycznych, inwestowanie w mniej znane miejsca o dużym potencjale, które przyczynią się do rozwoju danych obszarów i społeczności lokalnych - obszary poza miejskie	Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	Odpowiednie oznakowanie i zabezpieczenie szlaków; Stosowanie sprawnych technicznie i prawidłowo wykonanych urządzeń oczyszczania ścieków; Prawidłowa eksploatacja urządzeń oczyszczania ścieków; Stosowanie sprawnego technicznie sprzętu; Zabezpieczanie terenu prac budowlanych; Wsparcie infrastruktury turystycznej na obszarach chronionych będzie ograniczone do inwestycji, których wyłącznym celem będzie ochrona przyrody poprzez kierowanie ruchu turystycznego i łagodzenie degradacji przyrody w miejscach przemieszczania się i odpoczynku turystów

4. PODSUMOWANIE

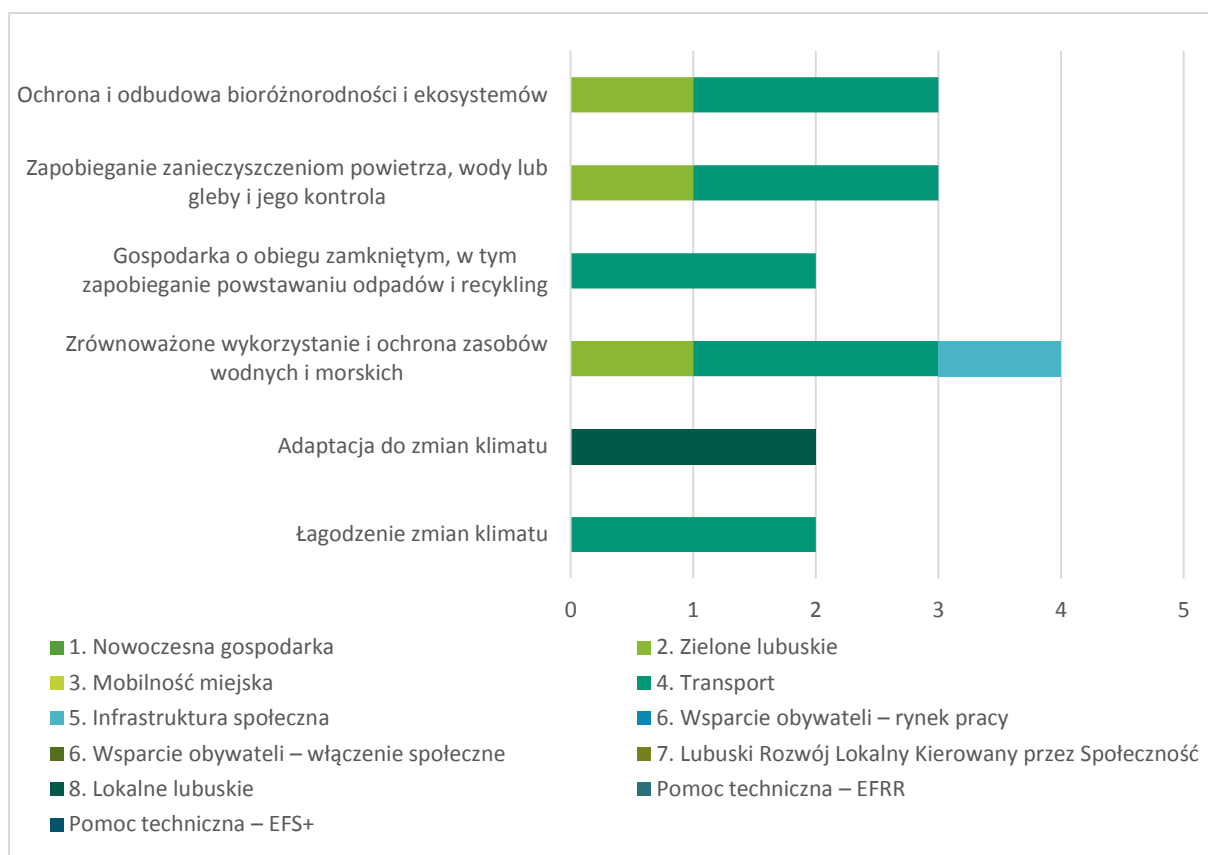
Przeprowadzona analiza DNSH dla typów działań zaproponowanych do realizacji w ramach projektu programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 wykazała, że **spełniają one zasadę DNSH („nie czyn poważnych szkód”) w odniesieniu do wyznaczonych celów środowiskowych**, a podjęte działania ze względu na ich charakter nie będą miały znaczącego negatywnego wpływu na środowisko.

Wykres poniżej prezentuje zestawienie liczebności działań poddanych ocenie w ramach analizy DNSH dla projektu programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 w odniesieniu do poszczególnych priorytetów.

Rysunek 1. Liczebność działań w ramach priorytetów projektu programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027

W odniesieniu do niektórych typów działań wskazano cele środowiskowe, dla których istniała konieczność poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych. Wykres poniżej prezentuje syntetyczne ujęcie ocen prowadzonych w ramach analizy (Etap 2).

Rysunek 2. Liczebność działań w projekcie programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027, dla których przeprowadzono Etap 2 oceny

Dla typów działań, które wymagały przeprowadzenia drugiego etapu oceny DNSH sformułowano środki zaradcze, które powinny być wdrożone dla zapewnienia utrzymania realizacji celów środowiskowych.

Rekomenduje się uwzględnienie oceny DNSH na etapie określania szczegółowych kryteriów wyboru projektów do dofinansowania poprzez wprowadzenie oświadczenia/ zgodności projektu z zasadą „nie czyn poważnej szkody” składanego przez wnioskodawców i weryfikowanego na etapie oceny formalnej (proponowany wzór zawarto poniżej).

WZÓR

Oświadczenia dotyczące zgodności projektu z zasadą „nie czyn poważnej szkody” w rozumieniu art. 17 rozporządzenia (UE) nr 2020/852 (rozporządzenie w sprawie taksonomii) [ang. „Do No Significant Harm” (DNSH)]

Uwaga: Przy ocenie uwzględnia się zarówno skutki środowiskowe samej działalności, jak również wpływ, jaki na środowisko mają produkty dostarczane i usługi świadczone w ramach tej działalności przez cały cykl ich życia, szczególnie z uwzględnieniem wytwarzania, użytkowania i zakończenia cyklu życia tych produktów i usług

1. Realizacja projektu nie prowadzi do znaczących emisji gazów cieplarnianych emisji gazów cieplarnianych;	TAK/NIE
2. Realizacja projektu nie prowadzi do nasilenia niekorzystnych skutków obecnych i oczekiwanych, przyszłych warunków klimatycznych, wywieranych na tę działalność lub na ludzi, przyrodę lub aktywa	TAK/NIE
3. Realizacja projektu nie szkodzi: a. dobremu stanowi lub, dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód podziemnych, b. dobremu stanowi środowiska wód morskich	TAK/NIE
4. Realizacja projektu nie prowadzi do:	
a. znaczącego braku efektywności w wykorzystywaniu materiałów lub w bezpośrednim lub pośrednim wykorzystywaniu zasobów naturalnych, takich jak nieodnawialne źródła energii, surowce, woda i grunty, na co najmniej jednym z etapów cyklu życia produktów, w tym pod względem trwałości produktów, a także możliwości ich naprawy, ulepszenia, ponownego użycia lub recyklingu	TAK/NIE
b. znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu	TAK/NIE
c. długotrwałego składowania odpadów mogących wyrządzać poważne i długoterminowe szkody dla środowiska;	TAK/NIE
5. Realizacja projektu nie prowadzi do znaczącego wzrostu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub ziemi w porównaniu z sytuacją sprzed rozpoczęcia projektu	TAK/NIE
6. Realizacja projektu	
a. nie szkodzi (w znacznym stopniu) dobremu stanowi i odporności ekosystemów	TAK/NIE
b. nie jest szkodliwa dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii Europejskiej	TAK/NIE

Spis tabel

Tabela 1. Analiza DNSH dla priorytetu Nowoczesna Gospodarka	4
Tabela 2. Analiza DNSH dla priorytetu Zielone Lubuskie	53
Tabela 3. Analiza DNSH dla priorytetu Zielone Lubuskie	61
Tabela 4. Analiza DNSH dla priorytetu Mobilność miejska	109
Tabela 5. Analiza DNSH dla priorytetu Transport	120
Tabela 6. Analiza DNSH dla priorytetu Infrastruktura społeczna.....	148
Tabela 7. Analiza DNSH dla priorytetu Wsparcie Obywateli - Rynek Pracy.....	183
Tabela 8. Analiza DNSH dla priorytetu Wsparcie Obywateli - Edukacja	195
Tabela 9. Analiza DNSH dla priorytetu Wsparcie Obywateli - Włączenie Społeczne.....	204
Tabela 10. Analiza DNSH dla priorytetu Wsparcie Obywateli - Włączenie Społeczne.....	242
Tabela 11. Analiza DNSH dla priorytetu Lokalne Lubuskie	252
Tabela 12. Analiza DNSH dla priorytetu Pomoc techniczna.....	275
Tabela 13. Środki zaradcze	283

Spis rysunków

Rysunek 1. Liczebność działań w ramach priorytetów projektu programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027.....	298
Rysunek 2. Liczebność działań w projekcie programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027, dla których przeprowadzono Etap 2 oceny	299